Djurgården, finge, genom Stamboks utfärdande, insamlas erforderlige medel, till hvilkas upptagande och användande Kongl. Maj:t då ock förordnade en serskild förvaltning, af de sålunda erhållne bidragen blifvit å en för ofvannämnde ändamål upplåten och ordnad plats, i mon af tillgångarne, efter hand uppförde erforderlige byggnader; men att då denna anläggning så till vida närmades sin fullbordan och bestämmelse, ännu, för dess bringande i fullständigt skick, erfordrades åtskillige inventarier och apparater, jemte medel till ytterligare odlingar och anläggningar, äfvensom för inrättningens vidmagthållande i öfrigt, till bestridande af hvilka behof de genom enskilde gåfvor samlade medel ej lemnade någon tillgång, enär desamma helt och hållet åtgått till planerande af byggnads-tomten samt uppförande af erforderlige boningshus; och har motionären, af sådan anledning, föreslagit Rikets Ständer att af allmänna medel bevilja anslag, dels för en gång af 5,000 R:dr B:co, att utgå till inköp af inventarier, apparater och hvad för sjukvården i öfrigt vore behöfligt, dels ock årligen, eller åtminstone intill nästa Riksdag, af tillsammans 4,666 R:dr 32 sk. nämnde mynt, hvaraf 3,000 R:dr skulle användas till uppförande af ett convalescent-hus samt odlingar och anläggningar inom parken, 1,000 R:dr till Läkares och nödig betjenings aflönande samt 666 R:dr 32 sk. till 2:ne friplatser för patienter; varandes tillika af motionären framställd den åsigt, att, i händelse detta hans förslag vunne Rikets Ständers bifall, inrättningen, med de bidrag, som för betalande patienter komme densamma tillgodo, inom få år tilläfventyrs borde kunna underhålla sig sjelf; och har motionären slutligen förmenat, att det anslag, som Rikets Ständer funne för godt att åt inrättningen lemna, borde ställas till disposition af Kongl. Serafimer Ordens-Gillet, under hvars öfverinseende inrättningen jemväl skulle komma att förvaltas, äfvensom, i händelse af en localförvaltnings tillförordnande, för densamma borde utfärdas vederbörlig instruction;

2:o inom Högvördige Preste-Ståndet, af Herr Domprosten *Bruhn*, hvilken, i afseende på inrättningens vid Fridhem nuvarande tillstånd och dess behof af penninge-understöd, för att kunna motsvara det med densamma afsedda ändamål, hufvudsakligen framställt enahanda åsigter, som de af Herr Professoren *Cederschjöld;* men i afseende på anslagets bestämmande föreslagit, att detsamma måtte årligen utgå och af Rikets Ständer beviljas med 5,000 R:dr Banco; uti hvilken motion Herr Kyrkoherden *Bergvall* jemväl sig förenat.

I sammanhang härmed har Utskottet tagit kännedom af serskildt tillförordnade Committerades till undersökning om Danviks Hospitals och den vid Fridhem å Kongl. Djurgården för sinnessjuke upplåtne lägenhets mer eller

mindre lämplighet för ändamålet, till Kongl. Maj:t den 19 Juni sistlidet år afgifne underdåniga Utlåtande; och som bemälde Committerade ansett sistberörde inrättning, i följd af ej mindre sjelfva läget, än den inskränkta tillgången på erforderlige byggnader, icke vara tjenlig till sinnessjukes vårdande, och dertill kommer, att, efter den förtjenstfulle stiftarens, Protocolls-Secreteraren *Borgs* död, det, i följd af hans nitiska och af grundlig kännedom ledde verksamhet vid sinnessjukes vård och botande, företrädesvis beredde förtroende åt nämnde inrättning icke mera kan åberopas, har Utskottet, som föreställer sig, att, om tillräckliga tillgångar för vidmagthållandet af slike inrättningar, der sådane, utöfver de nuvarande, kunna af behofvet påkallas, icke förefinnas, Kongl. Maj:t ej torde underlåta att derom hos Rikets Ständer göra Nådig framställning,

icke ansett sig böra tillstyrka det af motionärerne för berörde vid Fridhem stiftade inrättning äskade anslag.

Stockholm den 11 Maj 1840.

N:o 111.

Ank. till Exp. Utsk. den 12 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Anders Anderssons från Skaraborgs Län motion, om upphörande af pensionsrätt för de vid Kongl. Hofstaten anställde personer.

(U. A.)

Från Hedervärda Bonde-Ståndet har till Stats-Utskottet blifvit remitterad en af *Anders Andersson* från Skaraborgs Län väckt motion, deruti han, med åberopande af sin vid Stats-Utskottets, under senast förflutne Riksdag, den 14 Juni 1834 afgifne Utlåtande N:o 172, angående bestämmandet af vissa grunder för Kongl. Hofstats-personalens pensionerande, bifogade reservation, nu hemställt, att inga vidare anslag måtte beviljas för pensionerande af bemälde personal, helst Hofvets tjenstemän och betjening icke, i likhet med Statens tjenstemän, genom någon mödosam embetsbana, förvärfvat sig anspråk att af det allmänna påräkna en nödtorftig bergning på sin ålderdom; uti hvilken motion åtskillige af Bonde-Ståndets ledamöter instämt.

Då emedlertid för Hofstats-personalen ingen pensionsrätt finnes genom Författningar bestämd, utan densamma torde hädanefter som hittills komma att bero af Rikets Ständers pröfning vid hvarje serskildt tillfälle; i följd hvaraf Rikets Ständer äfven vid senaste Riksdag, uti underdånig skrifvelse af den 23 Mars 1835, hos Kongl. Maj:t anmält, att Rikets Ständer, i anledning af derom vid nästförutgångne Riksdag väckte förslag, icke funnit skäl att bestämma några grunder för Hofstats-personalens pensionerande,

anser Utskottet den nu väckta motionen icke till någon åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 Maj 1840.

N:o 112.

Ank. till Exp. Utsk den 12 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående anslag af allmänna medel till Cathedral-skolan i Lund, i stället för dertill anvisade 1,047 tunnor Klockare-Helgonskyldskorn.

(U. A.)

Sedan, i anledning af väckt fråga om inrättande af ett Gymnasium för Lunds Stift, Consistorium Ecclesiasticum i Lund, på Uppfostrings-Comitéens underdåniga förslag, blifvit den 27 Juni 1821 i Nåder anbefaldt, att undersöka och utreda, huruvida och till hvad belopp den till Skolorna i stiftet anslagne Helgonskylds-spanmål dertill kunde användas, och Consistorium den 28 Augusti påföljde år inkommit med underdånigt utlåtande i detta ämne, hvaröfver så väl Uppfostrings-Comitéen, som Kammar-Collegium blifvit hörde, samt Kongl. Maj:t i Nådigt Bref af den 24 Mars 1824 förordnat, att ett Gymnasium skulle för berörde Stift i staden Sölfvitsborg inrättas och att, till bildande af nödig fond för Stiftets sålunda ökade Läroverks-stat, en del af den så kallade Helgonskylden, hvilken klockarne i stiftet uppburo, borde, efter de af Consistorium föreslagne grunder, i mon af dåvarande innehafvares afgång indragas; så och efter det Consistorium den 11 Maj 1825 anmält, att, enligt bifogad förteckning på de församlingar, från hvilka sådan Helgon-

skyld till klockare utginge, 1,047 tunnor korn skulle kunna till förenämnde löningsfond anslås, samt Läroverks-Comitéen, i sitt underdåniga betänkande den 20 December 1828, bland tillgångarne för det tillämnade Gymnasium i Lunds Stift upptagit nämnde spannmålsbelopp såsom disponibelt för Läroverkens löneförbättring, i öfverensstämmelse hvarmed jemväl Kongl. Maj:t och Rikets Ständer beräknat tillgångarne, då ökade anslag för dem vid 1828 och 1834 årens Riksdagar äskades och beviljades, hade Kongl. Maj:t den 22 December 1831, enligt Läroverks-Comitéens förslag, beslutat inrättandet af en Cathedral-skola i Lund samt uppskjutit anläggningen af ett Gymnasium i Sölfvitsborg, tilldess sig visat, om ej detsamma härigenom blefve öfverflödigt, och den 21 September 1833 i Nåder anbefallt Consistorium, att i ett sammanhang anföra, hvad i afseende på förenämnde af Rikets Ständer jemväl påräknade och för Stiftets läroverk oumbärliga tillgång kunde vara att iagttaga; hvarefter och sedan Consistorium den 3 December sistnämnde år underdånigt yttrande härutinnan afgifvit, samt Kammar-Collegium och Stats-Contoret deröfver blifvit hörde, Kongl. Maj:t, under den 9 December 1836, i Nåder anbefallt, att den beslutade Cathedral-skolan i Lund skulle, så fort tillgångarne det medgåfvo, sättas i verksamhet samt öfre afdelningen deraf, som motsvarade Gymnasium, först inrättas, och för detta ändamål användas den del af klockarnes Helgonskyldssäd, hvilken, jemlikt Kongl. Brefvet den 24 Mars 1824, efter hand och i mon af nuvarande innehafvares afgång, borde indragas, utgörande, enligt Consistorii uppgifter, 1,047 tunnor korn, hvaraf 509 tunnor från Malmöhus, 479 från Christianstads och 59 från Blekinge Län; men då, i anledning af så väl åtskillige innehafvares af Jus patronatus, som ock serskilda församlingars under den 30 Mars 1839 gjorda underdåniga ansökan, Kongl. Maj:t den 21 Juni 1839 i Nåder förordnat, att desse borde i frågan höras, för att närmare uppgifva skälen till deras förmenta anspråk på Klockare-helgonskyldens framtida oförminskade bibehållande vid klockarelägenheterne, samt att vederbörande Landshöfdingar och Consistorium skulle derefter med underdåniga utlåtanden i ämnet inkomma, hade, vid i följd häraf hållne sammankomster inför Konungens Befallningshafvande i ofvanberörde Län, patronats-rätts-innehafvarne och församlingarnes ombud, uppå anförde skäl, sökt ådagalägga, att ifrågavarande Helgonskyld vore erforderlig, dels till klockarnes aflöning, dels för socken-skolornes behof, hvarefterKonungens Befallningshafvande, uti afgifna underdåniga utlåtanden, tillstyrkt, att församlingarne måtte vid dispositionen af Helgonskylden, hvilken för dem vore behöflig, i Nåder bibehållas, samt Konungens Befallningshafvande i Malmöhus Län derjemte hemställt, huruvida icke ersättning, ge-

nom anslag af allmänna medel, kunde Cathedral-skolan i Lund beredas, hvaremot förrbemälde Consistorium, under åberopande af så väl Malmö recess, som flere dels äldre dels nyare författningar rörande detta ämne, i underdånighet anhållit, att läroverket måtte vid åtnjutandet af ofvan omförmälde Helgonskyld blifva bibehållet, eller ock Proposition till Rikets Ständer om ett deremot svarande anslag i Nåder aflåtas; och har Kongl. Maj:t, då det för ifrågavarande församlingar ansetts vara behöfligt att till klockare och skollärare-löner få behålla och använda hela beloppet af den så kallade Klockare-Helgonskylden, men genom bifall härtill Lunds Cathedral-skolas framtida bestånd komme att äfventyras, så vida ej andra tillgångar dertill anvisades, och vidtagandet af sistnämnde åtgärd skulle bereda Stiftet, som, ehuru folkrikt, icke egde något Gymnasium eller högre Elementar-läroverk, fördelen att, utan afvaktan af samtlige nuvarande Helgonskylds-innehafvares afgång, hvarmed kunde komma att dröja en ganska lång tid, skyndsamt erhålla den i Lund stiftade Cathedral-skolan fullständigt organiserad, genom Proposition till Stats-Utskottet af den 13 sistl. Januari, till Rikets Ständer öfverlemnat, huruvida de skulle finna skäligt att af andra allmänna medel åt Cathedral-skolan i Lund anvisa ett årligt penninge-anslag, motsvarande ofvannämnde 1,047 tunnor Helgonskyldskorn, hvarigenom de församlingar, från hvilka denna spanmål eljest skall utgöras, komme i tillfälle att använda densamma till inrättning eller förbättring af deras folkskolor.

I sammanhang härmed har Utskottet äfven tagit kännedom af den till Kongl. Maj:t af åtskillige Patronats-rätts-innehafvare samt församlingar inom Lunds Stift gjorda underdåniga anhållan, i afseende på dispositionen af Helgonskylds-spanmålen, hvarigenom föranledts det omförmäldte Kongl. Brefvet af den 21 Juni 1839; och som rättigheten att disponera ifrågavarande spanmål, enligt Utskottets tanka, icke lämpligen bör eller kan bestämmas annorlunda, än efter laga pröfning; men deremot, vid det förhållande, att Lunds Stift, ehuru det folkrikaste inom Riket, ännu helt och hållet saknar ett Gymnasium eller deremot svarande högre Elementar-läroverk, angeläget är, att den, efter Uppfostrings-Comitéens hörande, af Kongl. Maj:t i Nåder beslutade Cathedral-skolan i Lund, bland hvars inkomster de i den Kongl. Propositionen omnämnde 1,047 tunnor Helgonskyldskorn tagits i beräkning, må kunna, utan afseende på utgången af den uppkomna tvisten om dispositionsrätten af denna spanmåls-tillgång, och utan att behöfva afbida afgången af de klockare, till hvilkas aflöning Helgonskylden hittils varit afsedd, sättas i verksamhet; så och då, vid anställd uträkning, medelprisen å korn, enligt de sist förflutne 5 årens markegång funnits utgöra för Christianstads Län 6 R:dr 2 sk.,

eller för de från detta Län anvisade 479 tunnor Helgonskyld, 2,893 R:dr 46 sk., för Malmöhus Län 5 R:dr 37 sk., eller för 509 tunnor, som derifrån påräknats, 2,937 R:dr 17 sk., och för Blekinge Län 7 R:dr 29 sk., eller för de från detta Län utgående 59 tunnor, 448 R:dr 31 sk., tillsammans för 1,047 tunnor 6,279 R:dr 46 sk. Banco, hvaremot den af Kongl. Maj:t den 22 December 1831 för Lunds Cathedral-skola fastställde stat erfordrar en tillgång af endast 840 tunnor spanmål, utgörande, efter ett vid löneregleringen för samtlige allmänna Elementar-läroverken antaget beräkningspris af 6 R:dr tunnan, 5,040 R:dr, deraf, enligt Consistorii till Kongl. Stats-Contoret ingångne och vid Interims-staternes upprättande följde uppgifter, 1,183 R:dr 2 sk., 8 rst., utan beräkning af Helgonskyldskornet, redan finnas disponible, så att till beredande af full aflönings-stat icke erfordras mera än 3,856 R:dr 45 sk. 4 rst., har Utskottet

ansett sig böra tillstyrka Rikets Ständer, att för den i Lund stiftade Cathedral-skola bevilja ett årligt anslag af sistnämnde belopp, 3,856 R:dr 45 sk. 4 rst., hvarigenom Skolans behof af den omtvistade Klockare-Helgonskylden skulle upphöra;

och då, på sätt Kongl. Maj:t äfven föreslagit, det är af högsta vigt, att församlingarne beredas tillfälle att inrätta folkskolor eller förbättra de redan varande, för hvilket ändamål den förut till Cathedral-skolans behof afsedde andel uti Helgonskylden lämpligen bör kunna användas,

tillstyrker Utskottet, att de församlingar inom Lunds stift, af hvilkas Helgonskylds-korn påräknats bidrag till Cathedral-skolan i Lund, böra, så vidt de förbinda sig att uteslutande till folk-undervisningens befrämjande inom församlingarne använda berörde bidrag af ifrågavarande spanmål, bibehållas vid oqvald besittning deraf, men att deremot de församlingar, som ej vilja antaga ett sådant vilkor och ej eller kunna lagligen styrka sin rätt att disponera denna del af Klockare-helgonskylden, skola, i enlighet med Kongl. Brefvet den 9 December 1836, i mon af de dermed aflönade klockares afgång, densamma inleverera till Lunds Cathedral-skola, hvars statsanslag i förhållande derefter då kommer att minskas;

kommande, i den händelse Rikets Ständer detta utlåtande bifalla, anslaget å Riks-Statens 10:de Hufvud-Titel till Elementar-Läroverken att ökas med ofvanberörde belopp 3,856 R:dr 45 sk. 4 r:st Banco.

Stockholm den 11 Maj 1840.

Reservation:

Af Riksdags-fullmägtigen *Nils Strindlund* från Westernorrlands Län.

N:o 113.

N:o 113.

Ank. till Exp. Utsk den 12 Maj, kl 1 e m.

Utlåtande, i anledning af Herr Prosten Sidners motion, om understöd till de fattige i Lappmarken.

(U. A.)

Uti en till Stats-Utskottet remitterad motion, har Herr Prosten *Sidner*, under anförande af den nödställda belägenhet, hvaruti den fattigare delen af invånarne i Lappmarken sig befunne, föreslagit, att, till understöd för dem, Rikets Ständer måtte anvisa ett belopp af 500 R:dr Banco årligen, att utgå af den för Ecclesiastik-Verket i Lappmarken anslagne fond, hvars räntor, enligt motionärens förmenande, skola vara tillräcklige för fyllande äfven af andra behof, än de Ecclesiastika; varandes af motionären, som i sin berörde anhållan jemväl blifvit understödd af Herr Professoren *Grafström*, framställdt förslag angående vilkoren och sättet för utdelandet af nämnde understöd, i händelse detsamma af Rikets Ständer blefve beviljadt.

I afseende härå, har Utskottet väl, med antagande deraf, att inom Lappmarken communal-väsendet ej kan vara tillfyllest ordnadt, ej kunnat förbise, att ju för denna provins ett undantag uti den eljest allmänt tillämpade grundsatts, att staten ej bör med directa anslag deltaga uti den hvarje serskild commun åliggande fattig-försörjningen, må kunna komma i fråga; men som saken torde fordra en närmare utredning af vederbörande embets-myndigheter, innan serskilda åtgärder i afseende på fattigvården inom Lappmarkerne vidtagas, hvartill kommer att, vid betraktande af Lapparnes nomadlif, hvarigenom den befolkning, som en tid af året befinner sig inom det Svenska området, en annan tid åter kan uppehålla sig uti de nästgränsande Lappmarkerne, det understöd, hvilket kunde komma att i någon viss trakt inom det Svenska området meddelas, ofelbart skulle hafva till följd, att ett större antal Lappar dit samlades, och att äfven med mångdubbling af det utaf motionären ifrågasatte anslag, tillräckliga medel ej kunde beredas för att afhjelpa den måhända således, just genom detta först ifrågakomne anslag, allt mera tillvexande fattiga befolkningens behof; anser Utskottet sig

icke kunna tillstyrka Rikets Ständer att det äskade anslaget bevilja.

Stockholm den 11 Maj 1840.

STOCKHOLM, ECKSTEINSKA BOKTRYCKERIET 1840.

N:o 114.

Ank. till Exp. Utsk. den 12 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Herr von Paykulls, C. S., motion om ersättning åt Rusthållarne vid Kongl. Lif-Regementets Dragon-Corps för Recrut- och Remont-mötena.

(*U. A.*)

Uti en ifrån Höglofl. Ridderskapet och Adeln till Utskottet remitterad motion, har Herr *von Paykull, C. S.*, med afseende på de stora kostnader och olägenheter, hvaraf Rusthållare vid Kongl. Lif-Regementets Dragon-Corps betungas, genom den, enligt Kongl. Brefven den 6 September 1806 och den 10 December 1811, påbudne utvidgning uti Corpsens Recrut- och Remont-möten samt Corporal-skolemöten, hvarvid ej blott recruter och remonter, utan äfven gamla dragoner och hästar varit commenderade till ett antal af omkring en åttondedel af hela Corpsens beridna nummer, yrkat, att rusthållarne antingen ej måtte betungas med flera möten och utgifter, än som voro bestämde och påräknade vid rustningens åtagande, eller, om sådant ej lät sig göra, för hvarje karl och häst, som till nämnde möten commenderas, måtte beviljas en ersättning af minst 40 R:dr Banco årligen, att fördelas emellan alla rustande vid Kongl. Lif-Regementets Dragon-Corps, hvilka icke betala vacans-afgift, samt att för ifrågavarande möten måtte bestämmas en viss tid, hvaröfver de ej få utsträckas; i anledning af hvilken motion, under den discussion, som deröfver uppstått, Herr Friherre *Hjerta, G. A.*, på det högsta bestridt upphörandet af berörde möten, hvarigenom det indeldta Cavalleriet snart skulle blifva till activ tjenstgöring fullkomligt obrukbart, och i afseende på den begärda ersättningen 40 R:dr för den åttondedel af Corpsens manskap, som ansetts komma att årligen till dessa möten sammandragas, eller för hvarje nummer af hela styrkan 5 R:dr Banco, anmärkt, att, enligt Beklädnads-Directionens af de rustande inom Upsala Län antagna förslag, en årlig afgift af endast 2 R:dr 8 sk. Banco från hvarje nummer erfordrades för ombesörjandet af alla reparationer vid Recrut-mötena, äfvensom Herr Friherre *Hjerta* slutligen fästat uppmärksamheten derpå, att de hästar, som till sådane möten commenderas, derstädes, utan rusthållarens bidrag, födas un-

der 3 månader af den tid på året, då fodertillgången är knappast och dyrast.

Vid öfvervägande häraf, har Utskottet, som, i afseende på indeldta Cavalleriets möten och vapenöfningar, i allmänhet sig yttrat uti utlåtandet N:o 44, angående regleringen af utgifterna under Riks-Statens 3:dje Hufvudtitel, icke funnit någon uti Indelnings-Verket grundad anledning till ett sådant bidrag för kostnaderne vid Recrut- och Remont- samt Corporalskolemöten, som af motionären blifvit ifrågasatt; i följd hvaraf och då, i händelse af bifall till Utskottets förslag om upphörande af mötespassevolance-afgiften, de rustande komma att tillskyndas en fördel, öfverskjutande den kostnad, hvarför ersättning blifvit begärd,

Utskottet ej kan till motionen tillstyrka bifall.

Stockholm den 11 Maj 1840.

N:o 115.

Ank. till Exp. Utsk. den 12 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckte motioner om anslag till det af Professoren Doctor Nils Åkerman i Stockholm inrättade Orthopediska Institut.

(*U. A.*)

Till Stats-Utskottet hafva blifvit remitterade tvänne motioner, angående anslag till ett af Professoren Doctor *Nils Åkerman* i Stockholm inrättadt Orthopediskt Institut, den ena från Höglofl. Ridderskapet och Adeln af Herr *Tigerschiöld, C. W.*, som, med afseende på den stora nytta, nämnde Institut medfört till afhjelpande af de missbildningar, hvarmed menniskokroppen ofta finnes vara behäftad, och som så väsendtligen inverka på dess helsa och arbetsförmåga, begärt, att till detta Institut måtte beviljas ett årligt anslag, hvars belopp motionären ej velat bestämma, men anhållit ej måtte blifva allt för knappt och att Professoren *Åkerman* måtte tilldelas en lifstidspension af 1000 R:dr Banco, såsom en rättvis belöning på hans ålderdom, för hans åt ett så välgörande ändamål uppoffrade bästa

ålder och fortfarande omsorg om vanlytta fattiga barns vård; den andra från Högvördiga Preste-Ståndet af Herr Biskopen m. m. Doctor *Holmström*, af innehåll: att sedan för mer än 12 år tillbaka Professoren *Åkerman*, som, genom studier och flere utrikes resor, förvärfvat sig insigt och grundlig erfarenhet uti den Orthopediska läkarekonsten, stiftat ett Orthopediskt Institut i ändamål att vårda och bota sjuklingar, isynnerhet barn, som lida af kroppslyten, snedheter, klumpfötter och andra missbildningar, men detta Institut, efter 6 års förlopp, i saknad af egna tillgångar och af allmänt understöd samt, till följd af minskadt antal patienter, måst upplösas och sjukbehandlingen af Professoren fortsättas uti serskilde trakter af staden i patienternes hemvist, hvarvid till bekostande af nödiga instrumentalier, sträcksängar, snörlif m. m för fattiga barn, bidrag erhållits genom räntan å en af enskilda välgörenheten sammanskjuten fond af omkring 3,000 R:dr; så har Professoren *Åkerman* år 1837 ånyo, genom ett tillfälligt understöd och egna rastlösa, med stora uppoffringar förbundne, ansträngningar, bragt sitt Orthopediska Institut i fullkomligare skick än förut, så att detsamma nu hade en bestämd local, uti hvilken en fullständig Orthopedisk Gymnastik blifvit anlagd, med serskild, vid en ryktbar utländsk Skola bildad Gymnastik-lärare, en utmärkt skicklig Gouvernante för elevernas undervisning och moraliska bildning, en god badinrättning och ett trefligt landtställe på Kongl. Djurgården, hyrdt under sommarmånaderne; att af de mer än 160 lytta och missbildade, som ifrån början varit i Institutet intagna, och de mer än 1,200, som utom det samma varit vårdade, många blifvit så fullkomligt återställda, att intet spår af deras förra lyten kunnat märkas, ännu flere äfven botats, ehuru de icke fortsatt kuren, till dess mindre betydliga återstående fel i kroppsformen hunnit alldeles utplånas, och de, hvilkas missbildningar, till följd af en alltför sent sökt kur, icke kunnat till den grad, som de förutnämnde, botas, dock blifvit både till kroppsformen förbättrade och från egentliga plågor och lidanden deraf befriade, samt många återigen arbetsföre; att detta Institut väl kunde ega bestånd, genom ett påräknadt större antal betalande patienter, men, oagtadt föreståndaren för närvarande af enskild välgörenhet gratis underhåller och vårdar tre fattiga lytta barn, fordrade understöd från Statens sida, för att kunna blifva tillgängligt för den medellösa; att, på grund af Kongl. Sundhets-Collegii redan år 1829 gifne vitsord om Institutets ändamålsenliga inrättning, Rikets Ständer vid 1828—1830 årens Riksdag beviljat, utom en gratification af 1,333 R:dr 16 sk. åt Professoren *Åkerman* personligen, ett årligt anslag för Institutet, under nämnde Kongl. Collegii öfverinseende, af 1,500 R:dr till påföljande Riksdag, hvilket anslag dock sedermera åter

indrogs, kanske mest af den mindre lyckliga tillfälligheten, att Riksdagsåret var det, då Inrättningen måste ställas på en mera inskränkt och ofullkomlig fot, men att nu mera, sedan Institutet återvunnit sitt förra skick, fullkomnadt genom nya förbättringar, vore detsamma, enligt motionärens tanke, ett värdigt föremål för Rikets Ständers upplysta och öma behjertande; i följd af hvilket allt motionären hemställt, att ett årligt anslag måtte detta Institut beviljas, stort 3,000 R:dr Banco, hvaraf 1,500 R:dr åt Professoren *Åkerman* personligen, med dervid fästadt åliggande att antaga, bilda och aflöna en underlärare, till biträde vid Institutet och för dess framtida upprätthållande, samt 1,500 R:dr, såsom hyresersättning för Institutets localer i staden och å Kongl. Djurgården, hvaremot kunde såsom vilkor föreskrifvas, att ständigt tre meddellösa patienter vid Institutet erhålla friplatser, jemte den önskan, att Professor *Åkerman*, hädanefter som hittills, lemnar åt de ofärdiga barn, som erhålla instrumentalier af den förut omnämnde fattigfonden, samma omvårdnad, hvarpå han lemnat oegennyttiga prof, och hvaruti likaledes kostnadsfri orthopedisk gymnastik kunde ingå.

Uti denna motion hafva instämt Herrar Kyrkoherden *Bergvall*, Prosten *Tunelius* och Prosten *P. P. Svedelius*, med tillägg, att anslaget måtte så förhöjas, att 12 friplatser å Institutet bereddes för fattiga barn, som af skötsel och vård derstädes funnos i behof, samt Herr Professoren Doctor *Bexell*, som ansett, att anslaget borde beviljas tillräckligt, icke blott för 3, utan för 6 eller 8 lytta fattiga, med vilkor likväl, att desse alldeles icke uteslutande tagas, hvarken ur Stockholms befolkning, eller ur det närmaste granskapet deromkring, utan från hvilken provins af Riket som helst, och att endast sådana lytta der intagas, hvilka genom och efter den orthopediska behandlingen, mer eller mindre arbetsföre kunna återlemnas till samhället och anhörige.

Vid öfvervägande häraf och då Professoren *Åkermans* nitfulla bemödanden och oegennyttiga uppoffringar för vidmagthållandet och förbättrandet af det utaf honom stiftade Orthopediska Institut, hvars nyttiga verksamhet blifvit vitsordad, ej mindre af Kongl. Sundhets-Collegium, genom dess redan år 1829, angående detta Institut, afgifne yttrande, än ock af den Direction, under hvars förvaltning den genom enskildes sammanskott bildade fond till instrumentalier m. m. för fattige patienter blifvit ställd, äro i hög grad förtjente af understöd från Statens sida, hvarförutan denna Inrättning, som numera blifvit försatt i ett lika fullständigt skick, som förut, då Statsanslag redan varit densamma beviljadt, icke torde kunna för framtiden ega bestånd, anser Utskottet sig böra

tillstyrka Rikets Ständer att, för ifrågavarande Orthopediska Institut, intill nästa Riksdag, anvisa enahanda anslag af 1,500 R:dr årligen, som vid 1828—1830 årens Riksdag detsamma beviljades, med dervid fästadt vilkor, att minst 3:ne fattiga patienter vid Institutet erhålla friplatser, äfvensom att Professoren *Åkerman* förbinder sig att kostnadsfritt uti den Orthopediska Sjukbehandlingen undervisa de läkare, som kunna finnas hågade att derom inhemta närmare kännedom;

hvaremot Utskottet

icke funnit skäl tillstyrka det ytterligare för Professoren *Åkerman* personligen äskade anslag.

Reservationer.

Af Herr Friherre *Sprengtporten:* "Jag erkänner visserligen Professor *Åkermans* förtjenstfulla bemödanden och oegennyttiga uppoffringar för den nu ifrågavarande Inrättningens framgång, men anser likväl Orthopediens ofelbarhet och allmänneliga nytta ännu icke vara så ådagalagde, att ett Institut för dylikt ändamål må kunna betragtas såsom en Statsanstalt, i följd hvaraf jag icke funnit mig kunna biträda Utskottets tillstyrkan, att Statsanslag för ofvanberörde Institut må anvisas."

Härmed instämde Herr *Anckarsvärd, A.*, samt *J. Andersson* från Upsala Län, *Sven Heurlin* från Kronobergs Län, *Anders Nilsson* från Östergöthlands Län, *Petter Persson* från Jönköpings Län, *Gustaf Apelqvist* från Blekinge Län, *Sone Persson* från Malmöhus Län och *N. Strindlund* från Vesternorrlands Län.

Af Herr *Schartau:* "Emedan jag tror senare tiders erfarenhet hafva alstrat tvifvel om rigtigheten af den idé, hvarpå orthopedien hvilar, nemligen att genom yttre tvång afhjelpa kroppsliga missbildningar, och jag ej vågar tillstyrka statsutgifter för andra, än sådane allmänt nyttiga företag, om hvilkas ändamålsenlighet striden redan är utkämpad; så nödgas jag neka mitt bifall till Utskottets förslag i detta afseende, ehuru, i händelse pluraliteten varit af samma tanka, och densamma gifvit anledning till utlåtandets återremitterande från respective Riks-Stånd, jag med nöje skulle sett mig deraf så upplyst, att jag kunnat med full öfvertygelse äfven för min del egna en gärd åt den outtröttliga stiftarens menniskovänliga nit."

N:o 116.

Ank. till Exp. Utsk. den 12 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Herr Dalmans, W. F., motion, angående subscription af Rikets Ständer för bildandet af en Uppfostringsanstalt för fattiga sjömäns söner.

(*U. A.*)

Från Höglofl. Ridderskapet och Adeln har till Utskottet blifvit remitterad en af Herr *Dalman, W. F.*, väckt motion att, för befrämjande af en efter *Louis de Geer* uppkallad uppfostringsanstalt, uti hvilken skulle komma att emottagas till en början femtio söner af fattige sjömän, och till hvilken stiftelse tillgångar skulle beredas, genom en af Sjömannasällskapet i Stockholm öppnad subscription, Rikets Ständer måtte, å Svenska Nationens vägnar, i subscriptionen deltaga, antingen med en summa för en gång, eller med ett årligt bidrag, att under vissa fastställda vilkor från Riksgälds-Contoret utbetalas, hvilket bidrag, ehvad det blefve större eller mindre, motionären emedlertid ansett böra komma att uppmuntra den enskilda välviljan; varande vid motionen bilagde af Sjömannasällskapets Direction afgifne förslag till Stiftelsens inrättande och öfver de dertill erforderlige kostnader.

Med erkännande af de ädla bevekelsegrunder, som föranledt stiftandet af denna Inrättning, hvarigenom afsetts att bereda en tillflyktsort åt barn, af hvilkas fäder icke kan för dem påräknas någon ständig eller tillräcklig vård och eftersyn, har Utskottet likväl, då, enligt hvad de motionen bilagde handlingar utvisa, uppfostringsanstalten ej skulle komma att afse ett direct befrämjande af sjömannayrket, utan snarare blifva en barmhertighetsanstalt, hvarest undervisning jemväl skulle komma att meddelas i de förberedande kunskaper, som äro föremål för de allmänna folk-skolorne, men Stockholms stad redan eger flere till värnlösa barns vårdande stiftade inrättningar, vid hvilka sjömäns, lika väl som stadens öfrige invånares, söner kunna emottagas och äfven, serdeles hvad det allmänna Barnhuset beträffar, blifvit till ett betydligt antal vårdade,

icke ansett sig böra tillstyrka det af motionären, under benämning af subscription, till ett sålunda helt och hållet communalt föremål äskade anslag.

Stockholm den 11 Maj 1840.

Reservationer.

Af Herr Grefve *B. von Platen:* "Ehuru jag inser svårigheten för Utskottet att ovilkorligen hafva tillstyrkt ofvannämnde motion, hade jag likväl önskat, att det velat tillstyrka Rikets Ständer att med något årligt anslag, att endast under förbehåll af något till viss procent af enskilde lemnadt bidrag utgå, understödja den uppfostringsanstalt för sjömäns barn, som blifvit föreslagen att, under Sjömanna-Sällskapets tillsyn, inrättas i Stockholm; så mycket mera som jag med tillfredsställelse påminner mig de anslag, som hittills af Rikets Ständer gifvits, eller nu af Stats-Utskottet blifvit föreslagne till danande af skicklige Landtbrukare, Bergsmän, Fabriksarbetare och Handtverkare vid Landtbruks-Instituter, Bergs-Skola, Technologiskt Institut, Chalmerska Slöjd-skolan m. m."

Härmed förenade sig Herr *Schartau.*

N:o 117.

Ank. till Exp. Utsk. den 12 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, angående väckt fråga om förlängning af den för inlösen af Riksgälds-Contorets creditsedlar stadgade præscriptionstid.

(*Rgs-Afd.*)

Jemte några andra föreslagna ändringar och rättelser uti det för Riksgälds-Contoret vid sistförflutna Riksdag utfärdade Reglemente, har Herr Comminister *C. Dahlgren,* uti ett af Högvördiga Preste-Ståndet till Stats-Utskottet remitteradt anförande, äfven hemställt, att den i 12 § af samma Reglemente, genom åberopandet af Kongl. Kungörelsen den 14 Februari 1835, stadgade præscriptionstid för inlösen af nämnde Contors utfärdade Creditsedlar måtte förlängas. Enligt Högstberörde Kungörelse, skulle dessa sedlar icke få i uppbörd af allmänna medel emottagas längre, än till och med år 1842, och i Riksgälds-Contoret icke längre, än till och med år 1845; hvilken sålunda bestämda præscriptionstid, efter Herr Comministerns

förmenande, vore alltför kort, helst inlösningen af ifrågavarande sedlar under senaste åren gått ganska trögt, så att för närvarande summan af ännu utelöpande dylika sedlar och kopparskiljemyntspoletter uppginge till nära 730,000 R:dr Banco.

Utskottet, som, vid afgifvandet af dess förslag till förnyadt Reglemente för Riksgälds-Contoret, skall meddela sitt yttrande öfver hvad berörde anförande för öfrigt innehåller, har emedlertid ansett sig böra serskildt underställa Rikets Ständers bepröfvande sin åsigt, angående den väckta frågan om förlängningen af inlösningstiden för ofvanomförmälde sedlar. I detta afseende får Utskottet således först äran upplysa, att, enligt den af Rikets Ständer, i sammanhang med besluten om Bancosedlarnes realisation, meddelade föreskrift, inställdes all tillverkning af ifrågavarande i allmänhet så kallade Riksgäldssedlar med slutet af September månad 1834. Likväl hafva då färdiga, fastän i rörelsen icke utgifna, äfvensom sedermera inkomna, brukbara sedlar fortfarande blifvit från Riksgälds-Contoret till dem, som sig derom anmält, utvexlade. Sådant oagtadt, har det utevarande beloppet af dessa sedlar, som den 1 October 1834 utgjorde 8,805,778 R:dr 34 sk. 9 r:st. och vid samma års slut uppgick till 9,312,866 R:dr 16 sk., derefter så ansenligt minskat sig, att det vid denna månads början endast var 943,708 R:dr 26 sk., motsvarande 629,139 R:dr 1 sk. 4 r:st. Banco. Härifrån måste dessutom afräknas den, efter all sannolikhet, högst betydliga mängd dylika sedlar, som genom vanvård eller olyckshändelser, under loppet af 40 år, blifvit förstörda och hvilkas inväxling följaktligen aldrig kan komma i fråga. Då ännu föga mer än hälften af præscriptionstiden för merberörde sedlars inlösbarhet förflutit, så och enär vederbörande sedel-innehafvare, genom sedlarnes framdeles vägrade emottagning i allmänna uppbörden, varda serskilt erinrade om angelägenheten af deras ofördröjliga aflemnande till Riksgälds-Contoret, förmodar Utskottet, att några synnerliga olägenheter eller enskilda förluster icke böra förorsakas genom den redan stadgade præscriptionstiden, helst kungörelsen derom skall icke allenast en gång om året intill denna tids slut från predikstolarne i Riket uppläsas, utan ock införas i Almanachorna för åren 1841, 1842, 1844 och 1845. Utskottet får således vördsamt

afstyrka bifall till den af Herr Comminister *Dahlgren* föreslagna förändring i Rikets sistförsamlade Ständers, uti ifrågavarande hänseende fattade och för Rikets samtlige invånare serskilt kungjorda beslut.

Beträf-

Beträffande åter de af motionären jemväl omförmälde Kopparskiljemyntspoletter, så har Utskottet ansett sig derjemte böra upplysa, att dessa å 1/2 och 1/4 skilling Riksgälds utfärdade poletter, hvilkas oinlösta belopp för närvarande utgör 113,985 R:dr 24 sk. 3 r:st., äfven efter ofvanberörde præscriptionstids utgång komma att fortfarande invexlas.

Stockholm den 11 Maj 1840.

N:o 118.

Ank. till Exp. Utsk. den 12 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, angående ett lån för uppmuddringen af Sölfvesborgs stads hamn.

(*R:gs Afd.*)

Till Stats-Utskottet har blifvit remitteradt ett af Herr *B. Hjort* till Vällofl. Borgare-Ståndet ingifvet memorial, af innehåll, att Sölfvesborgs stad vore i verkligt behof af ett låneunderstöd, för att komma i tillfälle uppmuddra dervarande beqväma hamn och förbättra bryggan vid densamma, samt att Herr *Hjort* erhållit serskildt uppdrag att framföra nämnde stads anhållan om ett lån af allmänna medel å 4,000 R:dr, med återbetalningsskyldighet af 6 procent årligen, deraf 3 procent skulle användas till capitalets amorterande och 3 till den derför belöpande räntas godtgörande.

Då hvarken Sölfvesborgs stads behof af allmänt lånebiträde för omförmäldte ändamål är vitsordadt, eller kostnaderne för det erforderliga muddrings- och reparations-arbetets verkställande ens uppgifna, och då den fördel, som härigenom skulle komma att det allmänna tillskyndas, icke blifvit på något sätt ådagalagd, saknar Utskottet allt skäl att, i denna frågas nuvarande outredda skick, tillstyrka Rikets Ständers bifall till den, å nämnde stads vägnar, sålunda framställda anhållan. Utskottet får derföre hemställa,

att Herr *Hjorts* ofvananförda motion må lemnas utan afseende.

Stockholm den 11 Maj 1840.

N:o 119.

Ank. till Exp. Utsk. den 12 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, angående fortgången af den Fullmägtige i Riksgälds-Contoret uppdragna utredning af Götha Canal-Bolags och Malmö f. d. Discont-Inrättningar.

(*R.gs. Afd.*)

Till fortskyndande af den, vid 1817 och 1818 årens Riksdag, till Riksgälds-Contoret öfverflyttade utredning af Götha Canal-Bolags och Malmö f. d. Discont-Inrättningar, förklarades Fulmägtige i nämnde Contor, uti det för dem år 1830 utfärdade Reglemente, berättigade att till pröfning och slutligt afgörande företaga ingifna accords-anbud, i afseende på dessa Disconters återstående osäkra fordringar, hvilken rättighet jemväl i det, sedan sistförflutne Riksdag gällande Reglemente, varit Fullmägtige tillerkänd; hvarförutan Fullmägtige, enligt 70 § i samma Reglemente, haft sig uppdraget att, efter undersökning om hvarje fordrans beskaffenhet, genom serskildt beslut, som borde upptaga alla härvid förekomna skäl och omständigheter, förordna om afskrifning af sådana berörde Discontverks fordringar, i afseende hvarpå upplyst och styrkt vore, att vederbörande gäldenärer och löftesmän, antingen genom laga kraft vunna beslut voro från vidare betalnings-skyldighet befriade, eller ock med döden afgått, samt att deras concurser voro utredda och således icke någon vidare betalning kunde erhållas, äfvensom att icke någon annan person, till större eller mindre del, stod för fordringen i betalnings-ansvar.

Enligt den af Fullmägtige, vid innevarande Riksdags början, afgifna Berättelse om Discont-Utredningens fortgång, hade, under loppet af åren 1834 till och med 1839, influtit i afräkning å Götha Canal-Disconts fordringar, genom Capital-afbetalningar, 23,174 R:dr 9 sk. 8 r:st., och genom godtgjorda räntor 23,472 R:dr 29 sk. 10 r:st., eller tillsammans 46,646 R:dr 39 sk. 6 r:st; hvaremot utgifterne, i och för denna Disconts utredning, under samma tid uppgått till 6,482 R:dr 11 sk., deraf Discont-ombudets indrifnings-arfvoden samt ersättning för lagsöknings- och rättegångs- m. fl. kostnader utgjort 4,586 R:dr 7 sk. 6 r:st. Discont-verkets behållna inkomst, som minskat dess skuld, hade följagtligen, under berörde tiderymd, uppgått till ett belopp af 40,164 R:dr 28 sk. 6 r:st.; och var detta Verks återstående skuldsumma härigenom, vid sistlidet års slut, nedsatt till 923,167

R:dr 42 sk. 4 r:st. Af Malmö Disconts lånefordringar hade åter, under dessa år, influtit ett capital-belopp af endast 3,165 R:dr 12 sk. 6 r:st, hvarjemte räntor å samma fordringar blifvit inbetalda med tillsammans 133 R:dr 35 sk. 6 r:st. Efter afdrag af utgifterne i och för sistnämnde Disconts utredning, uppgående under ifrågavarande tid till 1,939 R:dr 45 sk. 11 r:st., hade Discontens skuld derunder blifvit minskad med allenast 1,359 R:dr 2 sk. 1 r:st. samt utgjorde vid detta års början 797,385 R:dr 33 sk. 6 r:st.

Till fullgörande af det Fullmägtige, i ofvanomförmälde hänseende, af Rikets sist församlade Ständer meddelade uppdrag, hade Fullmägtige, efter anställda undersökningar, låtit i Disconternes räkenskaper för åren 1836 och 1839 afskrifva Capital-fordringar å ett sammanräknadt belopp af 65,758 R:dr 37 sk. 2 r:st., hvaraf 49,799 R:dr 14 sk. 2 r:st tillhörde Götha Canal-Discont och 15,959 R:dr 23 sk. Malmö f. d. Discont-Inrättning. Derjemte hade Fullmägtige, enligt hvad nu serskildt blifvit hos Utskottet anmäldt, nyligen verkställt en ytterligare undersökning uti ifrågavarande hänseende, hvarvid, af förstnämnde Disconts återstående fordringar, ett Capital-belopp, grundande sig på 306 stycken till handläggning af Ombudsmännen vid Discont-utredningen för längre tid tillbaka utlemnade serskilda skuld-förbindelser, och uppgående till 179,739 R:dr 14 sk. 7 r:st., utom upplupna, men ej bokförda öfverräntor, ansetts böra genom afskrifningar ur räkenskaperna försvinna. Likaledes hade Fullmägtige, vid samma tillfälle, funnit, att utaf Malmö Disconts dylika fordringar ett belopp af 81,386 R:dr 16 sk., eller återstående obetalda capital-summorna af 87 stycken lån, borde på enahanda sätt ur denna Disconts räkenskaper afföras; anmälande Fullmägtige, i sammanhang härmed, att, efter afdrag af de till afskrifning sålunda föreslagna lån, utgjorde återstående Capital-beloppet af Götha Canal-Disconts egande fordringar, enligt 198 stycken till Discont-ombudet jemväl aflemnade skuldförbindelser, 149,732 R:dr 27 sk. 9 r:st.; samt Malmö Disconts enahanda fordringars capital-belopp, oberäknadt dem, hvilka nu borde afskrifvas, 293,253 R:dr 8 sk. 6 r:st., hvarför 92 stycken serskilda förbindelser voro afgifna.

I öfverensstämmelse med de Utskottet jemväl tillställda förteckningar å sådana lånefordringar, hvilka ansetts fortfarande böra i räkenskaperna balanceras, skulle ännu kunna vara att påräkna i afbetalning å dessa fordringar, före slutliga utredningen af Götha Canal-Discont, omkring 35,000 R:dr och af Malmö Discont omkring 1,700 R:dr. Dessa i nämnde förteckningar calculationsvis beräknade summor voro dock, enligt hvad Discont-ombudet uppgifvit, ingalunda att anse såsom säkra tillgångar, helst de utgjorde endast hvad som möjligen i lyckligaste händelsen skulle kunna inflyta,

så vida Discont-utredningen komme att ytterligare under loppet af några år fortfara. I afseende på indrifningen af hvad, som i afbetalning å merberörde fordringar, kunde hädanefter erhållas, hafva Fullmägtige hos Utskottet hemställt, huruvida icke dermed borde äfven framdeles, jemlikt hitintills gällande föreskrifter, förfaras samt Disconternas slutliga utredning sålunda, genom uppgörandet af accord med gäldenärerne, i möjligaste måtto beredas.

Utskottet har genomgått förteckningarne öfver de af Götha Canal-Bolags och Malmö f. d. Disconter meddelade lån, som nu blifvit till afskrifning föreslagna, uti hvilka förteckningar hvarje sådant lån är serskildt upptaget samt de förhållanden uppgifna, i följd hvaraf det ansetts kunna afskrifvas. På sätt Fullmägtige jemväl anmält, hafva visserligen icke alla de vilkor och förbehåll, hvarunder dylika afskrifningar, enligt Rikets sist församlade Ständers beslut, skulle få af Fullmägtige medgifvas, inträffat i afseende på ett och annat af omförmälde lån. Vid den anställda granskningen af dessa förteckningar och deri uppgifna förhållanden, har Utskottet likväl icke funnit någon anledning till den förmodan, att ifrågavarande lånefordringars fortsatta upptagande i Disconternes räkenskaper och vidtagandet af ytterligare åtgärder för fullständigt utredande och bestyrkande af alla serskilda härvid förekommande omständigheter, skulle leda till någon egentlig fördel för Discont-verken eller bereda någon af Fullmägtige icke beräknad tillgång för afbetalningen å dessa Verks nuvarande skulder till Rikets Ständers Bank. Vid sådant förhållande och med hufvudsakligt afseende å den framställning härom, Fullmägtige, under hvilkas omedelbara styrelse och inseende Disconternes utredning under mer än 2:ne decennier fortfarit, funnit sig böra göra, anser Utskottet sig icke kunna underlåta

att tillstyrka Rikets Ständer att godkänna och bifalla de, med anledning af Rikets sistförsamlade Ständers beslut, nu föreslagna afskrifningar af Götha Canal-Bolags och Malmö f. d. Discontverks i merberörde förteckningar upptagna låneford ingar, utgörande, oberäknadt upplupna och obetalda räntor, ett återstående capital-belopp af Tvåhundra Sextio Ett Tusen Etthundra Tjugufem (261,125) R:dr 30 sk. 7 r:st.

Vidkommande derefter de beslut och föreskrifter, som vid innevarande Riksdag synas böra meddelas, för tillvägabringandet af ett skyndsamt slut

på den

på den långvariga utredningen af dessa Disconter, så måste Utskottet väl, å ena sidan, medgifva, att den med minsta omgångar förenade utvägen till detta måls vinnande vore att å offentlig auction försälja samtliga Discontverkens ännu återstående fordringar. Men häremot hafva å andra sidan betänkligheter förekommit, hvilkas öfvervägande vigt Utskottet, för sin del, icke kan annat än erkänna. Till undvikande af vidlyftighet, har Utskottet i detta fall trott sig endast böra fästa Rikets Ständers uppmärksamhet på den skoningslösa behandling, hvarför flere hundra Svenska medborgare, som sedan längre tid tillbaka befunnit sig i högst bekymmersamma och torftiga omständigheter, härigenom sannolikt skulle utsättas, en behandling, som för dess föremål förmodligen blefve ännu mera påkostande, vid jemförelsen af det sätt, hvarpå Disconternes öfriga gäldenärer i allmänhet under den förflutna tiden fått afbörda sina skulder. Såsom bevis, huru föga också en dylik försäljning skulle i sjelfva verket gagna det allmänna, torde för öfrigt endast behöfva åberopas den sistlidet år på detta sätt verkställda försäljningen af Götheborgs f. d. Discont, hvarvid för alla denna Disconts återstående fordringar, uppgående till ett sammanräknadt belopp af 372,000 R:dr, endast erhölls en summa af 870 R:dr. Utskottet har derföre, i öfverensstämmelse med hvad Fullmägtige hemställt, och enär för det allmänna någon annan serskild utgift härigenom numera icke förrosakas, än de för räkenskapsföringen och revisions-göromålen utgående årliga arfvoden å tillsammans 225 R:dr, ansett sig böra tillstyrka,

att utredningen af Götha Canal-Bolags och Malmö f. d. Discontverk må fortfarande, intill nästa Riksdag, på samma sätt som hitintills, genom Fullmägtige i Riksgälds-Contoret verkställas.

Men för fortskyndandet af denna utrednings afslutande, har Utskottet dessutom trott sig böra föreslå,

att, jemte det Fullmägtige äfven hädanefter berättigas att med Disconternes gäldenärer afsluta accord, Fullmägtige må få sig uppdraget att, genom anställande ytterligare granskningar af härvid förekommande förhållanden, och efter infordrandet af nödiga ansedda upplysningar, åtminstone hvartannat år, eller före Rikets Ständers Revisorers sammanträden, undersöka och pröfva, hvilka af Disconternes återstående låne-fordringar, utan äfventyr af någon förlust för det allmänna, kunna afskrifvas, sedan

utröndt och, så vidt och möjligt är, styrkt blifvit, att icke den ringaste tillgång för dessa fordringars godtgörande till större eller mindre del finnes att påräkna; börande Fullmägtiges i detta afseende vidtagande beslut, tillika med de skäl och omständigheter, hvarpå hvarje sådant beslut sig grundar, underställas Rikets Ständers Revisorers serskilda granskning och bedömande, hvarefter dessa af Revisorerne jemväl medgifna afskrifningar må i Discontverkens räkenskaper verkställas.

Stockholm den 11 Maj 1840.

STOCKHOLM, HOS L. J. HJERTA, 1840.

N:o 120.

Ank. till Exp. Utsk. den 16 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, angående Lands-Kamereraren, Kammar-Rätts-Rådet S. Lindbergs ansökning om befrielse från all ersättningsskyldighet i och för Kronofogden Hoflings balance.

(I. A.)

Sedan, med anledning af f. d. Lands-Kamereraren i Hallands län, numera Lands-Kamereraren i Wermland, Kammar-Rätts-Rådet *S. Lindbergs* hos Kongl. Maj:t i underdånighet framställde och till Stats-Utskottet vid sistlidne Riksdag i Nåder remitterade ansökning, att af gunst och nåd vinna eftergift af den, genom Kongl. Maj:ts Utslag den 14 Maj 1834, honom ålagde betalningsskyldighet för en summa, stor 8,564 R:dr 5 sk., utgörande en del af den balance, numera aflidne Kronofogden i Halmstads Fögderi *J. H. Hofling* under utöfningen af nämnde befattning sig åsamkat, Rikets Ständer, enligt underdånig skrifvelse af den 30 April 1835, N:o 327, bifallit, att Kammar-Rätts-Rådet *Lindberg*, emot det att han inom fyra år, räknadt från och med sistnämnde år, erlade hälften af den honom ådömde summan, med en fjerdedel af beloppet hvartdera året, blefve från vidare kraf eller ersättningsanspråk derutinnan befriad; så har bemälde Kammar-Rätts-Råd, uti en den 9 November förlidet år till Kongl. Maj:t ingifven skrift, i underdånighet anfört, att, efter det Kongl. Maj:t, genom Nådig Resolution den 19 Januari 1838, förordnat, att den oguldne återstoden af balancebeloppet borde vid samma års utgång erläggas, all sökandens egendom, så i löst som fast, blifvit för det honom ådömde betalningsansvar utmätt och försåld, hvarigenom *Lindberg*, med hustru, flera egne barn och 3 andra medellöse, af hans hjelp beroende och hos honom vistande anförvandter, blifvit försatt i utblottadt tillstånd och bragt till den yttersta nöd; med afseende hvarå och enär *Lindberg*, i egenskap af *Hoflings* controlleur, skall iagttagit de allmänna föreskrifter, författningarne i fråga om redovisning af Kronofogdars uppbörd innehålla och då under åtalet för ifrågavarande balance blifvit lagligen ådagalagdt, att *Lindberg* icke förbisett någon gällande och uttryckligen påbjuden omständighet, som tillhört hans controlleurspligt, hvadan balancen skall tillkommit, utan att det stått i hans förmåga att genom embetsåtgärder såsom Lands-Kamererare den-

samma förekomma, *Lindberg* i underdådighet anhållit, att, på grund af dessa skäl och i betragtande derjemte, att sökanden i öfrigt, utan åtal för tjenstefel eller försummelse, i 28 år oförvitligen förvaltat den ansvarsfulla Lands-Kamererare-befattningen i 2:ne serskilde Län, Kongl. Maj:t täcktes till Rikets Ständer aflåta Nådig Proposition, att *Lindberg* måtte frikallas från betalningsskyldigheten jemväl af andra hälften af ifrågavarande balance och i följd deraf förklaras berättigad återbekomma det belopp, hvartill de hos sökanden utmätte tillgångar i lös och fast egendom för godtgörande af nämnde uppbörds-brist vid utmätnings-auctionen blifvit försålde.

Stats-Utskottet, till hvars handläggning Kongl. Maj:t behagat, genom Nådig remiss af den 24 sistlidne Mars, öfverlemna Kammar-Rätts-Rådet *Lindbergs* förrberörde ansökning, för det afseende, förekomne serskilde omständigheter kunde finnas föranleda, har tagit detta ärende i öfvervägande; men då sökanden, till stöd för sin meranämnde anhållan, icke åberopat andra eller mera bevekande skäl, än de, hvilka vid sistlidne Riksdag blifvit Rikets Ständers pröfning underställde och då föranledt deras omförmälde beslut, angående *Lindberg* beviljad eftergift af ena hälften utaf den honom till ersättning ådömde summa, och härvid jemväl förekommer, att, enligt hvad i ansökningen omförmäles, *Lindberg*, i följd af Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution den 19 December 1835, förunnats två års anstånd med fullgörandet af den ålagde betalningsskyldigheten, har Utskottet, oagtadt de af sökanden anförde ömande omständigheter, ansett sig förhindradt att tillstyrka

> någon förändring af hvad Rikets senast församlade Ständer förordnat, i fråga om Kammar-Rätts-Rådet *Lindbergs* ansvarsförbindelse i och för Kronofogden *Höflings* balance.

Härigenom anser Utskottet sig jemväl hafva besvarat en af vice Talmannen *P. Ericsson* väckt motion uti enahanda ämne, i hvad angår frågan om fullkomlig eftergift af den Kammar-Rätts-Rådet *Lindberg*, ådömde ersättningsskyldighet. Och hvad beträffar den i samma motion, på grund af en dervid fogad skrift af Kammar-Rätts-Rådet *Lindberg* gjorde framställning, att, när han blifvit ådömd att af *Höflings* balance ersätta 8,564 R:dr 5 sk., efter afdrag af den andel utaf *Höflings* Uppbörds-Cautionisters betalningsskyldighet, som på nämnde del af balancen belöpte och uppgifves hafva utgjort 722 R:dr 11 sk. 9 r:st., samt Rikets Ständer vid sistlidne Riksdag eftergifvit hälften af hvad Kammar-Rätts-Rådet *Lindberg* skolat godtgöra, den återstående ersättningsskyldigheten bordt sålunda bestämmas, att ifrån hälften af förstnämnde belopp afdrogos nyssberörde af Cautionisterne er-

lagde 722 R:dr 11 sk. 9 r:st., i stället att den nu blifvit på det sätt beräknad, att nämnde 722 R:dr 11 sk. 9 r:st. afdragits ifrån hela ersättningssumman 8,564 R:dr 5 sk. och hälften af derefter återstående belopp *Lindberg* affordrad; så enär ostridigt är, att, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Dom, oftaberörde 722 R:dr 11 sk. 9 r:st. skolat afräknas ifrån totalbeloppet af de *Lindberg* ådömde 8,564 R:dr 5 sk., hvarefter återstoden utgjorde den honom enligt Domen ålagda ersättningsskyldighet, hvaraf hälften blifvit af Rikets Ständer eftergifne, samt att således af *Hoflings* Cautionister erlagde medel icke kunna, på sätt *Lindberg* förmenat, endast tillgodoräknas å ena hälften af primitiva ersättningssumman,

anser Utskottet något afseende å denna del af framställningen icke kunna fästas.

Stockholm den 14 Maj 1840.

Reservation

af Herr Biskopen Doctor *Hedrén:* "Rikets Ständer hafva väl sistlidne Riksdag bevisat mot Kammar-Rätts-Rådet *Lindberg* den godhet, att hälften af den *Hoflingska* balancen blifvit afskrifven. Men då han till gäldande af den återstående hälften, omkring 4,300 R:dr, icke egt annan tillgång, än ett ganska torftigt lösbo och sin innehafvande lön, så har han blifvit försatt i den för en äldrig och redlig tjensteman mest ömande belägenhet. Det hus, han nyligen hade köpt, räckte vid försäljningen med möda till att betäcka inteckningarna. Det ringa lösboet måste gå under klubban, och om icke några ädla vänner inropat deraf för hans räkning att begagnas, så hade han knappast egt för sig, hustru och barn, en stol och en säng. Huru balancen först tillkommit, är en hemlighet, 24 år gammal. I laglig rättsväg har den blifvit lagd *Lindberg* till last, aldrig såsom brott, derom ingen minsta misstanka varit spord, men såsom bristande eftersyn. Rätta upphofvet hvilar fördoldt under en hemlighetsslöja, måhända i redan länge tillslutna grafvars mörker. Flera ännu lefvande trovärdige personer veta derom berätta, med förklarande af *Lindbergs* och *Halldins* oskuld. Lagen har dock utkräft och erhållit sin rätt: och de beklagansvärda offren synas vara tillräckligen straffade. Jag har i flere år haft tillfälle på nära håll se Kammar-Rätts-Rådet *Lindbergs* förhållande, såsom en flitig, oförtruten och skicklig tjensteman, såsom stilla, ytterst hushållsagtig och sparsam i sin lefnad, såsom efterdömlig make, fader och husbonde, och ehvad mitt ringa ord må kunna verka till hans förmon, har jag dock icke kunnat återhålla

det. Skulle domen öfver honom i all dess stränghet bringas till fullbordan, är ändock högst osäkert, om något eller huru mycket kan till staten åter inflyta; men säkert är, att en i öfrigt agtningsvärd medborgare kommer att för en redan ett fjerdedels sekel gammal förseelse, under sin återstående ålderdomstid ännu ytterligare plikta med fattigdom och grämelse. Han synes mig hafva lidit nog och hans agtningsvärda familj allt för mycket, hvarföre jag för min del velat, med bifall till hans ansökning, bereda åt hans ålderdom lugnare dagar, och vågar vördsamligen tillstyrka Rikets Ständer till samma beslut, som säkerligen skall belönas af de hulpnas tacksamhet och välsignelse."

N:o 121.

Ank. till Exp. Utsk. den 16 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, rörande väckt fråga om anvisande af ett boställe åt Provincial-Läkaren i Lif-Gedinget af Södermanland.

(I. A.)

Uti en hos Högvördiga Preste-Ståndet väckt och till Stats-Utskottet remitterad motion, har Herr Contracts-Prosten *Nibelius*, med hvilken Herr Biskopen Doctor *Holmström* förklarat sig instämma, anfört, hurusom den i Lif-Gedinget af Södermanland anställde och i Eskilstuna stationerade Provincial-Läkarens befattning vore bland de mindre förmonliga tjenster af detta slag, enär, i anseende till medellösheten hos de flesta af stadens invånare, ringa förtjenst kunde derstädes för bemälde Läkare påräknas, hvartill komme, att i närheten af Eskilstuna flere andre Läkare vore bosatte, som med honom delade practiken på landsbygden; hvilka förhållanden jemväl skola föranledt svårighet att för denna temligen vidsträckta del af Södermanland erhålla en skicklig Provincial-Läkare; och har motionären, på det nämnde Provincial-Läkares lönevilkor måtte, utan serdeles tunga för Stats-Verket, i någon mon förbättras och såmedelst ett för orten menligt förhållande afhjelpas, föreslagit, att till boställe åt Provincial-Läkaren i Lif-Gedinget måtte anslås en emot $\frac{1}{5}$-dels mantal svarande lott af de vid Eskilstuna belägne, Kronan tillhöriga hemmanen Svedby, att tillträdas den 14 Mars 1844, då nuvarande arrendet af dessa hemman löper till ända.

Enär Provincial-Läkarne i Riket i allmänhet icke äro med boställen försedde och någon anledning icke förekommer att betvifla, det ju Provincial-Läkaren uti ifrågavarande district, derest han eger erforderlig skicklighet, bör, åtminstone lika väl som öfrige i orten varande Läkare, genom practik kunna bereda sig en förtjenst, hvilken, i förening med den honom tillkommande på stat, är för dess utkomst tillräcklig, har Utskottet funnit sig

sakna skäl att tillstyrka Rikets Ständers bifall till det af Contracts-Prosten *Nibelius* i ofvanberörde afseende framställda förslag.

Stockholm den 14 Maj 1840.

N:o 122.

Ank. till Exp. Utsk. den 16 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Propostion angående öfverlåtandet till Malmö Fattig-arbetsinrättning af Kronans rätt till ett derstädes fallet Dana-arf.

(I. A.)

Med anledning af en utaf Malmö stads Äldste i underdånighet gjord samt af Magistraten i nämnde stad och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Malmöhus Län förordad ansökning, att antingen undfå ett ständigt statsanslag till understöd för stadens fattigvård, eller ock att, i händelse sådant icke kunde medgifvas, rättighet måtte åt staden öfverlåtas att, till bildande af fond för dess fattig-arbetsinrättning, uppbära de dana-arf, som derstädes kunde falla, samt att, om bifall härtill icke kunde i allmänhet lemnas, förenämnde arbetsinrättning åtminstone måtte erhålla Kongl. Maj:ts och Kronans rätt till ett dana-arf af 940 R:dr Banco efter aflidne arbetskarlen *Tufve Perssons* efterlemnade enka, *Anna Sophia Andersdotter*, som i Malmö den 12 October 1835 med döden afgått, utan att efter sig lemna några kända lagliga arfvingar; har Kongl. Maj:t, som icke funnit skäl i Nåder bifalla den af Malmö stads Äldste gjorde underdåniga anhållan om årligt understöd af allmänna medel för stadens fattigvård eller om rättighet att för densamma använda de inom staden fallande dana-arf, uti en till Stats-Utskottet aflåten Nådig Proposition af den 13 sistlidne Januari (införd under N:o 13 i

1 Saml. 1 Afd. af Bihanget till Riks-Ståndens Protocoll) föreslagit Rikets Ständer att till Malmö stads fattig-arbetsinrättning öfverlåta Kongl. Maj:ts och Kronans rätt till det derstädes efter aflidne arbetskarlen *Tufve Persons* jemväl aflidna enka fallne dana-arf af 940 R:dr Banco.

I afseende på förhållandet med omförmäldte dana-arf, inhemtas af de vid den Nådiga Propositionen bilagde handlingar, att enkan *Anna Sophia Andersdotter*, i följd af det emellan henne och mannen i lifstiden upprättade, lagligen bevakade och oklandradt lemnade testamente af den 28 November 1823, efter mannens död erhållit full eganderätt till hela boet, och att, sedan bemälda enka utan känd arfvinge aflidit, anspråk på dess qvarlåtenskap blifvit å *Tufve Perssons* arfvingars sida i laga ordning framställdt; men hvilket anspråk, ej mindre af Rådhus-Rätten i Malmö, än Kongl. Hof-Rätten öfver Skåne och Blekinge, emot hvars dom missnöje icke anmälts, blifvit till alla delar ogilladt.

Då Rikets Ständer tillförne vid serskilda tillfällen medgifvit, att så beskaffade arfsmedel finge inom de orter, hvarest desamma utfallit, användas till understöd för allmänt nyttiga företag, har Utskottet, i enlighet med hvad Kongl. Maj:t i Nåder föreslagit, funnit sig ega anledning hemställa, att den Kongl. Maj:t och Kronan tillkommande rätt till ifrågavarande efter *Tufve Perssons* enka fallne dana-arf af 940 R:dr Banco, må åt Malmö stads fattig-arbetsinrättning öfverlåtas.

Stockholm den 14 Maj 1840.

N:o 123.

Ank. till Exp. Utsk. d. 16 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, angående väckt fråga om Krono-Säteriet Ollestads anslående till boställe åt Domhafvanden i Åhs, Gäseneds och Kullings Häraders Domsaga.

(I. A.)

Hos Hedervärda Bonde-Ståndet har, uti memorial, som till Stats-Utskottets handläggning blifvit remitteradt, Riksdagsfullmägtigen från Elfsborgs Län, *Ephraim Larsson*, jemte förmälan, att de åt Häradshöfdingen i Åhs, Gäseneds och Kullings Häraders Domsaga, äfvensom dervarande Kro-

nofogde och Häradsskrifvare upplåtne boställen i så måtto icke motsvarade det dermed afsedde ändamål, som det förstnämnde af dessa boställen vore beläget ytterst i östra ändan af Domsagan, det andra i den sydvestra delen deraf och det tredje icke ens inom Fögderiet, hvarföre äfven sedan längre tid tillbaka ingendera af bemälde tjenstemän kunnat bebo de dem anslagne hemman, fästat uppmärksamhet å angelägenheten deraf, att andra till läget mera passande och närmare Domsagans medelpunkt belägne krono-egendomar blefve, i stället för de nuvarande, åt förenämnde tjenstemän till boställen anvisade; i afseende hvarå motionären föreslagit, att Krono-säteriet Ollestad i Hofs Socken af Gäseneds Härad, hvilken egendom år 1756 blifvit upplåten och förlänad åt Öfver-Jägmästaren *Anders Gyllensvärd* och dess efterkommande samt för närvarande innehades af en Fru *Arrhenius*, född *Gyllensvärd*, som vore den sista af förläningstagarens efterkommande och vid hvars död säteriet komme att åter hemfalla till Kronan, måtte, så snart detsamma blefve ledigt att för Kronans räkning disponeras, varda, i stället för nuvarande Häradshöfdingebostället Legerstorp i Tärby socken af Åhs Härad, anslaget till boställe åt Domhafvanden i Åhs, Gäseneds och Kullings Härader, samt att de under Ollestad lydande hemman kunde blifva använde till boställen åt Kronofogden och Häradsskrifvaren.

Då, efter hvad motionären sålunda sjelf uppgifvit, en ättling af Öfver-Jägmästaren *Gyllensvärd*, som för sig och sina efterkommande erhållit förläning af Krono-säteriet Ollestad, ännu lefver, har Utskottet destomindre ansett fråga nu böra uppstå om egendomens disposition till det af motionären föreslagne ändamål, som, enligt Utskottet tillhandakommen upplysning, den nuvarande innehafvaren af säteriet är gift och eger barn, hvadan den tidpunkt möjligen är ganska aflägsen, då egendomen åter tillfaller Kronan; och kan Utskottet af dessa skäl

icke tillstyrka, att det af Riksdagsfullmägtigen *Ephraim Larsson* i förrberörde afseende väckte förslag må till någon åtgärd å Rikets Ständers sida föranleda.

Stockholm den 14 Maj 1840.

N:o 124.

Ank. till Exp. Utsk. den 16 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition angående 2:ne Kronohemmans i Stockholms Län ansläende till boställen för Landtstats-Tjenstemän.

(I. A.)

Till Stats-Utskottet har från samtlige Riks-Ståndens blifvit remitterad en af Kongl. Maj:t under den 15 sistlidne Februari till Rikets Ständer aflåten Nådig Proposition (införd under N:o 26 å 1 Saml. 1 Afd. af Bih. till Riks-Ståndens Protocoll), deruti Kongl. Maj:t, som, genom Nådigt Bref af den 14 December 1833, förordnat, att Färentuna Härads Fögderi i Stockholms Län skulle, efter dåvarande Kronofogdes och Häradsskrifvares derstädes afgång, sammanläggas med Sollentuna och Wallentuna Häraders samt Danderyds Skeppslags Fögderi; dock att, i anseende till angelägenheten, att nära Drottningholms Lustslott en Kronobetjent funnes till nödigt biträde åt den för hela det nya Fögderiet blifvande Kronofogden, en Expeditions-Kronofogde, med lön på stat, borde för Färentuna Härad antagas, jemte tillkännagifvande, det Kongl. Maj:t redan meddelat föreskrift, angående lämpliga boställens anvisande åt Häradsskrifvaren i det sammansatte Fögderiet och åt Länsmannen i Sollentuna Härad, föreslagit Rikets Ständer, att det förr under Ulriksdals Kungsgård lydande kronohemmanet Neder-Järfva N:o 1, $\frac{7}{8}$ mantal, i Solna socken, må vid 1842 års midfasta, då det om samma hemman nu gällande arrende-contract tilländagår, upplåtas till boställe för Kronofogden i det Fögderi, hvartill Färentuna Härad skulle förläggas, äfvensom att det i Lofö socken nära Drottningholm belägne kronohemmanet Berga, $\frac{1}{2}$ mantal, måtte, i utbyte mot Kronofogdens i Färentuna Härad nu varande boställe, Troxhammar, $\frac{3}{4}$ mantal, hvilket i stället borde för Kronans räkning utarrenderas, till boställe för den blifvande Expeditions-Kronofogden i Färentuna Härad anslås, så snart tiden för en sådan disposition deraf skulle inträffa, eller vid midfastan år 1846; dock att dervid borde serskildt bestämmas, om och i hvad mon någon contant lön, utöfver boställsafkastningen, må bemälde Expeditions-Kronofogde bestås.

Utskottet har tagit detta ärende i öfvervägande; och då Kronofogdebostället Troxhammar, såsom beläget på Svartsjölandet och följagtligen aflägset från medelpunkten af det sammansatte nya Fögderiet samt dessutom sak-

saknande fördelen af en ordentlig postgång till och ifrån Stockholm, ingalunda är lämpligt att anvisas till boställe åt Kronofogden i detta Fögderi, helst mängden och beskaffenheten af de honom åliggande tjenstegöromål påkalla en obehindrad och skyndsam communication med Länets Styrelse, men deremot det ifrågaställda Kronohemmanet Järfva N:o 1 genom sitt läge på endast en half mils afstånd från Stockholm är i detta hänseende serdeles passande, har Utskottet, i betragtande jemväl deraf, att bemälde Kronofogde innehar en af de mest besvärliga tjenster af detta slag och således synes förtjena att med ett fördelaktigt boställe varda försedd, funnit sig böra hemställa,

att, på sätt Kongl. Maj:t i Nåder föreslagit, kronohemmanet Neder-Järfva, N:o 1, må, sedan nuvarande arrende deraf tilländagått, upplåtas till boställe för Kronofogden i det Fögderi, som blifvit sammansatt af Sollentuna och Wallentuna Härader med Danderyds Skeppslag samt Färentuna Härad.

Beträffande deremot frågan om kronohemmanet Bergas anslående till boställe åt den blifvande Expeditions-Kronofogden i Färentuna Härad, så enär Expeditions-Kronofogdar i allmänhet icke äro med boställen eller lön på stat försedde och, efter Utskottets tanka, något giltigt skäl icke förefinnes att till fördel för Expeditions-Kronofogden i Färentuna Härad härutinnan medgifva undantag, samt då dertill kommer, att den minskning i Kronans inkomster, hvilken skulle förorsakas genom upphörandet af det för hemmanet Berga nu utgående arrende, i icke obetydlig mon, komme att nedsätta den besparing i kostnader, som vid den förändrade organisationen af ifrågavarande Fögderier torde varit afsedd och påräknad, anser sig Utskottet

icke kunna till hvad Kongl. Maj:t i detta hänseende föreslagit, tillstyrka Rikets Ständers bifall.

För den händelse, att förenämnde af Utskottet yttrade åsigter skulle af Rikets Ständer godkännas, har Utskottet tillika trott sig böra föreslå,

att uti den underdåniga skrifvelse, som rörande desse ämnen torde komma att från Rikets Ständer till Kongl. Maj:t i underdånighet aflåtas, Rikets Ständer ville derjemte framställa den underdåniga anhållan, att, så framt Kongl. Maj:t skulle i Nåder finna anvisandet af serskildt boställe för Expeditions-Kronofogden i Färentuna Härad utgöra ett oeftergifligt vilkor för tillvägabringandet af den beslutade nya organisationen af ifrågavarande 2:ne Fögde-

rier, Kongl. Maj:t i sådant fall täcktes tillåta, att Färentuna Härad må, såsom förhållandet varit före 1833 års reglering, fortfarande utgöra ett eget Fögderi med ordinarie Kronofogde, samt att således all fråga om de, i följd af detta Fögderis tillämnade förening med Sollentuna och Wallentuna Häraders samt Danderyds Skeppslags Fögderi, i Nåder föreslagne dispositioner af boställen må förfalla.

Stockholm den 14 Maj 1840.

N:o 125.

Ank. till Exp.-Utsk. den 16 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om rättighet för åtskillige Rotehållare vid Westerbottens Kongl. Fält-Jägare-Regemente att återbekomma dem origtigt påförd vacance-afgift för åren 1830 och 1831.

(U. A.)

Riksdagsfullmägtigen *Johan Jacob Rutberg* från Norrbottens Län har uti en till Stats-Utskottet remitterad motion, hvaruti *Anders Normark* från Westerbottens Län instämt, hos Rikets Ständer gjort anhållan om restitution af vacance-afgift, hvilken, till belopp af 43 R:dr 5 sk. 4 r:st. Banco, blifvit åtskillige Rotehållare inom Calix Compagnie af Westerbottens Kongl. Fält-Jägare-Regemente, för åren 1830 och 1831 affordrad; en anhållan, den motionären framställt på grund deraf, att Rotehållarne, genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Norrbottens Län samt Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Rätts Utslag, blifvit förklarade berättigade att ifrågavarande afgift, såsom orätt debiterad, återbekomma; hvaremot Kongl. Maj:ts och Rikets Stats-Contor, der frågan om medlens utfående blifvit anhängiggjord, förklarat, att, enär Rotehållarne om den beviljade restitutionens tillgodonjutande icke anmält sig inom den för fordringars utbekommande hos Stats-Verket genom Kongl. Kungörelsen den 8 September 1824 bestämde tid, restitutionen icke kunde beviljas.

Som, enligt hvad upplyst blifvit, Kongl. Kammar-Rätten, genom Utslag den 12 Juli 1834, förklarat bemälde Rotehållare berättigade att af Stats-Verket återbekomma ifrågavarande orätt debiterade 43 R:dr 5 sk. 4

r:st. och Utskottet icke anser skäligt vara, att Stats-Verket begagnar sig af den genom præscriptions-författningarne tillkomne rättighet till en sådan olagligen uppburen inkomst,

tillstyrker Utskottet, att, till fördelning emellan desse Rotehållare, ett belopp af 43 R:dr 5 sk. 4 r:st Banco må från Riksgälds-Contoret hållas Konungens Befallningshafvande i Norrbottens Län, på reqvisition, tillhanda.

Stockholm den 14 Maj 1840.

N:o 126.

Ank. till Exp. Utsk. den 16 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Eric Norbergs från Westmanlands Län motion, att afl. Räntmästaren J. F. Alms efterlemnade enka måtte utbekomma begrafningshjelp efter bemälde sin man.

(U. A.)

Uti en från Hedervärda Bonde-Ståndet till Stats-Utskottet remitterad motion, har *Eric Norberg* från Westmanlands Län begärt, att, som arfvingarne efter Landt-Räntmästaren i Westmanlands Län, Kongl. Räntmästaren *Johan Fredric Alm*, hvilken, efter att hafva den 13 December 1825 erhållit Nådigt afsked, med rättighet att uppföras å Allmänna Indragnings-Staten till åtnjutande af pension, den 4 Dec. 1832 aflidit, försummat att, inom den i Kongl. Kungörelsen den 9 December 1812 stadgade tid för anmälande af fordringar hos Stats-Verket, göra gällande deras anspråk att efter bemälde *Alm* utbekomma begrafningshjelp, men deras rätt dertill syntes ostridig, då den så kallade begrafningshjelpen utgjorde ett af embets- eller tjenstemannens lön innehållet belopp, Landt-Räntmästaren *Alms* enka, *Maria Christina Alm*, som vore stadd i torftiga vilkor, måtte förklaras berättigad att, enligt hvad hon uti en motionen bilagd skrift äfven anhållit, utbekomma den efter bemälde hennes man belöpande begrafningshjelp.

Då rättighet till begrafningshjelps åtnjutande grundlägges derigenom, att motsvarande besparing af tjenstemannen, vid tjenstens tillträde, aftjenas och således beloppet af den begrafningshjelp, hvartill Räntmästaren *Alms* sterbhusdelegare varit berättigade, i händelse de derom i behörig tid sig

anmält, blifvit af *Alms* lön innehållet, samt det således icke synes vara billigt, att staten begagnar sig af sterbhusdelegarnes försummelse, att, inom den tid, som serskildt, i afseende å anmälandet af fordringar hos Stats-Verket, är stadgad, göra sina anspråk på medlens utbekommande gällande, hemställer Utskottet,

att Rikets Ständer måtte bifalla, att sterbhusdelegarne efter aflidne Räntmästaren *Alm*, utan afseende derå, att fordringsanspråket icke blifvit i laga tid anmäldt, undfå den begrafningshjelp, hvartill de i öfrigt kunna finnas berättigade, samt att dessa medel må af Riksgälds-Contoret utbetalas;

Börande Utskottet dervid upplysa, att *Alms* pension, hvaraf begrafningshjelpen, derest sådan blifvit till fullo aftjenad, skulle med sex månaders belopp utgå, utgjort 395 R:dr 24 sk., med derunder beräknade 37 tunnor spanmål.

Stockholm den 14 Maj 1840.

Reservation

af *Gustaf Apelqvist* från Blekinge Län: "Emot Utskottets beslut, hvarigenom blifvit tillstyrkt, att enkan *Alm* må få uppbära den begrafningshjelp, för hvars uttagande hon försummat den i præscriptions-författningarne stadgade tid, får jag anmäla min reservation, med förklarande, att jag alldeles icke kan instämma uti den åsigt, som inom Utskottet legat till grund för nämnde beslut, eller att, i afseende på enkan *Alms* anspråk, skulle inträffa samma förhållande, som med de Roteringsskyldige vid Westerbottens Kongl. Fält-Jägare-Regemente, hvilka blifvit affordrade högre utskylder, än de, enligt Kongl. Kammar-Rättens sedermera meddelade Utslag, funnits vara skyldige att utgöra.

I afseende på dessa inträffar nemligen, att staten *på obehörigt sätt* tillvunnit sig en inkomst, som jag aldrig kan finna det Allmänna värdigt att på grund af åkommen præscription behålla, då deremot den begrafningshjelp, hvarpå enkan *Alm* gjort anspråk, blifvit *lagligen* och på grund af gällande författningar till Stats-Verket af hennes man aftjenad, och hon således, i afseende på utbekommandet deraf, är att betragta lika med alla dem, som hafva något att fordra af Stats-Verket och för hvilka præscriptions-författningarne blifvit stadgade."

STOCKHOLM. Tryckt hos *A. G. Hellsten*, 1840.

N:o 127.

Ank. till Exp. Utsk. den 16 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Herr Christiersons, H. F., motion om arfvoden för Rådhus-Rätterne i Rikets samtlige stapelstäder för behandlingen af Tullmål.

(*U. A.*)

Från Vällofl. Borgare-Ståndet har till Utskottet blifvit remitterad en af Herr *Christierson, H. F.*, väckt motion: att, med afseende på den städernas Rådhus-Rätter ålagde skyldighet att undersöka och döma i Tullmål, äfven sådane, som tilldragit sig utom städernas egentliga territorium, dessa Domstolar i Rikets samtlige stapelstäder måtte tilläggas enahanda rätt, som Stockholms och Götheborgs redan åtnjuta, att af Staten erhålla serskilda arfvoden för Tullmålens behandling, i hvilket afseende motionären tillika föreslagit, att Kongl. General-Tull-Styrelsen kunde uppgöra förslag till arfvodenas fördelning; och hafva åtskillige Ledamöter af Ståndet uti denna motion instämt äfven med tillägg: att andra Rikets städer, vid hvilkas Domstolar Tullmål kunna förekomma, måtte tillerkännas enahanda fördel; och som billighet och rättvisa påkalla, att de af Rikets öfriga städer, vid hvilkas Rådhus-Rätter, i följd af stadens läge eller andre omständigheter, undersökningar, rörande förbrytelser emot Tullförfattningarne, oftare förekomma, komma i åtnjutande af samma förmon, som blifvit Stockholm och Götheborg beviljad, medelst serskilde Rådhus-Rätterne af Tullmedlen anslagne arfvoden, har Utskottet, utan att nu anse sig böra uppgifva någon bestämd grund, hvarefter slika ersättningar må kunna beräknas och utgå, ansett sig böra tillstyrka Rikets Ständer,

att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t, efter General-Tull-Styrelsens hörande, och sedan utredt blifvit, i hvad mon Rådhus-Rätterne i andra städer inom Riket må, i följd af der handlagda Tullmåls antal och betydenhet, anses böra en serskild ersättning derföre tillgodonjuta, till desse Domstolars Ledamöter och Expeditionshafvande af Tullmedlen anvisa arfvoden till i förhållande derefter bestämde belopp.

Stockholm den 14 Maj 1840.

N:o 128.

Ank. till Exp. Utsk. den 16 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Anders Anderssons från Skaraborgs Län motion om Andre Landtmätarebeställningarnes indragande.

(*U. A.*)

Uti en från Hedervärda Bonde-Ståndet remitterad motion, har *Anders Andersson* från Skaraborgs Län yrkat: att, i sammanhang med löneregleringen för Landtstatens tjenstemän, Andre Landtmätare-beställningarne måtte, såsom alldeles umbärlige, indragas och de löner, som härigenom besparas, varda använde till förbättrande af de öfrige Landtstats-tjenstemännens löneförmoner; men Utskottet har, vid betragtande deraf, att Andre Landtmätaren, vid Förste Landtmätarens frånvaro, sjukdom eller annat förfall, är förbunden att vaka öfver ordningen inom de serskilde Province-Landtmäteri-Contoren och utom denne är den enda tjensteman inom hvarje Län, hvilken kan af vederbörande embetsmyndighet beordras till Landtmäteriförrättningar för Statens räkning, emot ett ringare arfvode, än Commissions-Landtmätare, enligt gällande taxa, ega att uppbära,

icke funnit skäl att, i anledning af samma motion, föreslå någon åtgärd.

Stockholm den 14 Maj 1840.

Reservation

af *Anders Andersson* från Skaraborgs Län.

N:o 129.

Ank. till Exp. Utsk. den 16 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Eric Norbergs från Vestmanlands Län motion om Bergsfogde-tjensternes indragning.

(*U. A.*)

Uti en från Hedervärda Bonde-Ståndet till Stats-Utskottet remitterad motion, har *Eric Norberg* från Vestmanlands Län föreslagit: att Bergsfogdetjensterne, såsom öfverflödige, måtte indragas och deras bestyr med polis, execution och uppbörd öfverflyttas å Kronofogdarne, samt att de nu varande Bergsfogdar, som ej kunde förses med andre tjenster, måtte, intill sin död, få upphära de med tjensterne förenade inkomster såsom pension.

I sammanhang härmed, har Utskottet tagit del af ej mindre det yttrande, som Rikets Ständers serskilda Utskott vid 1823 års Riksdag afgifvit, angående ny reglering af Rikets Styrelseverk, och hvaruti serskilda Utskottet tillstyrkt Bergsfogdarnes indragning och öfverflyttande å Kronofogdarne af den de förstnämnde åliggande uppbörd af Bergverkens utskylder, än ock det utlåtande, hvarmed den af Kongl. Maj:t för samma ärendes närmare utredning tillförordnade Comité inkommit, utvisande, att Committerade, rörande detta serskilda fall, ansett Bergsfogdetjensternes bibehållande eller indragning bero af de åtgärder, som, i afseende på Bergs-Tings-Rätterne, komme att vidtagas; och har Utskottet äfven, vid betraktande af det oskiljagtiga sammanhang, hvaruti desse begge frågor stå till hvarandra, för närvarande och innan sig visat, om Bergs-Tings-Rätterne komma att bibehållas eller ej,

icke ansett sig böra, i anledning af denna motion, föreslå någon åtgärd.

Stockholm den 14 Maj 1840.

N:o 130.

Ank. till Exp. Utsk. den 16 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga remiss å Majoren U. G. von Konows ansökan om åtnjutande af pension.

(*U. A.*)

Medelst Nådig remiss af den 24 sistlidne Mars, har Kongl. Maj:t till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemnat en af Majoren *U. G. von Konow* gjord underdånig ansökan, det Kongl. Maj:t måtte i Nåder täckas hos Rikets nu församlade Ständer anmäla sökanden till erhållande af den pension, hvilken tillkommer Capitaine vid dess entledigande ur Rikets tjenst; och hafva vid den Kongl. remissen jemväl funnits bifogade åtskillige bevis och andre handlingar, som sökanden, till stöd för sin berörde underdåniga anhållan, åberopat.

Vid öfvervägande häraf, har Utskottet, enär, enligt hvad upplyst blifvit, Majoren *von Konow*, i egenskap af Registrator vid General-Landtmäteri-Contoret, åtnjuter lön på Stat, hvars belopp af Utskottet uti det afgifne utlåtandet N:o 40, angående regleringen af utgifterne under Riks-Statens 2:dra Hufvudtitel, för framtiden föreslagits till 500 R:dr Banco,

icke ansett sig kunna tillstyrka beviljandet af den utaf Majoren *von Konow* sökta pension;

men som Majoren både ådagalagt ett hedrande förhållande under den tid, han varit i krigstjenst, eller ifrån den 16 Maj 1793 till den 12 Januari 1813, derunder Majoren äfven bevistat 1808 och 1809 årens fälttåg samt blifvit tilldelad medaljen för tapperhet i fält, och sedermera genom sin gagnande verksamhet, dels i egenskap af föreståndare för en egen inrättad militär-läroanstalt, dels såsom anställd lärare vid andre sådane uppfostringsverk gjort sig af det allmänna synnerligen förtjent,

hemställer Utskottet, att Majoren *von Konow* må förklaras berättigad att, utan afseende på hvad författningarne stadga om tjenstetid, vid afskedstagandet, efter uppnådde 65 års ålder och med iagttagande i öfrigt af hvad såsom vilkor för pensions åtnjutande är föreskrif-

vet, kunna uppföras å Allmänna Indragnings-staten, till bibehållande af den lön, Majoren på Kongl. General-Landtmäteri-Contorets stat innehar.

Stockholm den 14 Maj 1840.

N:o 131.

Ank. till Exp. Utsk. den 16 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Olof Olofssons från Vesterbottens Län motion om rättighet för Hof-Notarien J. Hæggström till retroactivt åtnjutande af den honom på Allmänna Indragnings-Staten beviljade Pension.

Uti en inom Hedervärda Bonde-Ståndet väckt och till Stats-Utskottets behandling remitterad motion, har Riksdagsfullmägtigen *Olof Olofsson* från Vesterbottens Län förmält, hurusom Hof-Notarien *Johan Hæggström*, uppå ansökan om afsked från sin vid Kongl. Maj:ts Borg-Rätter innehafvande Hof-Notarie-beställning, med vilkor att, under sin lifstid, få såsom pension å Allmänna Indragnings-Staten komma i åtnjutande af ett Hof-Notarie-lönen motsvarande belopp, 200 R:dr Banco årligen, väl blifvit under år 1829 ifrån nämnde sin tjenstebefattning endtledigad, men ej förr af den begärde pensionen kommit i åtnjutande, än Kongl. Maj:t, uppå *Hæggströms* i underdånighet förnyade ansökan derom, uti en till Höglofl. Riksmarskalks-Embetet den 8 Februari 1834, aflåten Nådig skrifvelse, förklarat bemälde *Hæggström* dertill berättigad, hufvudsakligen på den grund, att han, i likhet med Hof-Contorets tjenstemän, vore att hänföra till de vid Högstsalig Hans Maj:t Konung Carl XIII:s Hof anställde personer, hvilkas rättighet att, utan afseende på längre eller kortare tjenstetid, i Högstsalig Konungens Pensionsstat uppföras, grundat sig på de genom Rikets Ständer för denna Pensionsstats reglering meddeldte föreskrifter; dock att pensionen endast ifrån 1834 års början borde beräknas; och har af sådan anledning, samt då motionären ansett, det *Hæggström* vid sitt afskedstagande bordt komma i åtnjutande af den honom först år 1834 medgifne pensionsrätt,

motionären föreslagit Rikets Ständer att, för den tid, hvarunder *Hæggström* af dess sålunda förmenta rättighet varit i mistning, eller under loppet af $4\frac{1}{4}$ år, tillåta *Hæggström* att retroactivt få beräkna det honom numera tillagde årliga pensionsbeloppet 200 R:dr, och att sålunda med en summa af 850 R:dr Banco njuta ersättning för den honom på ofvanberörde sätt tillskyndade förlust; varandes vid motionen fogade åtskillige handlingar till upplysning i ämnet, och bland dem ej mindre *Hæggströms* hos Kongl. Maj:t år 1834 gjorda underdåniga begäran om Nådig Proposition till Rikets då församlade Ständer, angående berörde pensions retroactiva beräkning, hvilken ansökan Kongl. Maj:t likväl, genom Nådig Resolution af den 22 December nämnde år, förklarat Sig icke finna anledning bevilja, än ock en af *Hæggström* till Rikets Ständer framställd och på uppgifne skäl grundad anhållan, af hufvudsakligt enahanda syfte och innehåll, som den, hvilken af motionären blifvit väckt.

Vid öfvervägande häraf, har Utskottet, enär, enligt hvad de motionen bilagde handlingar utvisa, Hof-Notarien *Hæggströms* ifrågavarande anspråk redan blifvit lagligen pröfvadt och afslaget,

> icke ansett sig kunna tillstyrka Rikets Ständer att bevilja den af motionären för bemälde *Hæggström* yrkade förmon.

Stockholm den 14 Maj 1840.

N:o 132.

Ank. till Exp. Utsk. den 16 Maj, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckte motioner, angående beräkningen af tractamenten till Städernas Magistratspersoner och Borgare vid syner och andra förrättningar för Kronans räkning.

(*U. A.*)

Uti en från Vällofliga Borgare-Ståndet till Utskottet remitterad motion, har Herr *Wijk, O.*, under åberopande deraf, att Rikets Ständer vid sistlidne Riksdag beslutat, det städernas Magistratspersoner och Borgare

skulle, när de som biträden för Kronans räkning tillkallades vid syner, värderingar, inventeringar m. m., då förrättningen varar längre än en dag, undfå lika tractamente, som är dem tillagdt, då besigtning eller värdering sker utom stad, eller En R:dr Banco om dagen, men, oaktadt underdånig skrifvelse härom till Kongl. Maj:t aflåtits, ingen författning i sådant afseende utkommit, äskat: att Rikets nu församlade Ständer ville å nyo låta en underdånig skrifvelse afgå uti detta ämne, och att medel måtte afses för utgiftens bestridande, hvilket underlåtande motionären förmodat varit det enda skälet, hvarföre detta Rikets Ständers välgrundade beslut hittills förblifvit utan verkställighet; och har Utskottet, i sammanhang med denna motion, deruti flere af Borgare-Ståndets Ledamöter instämt, äfven behandlat en från samma Stånd remitterad motion af Herr *Fristedt, C. G.*: att städernas Magistrater och Borgerskap måtte tillerkännas rättighet till arfvoden äfven för sådane syner och besigtningar för Kronans räkning, som inom dagen begynnas och afslutas.

Och som, i anledning af Rikets Ständers, uti skrifvelse af den 22 Juli 1834, hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälde beslut, att Magistratspersoner och Borgare, hvilkas biträde för Kronans räkning fordras vid syner, värderingar, inventeringar med mera, brandsyner å Kronans hus likväl undantagne, må, när förrättningen varar längre än en dag, böra undfå lika tractamente, som är dem tillagdt, då besigtning eller värdering sker utom stad, eller En R:dr Banco om dagen, någon åtgärd ännu icke blifvit vidtagen, får Utskottet, som fullkomligt instämmer uti de skäl, hvilka för Rikets Ständers berörde beslut legat till grund,

tillstyrka, att Rikets Ständer måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t, genom i Nåder utfärdad kungörelse, låta samma beslut till verkställighet befordra;

men då erforderliga medel för de derigenom uppkommande utgifters bestridande böra lämpligast utgå af anslagen till rese- och tractamentspenningar å de Riks-Statens Hufvudtitlar, hvartill, med afseende å de serskilda förrättningarnes beskaffenhet, kostnaderne äro att hänföra, har Utskottet

icke funnit behofvet påkalla anvisandet af något serskildt anslag för ifrågavarande ändamål.

Hvad serskildt angår den af Herr *Fristedt* väckta motion, att rättigheten till arfvodens uppbärande äfven måtte utsträckas till sådane förrättningar för Kronans räkning, hvilka inom dagen begynnas och afslutas; så

enär, i detta senare fall vederbörande Magistratspersoner och Borgare, hvilka det lagligen åligger att vid syner och besigtningar Kronan tillhandagå, icke, på sätt i den förra händelsen eger rum, erfara sådant hinder för besörjandet af deras enskilda angelägenheter, som skäligen kan medföra anspråk på serskild vedergällning, på grund hvaraf Rikets Ständer vid senaste Riksdagen jemväl ansett ersättning icke böra ifrågakomma för andra förrättningar, än som fortfara mera än en dag, hemställer Utskottet,

att motionen lemnas utan afseende.

Stockholm den 14 Maj 1840.

N:o 133.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse, angående väckt fråga om Stats-anslag för en Pharmaceutisk Läro-anstalt.

(U. A.)

I anledning af Apothekare-Societetens hos Kongl. Maj:t i underdånighet gjorde anhållan, det täcktes Kongl. Maj:t, för ändamålsenligt inrättande och underhållande af en Pharmaceutisk Läro-anstalt, till Rikets nu församlade Ständer aflåta Nådig Proposition om dertill erforderligt Stats-anslag, hvilket, enligt underdånigst företedt förslag, skulle uppgå till 4,500 R:dr Banco årligen, samt derjemte, till inredning och iordningställande af Laboratorium, Lärosalar m. m. 5,000 R:dr, att på en gång användas, har Kongl. Maj:t, ehuru Dess Nådiga Proposition om Stats-Verkets tillstånd och behof redan blifvit affattad, likväl, enär ej mindre vederbörande Professorer vid Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet, än äfven Sundhets-Collegium, i ämnet hörde, vitsordat behofvet af en serskild, utaf Staten bekostad undervisningsanstallt för bildandet af skicklige Apothekare, till Stats-Utskottet öfverlemnat de till omförmälde ärende hörande handlingar, af hvilka hufvudsakligen inhemtats: att Apothekare-Societeten, som

funnit

funnit den undervisning, hvilken Pharmaciæ Elever och Studerande, under deras tjenstgöring vid Apotheken, haft tillfälle inhemta, vara alldeles otillräcklig för ändamålet, sökt, genom redan år 1821 anslagne stipendier, uppmuntra ynglingar att vid någon Academi inom Riket förkofra och utvidga sina kunskaper i de till Pharmacien hörande vetenskapsgrenar, men att vid Academierne, likasom vid Medico-Chirurgiska Institutet i Stockholm, undervisningen mera afser att bilda Läkare än Pharmaceuter, hvaraf äfven blifvit en följd, att de fleste stipendiater, i stället att egna sig åt Pharmacien, beträdt Läkarebanan; att, med föranledande häraf, Apothekare-Societeten sökt, för trenne år sedan, genom egna årliga sammanskott, i hufvudstaden grunda en, efter tidens och yrkets fordringar lämpad, pharmaceutisk Skola, hvarvid så väl theoretisk som practisk undervisning skulle lemnas i Chemie, Pharmacie, Natural-Historia och Materia Medica m. m., hvilken Läroanstalt, sedan Kongl. Maj:t, genom Nådig Resolution af den 20 Januari 1837, fastställt det af Apothekare-Societeten i underdånighet anmälde förslag till nya stadgar för en af samtlige Apothekarne i Riket öfverenskommen gemensam Societets-Inrättning, åsyftande pharmaceutiska kunskapers befrämjande och underhållandet af en sådan Skola, blifvit satt i verksamket, så att föreläsningar i dithörande vetenskaper kunnat hållas uti den för ändamålet förhyrde local i en till Garnisons-sjukhuset å Kungsholmen hörande lägenhet, men att de sammanskjutne medlen ej funnits för behofvet tillräcklige och icke eller ordentligen ingått, hvarföre Societeten, som äfven trott, att det Allmänna till denna läroanstalt, likasom till andra läroverk, borde bidraga, gjort den underdåniga framställning, som af Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse här ofvan inhemtas, med följande förslag till årlig stat:

Arfvoden,

för en Lärare i Chemie och Pharmacie	R:dr 800: —
för en Lärare i Natural-Historia och Materia Medica	800: —
för en Adjunct i Chemie	333: 16.
för en Adjunct i Natural-Historia etc.	266: 32.
till Läraren i Chemie, serskildt för Chemiska Laborationerne .	500: —
för en Räkenskapsförare	100: —
för en Vaktmästare	250: —
Summa arfvoden	R:dr 3,050: —

Till Materiele behof:

Hushyra, inberäknadt rum för den Lärare, som har tillsyn vid Institutet	R:dr 800: —
ved och ljus	250: —
till Laboratorium	400: —
Summa	1,450: —
eller den årliga kostnaden tillsammans	4,500: —

jemte de för en gång äskade 5,000 R:dr, till inredning af Laboratorium, Lärosal m. m., samt att Kongl. Sundhets-Collegium, häröfver hördt, uti dess underdåniga utlåtande, hvarvid bifogats serskilde af Professorerne *P. F. Wahlberg* och *C. G. Mosander* afgifne yttranden, tillstyrkt bifall till Apothekare-Societetens underdåniga anhållan och såsom skäl derför åberopat: att Staten bekostade alla publika undervisningsverk, såväl för allmän medborgerlig bildning, som för lärdom och speciela yrken; att andra länders erfarenhet visat, att de, som studera pharmacien, icke med nytta kunna begagna undervisningen i Läkare-skolor, hvarföre serskilde för Apothekare-yrket der blifvit inrättade, samt att, då Apothekare-Societetens förtjenstfulla nit och bemödanden att på egen bekostnad inrätta en pharmaceutisk Skola icke förmått uppfylla det åsyftade ändamålet eller afhjelpa det erkända behofvet af läroanstalten, det vore af vigt för sakens framgång, att anslag dertill af Statsmedlen beviljades; äfvensom Collegium, beträffande det ifrågasatte beloppet för lärarnes aflöning, icke ansåg detsamma vara för högt beräknadt, hvaremot den uppgifna kostnaden för materiele behof, ehuru icke något syntes vara att dervid erinra, likväl icke kunnat af Collegium med erforderlig säkerhet bedömas.

Vid öfvervägande häraf, har Utskottet ej kunnat finna annat, än att Apothekare-Societeten, till följd af de densamma förlänade privilegier till en uteslutande utöfning af Apothekare-yrket, ej kan, i afseende på bidrag från Statens sida till en inrättning, hvilken hufvudsakligen endast afser Societetens enskilda fördel, ega enahanda anspråk, som Rikets Allmänna Läroanstalter eller Tillämpnings-skolor för sådane näringar och yrken, hvilka hvar och en, utan inskränkning, är berättigad att utöfva; i följd hvaraf och då Apothekare-Societetens egna tillgångar torde hädanefter som förut vara tillräcklige för vidmagthållandet af ifrågavarande läroanstalt,

Utskottet afstyrker det för densamma äskade bidrag af Statsmedlen.

Stockholm den 14 Maj 1840.

Reservation

af Herr Friherre *Sprengtporten:* "Då jag anser det leda till Statens directa förlust att vägra måttliga anslag, som hafva för ändamål att sprida upplysning i hvad rigtning som helst, samt jag finner en tillämpningsskola för pharmaceutiska studium vara af behofvet påkallad och således, lika med andra tillämpningsskolor, skäligen böra komma i åtnjutande af understöd å Statens sida, så mycket heldre, som Apothekare-Societeten dertill komme att till betydligaste delen bidraga; så och enär till aflöning för nödige Lärare vid det ifrågavarande Institutet en summa af 3,000 R:dr synes vara tillräcklig, och Apothekare-Societetens bidrag, enligt hvad upplyst är, utgör omkring 2,000 R:dr årligen, tillstyrker jag, att för berörde institut må beviljas ett årligt anslag af 1,000 R:dr, att utgå så länge Apothekare-Societetens nyssnämnde bidrag utgöres och Institutet af Societeten upprätthålles, men i annan händelse till Riksgälds-Contoret besparas, samt med vilkor, att Institutet ställes under Kongl. Sundhets-Collegii inseende."

Härmed förenade sig Herr Grefve *von Platen,* Herr *af Harmens,* Herr Doctor *Björkman* samt Prostarne *Afzelius* och *Ahlqvist.*

N:o 134.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Memorial, i anledning af skiljaktige beslut, i fråga om den af Stats-Rådets förändrade organisation föranledde lönereglering.

(*U. A.*)

Enligt till Stats-Utskottet ankomne Protocolls-utdrag, har hvad Utskottet, så väl uti utlåtandet N:o 32, i fråga om den af Stats-Rådets förändrade organisation föranledda lönereglering, som uti det, i anledning af derå erhållen återremiss, under N:o 79 afgifne ytterligare utlåtande föreslagit, blifvit dels af samtlige Riks-Stånden dels af 3:ne Stånd bifallet, med undantag af Utskottets uti utlåtandet N:o 32 väckte och uti 2:dra punkten af utlåtandet N:o 79 vidhållne förslag, att de Departements-Che-

fer, som icke komma i åtnjutande af boställen, må erhålla en årlig hyresersättning af 1,000 R:dr Banco hvardera. Hvilket af Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet är vordet bifallet, men af Borgare- och Bonde-Stånden afslaget.

Jemte det Utskottet, med tillkännagifvande häraf, inbjuder sistnämnde Riks-Stånd att förena sig om godkännande af Utskottets förslag, får Utskottet, i fall denna inbjudning icke antages, föreslå följande proposition till votering uti Förstärkt Stats-Utskott:

Den, som bifaller, att Justitiæ-Stats-Ministern och de Stats-Råd, som äro Departements-Chefer, må, derest de icke erhålla boställen, för den tid, de af sådan förmon ej äro i åtnjutande, intill nästa Riksdag undfå en årlig hyresersättning af 1,000 R:dr hvardera, voterar ja;

Den det ej vill, voterar nej.

Vinner nej, kommer frågan om berörde hyresersättning att förfalla.

Stockholm den 19 Maj 1840.

STOCKHOLM, HOS L. J. HJERTA, 1840.

N:o 135.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, rörande väckt fråga om Kungsgården Halltorps på Öland återvinnande till Kronan.

(I. A.)

Sedan, i anledning af Kronofogden *C. G. Enemans*, å Kongl. Maj:ts och Kronans vägnar, hos Ölands Norra Mots Härads-Rätt, efter stämning, väckte påstående, att aflidne Hof-Marskalken m. m. *von Franckens* enka, Fru *Sophia von Francken*, född *Liljehorn*, numera gift med LotsDirecteuren *Lundstedt*, samt Ryttmästaren, Friherre *G. Raab*, såsom innehafvare af den i Högsrums socken belägne Kungsladugården Halltorp, 3½ mantal, hvarå besittnings-rätten, jemlikt Kongl. Brefvet den 30 Augusti 1743, blifvit upplåten till Majoren *Sven Åderman*, dess hustru och barn, måtte, enär ej mindre *Åderman*, än dess hustru och barn aflidit, förpligtas till Kongl. Maj:t och Kronan genast afträda nämnde Kungsladugård, och derjemte kännas skyldige godtgöra Kronan årliga afkastningen af egendomen för den tid, de densamma innehaft, efter det Majoren *Ådermans*, dess hustrus och barns rätt dertill upphört, bemälde Härads-Rätt, genom utslag den 16 Juni 1832, hvilket af Calmar Läns och Ölands Lagmans-Rätt, genom Dom den 17 derpåföljde October, blifvit fastställdt, förklarat, att, då Kronofogden *Eneman* icke på något sätt visat sig berättigad till det af honom åberopade fullmägtigskap för Kongl. Maj:t och Kronan, Härads-Rätten icke kunde stämnings-påståendena i deras dåvarande skick till pröfning upptaga; så har Riksdags-fullmägtigen från Calmar Län, *Per Jonsson*, med hvilken *Sven Isacsson* från samma Län sig förenat, uti memorial, som till Stats-Utskottets handläggning blifvit remitteradt, hemställt, att, enär, enligt motionärens förmenande, den genom berörde donation upplåtne besittningsrätt till Kungs-gården Halltorp, efter förlänings-tagarens, dess hustrus och barns numera inträffade död, måste anses vara hemfallen till Kronan, Rikets Ständer måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla

om laga åtgärders vidtagande, på det omförmälde Kungs-gård, hvars bevillnings-taxerings värde uppginge till 12,000 R:dr Banco och som lemnade ett årligt arrende af öfver 200 tunnor spanmål, kunde, jemte tillhörande inventarier, till Kronan återvinnas och ersättning tillika Stats-Verket beredas för egendomens afkastning under den tid, densamma af obehörige personer innehafts, eller från och med år 1827, intilldess Kungs-gården blefve till Kronan återställd.

Af de vid memorialet bifogade handlingar har Utskottet, i afseende på tillkomsten af förrberörde donation, inhemtat, att, efter det Majoren *Åderman*, såsom belöning för meddelandet af en utaf honom gjord uppfinning uti Artilleri-vetenskapen, bland annat anhållit om *besittnings-rättighet* af Krono-lägenheten Halltorp, så hade Kongl. Maj:t, genom Nådigt Bref af den 30 Aug. 1743, i öfverensstämmelse med Rikets Ständers i underdånighet anmälde beslut af den 23 i samma månad, förklarat, det finge Krono-lägenheten Halltorp till Majoren *Åderman*, dess hustru och barn upplåtas, under skattemanna-rättighet och tjugo års räntefrihet, med tillåtelse för honom eller dess arfvingar att all deras rätt, så till räntefrihet, som skatte-rättigheten, på annor man transportera.

Till stöd för Kronans yrkade rätt att åter komma i besittning af Kungs-gården Halltorp, är af motionären hufvudsakligen anfördt: att det, i Kongl. Maj:ts Nådiga Bref, angående Kungs-gårdens öfverlåtande, begagnade uttryck *Skattemanna-rätt*, icke kunde annorlunda tydas, än att egendomen skulle af donations-tagarne innehafvas under enahanda skyldigheter och rättigheter, som åtfölja skattejord, nemligen grundräntas utgifvande under besittnings-tiden, då arrende derför icke erlades; att Kungsgården, oagtadt donationen, måste bibehålla sin Krono-natur, hvilket styrktes af Kongl. Resolutionen på Ridderskapets och Adelns besvär af år 1723, §. 27, Kongl. Resolutionen på allmogens besvär af år 1748, §. 3, och 1789 års Säkerhets-akt; att då det blifvit Majoren *Åderman* och dess arfvingar uttryckligen medgifvet att sin erhållna skattemanna-rätt på andra personer transportera, sådant antydde, att någon egande-rätt icke varit med öfverlåtelsen förenad, i hvilket sistnämnde fall transport-rättigheten icke behöft omnämnas; att hvarken Kongl. Maj:t eller Kongl. Kammar-Collegium förordnat, det Kungsgården borde i Kronans jordeböcker öfverflyttas från Krono till Skatte samt slutligen att, enligt Kongl. Förklaringen den 14 Maj 1805, det deri meddeldte stadgande, i fråga om tiden för klander af olaga köp af jord endast afsåge sådan

jord, derom emellan enskilde kunde afhandlas, men ingalunda den jord, som vore Kronan tillhörig.

Enär, så vidt de i detta mål till Utskottet remitterade handlingar föranleda, det ville synas, som, genom meranämnde Kongl. Bref af den 30 Augusti 1743, endast besittnings-rätten till Kungs-gården Halltorp blifvit Majoren *Åderman*, dess hustru och barn, för deras lifstid, i Nåder förunnad, samt att följagtligen och då egendomen icke kunnat å annan person öfverlåtas med bättre rätt, än *Åderman* densamma erhållit, Staten, sedan bemälde personer nu med döden afgått, är berättigad att återfå berörde egendom, så ock då det å Kronans vägnar i detta afseende redan väckte anspråk, på sätt ofvan nämndt är, i anseende till saknadt förordnande för Kronofogden *Eneman* att detsamma utföra, icke kunnat till pröfning upptagas, har Utskottet ansett sig böra tillstyrka

> Rikets Ständer att hos Kongl. Maj:t i underdånighet begära, att behörigt Ombud må varda förordnadt, för att i laga ordning utföra den talan om Kungsgården Halltorps återvinnande till Kongl. Maj:t och Kronan, samt de ersättnings-anspråk i öfrigt, hvartill anledning må förefinnas.

Stockholm den 19 Maj 1840.

Reservation

af Herr Friherre *Sprengtporten:* "Då det bör antagas, att vederbörande embetsmyndigheter, som ega att föra Kongl. Maj:ts och Kronans talan och bevaka dess rätt, ej lära underlåta att, med afseende å den af enskild motionär väckta frågan om Halltorps återvinnande till Staten, vidtaga de åtgärder, som efter en noggrannare utredning, än den Utskottet kunnat åstadkomma, må anses befogade och med lag öfverensstämmande, anser jag Utskottet hafva saknat anledning föreslå Rikets Höglofliga Ständer att, i ofvanberörde afseende, hos Kongl. Maj:t göra någon underdånig framställning".

Häruti instämde Herr *af Harmens* och Herr Prosten *Ahlqvist*.

N:o 136.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, angående väckt fråga, att Kronans Fisken måtte till skatte försäljas.

(I. A.)

Genom remiss ifrån Höglofl. Ridderskapet och Adeln, har Stats-Utskottet fått emottaga en af Herr *Stuart, F.*, väckt motion, hvaruti anföres: att till de uti 77 §. Regerings-Formen upptagna Stats-Verkets tillhörigheter, hvilka icke få utan Rikets Ständers samtycke afyttras, höra Kronans fisken, utgörande omkring 2,400, hvaraf öfver 2,200 inom de Norra Länen; att, med undantag af de större laxfiskena, Stats-Verket likväl af detta betydliga antal fiskelägenheter icke kan påräkna någon synnerlig inkomst, helst många lemna en så ringa afgäld, att den icke ens uppväger kostnaden för det papper, hvarå arrende-contracten och öfrige deraf föranledde expeditioner utskrifvas; att många af dessa fisken nu mera till den grad försämrats, att, oagtadt förnyade arrende-auctioner, anbud derå icke blifvit gjorde, samt att, då fiskena vanligen utarrenderas på 6 år, och äfven under mellantiderne arrende-auctioner blifva af nöden, i anseende till arrendatorers och deras löftesmäns obestånd, de deraf föranledde, ofta återkommande åtgärder med syner, auctioner och vidlyftiga skriftvexlingar, betydligt upptaga, så väl auctoriteternes som krono-betjeningens tid; med afseende å hvilket allt motionären hemställt, att Kronans samtlige fisken, åtminstone utan annat undantag, än af de större laxfiskena, måtte, efter föregången skattläggning, försäljas, hvarvid tillika föreslagits: att de till försäljning afsedda fisken af skattläggnings-män varda beskrifna och, så vidt de icke redan draga en ständig ränta, påföras en sådan, lämpad efter medium af de sista 10 årens arrende-belopp; att försäljningen, efter i allmänna Tidningarne införde, samt uti så väl det Län, der fisket är beläget, som angränsande Län meddelade Kungörelser, verkställes på samma dag hos Kammar-Collegium, å Länets Lands-Contor och å det närmast fisket belägna Tingställe, under förbehåll, att anbudens antaglighet ankommer på Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning, samt att vid auctionen ställes

nöjaktig säkerhet för köpeskillingens rigtiga erläggande inom någon viss tid, t. ex. 2:ne år, efter det köpeanbunden blifvit godkände och skattebrefven utfärdade; och har motionären ansett, att, hvad serskildt anginge dem af ifrågavarande fisken, som befinnas icke kunna med billighet och rättvisa frånskiljas de hemman, vid hvilkas stränder de äro belägna och derför syntes böra, antingen mot utgörande af deras förra taxor, eller ock med frihet från all afgift, få af hemmansinnehafvarne bibehållas, till Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning och afgörande måtte öfverlemnas, huru med dessa fisken bör förhållas, och om de skola, med eller utan ränta, på hemmansinnehafvarne öfverlåtas.

Då ostridigt är, att utarrenderingen af den betydliga mängd fisken, som Staten, serdeles i de norra Länen, eger, samt de åtgärder, hvilka af utarrenderingen blifva en följd, på sätt motionären anmärkt, ej mindre för vederbörande auctoriteter, än för Kronobetjeningen i de orter, der ett större antal fiskare förefinnes, medför mycket besvär och en icke ringa tillökning i göromål, som i många fall ej motsvaras af den ringa inkomst, ett stort antal af dessa fisken lemnar, tror Utskottet, lika med motionären, att det i flere hänseenden vore lämpligast och med Statens verkliga fördel mest instämmande, om, med undantag af de större laxfiskena, alla öfriga Kronans fisken försåldes, hvadan Utskottet funnit sig böra hemställa,

att Rikets Ständer, för deras del, må besluta, att, med undantag af de större Laxfiskena, alla öfriga Kronan tillhöriga, utarrenderade fisken, sedan, vid anställd skattläggning, en efter förut erlagdt arrende lämpad ränta blifvit åsatt, må, i den mon arrendena upphöra, på auction till den högstbjudande under skattemannarätt försäljas, samt dervid, till lättnad för köparne och deraf uppkommande ökad täflan, medgifvas, att skatteköpeskillingen, under vilkor, att nöjagtig säkerhet derför ställes, må erläggas på vissa terminer, som af Kongl. Maj:t närmare föreskrifvas; och torde jemväl till Kongl. Maj:t böra öfverlåtas att ej allenast be tämma, hvilka fisken, enligt ofvannämnde grunder, böra försäljas, och meddela de närmare föreskrifter, som, i afseende å försäljningen, kunna finnas af nöden, utan ock pröfva de skeende anbudens antaglighet eller stadga, huru dermed förhållas bör.

Då åtskillige af de ifrågavarande fiskena lära vara belägna vid enskildes hemmans stränder, tror Utskottet tillika vid för-

säljningen billigtvis böra fästas det vilkor, att egare till sådant hemman, vid hvars stränder Kronofiske är beläget, må ega optionsrätt att fisket inlösa för hvad vid auctionen derföre bjudes.

Slutligen hemställer Utskottet, att Rikets Ständer ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att, derest några Kronofisken skulle vara af den dåliga beskaffenhet, att de icke kunna till ränta skattläggas och köpare dertill erhållas, Kongl. Maj:t då ville till Rikets Ständer framställa Nådig Proposition om dylika fiskens afförande utur Kronans jordeböcker.

I sammanhang härmed, har ock Utskottet förehaft *Eric Nilssons* från Jemtlands Län motion, att Lapparne må fritt få begagna de för närvarande utarrenderade fisken, hvilka äro belägna inom den dem, emot viss afgift, upplåtne fjällsträcka vid Norrska gränsen, samt den af samma motionär, jemte *Anders Mårtensson* ifrån Jemtlands Län, gjorde hemställan, att nybyggare uti nämnde provins må tillåtas att, utan afgift, begagna de Kronofisken, som antingen ligga inom eller gränsa intill deras egor, men har, i anledning af dessa motioner, icke funnit sig böra föreslå undantag ifrån hvad här förut angående dispositionen af Kronans fisken i allmänhet är vordet tillstyrkt.

Då Utskottet i det föregående föreslagit, att de större Laxfiskena icke må försäljas, utan fortfarande utarrenderas, anser Utskottet sig, i öfverensstämmelse dermed, jemväl hvad angår *Olof Olofssons* från Westerbottens Län motion, att innehafvaren af Klabböle Laxfiske i Umeå elf måtte dervid framgent bibehållas, emot ständig taxa af 14 tunnor salt Lax, att efter markegång betalas,

icke kunna å berörde motion tillstyrka bifall.

Stockholm den 19 Maj 1840.

N:o 137.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om åtskilliga Krono-Lägenheters försäljning.

(I. A.)

Genom Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, hvilken finnes intagen under N:o 59 uti första Samlingen af Bihanget till Riks-Ståndens Protocoll vid innevarande Riksdag, har, med anledning af Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse af den 30 October 1834, blifvit föreslaget, att åtskillige uti Kongl. Propositionen omförmälde lägenheter och fisken, i afseende å hvilka sådane förhållanden förekommit, att deras försäljande ansetts med statens fördel mest instämmande, måtte till skatte få upplåtas.

Hvad angår fiskena, åberopar Utskottet dess, i anledning af väckt motion om samtlige Staten tillhörige fiskens försäljande, under denna dag afgifne utlåtande, hvarigenom en dylik åtgärd i allmänhet blifvit tillstyrkt; Och hvad vidkommer öfrige uti den Kongl. Propositionen uppräknade lägenheter, så, enär Staten för närvarande deraf njuter ingen eller föga betydlig inkomst, men deras utarrendering, der sådan eger rum, medför besvär och olägenheter, anser Utskottet sig, i öfverensstämmelse med de uti nyssnämnde utlåtande, angående fiskenas försäljning, yttrade åsigter, böra tillstyrka,

att hvad uti Kongl. Propositionen, i afseende å ifrågavarande lägenheters försäljande till skatte och vilkoren dervid, är vordet föreslaget, må bifallas, med det tillägg, att Kongl. Maj:t eger att för skatteköpe-skillingarnes erläggande stadga lämplige betalningstider, emot det att säkerhet för betalningens fullgörande varder ställd.

Härigenom anser Utskottet något serskildt yttrande icke erfordras, i anledning af Herr *af Ekenstams*, för den händelse, att förväntad Proposition af

Kongl. Maj:t om försäljning af sådane, helst smärre Kungsgårdar, hvilka endast på det sättet kunna erhålla vederbörlig odling och skötsel, skulle uteblifva, väckte motion, att denna fråga måtte af Rikets Ständer tagas i öfvervägande.

Stockholm den 19 Maj 1840.

N:o 138.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af Anders Anderssons från Skaraborgs Län motion, angående ersättning för eller befrielse från åtskillige onera, hvilka å en del hemman, genom Götha Canals anläggning, tillkommit. (U. A.)

Uti en från Hedervärda Bonde-Ståndet till Utskottet remitterad motion, har *Anders Andersson* från Skaraborgs Län yrkat: att då den ort, inom hvilken Götha Canals anläggning skett, blifvit påbördad den tungan, att väghållning, skjutsning och andra sådana besvär, som tillhört hemman, hvilka blifvit använde antingen directe för canal-ledningen, eller till ersättning åt andre hemman för jord, som dertill åtgått, öfverflyttats på de öfriga hemmanen inom hvarje Härad, men orten hvarken haft eller kunde vänta någon serskild fördel af canalen, berörde, utan hemmansegarens hörande, dem ålagde börda måtte upphöra, och att, om kostnaden dertill icke kunde åläggas Canalbolaget, den må af Staten ersättas; men då, i motsatts med hvad motionären antagit, de orter, genom hvilka Götha Canal blifvit anlagd, kunna anses hafva, i följd af den lättade communicationen, erhållit fördelar, fullt motsvarande de onera af mindre betydenhet, hvilka, genom några få hemmans försvinnande, blifvit de återstående inom hvarje serskildt Härad ålagde, och, i fall förhållandet ej skulle vara sådant, saken fordrar en närmare utredning, dels i afseende på fördelningen af berörde onera, dels i hvad mon ersättningsskyldigheten kan lagligen tillförbindas vederbörande,

som

som af de indragne hemmansnumer kommit i besittning, inan bidrag dertill från Statens sida lämpligen kan komma i fråga, anser Utskottet

sig ej böra i anledning af motionen tillstyrka någon åtgärd.

Stockholm den 19 Maj 1840.

N:o 139.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af Herr Munck af Rosenschölds, N. R., motion om anslag till pensioner åt enkor efter de soldater, som tjenstgjort vid den så kallade Westra Arméen år 1809.

(U. A.)

Med anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående en årlig pension åt framlidne Hans Excellens Grefve *G. Adelsparres* Enkefru Grefvinna, har *Munck af Rosenschöld, N. R.*, uti en hos Höglofl. Ridderskapet och Adeln väckt, till Stats-Utskottet remitterad, motion, begärt, att alla ännu lefvande enkor efter de soldater, som år 1809 tillhört den så kallade Westra Armén, måtte erhålla pensioner, svarande emot den del, deras män, såsom soldater, i förhållande till Grefve *Adelsparre*, såsom deras Chef, haft uti förtjensten att bidraga till den nämnde år timade Regements-förändringen.

Utskottet hemställer, att motionen lemnas utan afseende.

Stockholm den 19 Maj 1840.

N:o 140.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af Herr von Hartmansdorffs, A., motion om mynthusets upplåtande till embetsrum åt de 6 Regerings-Departementen, m. m.

(U. A.)

I anledning af Rikets Ständers redan fattade beslut om fördelningen af Styrelsens grenar och Kongl. Maj:ts förklaring att vilja detsamma i Nåder godkänna, samt af Stats-Utskottets betänkande N:o 32, angående anskaffning af hus, hvari de StatsRåds-Ledamöter, som äro Departements-Chefer kunde erhålla både embets- och boningsrum, har Herr *von Hartmansdorff*, uti en inom Höglofl. Ridderskapet och Adeln väckt, till Stats-Utskottet remitterad, motion med afseende på de flere olägenheter, som motionären ansett blifva oundviklige, om förenade embets- och boningsrum för hvarje Departements-Chef serskildt komme i fråga, framställt det förslag, att samtlige Stats-Departementen, med undantag af det Utrikes, som ansetts böra förblifva å Kongl. Slottet, måtte inrymmas i samma hus, i hvilket afseende motionären, funnit Kongl. Mynthuset, i följd af dess läge och dervarande stora utrymme vara ganska lämpligt för ändamålet, i synnerhet om Mynt-verket, hvilket, såsom en eldsfarlig inrättning, i alla fall hade ett otjenligt läge i närheten af Kronans Embetsverk, Kongl. Slottet och den tätast bebyggda delen af staden, blefve till en annan local förflyttadt; varande, på alla dessa skäl, af motionären hemställdt, att Rikets Ständer ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det Kongl. Mynthuset måtte upplåtas till embetsrum åt de 6 Regerings-Departementen, utom det Utrikes, samt Kongl. Myntverket och dervarande Embetsverk förflyttas annorstädes, äfvensom att Rikets Ständer ville anslå nödige medel till husets inredning för nämnde ändamål.

Då emedlertid Utskottet, uti dess af motionären åberopade utlåtande N:o 32, hemställt och samtlige Riks-Stånden, i anledning deraf, beslutat en underdånig anhållan, det Kongl. Maj:t, med anledning af väckte förslag,

att antingen de blifvande Departements-Cheferne måtte erhålla bostäder uti samma hus, der deras Expeditioner varda inrymde, eller ock att samtlige Expeditionerne sammanföras i en local, utan att boställsrum i sammanhang dermed anvisas, må täckas, efter anbefalld undersökning af alla de omständigheter, som på bedömandet af det ena eller andra förslagets företräde, samt sättet för dess utförande, till Rikets Ständer vid nästkommande Riksdag i Nåder öfverlemna denna utredning, jemte Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i ämnet, hvarefter Rikets Ständer skulle blifva i tillfälle att taga frågan i närmare öfvervägande, och då vederbörande Embets-myndigheter, till hvilka den ifrågavarande utredningen lärer komma att öfverlemnas, ej torde underlåta att jemväl taga i betragtande den af motionären afsedde local, har Utskottet, som, med afseende härå, icke anser verkställighet af någotdera förslaget kunna för närvarande komma i fråga,

ej funnit sig böra, i anledning af Herr *von Hartmansdorffs* motion, tillstyrka någon åtgärd.

Stockholm den 19 Maj 1840.

N:o 141.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om National-belöning för Öfverste Klingstedt.

(U. A.)

Uti en inom Höglofl. Ridderskapet och Adeln väckt och till Stats-Utskottet remitterad motion, har Herr *von Moltzer*, under åberopande af det uti andre länder antagne bruk att utdela national-belöningar för utmärkte och gagnande handlingar, och med anförande jemväl af det exempel derpå, som Sveriges Rikes Ständer, i anledning af derom framställd Nådig Proposition vid 1815 års Riksdag, lemnat, föreslagit, att en sådan belöning måtte af Rikets nu församlade Ständer tillerkännas Öfversten och Riddaren *G. F.*

Klingstedt, för det han, som, i egenskap af General-Intendent under fälttågen 1808, 1809 samt 1813 och 1814, varit vid Arméen tjenstgörande, genom sitt synnerliga nit i utöfningen af detta embete, skall tillskyndat Svenska Kronan betydlig vinst, såsom exempel hvarpå uppgifvits, dels Öfverste *Klingstedts* lyckade bemödande att år 1809, vid Ryska Arméens inryckande i Westerbotten, undan fienden rädda det i Skellefteå förvarade betydliga vapen- och ammunitions-förråd, till ett värde af 300,000 R:dr Banco, dels att Öfversten sedermera, under Tyska fälttåget, vid Svenska Arméens intågande i Holstein, uti Kiel upptäckte och till Arméens Öfver-Befälhafvare öfverlemnade den undangömda uppbörden af contributionerne i Holstein, dels ock Öfverste *Klingstedts* åtgärd att från Neustadt till Lübeck transportera det i förstnämnde stad befunna betydliga prisgods, till ett värde af 200,000 R:dr Holstein Courant; utan att Öfverste *Klingstedt* för detta sitt ådagalagde nit hitintills erhållit annan ersättning, än den lön, han, såsom TullDistricts-Chef, på expectance-Stat åtnjuter.

Då Utskottet emedlertid ej kunnat ingå i undersökning om de förtjenster, Öfverste *Klingstedt* må hafva ådagalagt under 1808 och 1809 samt 1813 och 1814 årens fälttåg, men föreställer sig, att Kongl. Maj:t ej lärer underlåtit att i Nåder derå fästa det afseende, som Öfversten kunnat haft att förvänta, har Utskottet, som deremot varit i tillfälle inhemta, att Öfverste *Klingstedt*, dels uti Kongl. Stats-Contoret på Staten för lönlöse Officerare uppbär 500 R:dr, och dels på Kongl. Tullverkets Indragnings-Stat innehar 1,000 R:dr, eller tillsammans 1,500 R:dr årligen,

icke funnit skäl tillstyrka det af motionären, såsom nationalbelöning för Öfverste *Klingstedt*, ifrågasatte anslag.

Stockholm den 19 Maj 1840.

N:o 142.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss å förre Häradsskrifvaren S. F. Hagelins underdåniga ansökan om förhöjd pension.

(U. A.)

Uti den 24 sistlidne Mars aflåten Nådig Remiss, har Kongl. Maj:t till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemnat en af förre Häradsskrifvaren i Vikbolands Fögderi af Linköpings Län *S. F. Hagelin* gjord underdånig anhållan, att, sedan han, som år 1836 erhållit afsked från sin förenämnde Häradsskrifvare-befattning, i sammanhang dermed, jemväl framställt begäran att, efter då uppnådde 66 lefnadsår, derunder 48 år i Statens tjenst, med den i Kongl. Brefvet den 12 November 1823 civile embets- och tjenstemän i allmänhet tillagde rättighet, komma i åtnjutande af pension till fulla beloppet af förut innehafde lönen, men, i följd af Kongl. Brefvet den 25 Juni 1818 och Kongl. Kammar-Collegii Circulaire-Bref den 11 October 1819, ansetts ej kunna komma i åtnjutande af högre pension, än den, hvilken motsvarade Kammarskrifvarelön, eller 264 R:dr 8 sk., med deri inbegripne 25 tunnor spanmål, Kongl. Maj:t likväl måtte täckas till Rikets nu församlade Ständer framställa Nådig Proposition derom, att, i likhet med hvad Rikets Ständer vid senaste Riksdag under enahanda förhållanden beviljat Kronofogden *Hollsten*, sökanden kunde anses berättigad till åtnjutande af pension, svarande mot sin förut innehafde Häradsskrifvare-lön, hvilken i medeltal för åren 1827—1836 uppgått till 378 R:dr 26 sk. 9 rst. årligen, utom boställsafkastning och resepenningar. Men som det icke kunnat visas, att Häradsskrifvaren *Hagelin*, hvilken, enligt 1770 och 1778 årens Pensions-Författningar, om desamma vid hans afskedstagande funnits gällande, icke egt att pension åtnjuta, erhållit ringare pension, än hvartill han, enligt sedermera utfärdade Författningar, var berättigad, samt den Kronofogden *Hollstén* af Rikets Ständer medgifne förmon att få, såsom pension, behålla hela sin innehafde

indeldta lön, icke varit grundad på någon laglig rättighet, utan blifvit honom tillerkänd, med afseende på serskildt förekomne ömande omständigheter,

finner Utskottet icke skäl tillstyrka den af Häradsskrifvaren *Hagelin* sökte högre pension.

Stockholm den 19 Maj 1840.

Reservation

af Herr Prosten *Östberg:* "Med tillfredsställelse har jag denna Riksdag funnit, att inom Höglofl. Stats-Utskottets pluralitet uppenbarat sig principer i hushållningen med Statens medel, som för längre tid tillbaka och allt sedan varit öfverensstämmande med min öfvertygelse, men som i flesta fallen hittills ej förmått göra sig gällande. Hvad tillämpningen af den sparsamhetsanda, som yttrat sig, angår, har jag ock sällan inom mig haft något att anmärka. Jag har tyckt mig finna, att den, enligt sträng rättvisa, någorlunda hållit stånd, men att billighetens fordringar någon gång blifvit förbisedda, der de likväl med allt skäl kunnat tillfredsställas. Så förekommer mig förhållandet vara vid det betänkande, som Stats-Utskottet nu framlagt till Rikets Höglofl. Ständers bedömande, hvilket rör Häradsskrifvaren och Landskammereraren *S. F. Hagelins* af Kongl. Maj:t i Nåder förordade anhållan om en liten, i hans och äfven min tanka, billig tillökning i sin vid afskedstagandet erhållna pension. Han inträdde som ordinarius i Statens tjenst 1790, då 1770 och 1778 årens Pensions-författningar voro gällande, hvilka vid 70 lefnads- och 40 tjensteår tillade afskedstagaren såsom pension hela hans indeldta lön. Nu är väl sant, att sökanden, då han 1836 begärde och erhöll afsked, ej var mera än 66 år gammal, men deremot hade han innehaft den trägna, magtpåliggande Häradsskrifvare-beställningen i 46 år, under hvilken långa, mödosamma, väl och värdigt tillbragta tjenstetid, hans helsa så försvagades, att han ej längre såg sig i stånd att med det kraftfulla bemödande, han alltid ådagalagt i sin tjenstebefattning, vidare dermed fortfara med egen tillfredsställelse. Det lärer väl få antagas såsom gifvet, att vid ofvannämnde tidsbestämmelser för pensionsrätten, mesta afseendet bör hafvas på tjenstetiden, och i sådant fall tyckes det hafva varit billigt, att de sex öfverskjutande tjensteåren fått surrogera de bristande 4 lefnadsåren, och att vilkoren således voro uppfyllda för bemälde *Hagelins* rätt att, efter de citerade författningarne, vid afskedstagandet på Indragningsstaten få uppbära pension

till lika belopp, som den af honom dittills åtnjutna lön på stat utgjorde, nemligen efter medelmarkegång för 10 år 378 R:dr Banco. Hoppet om ett sådant belopp grundar sökanden äfven på Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 12 November 1823, deri stadgas för "Civile Embets- och Tjenstemän, hvil-"ka uppnått 65 års ålder och då, efter vid pass 40 års tjenstgöring, genom "Läkare-Attest bestyrkes deras sjuklighet eller försvagade helsotillstånd, att "de i sin lifstid oafkortadt skulle få behålla sina vid afskedstagandet varande "årliga löneförmoner". Då sökanden 1836, försedd med behörig ålders- och läkare-attest, begärde sitt afsked och pensionsrätt efter ofvanstående grunder, tillstyrkte Höglofl. Kongl. Kammar-Collegium 400 R:dr i pension för honom på Indragnings-Staten; men Kongl. Stats-Contoret tillämpade här Kongl. Brefvet den 25 Juni 1818 och nedsatte pensionen ungefär med $\frac{1}{3}$ af hvad han i indeldt lön egde till 264 R:dr 8 sk. Banco, hvilket senare blef af Kongl. Maj:t i Nåder gilladt. Det är på detta Kongl. Bref af 1818, som Höglofl. Stats-Utskottet grundar sitt afslag på sökandens skäliga begäran om tillökning af något öfver 100 R:dr Banco i sin förut tilldelade pension, hvilken ock grundar sig på så väl äldre Författningar, som senare Konunga-Bref och nu blifvit beledsagad af Kongl. Maj:ts Nådiga förord. Om Höglofl. Utskottet således tillstyrkt sökandens begäran, hade det åtminstone uppfyllt billighetens fordringar emot en man, som under en ovanligt nitisk, skicklig och värdig utöfning af sin 46-åriga tjenstebefattning grånat i Statens tjenst, förstört sin helsa och nu befinner sig på ålderdomen i torftiga omständigheter. Jag hoppas dock, att Rikets Höglofl. Ständer med välvilja omfatta detta ämne, gifva deråt ett lyckligare resultat för den förtjenstfulle och i orten högaktade och värderade tjenstemannen, och derigenom efterfölja föregående Ständers värdiga exempel, som vid alla föregående Riksdagar från och med 1823, vid förekommande ömande omständigheter, gjort undantag från en sträng tillämpning af de kalla Författningarnes bokstaf, hvilket i synnerhet ådagalades vid sista Riksdagen, då Kronofogden *Hollstén*, ej fullt så documenterad, som nu ifrågavarande man, likväl erhöll förhöjning i den pension, som efter 1818 års nedsatta belopp honom tilldelades vid afskedstagandet. Något præjudicat är nu mera ej att befara i denna väg. — Jag tillstyrker således, att Häradsskrifvaren, Kamereraren *Hagelin* från och med detta år må på Indragnings-staten få uppbära i pension 378 R:dr Banco, och anhåller, att denna reservation må få åtfölja Utskottets Betänkande till Rikets Höglofliga Ständer."

N:o 143.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss å LandtRäntmästarens i Malmö, Lagmannen Jöran Wulffs ansökning, om rättighet att vid afskedstagandet erhålla pension till fulla beloppet af innehafvande lön.

(U. A.)

Medelst Nådig Remiss af den 24 Mars innevarande år, har Kongl. Maj:t till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemnat Landt-Räntmästarens i Malmö, Lagmannen *J. Wulffs* underdåniga ansökning, att, ehuru Kongl. Maj:t, i anledning af Lagmannen *Wulffs* förut framställde underdåniga anhållan, att, vid afskedstagande från sin innehafvande LandtRäntmästare-tjenst, få å Rikets Allmänna Indragnings-Stat öfverflyttas, med åtnjutande af pension till fulla beloppet af innehafvande lön, genom Nådigt Bref till Dess Befallningshafvande i Malmöhus Län den 3 Mars 1837, förklarat, det *Wulff*, på grund af Kongl. Brefvet den 25 Juni 1818, icke kunde anses berättigad till högre pension, än 395 R:dr 24 sk., med derunder beräknade 37 tunnor spanmål, Kongl. Maj:t likväl, med afseende å anförde omständigheter, och i likhet med hvad vid sistförflutne Riksmöte egt rum, måtte till Rikets nu församlade Ständer aflåta Nådig Proposition derom, att *Wulff*, som upplefvat högre ålder, än den i Författningarne för åtnjutande af full lön, såsom pension på Indragnings-Stat, föreskrifne, och då han dessutom af denna sin lefnad tillbragt öfver 50 år i Rikets tjenst, alltså måtte tillåtas att vid sitt framtida afskedstagande från nu innehafvande LandtRäntmästare-tjenst inom Malmöhus Län, komma i åtnjutande af en pension, till beloppet fullt motsvarande den med ofvannämnde befattning förenade lön, och sådant desto heldre, som Rikets sistförsamlade Ständer, vid till deras pröfning och afgörande öfverlemnade mål af enahanda beskaffenhet, som det nu förevarande, då tillerkänt Lands-Kamereraren, Kammar-Rådet *Hertzman*, Landt-Räntmästaren *Ahlgren* och Krono-fogden *Hollstén* enahanda förmon, som den af sökanden nu begärde.

Vid

Vid öfvervägande häraf och då LandtRäntmästaren Lagmannen *Wulff* ännu icke uppnått den ålder af 70 år, som, enligt 1770 och 1780 årens Pensions-Författningar, var föreskrifven för rättigheten att vid afskedstagandet behålla hela sin innehafde lön såsom pension, i följd hvaraf Lagmannen torde böra få åtnöjas med den pensions-rätt, som, enligt sedermera utfärdade, nu gällande Författningar, finnes stadgad, eller, i anledning af Utskottets, uti utlåtandet N:o 40, angående regleringen af utgifterne under Riks-Statens 2:dra Hufvud-Titel, gjorde tillstyrkan af förhöjde pensions-belopp för Landt-Statens tjenstemän, kan blifva af Rikets Ständer fastställd, har Utskottet ansett sig böra

afstyrka bifall till Lagmannen *Wulffs* ifrågavarande ansökning.

Stockholm den 19 Maj 1840.

N:o 144.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion, att tills vidare förordnade Embets- och Tjenstemän ej må berättigas åtnjuta annan lön, än den deras ordinarie tjenster på Stat medföra, och att, om någon Embetsman erhåller fullmagt på flere ordinarie tjenster, han må ega uppbära lön för endast en af desamma.

(U. A.)

Uti en, inom Vällofl. Borgare-Ståndet väckt, och till Stats-Utskottets behandling remitterad, motion, har Herr *Kjellberg, J. A.*, under åberopande af de stora olägenheter, dem motionären ansett vara en följd deraf, att åtskillige embeten inom Riket, äfven de af högsta vigt, understundom blifvit bestridde genom tjenstemän, de der endast tills vidare eller på obestämd tid varit förordnade att nämnde embeten förvalta och, för att åstadkomma en nödig ansedd rättelse härutinnan, föreslagit:

1:o att, vid nu blifvande Stats-Reglering, tills vidare förordnade embets- och tjenstemän ej må varda berättigade att åtnjuta annan lön, än den deras ordinarie tjenst på Stat medför, samt

2:o att, i händelse någon tjensteman erhölle fullmagt å flere ordinarie tjenster, han likväl i sådant fall endast för endera af dessa tjenster måtte ega att lön å stat uppbära.

Utskottet, som i allmänhet instämmer i motionärens åsigt, att tjensters tillsättande endast tillsvidare genom förordnanden, äfvensom flera sysslors förenande hos samma person bör, så vidt möjligt är, undvikas, har emedlertid ej kunnat förbise, att sådane förhållanden någon gång kunna inträffa, hvarigenom tjensters tillsättande, medelst fullmagt, måste uppskjutas, äfvensom att, innan en ny reglering af embets-verken kan tillvägabringas, det understundom kan blifva af nöden att, serdeles inom de lägre graderne, medgifva tjenstemän att innehafva flere befattningar, och ehuru önskvärdt vore, att sådane undantag endast tillfälligtvis och i följd af serskilde omständigheter måtte komma att ega rum, har Utskottet likväl, då billigheten fordrar, att den, som kan blifva förordnad att en tjenst förrätta, eller, utan att åsidosätta sine åligganden, kan ock tillåtas innehafva och bestrida flere än en syssla, äfven erhåller de löneförmoner, som dermed äro förenade, icke ansett motionärens förslag kunna för närvarande bringas till verkställighet, hvadan Utskottet hemställer,

att motionen lemnas utan afseende.

Stockholm den 19 Maj 1840.

N:o 145

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af Hans Excellens Herr Grefve Löwenhielms G., motion om upphörandet af begrafningshjelps aftjenande.

(U. A.)

Uti en från Höglofl. Ridderskapet och Adeln till Utskottet remitterad motion, har Hans Excellens Herr Grefve *Löwenhielm, G.*, väckt det förslag:

att som skyldigheten för dem, hvilka inträda i Statens tjenst, att aftjena begrafningshjelp vore i högsta måtto betungande, och icke på långt när uppvägdes utaf det efterlemnade Sterbhusets fördel af ett motsvarande belopps uppbärande efter dödsfallet, samt då statens vinst af begrafningshjelpens uppbärande en längre tid, innan den till sterbhusen åter utbetalades, vore alldeles ingen, enär Stats-Verket ej kunde på korta och obestämda tider förränta sina behållningar, äfvensom Statens tunga af ersättningen till civile Pensions-Cassan för den begrafningshjelp, som afskedstagande tjenstemän icke återfå, blef så måtto ingen, att densamma kunde utan känning anvisas å besparingarne, lönerna för alla Statens tjenster måtte, i enlighet med hvad redan, genom Kongl. Brefvet den 14 Maj 1831, blifvit stadgadt för Tullverket, få tillträdas månaden efter den, då utnämning till tjensten egt rum; att Stats-Verket skulle öfvertaga uppbärandet af all uppbörd, som nu ingår till Pensionscassor, under namn af vacance- och liggetids- samt nådårsbesparingar; att redan aftjent begrafningshjelp hädanefter, likasom förut, utbetalas i mon af afgång, och att emedlertid en undersökning måtte företagas till utrönande af hvad verkligen i sådant afseende blifvit aftjenadt; och har, i anledning af denna motion, Herr *Leijonmark*, *J. A.*, hemställt, att den ersättning, som, i fall skyldigheten att aftjena begrafningshjelp skulle komma att upphöra, borde af Stats-Verket till Pensions-Cassorne utbetalas, måtte på en gång bestämmas efter ett medium af hvad samma cassor under de senast förflutna 10 åren i Kronan besparad begrafningshjelp fått uppbära.

Af 1818 års Riksdagsförhandlingar inhemtas: att Rikets Ständer, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om lindring uti de afdrag, som å civile embets- och tjenstemäns indeldta löner ega rum, under titel af Liggemånads- och Begrafningshjelps-besparing, väl icke funnit sig böra afskaffa all besparing för Nådårsfonden, enär Statens tillgångar ej medgåfvo sådant med annat vilkor, än att sterbhusen efter afgående embets- och tjenstemän då skulle mista det från äldre tider dem tillerkända understöd, uti den så kallade begrafningshjelpen, ett understöd, som för månget fattigt sterbhus utgör enda tillgången att med anständighet befordra den aflidne till sitt hvilorum, men deremot ansett billigt, att liggetids-besparingarne måtte upphöra, och ingen tjensteman vara skyldig att, antingen utan eller med förut innehafd lön, tjena mer än sex månader, räknade ifrån nästa månadens början efter den, i hvilken befordran skett.

Då detta Rikets Ständers beslut emedlertid icke blifvit af Kongl. Maj:t i Nåder gilladt och fastställdt, hafva Rikets Ständer, vid 1823 års Riks-

dag, i anledning af Kongl. Majts Nådiga Skrifvelse, angående bidrag af Stats-Verket för Civil-Statens Pensions-Cassa, förordnat, att inkomsten af vacante löner under förslags- och liggetiden, äfvensom begrafningshjelps-besparingar efter de civile embets- och tjenstemän, som taga afsked, må få till nämnde Pensions-Cassa utgå.

Arméens Pensions-Cassa åter, till hvilken redan förut, enligt dess vid sistnämnde Riksdag gällande Reglemente, ingått 4 vacance-månaders lönbesparing, har vid 1828—1830 årens Riksdag blifvit af Rikets Ständer förklarad berättigad att, under enahanda förhållanden, som Civil-Statens Pensions-Cassa, få uppbära äfven begrafningshjelps-besparingar. Och har sistnämnde förmon, vid samma Riksdag, jemväl blifvit Amiralitets-Krigsmans-Cassan tillerkänd.

Vid detta förhållande och då, oagtadt motionärens förslag, att aftjenandet af begrafnings-hjelp för Statens embets- och tjenstemän måtte upphöra, finnes vara grundadt på goda skäl, detsamma ej skulle kunna bringas till verkställighet, med mindre än att PensionsCassorne, till hvilka begrafningshjelps-besparingarne i de fall, då icke motsvarande utbetalning till sterbhus eger rum, enligt hvad ofvan utredt är, för närvarande utgå, försäkras om en motsvarande ersättning af Stats-Verket, hvars belopp väl nu ej kan med säkerhet uppgifvas, men visserligen skulle blifva ganska betydligt, har Utskottet, som för öfrigt anser, att en förändring i detta afseende icke kan beslutas, förrän närmare utredning af ersättnings-beloppet egt rum och Pensions-Cassornes delegare en dylik förändring medgifvit,

icke kunnat, i anledning af motionen, tillstyrka någon åtgärd

Stockholm den 19 Maj 1840.

STOCKHOLM, Elméns och Granbergs Tryckeri. 1840.

N:o 146.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af Herr Petré's, T., motion, angående pensioner för Ledamöter af Stats-Rådet och Högste Domstolen, Stats-Secreterare och andre Föredragande, under vissa förutsatta fall.

(U. A.)

Uti en från Vällofliga Borgare-Ståndet till Stats-Utskottet remitterad motion, har Herr *Petré, T.*, äskat, att Stats-Utskottet måtte afgifva yttrande öfver följande allmänna frågor, som möjligen skulle kunna inträffa, men icke förut blifvit i betraktande tagne, nemligen:

1:o huru förhållas skall med pensioner för ledamöter af Högste Domstolen, hvilka, näst före Opinions-nämndens sammanträde, under påstående Riksdag, hos Kongl. Maj:t begära och erhålla afsked, men sedermera, vid skeende omröstning bland Rikets Ständers deputerade, fällas; och sålunda betraktas skyldige att från ledamotskap i Domstolen afträda;

2:o huru de Regerings-ledamöter skola pensioneras, hvilka, under påstående Riksdag, af Kongl. Maj:t hugnas med afsked och derefter, på grund af Constitutions-Utskottets granskning af Stats-Rådets protocoll, af Rikets Ständer anses hafva förvaltat Rådgifvare-kallet på ett sätt, som berättigar Ständerne att hos Kongl. Maj:t anmäla dem till endtledigande ur Stats-Rådet, i öfverensstämmelse med Regerings-Formens 107:de §., och

3:o huruvida de Stats-Råd, Stats-Secreterare eller andre Föredragande, som, efter att hafva, till följd af grundlags-förändring, blifvit från Conseljen uteslutne, kunna, derest de derefter skulle af Rikets Ständer anses förvunne att hos Konungen anmälas, enligt 107 §. Regerings-Formen, vara berättigade att bibehållas vid större eller mindre delar af innehafde löner och emolumenter.

Då motionärens framställning ej innefattar något förslag till förändring uti hvad, genom gällande författningar, i detta afseende redan finnes stadgadt, och Utskottet ej tillkommer att yttra sig, angående tillämpning af ifrågavarande författningar, anser Utskottet, i likhet med dess i det redan afgifne utlåtandet N:o 80 uttryckte åsigt, att, der antingen serskildt i Grundlagen ej finnes föreskrifvet, huru med afgående Stats-Råds, Stats-Secreterares eller Justitiæ-Råds pensionerande skall förhållas, eller ock de afskedades rätt

till pension är lagligen bestämd, de serskilda fall, som, i afseende på bemälde Embetsmäns pensionsrätt, kunna förekomma, böra efter afskedets erhållande till Rikets Ständers pröfning öfverlemnas, och har Utskottet, i följd häraf,

icke funnit motionen föranleda till någon åtgärd; hvilket likväl Rikets Ständers bedömande vördsamt underställes.

Stockholm den 19 Maj 1840.

N:o 147.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af Herr Nordenskölds, O. G., motion, om de vid vacancer inom Sjöstaten under vacance- och ligge-tiden besparade löners anslående till Amiralitets-Krigsmans-Cassan.

(U. A.)

Uti en från Höglofliga Ridderskapet och Adeln till Stats-Utskottet remitterad motion, har Herr *Nordensköld, O. G.,* anfört, att den för pensionerande af till Sjö-Staten hörande embets- och tjenstemän samt gemenskap, jemte deras enkor och oförsörjda barn, bildade Amiralitets-Krigsmans-Cassa saknade en förmon, som blifvit tilldelad både Arméens och Civil-Statens pensions-cassor, bestående i rättigheten att, vid genom afskedstagande inträffande ledigheter af tjenster, hvilkas innehafvare äro berättigade att från cassan erhålla pension, uppbära de under vacance- och ligge-tiden besparade löner, hvilka vid Sjö-Staten nu ingå till Fjerde Hufvud-Titelns löne-besparingar, utom vid de numera högst sällan förekommande fall, då vacancen yppats efter en Officer, hvilken tillhört f. d. Arméens Flotta och tillika är delegare i Arméens pensions-cassa, hvarvid denna cassa kommer i åtnjutande af den gjorda löne-besparingen; i anledning hvaraf och då Amiralitets-Krigsmans-Cassan, som har att draga omsorg om en betydlig mängd tjenstemän och gemenskap, med deras oförsörjda barn och efterlemnade enkor, nödgats nedsätta räntan å sina capital, hvarigenom dess inkomster förminskats, motionären hemställt, att de löner, som under vacance- och ligge-tiden besparas

vid Sjö-Staten, måtte anslås till understöd för bemälde cassa, äfvensom motionären, med afseende derpå, att olika beräknings-sätt för vacance- och liggetiden eger rum vid Flottans serskilde stationer, då nemligen vid Carlskrona station 3:ne, men vid Stockholms och Götheborgs stationer 4 månaders dylik besparing iagttages, föreslagit, att vacance- och liggetiden vid inträffande ledigheter af tjenster å Flottans stat må fastställas till 4 månader vid alla stationerne.

Vid öfvervägande häraf, har Utskottet, som funnit, att Amiralitets-Krigsmans-Cassan skäligen bör åtnjuta samma förmoner, i afseende på löne-besparingar inom Sjö-Staten, som förut blifvit tillerkände Arméens och Civil-Statens pensions-cassor, ansett sig böra tillstyrka,

att Rikets Ständer måtte bifalla, att de löne-besparingar, som vid Sjö-Staten under vacance- och ligge-tiden uppkomma, böra ifrån och med nästa år, i likhet med hvad under enahanda förhållanden eger rum, i afseende på Arméens och Civil-Statens pensions-cassor, ingå till Amiralitets-Krigsmans-Cassan.

Hvad serskildt angår motionärens förslag om lika beräkning hädanefter vid Flottans samtlige stationer af vacance- och ligge-tiden; så får Utskottet åberopa, hvad i afseende härpå blifvit yttradt i det afgifne utlåtandet N:o 76, i anledning af Rikets Ständers Revisorers år 1837 (pag. 117) gjorda framställning om det olika beräknings-sättet af vacance-månader vid Flottans stationer.

Stockholm den 19 Maj 1840.

N:o 148.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af anmärkningar vid Utskottets uti Betänkandet N:o 45 afgifna yttranden, angående Rikets Ständers Revisorers Berättelser om granskningen af Riksgälds-Verket m. m.

(Rgs Afd.)

Enligt Stats-Utskottet tillhandakomne protocolls-utdrag, har Vällofl. Borgare-Ståndet, under den 29 nästlidne April, vid punktvis verkställd föredrag-

ning af Utskottets utlåtande N:o 45, i anledning af Rikets Ständers sedan sista Riksdag församlade Revisorers Berättelser om granskningen af Riksgälds-Verket samt Götha Canal-bolags och Malmö f. d. Discont-inrättningars utredning, detta utlåtande dels bifallit och dels lagt till handlingarne; hvaremot Högvördige Preste-Ståndet, under samma dag, återremitterat 2:dra punkten i utlåtandet, med förklarande, att Ståndet för det närvarande lät vid de öfriga punkterna bero, äfvensom Höglofl. Ridderskapet och Adeln samt Hedervärda Bonde-Ståndet berörde utlåtande, på grund af dervid förekomne anmärkningar, till Utskottet återremitterat.

Till följd af dessa återremisser, får Utskottet nu äran likaledes punktvis besvara de emot Utskottets framställningar gjorda anmärkningar, nemligen:

1:o *Vid 2:dra punkten, angående Kongl. f. d. Canzli-styrelsens Hand-Cassas öfverlemnande till Riksgälds-Contoret.*

Härvid är vordet anmärkt, att Utskottet uragtlåtit föreslå, att räntan å berörde Cassas capitalfond måtte i allt fall fortfarande användas till de föremål, hvarför fonden tillkommit; i hvilket afseende således blifvit yrkadt, dels af Herr *B. Rosenblad*, att detta räntebelopp måtte anvisas till understöd åt Gustaf Adolfs-Stiftelsen i Leipzig för nödställda Protestantiska trosförvandter i Catholska länderne, dels af Herrar *A. von Hartmansdorff* och *P. Lagerhjelm* samt Biskoparne *Tegnér*, *Holmström* och *Heurlin* m. fl., att ifrågavarande ränta måtte hållas Kongl. Maj:t tillhanda, för att användas till understöd för vetenskapliga och allmänt nyttiga arbetens utgifvande, dels, och slutligen, af Prostarne *Nordhammar*, *Sandberg* och *Lyth*, att samma ränta måtte anslås för utgifvandet och spridandet af lämpliga läroböcker för den första undervisningen i christendomen.

Äfven Utskottet erkänner den allmänna nyttan och vigten af det föremål, eller understödjandet af vetenskapliga arbetens utgifvande, dertill ränteafkastningen af omförmälde Cassas capitalbehållning, enligt Kongl. Brefvet den 11 Februari 1832, användes. Och Utskottet har visserligen ej eller uti sin framställning, angående Cassans öfverlemnande till Riksgälds-Contoret, antydt någon afsigt att för framtiden bespara det hitintills för detta ändamål sålunda använda belopp. Men då berörde anslag, enligt Utskottets härvid yttrade åsigt, bör ingå i den allmänna statsregleringen och i vanlig ordning redovisas, får Utskottet, som således anser mindre lämpligt, att något serskildt ränteanslag å Riksgälds-Contoret anvises, för att disponeras till ett statsregleringen obestridligen tillhörande föremål, vördsamt föreslå,

att, under förutsättning af Kongl. Maj:ts Nådiga bifall till Rikets Ständers hemställan om den under Kongl. f. d. Canzli-styrelsens

vård tillförne ställda Cassas öfverlemnande till Riksgälds-Contoret, ett, räntan å denna cassas uppgifne capitalfond 9,000 R:dr, efter fem procent motsvarande anslag af 450 R:dr, må, med bibehållande af denna rubrik, *till understöd vid vetenskapliga arbetens utgifvande,* å Riks-statens Femte Hufvud-Titel uppföras.

2:o *Vid 6:te punkten, angående de på Riksgälds-Contoret anvisade creditiv.*

Till besvarande af de inom Höglofl. Ridderskapet och Adeln utaf Herr *B. Rosenblad* samt Herr Grefve *A. U. Gyldenstolpe* och Herr Friherre *J. Cederström* framställde anmärkningar emot Utskottets sätt att behandla och hos Rikets Ständer anmäla frågan om lyftningen af den till utomordentliga försvarsanstalter anslagna andel af mindre creditivet, anser sig Utskottet, så vidt dessa anmärkningar röra Utskottets yttrande, angående Fullmägtiges förfarande, endast behöfva hänvisa till detta yttrandes uttryckliga innehåll, nemligen: "att Utskottet *för sin del* anser vid den af Fullmägtige till förklaran-"de häraf meddelade upplysning böra bero." Beträffande åter Utskottets anmälan, att Utskottet funnit sig böra *i föreskrifven ordning* å förhållandet *serskildt* fästa Constitutions-Utskottets uppmärksamhet; så får Utskottet, som omöjligen kan inse, huru denna sålunda gjorda anmälan skulle, på sätt i berörde anmärkningar blifvit yttradt, kunna hos Riks-Ståndden föranleda ett emot Grundlagarne stridande behandlingssätt, äran upplysa, att Utskottet, vid redogörandet för sina åtgärder, i följd af hvad hos Utskottet i anmärkningsväg förekommit, funnit sig icke kunna undgå att, på sätt jemväl vid sistförflutne Riksdag af dåvarande Stats-Utskott iagttogs, anmäla de frågor, som blifvit till Constitutions-Utskottets behandling serskildt öfverlemnade.

3:o *Vid 9:de punkten, angående bestämmandet af tiden för Riks-Ståndens Canzli personals och Vaktbetjenings aflöning.*

Med anledning af den, vid denna punkts föredragning inom Hedervärda Bonde-Ståndet gjorde erinran om Utskottets åliggande att, i sammanhang dermed, afgifva sitt förslag angående berörde aflönings belopp, får Utskottet åberopa Rikets Ständers, genom bifallandet af Utskottets utlåtande N:o 10, fattade beslut, att bestämmandet af aflönningen för den vid Riks-Ståndens och Utskottens Canzlier anställda personal bör till närmare slutet af Rikdagen uppskjutas, hvilket beslut Utskottet icke kunnat underlåta att ställa sig till behörig efterrättelse.

4:o *Vid 10:de punkten, angående åtskilliga Riksgälds-Contorets tillgångars och skulders upptagande i Räkenskaperne.*

Emot Utskottets förslag, att några i nämnde Verks räkenskaper upptag-

na och balancerade skulder måtte, på anförda skäl, hädanefter föras inom linien, har Herr *Rosenblad* erinrat, att sådant vore högst ovanligt och, serdeles hvad den häribland förekommande Lappmarks Ecclesiastik-fonden beträffade, origtigt, enär denna fond skulle ursprungligen grunda sig på enskilda donationer, uti hvilken anmärkning Herr *von Hartmansdorff* instämt. Men som den i berörde hänseende, med anledning af hvad de åberopade Revisionsberättelserne innehålla och härvid för öfrigt förekommit, af Utskottet föreslagna åtgärd, hvilken endast åsyftar att kunna för framtiden åstadkomma med verkliga förhållandet mera öfverensstämmande uppgifter öfver Riksgälds-Contorets ställning, i afseende på ej mindre skulder än tillgångar, ingalunda lärer kunna inverka på den Riksgälds-Contoret, enligt utfärdade förbindelser eller Rikets Ständers förut fattade beslut, åliggande betalningsskyldighet, i händelse, emot hvad Utskottet föreställer sig, denna skyldighets fullgörande för de anmärkta skulderna numera, vid de i Utskottets förra utlåtande uppgifna förhållanden, någonsin ifrågakommer; så kan Utskottet icke annat än förnya sin gjorda hemställan i ofvan omförmälde punkt, hvilken Välloflige Borgare-Ståndet bifallit samt Högvördiga Preste-Ståndet och Hedervärda Bonde-Ståndet lemnat utan anmärkning.

5:o *Vid 17:de punkten, angående ett årligt understöd för t. f. Öfver-Commissarien vid f. d. General Assistance-Contoret P. J. Åhman.*

Då Utskottet, i utlåtandet N:o 45, sökt fullständigt utreda de, i afseen-på denne ålderstigne och i sina tjensteförhållanden, så vidt Utskottet erfarit, oförvitlige tjensteman förekommande behjertansvärda omständigheter, anser Utskottet sig, till besvarande af de vid denna punkt endast inom Hedervärda Bonde-Ståndet framställda anmärkningar, blott böra åberopa, hvad berörde utlåtande sålunda innehåller.

Stockholm den 19 Maj 1840.

N:o 149.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, angående föreslagna åtgärder till ullculturens befrämjande. (Rgs Afd.)

Uti Nådig Proposition (införd i 1:sta Saml. af Bihanget till Riks-Ståndens Protocoll under N:o 37) har Kongl. Maj:t fästat Rikets nu församlade Stän-

ders uppmärksamhet på angelägenheten deraf, att den Svenska ull-productionen, hvars betydliga framsteg, under en kort tid, ovedersägligen ådagalade denna näringsgrens lämplighet och vigt för landet, upprätthölles och befrämjades genom understöd från statens sida, för närvarande destomera nödvändiga, som den för ullhandeln inom andra länder under senaste åren rådande ofördelaktiga conjunctur förorsakat en ökad införsel af utländsk, samt följaktligen försvårat afsättningen af inhemsk ull. Derjemte har Kongl. Maj:t i Nåder tillkännagifvit, hurusom, till förekommande af ett för Svenska ull-culturens framtida bestånd och förkofran menligt inflytande af berörde, serdeles under denna industrigrens nuvarande utvecklings-period, bekymmersamma förhållande, underdåniga framställningar blifvit hos Kongl. Maj:t gjorda, dels om en sådan jemkning i tullen å utländsk ull, att consumenten inom landet funne sin uträkning att använda inhemsk ull, dels ock om vidtagandet af tjenliga anstalter, antingen för tillvägabringandet af en serskild ullhandel inom Riket, oberoende af den, som fabricanterne voro i tillfälle att drifva, eller för befrämjande af Svenska ullens afsättning å utrikes ort. Bland dessa åtgärder hade Kongl. Maj:t, uppå anförda skäl, dock icke funnit, hvarken den föreslagna förändringen i nu stadgad medeltull å utländsk ull, eller några tillgöranden från statens sida, för befordrandet af Svenska ullens afsättning utom Riket, vara lämpliga eller till det åsyftade ändamålet ledande. Deremot hade Kongl. Maj:t i Nåder ansett, att, om en serskild ullhandel inom landet kunde tillvägabringas, och fabricanten härigenom komma i tillfälle att af ullhandlaren erhålla de olika slag af ull, som han för sin fabrication hade af nöden, och hvilka icke kunde af hvarje serskild ullproducent honom tillhandahållas, sådant skulle kraftigt bidraga till en ökad afsättning af denna vara. Den enda från statens sida lämpliga åtgärd för en dylik handels etablerande, hade Kongl. Maj:t åter ansett bestå deruti, att hvar och en, som vore hugad att drifva handel med inhemsk ull, förklarades berättigad att, likasom för klädes-fabricanterne vore medgifvet, få för den inom Riket fallna ull, hvilken han af producenten tillhandlade sig, begagna samma lånerätt i ulldisconten, som producenten sjelf tillkom. Men för detta resultats vinnande vore oundgängligen nödigt, att större capital-tillgångar än hitintills funnos att för ändamålet disponera, samt att räntan för lån, hvilka häraf meddelades, bestämdes till det nedsatta belopp, som i allmänhet ansågs behöfligt för industriella företags upphjelpande. I sådant afseende har Kongl. Maj:t i Nåder föreslagit, att creditivet för ulldisconten måtte ökas till en summa af 500,000 R:dr, att till låneunderstöd för nämnde production användas; hvarvid, i likhet med hvad för manufacturdisconten redan egde rum, 3 procents ränta skulle beräknas å creditivet

samt 4 procents ränta för hvad deraf utlånades, och i hvilket fall omkostnader, äfvensom tillfälliga förluster, kunde af ränteskillnaden betäckas; för öfrigt skulle utlåningen verkställas på de genom nu gällande Reglemente bestämda vilkor, endast med det tillägg, att lån i ulldisconten äfven kunde beviljas handlande, som, i förening med ullsorterings-anstallt, verkställde uppköp och försäljning af inom Riket bevisligen producerad ull.

Jemte Högstberörde Nådiga Proposition, hvilken af Riks-Stånden blifvit till Stats-Utskottets förberedande behandling remitterad, har Kongl. Maj:t jemväl låtit till Utskottet öfverlemna den af f. d. Presidenten och Stats-Rådet Herr *G. Poppius* afgifna underdåniga Berättelse, angående fårafveln och ullcullturen under sistlidet år, äfvensom transumter af bemälde Presidents och Stats-Råds enahanda Berättelser för åren 1837 och 1838.

I sammanhang härmed, har Utskottet äfven tagit i öfvervägande ett af Herr *Petré*, vid remitterandet af Kongl. Propositionerne, angående tillökningar i manufactur- och ulldiscont-fonderne inom Vällofl. Borgare-Ståndet framställdt förslag, om dessa disconters öfverflyttning från Kongl. Commerce-Collegium till Rikets Ständers Bank och förening med Banco-Discont-Verket.

På sätt de Utskottet nu tillställda handlingar jemväl till en del vitsorda, har fårskötseln och ullculturen inom Sverige under senare åren gjort så betydliga framsteg, att, derest ej oförmodade hinder och svårigheter emot denna näringsgrens vidare utveckling förekomma, densamma synes, inom en föga aflägsen framtid, böra uti åtskilliga delar af Riket blifva af en mera allmän vigt. Enär nu genom dessa framsteg, som förnämligast måste tillskrifvas, dels den synnerliga omvårdnad, Regeringen egnat åt fårskötselns förbättrande, och dels det nit, hvarmed ullproductionen blifvit af enskilda industrien omfattad, ullculturens lämplighet såsom Svensk landtmanna-näring är vorden på ett tillfredsställande sätt ådagalagd, synes ifrågavarande näringsgren fortfarande böra, genom det allmännas medverkan, uppmuntras och befrämjas. För tillstyrkandet af en sådan uppmuntran från Statens sida, hemtar Utskottet en ökad anledning af den, genom flera, inom en kortare tidrymd, inträffade missväxtår, ytterligare bekräftade erfarenheten om den högst bekymmersamma belägenhet, deruti de landsorters invånare, som sakna så kallade binäringar, vid dylika tillfällen försättas. Utan att ingå i något yttrande, angående öfriga hos Kongl. Maj:t föreslagna och nu för Rikets Ständer uppgifna sätt för inhemska ullproductionens befrämjande, får Utskottet, hvad beträffar den dess behandling egentligen tillhörande frågan om tillökning af det för ulls belånande å Riksgälds-Contoret anvisade creditiv, äran anföra, att Utskottet,

skottet, lika med Kongl. Maj:t, anser tillvägabringandet af en allmännare inländsk handels-rörelse, med den inom Riket producerade ull vara det medel, som af det allmänna nu bör företrädesvis uppmuntras och understödjas, så att härigenom en förmonligare afsättning må för Svenska ull-producenterne kunna beredas. Att, på sätt Kongl. Maj:t nu i Nåder föreslagit, för sådant ändamål medgifva, det lån i ulldisconten jemväl må beviljas handlande, som, i förening med sorterings-anstalt, uppköpa och försälja bevisligen inom Riket producerad ull, finner Utskottet också destomindre betänkligt, som en dylik rättighet, utan någon känd olägenhet, redan är, genom 1 och 6 §§. i reglementet för nämnde discont af den 19 December 1835, tillerkänd dem, "som köpt inhemsk ull i afsigt att dermed drifva handel." Då, oansedt en försvårad afsättning, serdeles af den finare Svenska ullen, det sedan år 1830 till fårskötselns och ull-productionens befrämjande anvisade creditiv å 200,000 R:dr, dock, enligt hvad Riksgälds-Contorets räkenskaper utvisa, icke varit under senaste åren till större, utan tvertom till mindre belopp än förut, anlitadt, synes sådant, på sätt Kongl. Maj:t i Nåder yttrat, ådagalägga, att räntan för de af berörde creditiv meddelade lån samt öfriga med dessa låns erhållande förenade omkostnader öfverstiga de utgifter, som för närvarande fordras för låne-biträdens åtnjutande af enskilda eller andra allmänna medel. Med afseende härå, och enär vid detta creditivs beviljande stadgades, att räntan för detsamma borde motsvara den ränte-utgift, Riksgälds-Contoret måste för dertill erforderliga medels upplånande vidkännas, hvadan denna ränta blifvit af Fullmägtige bestämd till 5 procent för de å creditivet lyftade summor, tror Utskottet, på det att ändamålet härmed icke må förfelas, räntan derför böra nedsättas, helst Riksgälds-Contoret för närvarande är i tillfälle att, utan låns upptagande, tillhandahålla de å merberörde creditiv äskade summor och, äfven i motsatt fall, sannolikt skulle i låneväg kunna anskaffa tillgång till hela creditiv-summans utbetalning emot ett ränte-belopp, understigande hvad Contoret i detta afseende nu godtgöres, eller 5 procent. För öfrigt och i öfverensstämmelse med hvad Utskottet här ofvan yttrat om ullculturens lämplighet och fördelaktighet, serdeles för vissa delar af Riket, anser Utskottet, att, vid bestämmandet af räntan för ifrågavarande creditiv, någon visserligen icke omöjlig, fastän i alla händelser för det allmänna föga betydlig, ränte-uppoffring bör mindre afses, än vigten att, medelst den nu föreslagna utvägens begagnande, bidraga till denna näringsgrens fortfarande bestånd och vidare utveckling. Dessutom delar Utskottet Kongl. Maj:ts Nådiga åsigt om angelägenheten af creditiv-räntans fastställande till lägre belopp, än den ränta, som af lånta-

garne bör utgöras, på det att, genom den sålunda uppkommande ränteskillnaden, en nu saknad tillgång må beredas för de vid omförmälde lånerörelse oundvikliga omkostnader och tillfälliga förluster.

Hvad meranämnde creditivs framtida belopp vidkommer, hvilket Kongl. Maj:t i Nåder ansett böra bestämmas till 500,000 R:dr, så, ehuru Utskottet medgifver, att den nuvarande creditiv-summan, utgörande 200,000 R:dr, framdeles sannolikt kommer att befinnas otillräcklig för uppfyllandet af ull-producenternes, fabricanternes och ullhandlarnes behörigen pröfvade och godkända låne-anspråk, sedan räntan å dessa lån blifvit nedsatt och lånrättigheten, äfven i afseende på de sistnämnda, uti någon mon utsträckt, kan Utskottet likväl icke tillstyrka creditivets förökning till ett belopp, som, åtminstone för närvarande, synes öfverstiga denna lånrörelses behof, och möjligtvis skulle komma att föranleda en för andra näringsgrenar kännbar minskning i eljest befintliga lån-tillgångar. I betraktande häraf, och med fästadt afseende å den betydliga andel af creditivet, hvilken hitintills nästan oafbrutet varit obegagnad, tror Utskottet, att creditivet nu icke behöfver höjas utöfver 300,000 R:dr.

I anledning af den inom Vällofliga Borgare-Ståndet väckta fråga om de under Kongl. Commerce-Collegii förvaltning nu ställda manufactur- och ulldisconters öfverflyttning till Rikets Ständers Bank, får Utskottet, hvad ulldisconten angår, äran yttra, att, då Utskottet förmodar, att creditivet för densamma bör fortfarande kunna å Riksgälds-Contoret anvisas, utan att något lånbiträde derför från Bankens sida behöfver ifrågasättas, saknar Utskottet allt skäl tillstyrka den föreslagna öfverflyttningen af denna discont, som endast meddelar lån emot säkerhet af pantsatt ull, hvilken säkerhets pröfning och controllerande måste vara helt och hållet främmande för förvaltningen af discont-rörelsen inom Rikets Ständers Bank.

Under åberopande af hvad Kongl. Maj:ts ofvanberörde Nådiga Proposition innehåller och Utskottet för sin del nu anfört, får Utskottet alltså vördsamt föreslå:

1:o att det, vid 1829 och 1830 årens Riksdag, till inhemska fårskötselns och ullproductionens befrämjande, å Riksgälds-Contoret anvisade creditiv må intill nästkommande Riksdag för samma ändamål och till ett ökadt belopp af högst Trehundra tusen (300,000) Riksdaler Banco fortfara, samt af Kongl. Commerce-Collegium, på nedannämnde sätt, till ulldiscont-fondens förstärkning användas;

2:o att hvad, som å creditivet blifvit lyftadt, bör, enligt de i Kongl. Maj:ts Nådiga Reglemente för ulldisconten af den 19 December 1835

fastställda grunder, dock med iagttagande af den nu föreslagna nedsättning i lånens hitintills medgifna belopp, utgå till låneunderstöd emot Fyra procents årlig ränta, ej allenast för producenter af inhemsk ull och vederbörande fabrikanter, utan äfven för handlande, som befatta sig med uppköp och försäljning af inom Riket bevisligen producerad samt vederbörligen sorterad ull;

3:o att ulldiscont-fonden skall ansvara Riksgälds-Contoret, ej mindre för återbetalningen af de summor, som redan äro eller framdedeles varda lyftade i afräkning å detta creditiv, än ock för godtgörandet af den ränta, som å dessa låneunderstöd uppkommer, med afdrag likväl af de med ifrågavarande lånerörelse gemenskap egande omkostnader, som discont-fonden, enligt det för dess förvaltning utfärdade Reglemente, måste vidkännas; men hvilket afdrag icke får öfverstiga en fjerdedel af den fastställda räntan för de lån, hvartill creditivet blifvit begagnadt; kommande för den redan i denna lånerörelse använda andel af omförmälde creditiv, räntan att efter samma grund från och med instundande Juli månad Riksgälds-Contoret godtgöras.

Enär erfarenheten visat, att det allmännas säkerhet icke är fullkomligen betryggad, genom meddelandet af lån till det i 3 §. af Högstberörde Reglementes stadgade belopp af 75 procent utaf det ullen vid Ullcontoret åsatta värde, helst, på sätt Rikets Ständers sistl. år församlade Revisorer anmärkt, ett belånadt parti ull, vid anställd auction, måst för Kongl. Maj:ts och Kronans räkning inropas; i följd hvaraf åter en icke obetydlig förlust för det allmänna uppkommit, har Utskottet, med afseende jemväl å Svenska ullprisens ännu fortfarande föränderlighet, trott sig ega anledning hemställa,

att lån hädanefter icke må af ulldiscont-fonden beviljas till högre belopp, än Femtio procent af det värde, hvartill ullen blifvit på föreskrifvet sätt uppskattad.

Deremot, och då den Kongl. Commerce-Collegium, genom nyss åberopade §., tillerkända rättighet att efter omständigheterne, i hvarje serskildt fall, nedsätta låneprocenten, måste förorsaka en för den lånberättigades rörelse möjligtvis menlig osäkerhet i afsende på beloppet af det lån, han eger att förvänta, har Utskottet ansett sig böra föreslå,

att Kongl. Commerce-Collegii befattning, i afseende på lånebeloppens bestämmande, må för framtiden inskränka sig till det ullen åsatte värdes jemförande med de i allmänt gångbara ullprisen samt till controllerandet af sorteringens behöriga verkställighet.

Slutligen för Utskottet vördsamt anmäla, att Utskottet från Höglofliga Ridderskapet och Adeln emottagit 3:ne motioner, nemligen: af Herrar *B. Rosenblad, N. R. Munck af Rosenschöld* och *C. H. von Knorring*, om Ullcontors inrättande i Götheborg och Malmö; men som Utskottet ansett de härom väckta frågor vara af beskaffenhet att böra, gemensamt med Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet, behandlas, så komma begge Utskotten att öfver dessa frågor serskildt utlåtande framdeles afgifva. Emedlertid får Stats-Utskottet, såsom dess yttrande, angående Herr *von Knorrings*, i sammanhang härmed, framställde förslag om anvisandet af ytterligare creditiv för ullhandelns och ullculturens uppmuntrande, åberopa, hvad Utskottet här ofvan haft äran anföra och föreslå.

Stockholm den 19 Maj 1840.

Reservationer

af Herr Friherre *Sprengtporten* samt Hrr *Tersmeden, af Geijerstam, von Troil* och *af Harmens* emot lånebeloppets nedsättande till 50 procent utaf det ullen åsatta värde; anseende bemälde reservanter detta belopp böra bestämmas till 66⅔ procent af ullens värde.

N:o 150.

Ank. till Exp. Utsk. den 21 Maj, kl. 9 f. m.

Utlåtande, angående föreslagna förändringar i vilkoren för det vid sista Riksdag beviljade lån till återuppbyggande af Staden Wenersborg.

(Rgs Afd.)

Sedan Rikets sist församlade Ständer, till staden Wenersborgs återuppbyggande, efter den staden år 1834 öfvergångna eldsvåda, beviljat ett lån-understöd af 150,000 R:dr, med vilkor, att, från och med den 1 Juli 1840, eller efter förloppet af de 5 år, hvarunder lånet skulle få begagnas räntefritt, 5 procents årlig ränta derå borde beräknas och till Riksgälds-Contoret, inom den 31 December hvarje år, inbetalas, samt att, från och med den 1 Juli

1843, borde på enahanda sätt årligen erläggas 8 procent å primitiva capitalet, för liqviderande af ej mindre efter nyssnämnde beräkning upplupen ränta, än sjelfva capital-beloppet, intilldess detsamma vore till fullo godtgjordt; så hafva, vid innevarande Riksdag, följande förslag och framställningar, åsyftande lindring i de för detta lån sålunda bestämda betalningsvilkor, blifvit Rikets Ständers pröfning och afgörande underställda samt, i sådant afseende till Stats-Utskottets förberedande behandling, öfverlemnade, nemligen:

1:o Kongl. Maj:ts under den 24 sistlidne Mars till Rikets Ständer aflåtna och under N:o 44, i Bihanget till Riks-Ståndens protocoll (1 Saml. 17 Häftet sid. 4—5) införda Nådiga Proposition, angående nedsättning af räntan å ifrågavarande lån till 4 procent och amorteringens verkställande med 6 procent, räntan häruti inberäkna'; hvarigenom ränte- och capital-afbetalningsvilkoren för detta lån komme att blifva enahanda med dem, som Kongl. Maj:t, med afseende å såväl lånebidragets föremål, som creditförhållandenas förändring under senare åren, i Nåder fastställt för det staden Wexiö, efter 1838 års eldsvåda, beviljade byggnadslån å 100,000 R:dr.

2:o En af åtskilliga med dylika lånbiträden understödda husegare i Wenersborg hos Kongl. Maj:t i underdånighet gjord och, genom Nådig remiss af den 13 nästlidne April, till Utskottet, för att komma under ofvervägande i sammanhang med Högstberörde Proposition, öfverlemnad ansökning, dels om tillgodonjutande af fulla 5 års räntefrihet för de erhållne lånen, att räkna från desammas utbetalning till lånsökanderne, dels ock om enahanda räntefrihet under en tid af ytterligare 5 år; varande, till stöd för denna ansökning, bland annat anfördt: att kostnaderna för de efter eldsvådan uppförda hus, i anseende till byggnads-materialiernes och arbets-lönernes uppstegrade pris, vida öfverstigit de uppgjorda beräkningarne; att sökanderne, som af ifrågavarande lån fått sig beviljadt ett sammanräknadt belopp af 123,416 R:dr 32 sk., deremot uppfört byggnader för en utaf sakkunnige personer förslagsvis beräknad kostnad af 346,745 R:dr 29 sk. 4 rst.; att, då en stor del af de, i följd af eldsvådan, efter serdeles låga försäkringsvärden, utbetalda brandskade-ersättningssummor medtagits för godtgörande af förut intecknade skulder, hade sökanderne varit nödsakade att i annan låneväg anskaffa tillgång till de byggnadskostnader, som öfversköto de af det allmänna erhållne lånebiträden; att någon dessa kostnader motsvarande afkastning icke vore att af de uppförda nya husen påräkna; att det stadens branskadade invånare genom allmänna välgörenheten tilldelade understöd af något öfver 80,000 R:dr, på långt när, icke uppgick till värdet af den genom eldsvådan förstörde lösegendom; att, sedan Wenersborg, genom hamnafgifternes öfverlåtande till Elfstyrelsen, förlorat sin

betydligaste inkomst samt stadens fattigafgifter, i följd af choleran och eldsvådan, blifvit högst ansenligt förhöjda, voro de allmänna bidragen af detta samhälle redan serdeles betungande för dess invånare, men kommo likväl att ytterligare från och med detta år ökas, medelst bevillningen för de ånyo uppförda byggnaderna; samt slutligen att, ehuru, enligt Rikets Ständers beslut, det beviljade byggnadslånet skulle få begagnas räntefritt under 5 år, komme likväl denna förmon, såvida ränteberäkningen skulle börja den 1 instundande Juli, icke någon af sökanderne till godo, enär de dem tillerkända lånandelar endast successive, i mon af byggnadernes uppförande och inredning, blifvit utbetalda samt för några af dem ännu icke helt och hållet utfallit.

Uti häröfver infordradt underdånigt utlåtande, har Landshöfdinge-embetet i Elfsborgs Län dels uppgifvit, att, i anseende till den större kostnaden för uppförandet af stenhus, lånebeloppen måst nedsättas till $\frac{2}{5}$ af byggnadskostnaden för boningshus och till $\frac{1}{4}$ deraf för uthus, dels ock vitsordat, att lånen, endast i mon af byggnadsarbetets fortskridande, blifvit utlemnade, samt att vid sistlidet års slut betydliga låneandelar utanordnades och några äfven derefter innestodo. Med afseende ej mindre å detta förhållande, än å det för delaktighet af berörde lån stadgade stränga vilkor af stenbyggnaders uppförande, har Landshöfdinge-embetet i underdånighet tillstyrkt den sökta ytterligare räntefriheten under 5 år, att räkna från den 1 nästkommande Juli, då låneanslaget först kunde anses vara slutligen utdeladt och disponeradt.

3:o Herr *P. Sandelhjelms* inom Höglofl. Ridderskapet och Adeln väckta motion, deruti, under åberopande af hufvudsakligen samma skäl, hvarpå ofvananförde underdåniga ansökning sig grundar, och då svårigheten att erhålla tjenliga byggnads-materialier, i förening med de stegrade arbetslönerne, föranledt opåräknad tidsutdrägt med fullbordandet af såväl flere enskildta hus, som de allmänna byggnaderne, är vordet föreslaget, att Rikets nu församlade Ständer måtte medgifva: *a*) ytterligare räntefrihet under 5 år för den del af låneanslaget eller 125,000 R:dr, hvilken Wenersborgs stads invånare redan fått eller hädanefter få lyfta för uppförande af byggnader utaf sten eller annat ej eldfarligt ämne; *b*) låneunderstödens återbetalning derefter med 6 procent årligen, hvaraf 4 procent borde beräknas såsom ränta och 2 procent såsom afbetalning å capitalet, på sätt för de från Rikets Ständers Bank, emot intekning i fast egendom, utgifna lån vore stadgadt; *c*) den för byggnadernes fullbordande bestämda terminens förlängande under 3:ne år, eller till den 1 Juli 1843, samt lämpandet derefter af tiden för Byggnadslåne-comitéens redovisningsskyldighet; och *d*) enahanda förändrade vilkor i afseende på den för stadens allmänna byggnader beviljade lånsumma af 25,000

R:dr, med undantag endast af tiden för dessa byggnaders fullbordande, derom något, lika litet nu, som vid sistförflutna Riksdag, borde stadgas, enär det ålåg Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att tillse, det staden i detta fall fullgjorde sitt åliggande. Dessa nu föreslagna förmoner ansåg dock bemälde motionär icke böra tillgodokomma de låntagare, som uragtlåtit fullgöra sina ingångna förbindelser att uppföra stenbyggnader, hvilka sistnämnde låntagare deremot borde lagligen tillhållas att återbära erhållne låneförskott, jemte derå utfäst ränta.

4:o En inom Vällofliga Borgare-Ståndet, uti berörde hänseende, väckt motion af Herr *C. G. Fridstedt*, som, enär uppfyllandet af de för ifrågavarande byggnadslån ingångne förbindelser skulle medföra låntagarnes säkra och oundvikliga undergång, föreslagit, att Rikets Ständer, med behjertande af den olyckliga belägenhet, deri meranämnde stad vore försatt genom den härjande farsot och den ödeläggande eldsvåda, hvaraf staden under ett och samma år hemsöktes, måtte bevilja ej allenast omförmälda ytterligare räntefrihet samt nedsättning i ränte- och amorterings-procenternes belopp, utan äfven anstånd till den 1 Juli 1848 med capital-afbetalningarnes erläggande.

Jemte ofvanberörde Nådiga Proposition, har Utskottet från Hedervärda Bonde-Ståndet dessutom emottagit de i anledning deraf afgifne yttranden af Riksdags-fullmägtige *Petter Pehrsson* från Jönköpings Län och *G. B. Apelqvist* från Blekinge, hvilka, uppå anförda skäl, afstyrkt Rikets Ständers bifall till samma Proposition, och med hvilka en stor del af nämnde Stånds ledamöter sig förenat.

Då Utskottet ansett sig böra i ett sammanhang yttra sig, angående alla, rörande omförmälde lån, till Utskottets utlåtande hänskjutna frågor, har Utskottet härvid jemväl tagit i öfvervägande Fullmägtiges i Riksgälds-Contoret hos Utskottet gjorda anmälan om olikheten i Fullmägtiges samt de för lånemedlens förvaltning och utdelning utsedda Comiterades åsigter om dessa senares ansvarighet och öfriga åligganden i berörde hänseende. Enär Comiterade nemligen, genom de till deras efterrättelse uti Kongl. Brefvet den 28 Mars 1835, meddelade föreskrifter, bland annat, fått sig ålagdt att pröfva och bestämma de serskildta låne-understödens storlek och de belopp, som hvarje gång finge lyftas, samt ansvara och i serskildt stadgad ordning redovisa för alla till låne-biträden åt enskilda personer, från Riksgälds-Contoret utbetalda summor, hvilken ansvars- och redovisnings-skyldighet icke upphörde förr, än låntagarnes skuldebref blifvit till nämnde Contor aflemnade och decharge Comiterade meddelad, hade Fullmägtige, vid uppstådd fråga om ansvarsskyldigheten för medel, utlånta emot inteckning i egendom, som, innan någon

decharge ifrågakommit, blifvit å executiv auction försåld, funnit sig, på grund af åberopade, i Reglementet för Riksgälds-Contoret äfven intagne föreskrifters bestämda innehåll, böra förklara, det Fullmägtige ansågo Comiterade ovilkorligen vara Riksgälds-Contoret ansvarige för all den capital-förlust, som å dessa lån kunde uppkomma före skuldebrefvens insändande till Contoret och godkännandet af den liqvidation, Comiterade borde upprätta. Emot detta förklarande hade Comiterade åter reserverat sig, under tillkännagifvande, att de trodde ett dylikt ansvar icke kunna dem godtyckligt påbördas, helst de endast skulle vara ansvarige för lånefondens förvaltning och redovisning, i likhet med hvarje annan administrerande myndighet, och följaktligen fria från allt ansvar, när de efter bästa förstånd och öfvertygelse handlat, i öfverensstämmelse med erhållna föreskrifter. Likaledes hade efter det, vid granskningen af de från Comiterade till Riksgälds-Contoret insända låne-handlingar, blifvit anmärkt, att flere lån meddelats till belopp, vida utöfver hälften af den summa, hvarför den intecknade egendomen blifvit antagen till försäkring i städernas allmänna Brandstods-bolag och någon gång så nära denna summas hela belopp, att skillnaden icke motsvarat ett års ränta för det erhållna lånet, Fullmägtige funnit sig föranlåtne ej allenast uppmana Comiterade att, vid dylika handlingars pröfning, med sorgfällighet afse och bevaka Riksgälds-Verkets säkerhet, utan äfven meddela dem den upplysning, att vid fördelningen af de städerne Norrköping och Borås beviljade byggnadslån, de vederbörande tillerkända låne-understöden icke öfverstigit hälften af derföre intecknade egendomars brandförsäkrings-värden. Sådant oagtadt, hade likväl Comiterade, i stället för att, såsom Fullmägtige, i anledning af förekomne anmärkningar vid aflemnade låne-handlingar, äskat, bereda Riksgälds-Contoret ökad säkerhet för 2:ne serskildta lån, befrämjat den anmärkta säkerhetens förminskande, medelst hos vederbörande Domstol begärda förklaringar, ledande till inskränkning uti den Contoret af låntagarne medgifna inteckning-rätt. I anseende till hvad sålunda härvid förekommit, hafva Fullmägtige hemställt om utfärdandet af mera fullständiga föreskrifter, angående Comiterades ansvars-skyldighet, intilldess decharge för lånemedlens förvaltning blefve dem meddelad, hvarigenom derjemte kunde undanröjas de många anledningar till villrådighet, som, vid den slutliga granskningen af Comiterades redovisning, sannolikt komma att yppa sig, så vida icke förut vore bestämdt, till hvad belodp meddelade lån kunde, i förhållande till derföre intecknade egendomars brandförsäkrings-värden, godkännas.

Slutligen och med anledning af det utaf redan inkomne låne-handlingar

ådagalagda

ådagalagda förhållande, att jemte de, enligt låne-vilkoren, af sten, kalkbruk eller annat tjenligt, icke eldfängdt, ämne uppförda byggnader, hus af träd jemväl blifvit å samma tomter uppbyggda och till Riksgälds-Contorets säkerhet intecknade, hafva Fullmägtige anhållit om föreskrift, huruvida och i hvad förhållande inteckning i dylika träd-byggnader, som äro vederbörligen brandförsäkrade, må antagas och såsom fyllnad i den öfriga säkerheten ingå.

Beträffande nu först den föreslagna nedsättningen i räntan och capital-afbetalningarne å de staden Wenersborg, vid sistförflutna Riksdag, beviljade byggnadslån, så får Utskottet äran yttra, att, om, å ena sidan, Rikets Ständer, enligt Utskottets åsigt, icke böra vägra att med allmänna låne-understöd bispringa städer, hvilka, af större eldsvådor hemsökta, kunna för sitt fortfarande bestånd vara i verkligt behof af sådana understöd, synas deremot, å andra sidan, Rikets Ständer böra ega att förvänta ett noggrannt iagttagande af de vilkor och förbehåll, som vid dessa understöds beviljande blifvit föreskrifna. I motsatt fall anser Utskottet åter Rikets Ständer icke sakna grundade anledningar till framtida obenägenhet emot dylika låne-biträdens ytterligare beviljande. Dessutom förefaller det Utskottet, af skäl, som Utskottet redan anfört, i förut afgifna utlåtanden rörande enahanda frågor, högst betänkligt att tillstyrka Rikets Ständer att ändra och till en del upphäfva i berörde hänseende en gång fattade beslut, serdeles om, på sätt förhållandet är med nu ifrågavarande låne-understöd, några sedermera inträffade omständigheter, som egentligen skulle härtill föranleda, icke kunna åberopas. Ty såsom någon tillfyllestgörande anledning i detta afseende kan Utskottet åtminstone icke anse den uppgifna möjligheten för Riksgälds-Contoret att, under nuvarande förhållanden, kunna af allmänheten erhålla låne-biträden emot en ränta af 4 procent och således understigande den, som för omförmälde byggnadslån blifvit bestämd. Då någon tillökning i det vid lånens beviljande derför stadgade räntebelopp icke kunnat komma i fråga, i händelse den allmänna penninge-räntan derefter höjt sig, utan staten i sådant fall sannolikt måst härigenom vidkännas en ytterligare uppoffring för ofvannämnde stads återuppbyggande, så synes ej eller denna räntas för närvarande inträffade tillfälliga fall skäligen böra för låntagarne medföra några giltiga anspråk på en motsvarande nedsättning i den för dem serskildt bestämda låne-ränta, helst någon tillförlitlig säkerhet ingalunda förefinnes, att ju icke den allmänna räntan under den återstående långvariga lånetiden kan återigen komma att höja sig. För öfrigt torde härvid icke böra förbises, att Riksgälds-Contoret, under större delen af den tid, hvarunder det derifrån utbetaldta byggnads-lån fått

af staden Wenersborgs invånare räntefritt begagnas, varit nödsakadt erlägga 5 procents ränta för upplånade medel. Med afseende å alla nu anförda förhållanden och då de åberopade ränte- och betalnings-vilkoren för det staden Wexiö tilldelade enahanda lån synas desto mindre hafva bordt för Wenersborg föranleda några anspråk på samma vilkor, vid liqviderandet af dess byggnadslån, som förstberörde lånevilkor icke blifvit af Rikets Ständer pröfvade och medgifna, finner Utskottet sig föranlåtet

afstyrka den ifrågaställde ränte-nedsättningen för det till staden Wenersborgs återuppbyggande meddelade lån;

äfvensom Utskottet, i öfverensstämmelse med dess här ofvan yttrade åsigt, anser sig

sakna allt skäl att tillstyrka den föreslagna förändringen i Rikets sistförsamlade Ständers beslut, angående det belopp, hvarmed samma lån skall, efter förloppet af den tid, derunder anstånd i detta afseende blifvit beviljadt, inom hvarje års slut till Riksgälds-Contoret återbetalas.

Vidkommande sedermera den äskade förlängningen af tiden för den vid sista Riksdag medgifna räntefrihet för ifrågavarande lån samt det sökta anståndet med capital-afbetalningarnes verkställande, så får Utskottet äran upplysa, att, enligt reglementet för Riksgälds-Contoret, hela lånesumman, från och med Juli månad 1835, derstädes varit för staden Wenersborg, efter gjorda vederbörliga reqvisitioner, tillgänglig, samt att, på sätt Riksgälds-Contorets räkenskaper utvisa, en tredjedel deraf, eller 50,000 R:dr, blifvit, före samma års slut, uttagen och återstoden, med undantag af 25,000 R:dr, som först i November månad 1837 reqvirerades och utbetaldes, utgått under loppet af år 1836. Vid sådant förhållande och enär den uppgifna omständigheten, att åtskillige låntagare antingen uppskjutit verkställa sina tillämnade byggnadsföretag, eller dröjt att bestämma sig till uppförande af sådana byggnader, som blifvit föreskrifna såsom vilkor för dessa låns erhållande, icke synes skäligen böra för det allmänna föranleda den ökade uppoffring, som en förlängd räntefrihet komme att förorsaka, helst, på sätt åtminstone i afseende å en del af de lyftade lånemedlen är vordet uppgifvet, hvad deraf varit obegagnadt under tiden, blifvit emot ränta serskildt utlånadt. Utskottet får således jemväl vördsamt

afstyrka ofvanberörde nu ifrågasatta ändring uti hvad Rikets sistförsamlade Ständer stadgat och förordnat, rörande tiden för räntans beräknande och capital-afbetalningarnes utgörande.

Men deremot anser Utskottet, enär någon förlust eller olägenhet icke synes härigenom det allmänna tillskyndas, sig böra, med afseende dessutom å de anförda skälen för tidsutdrägten med byggnadernes slutliga fullbordande, tillstyrka, att den vid sista Riksdag till den 1 Juli innevarande år bestämda tid för uppförandet i fulländadt skick och brandförsäkrandet af de byggnader, hvartill allmänna låneunderstöd erhållits, må, på sätt föreslaget blifvit och med bibehållandet af förut stadgadt äfventyr, förlängas till den 1 Juli 1843; äfvensom att, i följd häraf, den till samma dag 1841 fastställda yttersta termin för samtlige låntagarnes skuldförbindelsers insändande från Comiterade till Riksgälds-Contoret må varda förlängd till 1843 års slut.

Hvad åter angår Fullmägtiges i oftanämnde Contor hemställan om meddelandet af mera fullständiga föreskrifter, rörande Comiterades för byggnadslånen ansvars- och redovisningsskyldighet, så ehuru väl Utskottet visserligen, för sin del, instämmer uti de af Fullmägtige yttrade åsigter, i afseende på Comiterades åligganden att ej allenast ansvara Riksgälds-Contoret för de å lånen uppkommande capital-förluster, före skuldebrefvens insändande och godkännande, utan ock iagttaga de af Fullmägtige, till betryggande af Riksgälds-Contorets säkerhet, meddelade och med Rikets Ständers beslut öfverensstämmande föreskrifter, har Utskottet dock, enligt den grundsats Utskottet, här ofvan yttrat, i afseende på de redan stadgade lånevilkorens förändring, lika litet ansett sig kunna föreslå Rikets Ständer några till dessa vilkors försvårande möjligen ledande tillägg till härom utfärdade stadganden, som Utskottet trott sig böra tillstyrka Rikets Ständers bifall till de i motsatt syftning framställda förslag. Af samma skäl och fastän Utskottet icke anser Riksgälds-Contorets säkerhet för lånemedlens återbetalning vara på ett tillfyllestgörande sätt betryggad, så vida de derför meddelade inteckningar i betydligare mon öfverstiga halfva beloppet af de intecknade egendomarnes brandförsäkringsvärden, har Utskottet äfven funnit sig förhindradt att i detta hänseende för närvarande föreslå någon serskild, vid lånevilkorens bestämmande, icke meddelad föreskrift. Förmodande Utskottet, att Fullmägtige, så vidt på dem kan ankomma, i allt fall före lånehandlingarnes godkännande söka äfven uti ifrågavarande afseende vårda och iagttaga Riksgälds-Contorets rätt och bästa.

Slutligen får Utskottet, i anledning af den utaf Fullmägtige väckta fråga om antagandet af inteckningar, som äro meddelade i trädbyggnader, äran förklara, att, då, enligt 3:dje punkten i Kongl. Maj:ts vid sistförflutna Riksdag meddelade och af Rikets Ständer bifallna Nådiga Proposition, angående låne-

understödet till staden Wenersborg, låntagarne endast borde vara skyldige att af sten, kalkbruk eller annat icke eldfängdt ämne uppföra de byggnader, för hvilka lånen blifvit dem tilldelade, så och enär Rikets Ständers angående desse låneunderstöd utfärdade reglementariska stadganden icke föranleda till någon utsträckning af berörde skyldighet, anser Utskottet, för sin del, Fullmägtige icke kunna vägra att till fyllnad i erforderlig säkerhet för erhållet byggnadslån jemväl antaga inteckning i en af träd uppförd, brandförsäkrad byggnad, under vilkor likväl, att en lånebeloppet, enligt den behörigen godkända brandförsäkrings-värderingen, fullt motsvarande sten- eller kalkbyggnad blifvit för det erhållna lånet uppförd och derför jemväl intecknad.

I händelse Rikets Ständer gilla Utskottets nu yttrade åsigter, i anledning af Fullmägtiges rörande ifrågavarande ämne gjorda framställningar, torde Utskottet få sig uppdraget att ett härmed öfverensstämmande svar Fullmägtige meddela.

Stockholm den 19 Maj 1840.

Reservation

af Herr Prosten *Afzelius:* "Mot 1:sta punkten af detta betänkande reserverar jag mig, i afseende på Höglofl. Utskottets beslut att vägra nedsättning till 4 procent af räntebeloppet för det lån, som staden Wenersborg erhållit såsom byggnadshjelp. Vid 1834 års Riksdag, då detta lånebidrag tillerkändes Wenersborg, betalade Riksgälds-Contoret för erhållna lån 5 procents ränta, — det var då billigt, att invånarne i den nedbrunna staden tillförbundos till samma räntebetalning. Riksgälds-Contorets credit har sedan stigit, så att det nu erhåller förnyade anbud af capital-lån mot 4 procent, likväl fortfar man att af en nedbränd stad fordra 5 procent. Är det billigt? är det staten värdigt att begagna sig af en stads olycka och, under åberopande af sin lagliga rättighet, i kraft af ingångna förbindelser, yrka fortfarandet af 5 procents ränta, äfven sedan Riksgälds-Contorets ställning är så förbättrad, att det nu sjelft betalar endast 4 procent? Är det på en nedbränd stad, som Svenska staten bör gagnera 1 procents ränta? Så kunna icke Rikets Ständer tänka. Jag är öfvertygad, att de behjerta den olyckliga stadens brydsamma belägenhet och medgifva, att Wenersborg för det lån, staden erhållit ur Riksgälds-Contoret, får nedsättning af räntan från 5 till 4 procent årligen, räknadt från detta årets början, med bibehållande af dess skyldighet af 8 procents årlig afbetal-

afbetalning, hädanefter som hittills, — som då blir 4 procents ränta och 4 procents capitalbelopp. Härigenom erhåller dessutom Wenersborg enahanda förmon, som Höglofl. Stats-Utskottet tillstyrkt för Söderhamn och som blifvit Wexiö tillerkänd. Samma städer i samma land och af samma olycka hemsökta böra omfattas med samma uppmuntrande hjelp."

Uti denna reservation instämde Herr Biskopen *Hedrén*, Herrar Doctorerne *Björkman* och *Agrell*, Prosten *Ahlqvist* samt Herr *Walley*.

STOCKHOLM, ECKSTEINSKA BOKTRYCKERIET 1840.

N:o 151.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 Maj, kl. 12 midd.

Utlåtande, angående den förändrade inredningen af Rikets Ständers hus.

(Rgs Afd.)

På sätt Stats-Utskottet redan, i dess afgifna utlåtande N:o 45, för Rikets Ständer anmält, har Utskottet, i ett sammanhang, genomgått och granskat alla Utskottet tillställde handlingar och räkningar, rörande kostnaderne för de sedan sista Riksdag verkställde förändringar uti inredningen af ofvannämnde hus; och Utskottet får nu, i öfverensstämmelse med hvad Utskottet vid berörde tillfälle yttrat, äran afgifva serskildt utlåtande, angående detta ämne.

Rikets sistförsamlade Ständer, som ansågo den då utförda förändrade inredningen af Riksgälds-Contorets förra, till Sessions- och Canzli-rum för de 3:ne ofrälse Riks-Stånden samt Utskotten numera använda hus, i flere hänseenden och serdeles hvad den till Sessions-rum för Borgare-Ståndet afsedda local beträffade, mindre ändamålsenlig, förordnade derföre, att, genom Fullmägtiges i Riksgälds-Contoret föranstaltande, åtskilliga ändringar uti samma inredning borde verkställas, hvaribland den hufvudsakligaste var de vid sista Riksdag utaf Stats-Utskottet begagnade rums förändring till Sessions-rum för sistbemälda Riks-Stånd; för hvilket ändamål ej allenast några skiljemurar borde borttagas, utan äfven taket höjas, hvarförutan, i sammanhang härmed, Bonde-Ståndets Sessions-rum likaledes borde göras högre. Enligt då uppgjorda och hos Rikets Ständer anmälda förslag öfver kostnaden för de sålunda beslutade förändringarne, skulle densamma uppgå till ett belopp af 8,310 R:dr, utom den till 750 R:dr serskildt beräknade kostnad för nya bänk-inredningar i Borgare- och Bonde-Ståndens Sessions-salar, samt större fenster å husets framsida.

Af de hos Fullmägtige förda protocoll har Utskottet inhemtat, att Fullmägtige, genast efter Riksdagens slut i Maj månad 1835, vidtogo erforderliga förberedande åtgärder för utförandet af det i berörde hänseende dem gifna uppdrag, samt läto redan under hösten samma år upphandla de för den förändrade inredningen nödvändiga byggnads-materialier; hvarjemte Fullmägtige, efter härvid förekommande arbetens utbjudande på entreprenad, afslöto con-

tract derom emot en entreprenad-summa af 2,200 R:dr, i ett för allt. I öfverensstämmelse härmed, verkställdes också de egentliga ut- och invändiga förändringarne och reparationerne å huset till största delen under år 1836; men öfriga erforderliga arbeten i och för den förändrade inredningens fullländande samt alla Sessions- och Canzli-rummens försättande i behörigt skick, äfvensom dervarande möblers och inventarii-persedlars completterande, synas sedermera, enligt hvad protocollen och räkningarne utvisa, hafva nästan oafbrutet fortfarit ända till innevarande Riksdags början. Jemlikt ett nyligen uppgjordt och Utskottet meddeladt sammandrag öfver alla kostnaderne för merberörde inredning och reparationer samt rummens förseende med nya möbler och inventarii-persedlar, i stället för de före sista Riksdag anskaffade, hvilka i allmänhet voro af en sämre och efter Riksdagens slut serdeles bristfällig beskaffenhet, hafva för dessa ändamål följande summor blifvit från Riksgälds-Contoret, sedan början af October månad 1835, utbetalda, nemligen:

för upphandlade byggnads-materialier	R:dr	2,975: 7. 4.
„ verkställda murare- och stenhuggare- samt kakelugns-makare-arbeten		4,539: 17. 4.
„ snickare-arbete		5,704: — —
„ målare-arbete		3,219: 21. 4.
„ glasmästare- samt plåtslagare- och smeds-arbeten . . .		1,185: — —
„ tapetserare-arbeten samt möbler och inventarii-persedlar .		4,629: 20. —
„ bortföring af grus och öfrige transporter m. m.		838: 6. —
till Professoren *A. Nytsröm* för ritningars och kostnads-förslags uppgörande, samt tillsyn öfver arbetenas utförande och prisernes controllerande		1,000: — —
tillsammans	R:dr	24,090: 24. —

Härförutan skulle, enligt ingifna, men den 20 i denna månad ännu icke godtgjorde räkningar, Riksgälds-Contoret komma att för nedannämnde verkställda arbeten ytterligare utbetala, nemligen:

för kakelugns-makare-arbete	R:dr	176: 14. —	
„ snickare dito		900: — —	
„ glasmästare- och smeds- dito		203: 39. —	
„ tapetserare dito		847: 33. 2.	
			2,127. 38. 2.
Summa	R:dr	B:co	26,218: 14. 2.

Vid granskningen af de räkningar, hvarpå dessa utbetalningar sig grundat, hafva de sammanlagda kostnaderne för en del arbeten visserligen före-

fallit Utskottet nog höga, äfvensom alla härvid förekomna förhållanden, hvilka i ett eller annat afseende ådragit sig Utskottets uppmärksamhet, icke kunnat på ett fullt tillfredsställande sätt utredas genom de Utskottet i sådant ändamål tillställda handlingar och meddelade upplysningar. Utskottet har jemväl vid denna granskning ansett sig icke sakna anledning till den förmodan, att kostnaderne för ifrågavarande inrednings- och reparations- m. fl. arbeten icke skulle till den grad, som nu skett, hafva öfverstigit den derå under sista Riksdag förslagsvis uppgjorda beräkning, derest utförandet af dessa arbeten i sin helhet och således äfven anskaffandet af dertill erforderliga materialier blifvit å entreprenad upplåtet samt arbetena inom kortare tid och med större drift verkställda och fulländade. Men då någon föreskrift, angående sättet för oftaberörde arbetens verkställande, icke varit Fullmägtige meddelad och deras protocoll nogsamt vitsorda, att Fullmägtige med ospard möda sökt uppfylla det uppdrag, de i detta hänseende erhållit och vaka öfver arbetenas utförande, så, och med skyldigt afseende å det tillfredsställande och i allmänhet lyckade sätt, hvarigenom anledningarne till de vid sista Riksdag yttrade anmärkningar emot den dessförinnan verkställde inredningen af omförmälde hus blifvit undanröjda, har Utskottet ansett sig

icke ega skäl till någon egentlig erinran vid de af Fullmägtige uti ifrågavarande hänseende vidtagna åtgärder och deraf möjligen föranledda resultat.

Stockholm den 26 Maj 1840.

Reservation

af Herr *J. Carlberg:* "Som Höglofl. Stats-Utskottet, Afdelningen för Riksgälds-Verket, öfverlemnat till min serskildta granskning åtgärderne af de sedan sistlidne Riksdag förrättade ändringar och reparationer i Rikets Ständers hus; så har jag, så vidt omständigheterne det tillåtit, fullgjort mitt uppdrag och till Afdelningen deröfver ingifvit skriftligt memorial, som upptagit åtskillige anmärkningar vid utförandet af ifrågavarande byggnads-arbeten, hvilka äfven gifvit mig anledning att påyrka behofvet af en besigtning å ifrågavarande byggnadsåtgärder, hvilket jag anser vara så mycket mera nödvändigt, som förslags-summan 8,000 R:dr till mera än dubbla beloppet blifvit öfverskriden, utan att Fullmäktige redogjort för orsaken dertill, samt att ingen besigtning, i grund af entreprenad-contractets 12 punkt, försiggått, då entreprenaden anmältes vara färdig; så får jag, jemte det jag reserverar mig emot

Höglofl. Stats-Utskottets nu fattade beslut, anhålla, att denna min reservation måtte till samtlige Riks-Stånden Betänkandet medfölja, emedan jag icke kan frångå min redan fattade mening om behofvet af en ordentlig besigtning å omförmälde byggnads-arbeten.

N:o 152.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 Maj, kl. 12 midd.

Memorial, angående décharge för Fullmägtige i Riksgälds-Contoret.

(Rgs. Afd.

Under åberopande af Utskottets under N:ris 45 och 148 afgifna utlåtanden, i anledning af Rikets Ständers åren 1835, 1837 och 1839 församlade Revisorers berättelser om granskningen af Riksgälds-Verket och den åt Fullmägtige i samma Contor uppdragna utredning af Götha Canal-Bolags och Malmö f. d. Discont-Inrättningar, äfvensom Utskottets Betänkanden N:ris 119 och 151, angående bemälde Fullmägtiges vid sista Riksdag erhållna serskilda uppdrag, i afseende på afskrifningen af åtskilliga f. d. filial-disconternes fordringar och den förändrade inredningen af Rikets Ständers hus, får Utskottet nu tillika äran anmäla, att Utskottet, som till nästlidet års slut fortsatt den af Rikets Ständers sist församlade Revisorer till den 1 October samma år verkställda granskning af de hos Fullmägtige och Commissarierne i Riksgälds-Contoret förda protocoll, ej eller dervid funnit något att erinra. Och då Utskottet, vid de i utlåtandet N:o 45 utredda förhållanden, ansett sig icke kunna instämma uti de emot Fullmägtiges åtgärder i 2:ne fall af sistlidet års Revisorer framställda anmärkningar, samt Utskottet delar den af ej mindre sistbemälde Revisorer för öfrigt, än de åren 1835 och 1837 församlade Revisorers yttrade åsigt, rörande Riksgälds-Contorets förvaltning sedan sista Riksdag, eger Utskottet den tillfredsställelsen att inför Rikets Höglofliga Stånder kunna vitsorda Fullmägtiges bemödanden att noggrannt iagttaga dem meddelade föreskrifter, äfvensom det nit och den omtanka, hvarmed Fullmägtige uppfyllt sitt af Rikets sist församlade Stånder erhållna vigtiga uppdrag och sålunda motsvarat det dem visade ansvarsfulla förtroende. Utskottet får således vördsamt tillstyrka,

att bemälde Fullmägtige varda frikallade från all ansvarighet för de, i och för styrelsen af Riksgälds-Contoret samt öfriga i sammanmanhang härmed dem meddelade uppdrag, utaf Fullmägtige vidtagne samt i de hos dem förda och intill sistlidet års slut granskade protocoll antecknade åtgärder och beslut.

Stockholm den 26 Maj 1840.

N:o 153.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 Maj, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckt fråga om förening af Riksgälds-Contorets och f. d. General-Assistance-Contorets Enke- och Pupill-Cassor eller om årligt anslag till Enke-Cassan vid förstnämnde Verk.

(Rgs. Afd.)

Uti en, genom Fullmägtige i Riksgälds-Contoret, till Stats-Utskottet öfverlemnad skrift, hafva förvaltarne af den för tjenstemännens och vaktbetjeningens vid detta Verk enkor och barn stiftade Pensions-cassa anhållit om Utskottets medverkan för vinnande af Rikets Ständers bifall till några af nämnde Cassas bekymmersamma ställning föranledda förslag, åsyftande att betrygga Cassans framtida bestånd och vinna det med dess stiftande afsedda välgörande ändamål. Såsom första fonden för berörde Pensions-inrättning, hade Rikets Ständer vid 1809 och 1810 årens Riksdag anslagit Riksgälds-Contorets andelar i fordna Discont-verkets utestående osäkra fordringar. Men hufvudsakligen vore densamma grundad på delegarnes inträdes- och befordrings-afgifter samt årliga tillskott. Enligt det för Cassan senast utfärdade reglemente, skulle dessa inträdes- och befordrings-afgifter utgöras med 4 och 2 procent af delegarnes löner samt de årliga tillskotten med En procent deraf. Nyssberörde tillskott hade dock sedermera blifvit ökade, så att de för närvarande uppgingo till $2\frac{1}{2}$ procent af lönerne och 15 procent af de med endast $\frac{1}{6}$:del af lönerne utgående pensions-beloppen. Oansedt dessa för delegarne högst betungande bidrag, som vida öfverstego afgifterne till andra dylika Cassor, motsvarade likväl icke ifrågavarande Pensions-cassas inkomster be-

loppet af de derifrån nu, enligt 26 serskilda pensionsbref, med nära 2,200 R:dr årligen utgående pensioner. Detta för Cassan fortfarande bestånd serdeles menliga förhållande skulle förnämligast härleda sig från de många tjenstebefattningar vid Riksgälds-Contoret, som i senare tider blifvit indragna; hvarförutan nödvändigheten att till 5 procent nedsätta räntan å Cassans utlånade medel komme att hädanefter ytterligare öka nu anförde missförhållande emellan densammas utgifter och inkomster. Till afhjelpande häraf och till beredande af möjligheten att i en framtid kunna uti någon mon öka pensionernes belopp, hvilket allenast uppgick till hälften af de pensioner, som från Enke- och Pupill-cassan vid Rikets Ständers Bank utbetaldes, oagtadt afgifterne derstädes utgjordes med blott 2 procent af lönerne, hafva ofvanbemälde Cassa-förvaltare föreslagit, att, då fonden för den vid f. d. General-Assistance-Contoret jemväl inrättade Enke- och Pupill-cassa skulle hafva helt och hållet tillkommit genom de till detta Verk hemfallna och till dess Enkecassa af Rikets Ständer anslagna öfverskott å försålda panter, denna fond måtte varda med Riksgälds-Contorets enahanda Cassa förenad, under åliggande för sistberörde Cassa att, derest i allt fall delegarnes i den förra Cassan nu utgående årliga bidrag fortfara, utgifva de bestämda pensionerna till deras nu eller framdeles pensionsberättigade enkor och barn; och hvilka pensioner, i den mon någon pensionsförhöjning, genom cassornas förening, kunde beredas för Riksgälds-Contorets tjenstemäns enkor och barn, jemväl borde ökas. Som likväl, äfven om detta förslag bifölles, först i en nog aflägsen framtid någon förkofran härigenom vore att för Riksgälds-Contorets Enke- och Pupillcassa påräkna, så, och i anseende till nödvändigheten att för dess nuvarande utgifters bestridande, jemväl i sådant fall tillgripa fonden, hafva Förvaltarne hemställt, att åtskilliga i Riksgälds-Contorets räkenskaper bland dess skulder balancerade och af Revisorerne till afskrifning föreslagna poster, utgörande tillsammans 1,847 R:dr 31 sk., måtte varda till dervarande Enke- och Pupill-cassa öfverlemnade, med skyldighet att ansvara för desammas utbetalning, derest den nu mera komme i fråga. Slutligen, och för den händelse att hvad sålunda blifvit föreslaget icke skulle af Rikets Ständer bifallas, hafva Förvaltarne, under åberopande af de betydliga bidrag, som från det allmänna utgingo till Civil- och Militär-staternes Enke- och Pupill-cassor, äfvensom af de förmoner, hvarmed Banco-statens enahanda Cassor blifvit hugnade, anhållit om ett årligt anslag från Riksgälds-Contoret af 600 R:dr.

Delegarne uti f. d. General-Assistance-Contorets Enke- och Pupill-Cassa, hvilkas utlåtande öfver meranämnde 2:ne Cassors föreslagna förening blifvit af Fullmägtige infordradt, hafva deremot bestridt en sådan förening, såsom

icke öfvensstämmande med rätts- och billighetsgrunder, enär de af delegarne, under mångårig tjenstgöring, vunna rättigheter skulle härigenom, om icke helt och hållet dem betagas, dock i ej ringa mon inskränkas. Nyssnämnde cassa-delegare hafva likväl förklarat sig hvarken kunna eller vilja förneka, att ju Cassans capitalfond hufvudsakligen tillkommit genom Rikets Ständers frikostighet; hvarjemte de anfört, att omförmälde förening, under derföre uppgifna vilkor, endast blefve gagnande för Riksgälds-Contorets Enke- och Pupill-cassa, och tvertom skadlig för den andra Cassan, hvars delegare derigenom skulle förlora, ej allenast all rätt att förvalta de till deras enkors och barns pensionerande, dels af Rikets Ständer donerade och dels af egna löner sammanskjutne medel, utan ock utsigten att kunna bereda förhöjning i pensionerne, helst räntebesparingarne naturligtvis i första rummet komme att till förstärkande af Riksgälds-Contorets Enke-cassa användas.

För egen del hafva Fullmägtige, i anledning häraf, yttrat, att de ansågo sammanslåendet af ifrågavarande 2:ne Cassor för närvarande icke förenligt med billighet och ett rättvist iagttagande af delegarnes i f. d. General-Assistance-Contorets Enke- och Pupill-cassas fördel, hvadan Fullmägtige icke kunde understödja den i detta afseende gjorda framställning. Men då några nya delegare i sistberörde Cassa icke tillkommit sedan General-Assistance-Contorets upplösning år 1832, hvaremot flera af Cassans dåvarande delegare och pensionstagare sedermera afgått, i följd hvaraf också Cassans tillgångar redan betydligen ökat sig; så, och enär detta förhållande i sin fortsättning komme att omsider leda derhän, att endast en eller några få delegare eller pensionstagare återstodo, hafva Fullmägtige hemställt, att, till iagttagande vid dispositionen af denna Cassas årligen vexande tillgångar, måtte stadgas, att, i den mon fondens ränte-afkastning sådant medgaf, de från Cassan nu utgående pensioner få förhöjas, under en rättvis fördelning pensionstagarne emellan efter den tjenstegrad, hvarför pensionen utginge, dock med vilkor, att densamma aldrig finge öfverstiga lönen för denna tjenstegrad samt att, när pensionerna uppnått det sålunda bestämda högsta belopp, den, enligt afslutade räkenskaper, öfverskjutande ränte-afkastningen tillades Cassans capitalfond. Deremot hafva Fullmägtige, under instämmande i Förvaltarnes af Riksgälds-Contorets Enke-cassa yttrande, angående Cassans behof af understöd, till Utskottets synnerliga behjertande öfverlemnat Förvaltarnes anhållan om användandet till Cassans förstärkning af de uppgifna och till afskrifning föreslagna summorna samt om ett årligt anslag till förbättrande af Cassans ställning.

Enligt Utskottet meddelade uppgifter, hafva de till Enke- och Pupill-cassan vid f. d. General-Assistance-Contoret af Rikets Ständer anslagna öfver-

skott å derstädes försålda panter, under åren 1810 till och med 1834, uppgått till ett sammanräknadt belopp af 19,070 R:dr 38 sk. 1 r:st; hvaremot det belopp, som i följd af Rikets Ständers beslut, angående öfverlemnandet till Riksgälds-Contorets Enke och Pupill-cassa af Discont-verkets osäkra fordringar, influtit till denna Cassa, utgjort endast 11,980 R:dr 23 sk. 2 r:st. Härförutan hade dock samma Cassa, genom försäljning af åtskilliga detta Verks böcker och handlingar, år 1838 erhållit en summa af 480 R:dr 47 sk. 6 r:st. Vid 1838 års slut uppgingo förstnämnde Cassas tillgångar till 30,672 R:dr 10 sk. och behållningen vid den senare Cassan till 24,442 R:dr 19 sk. 1 r:st. Under samma år hade delegarnes bidrag vid f. d. General-Assistance-Contorets Enke-cassa, utgående med 2 procent af lönerne, utgjort 250 R:dr 14 sk. 2 r:st, och vid Riksgälds-Contorets Enke-cassa, hvarest de årliga afgifterne motsvarade 2½ procent af löne-beloppen, 539 R:dr 43 sk. 6 r:st, samt de utbetalda pensionerna uppgått vid den förra Cassan till 1,726 R:dr 27 sk. och vid den senare till 2,099 R:dr 38 sk.

I sammanhang med de uti 1830 års reglemente för Riksgälds-Contoret meddelade föreskrifter, rörande General-Assistance-Contorets upplösning, är af Rikets Ständer i afseende på dervarande Enke- och Pupill-Cassa, stadgadt, att Fullmägtige böra, efter delegarnes hörande, vidtaga sådana åtgärder, att dessas efterlemnade enkor och barn komma i åtnjutande af de pensioner, hvilka, genom det af Fullmägtige stadfästade reglemente, äro bestämda, och att *Cassan icke på något sätt må blifva förskingrad.* Vidare innehåller 8 §. af det för denna Cassa af Fullmägtige i Riksgälds-Contoret, under den 7 Januari 1834, utfärdade reglemente, att delegares efterlemnade enka och barn åtnjuta gemensamt pension tills vidare, till minst en femtedel af det lönebelopp, hvarå den stadgade 2 procents afgiften blifvit till Cassan erlagd; *hvilket sålunda fastställda pensions-belopp icke under någon förevändning får af delegarne förhöjas, utan ankommer sådant på Fullmägtiges serskilda pröfning, efter derom af delegarne gjord anmälan.* Dessa stadganden ådagalägga ovedersägligen, att någon uteslutande förvaltnings- och dispositionsrätt öfver Pensions-cassans fond aldrig varit delegare tillerkänd. Också har, enligt hvad de sjelfve medgifvit, samt Utskottet tillställda handlingar vitsorda, denna fond hufvudsakligen tillkommit genom de medel, Rikets Ständer dertill anslagit. I följd af General-Assistance-Contorets för flere år sedan verkställda upplösning, komma naturligtvis några nya delegare icke att hädanefter inträda i Cassan, och måste således antalet af de ännu qvarvarande allt mer och mer minskas. Denna omständighet lärer dock ingalunda kunna

för

för de personer, som derförinnan vunnit delaktighet i Cassan medföra några grundade anspråk på andra eller större förmoner för dem eller deras enkor och barn, än som med Cassans stiftande varit afsedda. Att nu åter, på sätt Fullmägtige föreslagit, utsträcka dessa förmoner ända derhän, att enkas eller barns pension komme att motsvara hela beloppet af mannens eller fadrens innehafda lön, skulle för öfrigt framdeles tillskynda delegarnes efterlemnade ännu lefvande och pensions-berättigade enkor och barn fördelar i berörde hänseende, vida öfverstigande de pensions-belopp, som från andra dylika Cassor utgå och bemälde cassa-delegare, på grund af sina bidrag och dem deremot försäkrade rättigheter, skäligen kunnat förvänta. Dessutom synes i allt fall vid den förestående minskningen i delegarnes antal, Cassans egentliga förvaltning icke kunnat med full säkerhet fortfarande på samma sätt som hitintills åt dem anförtros.

Med afseende å nu uppgifne förhållanden, har Utskottet, som icke inser ändamålet med den tillökning i Cassans capital-fond, hvilken, enligt Fullmägtiges förslag, skulle framdeles beredas, funnit sig böra underställa Rikets Ständers beprövande den väckta frågan om denna och Riksgälds-Contorets Enke- och Pupill-cassas sammanslående till en gemensam fond för pensionerandet af tjenstemännens och vaktbetjeningens vid nyssnämnde Verk och f. d. General-Assistance-Contoret efterlemnade enkor och barn. Härvid har Utskottet dock för sin del ansett följande vilkor böra fästas, nemligen: att nuvarande delegare i General-Assistance-Contorets Enke-cassa komma att, i förhållande till sina bidrag, deltaga uti den gemensamma cassa-fondens förvaltning, samt att, då tillgångarne medgifva tillökning i de pensioner, som nu från de begge serskilda Cassorna utgå, bemälde delegares och deras företrädares efterlefvande enkor och barn jemväl komma i åtnjutande af denna tillökning, så att den högre pensionsrätt, som nu tillkommer dem, i jemförelse med enkorne och barnen efter delegarne i Riksgälds-Contorets Pensions-cassa, fortfarande varder de förre tillerkänd. Såsom ytterligare skäl, hvarföre Utskottet icke kan instämma i Fullmägtiges åsigt om obilligheten af den nu ifrågasatta föreningen af merberörde Cassor, får Utskottet jemväl åberopa den omständigheten, att, i följd af den tjenstemännen vid Riksgälds-Contoret och General-Assistance-Contoret tillerkända gemensamma befordrings-rätt vid begge dessa, under en och samma Öfver-styrelse ställda Verk, åtskilliga af Riksgälds-Contorets Enke- och Pupill-cassa nu pensionerade personer äro enkor och barn efter tjenstemän, som under sin lifstid jemväl bidragit till Enke- och Pupill-cassan vid General-Assistance-Contoret.

I öfverensstämmelse med hvad Utskottet nu haft äran yttra, och i anseende till den bekymmersamma ställning, deruti Riksgälds-Contorets Enke- och Pupill-cassa, oansedt delegarnes ovanligt höga bidrag, sig befinner, får Utskottet, till undvikande af något serskildt årligt stats-anslag för denna Cassas upprätthållande, föreslå, det Rikets Ständer måtte besluta och förordna:

1:o att alla f. d. General-Assistance-Contorets Enke- och Pupill-cassas utestående fordringar och öfriga tillgångar skola, vid innevarande års slut, öfverlemnas till och förenas med den vid Riksgälds-Contoret inrättade Enke- och Pupill-cassa, till hvilken de för delegarne i förstnämnde Cassa nu bestämda afgifter från och med nästa års början skola utgöras;

2:o att deremot tjenstemäns och vaktbetjentes vid f. d. General-Assistance-Contoret efterlemnade enkor och barn, som, enligt det för dervarande Enke- och Pupill-cassa nu gällande reglemente, redan äro eller framdeles varda till pension från samma Cassa berättigade, skola sedermera, under de i berörde reglemente stadgade vilkor, af Riksgälds-Contorets Enke- och Pupill-cassa uppbära de dem tillkommande pensioner;

3:o att dessa pensioner hädanefter icke få, under någon förevänning, minskas under de i åberopade reglemente fastställde belopp;

4:o att, derest omförmälde 2:ne Pensions-cassors förenade tillgångar framdeles skulle medgifva någon tillökning i derifrån utgående pensioner, skola dåvarande pensions-berättigade enkor och barn efter redan afgångna eller nu lefvande delegare i f. d. General-Assistance-Contorets Enke- och Pupill-cassa komma i åtnjutande af en sådan tillökning uti samma mon, som enkorne och barnen efter öfrige delegare uti den sammanslagna pensions-cassan, och således alltid varda bibehållne vid deras, i förhållande till förstbemälde delegares löne- och afgifts-belopp, nu egande högre pensions-rätt;

5:o att nuvarande delegare i Enke- och Pupill-cassan vid f. d. General-Assistance-Contoret skola vara berättigade att, i likhet med hvad för delegarne i Riksgälds-Contorets enahanda Cassa är eller varder stadgadt, efter Cassornes förening, deltaga i deras gemensamma förvaltning; men kunna icke åläggas högre bidrag, i berörde hänseende, än dem, som de, enligt gällande reglemente, nu utgöra;

och 6:o att sedan Cassorne blifvit sammanslagne, bör, till rättelse vid deras framtida förvaltning, ett gemensamt och med de i

sådant afseende, dels förut fastställde, dels nu beslutade föreskrifter öfverensstämmande reglemente upprättas, samt af Fullmägtige i Riksgälds-Contoret, efter föregången granskning, stadfästas och utfärdas.

Vidkommande slutligen förvaltarnes af Riksgälds-Contorets Enke- och Pupill-cassa jemväl gjorda anhållan om öfverlemnandet till nämnde Cassa af åtskilliga i Riksgälds-Contorets räkenskaper bland skulderne balancerade, men till afskrifning nu föreslagna summor; så, enär denna Cassas behof af understöd till förekommande af dess nuvarande capitalfonds förminskning är af Fullmägtige vitsordadt samt någon för de Cassan nu åliggande utgifter disponibel tillgång, i följd af den ifrågaställde föreningen med Enke-cassan vid f. d. General-Assistance-Contoret, först i en framtid är att påräkna, har Utskottet tillika ansett sig böra hemställa,

att, i händelse Rikets Ständer bifalla 11:te punkten af Utskottets utlåtande N:o 45, ett belopp, motsvarande nedannämnde deruti till afskrifning i Riksgälds-Contorets räkenskaper anmälda skuldsummor, nemligen:

a) utelöpande Vexel-Banco-attester	R:dr	704:	12.	10.
b) deponerade medel från Wasa Ränteri		402:	—	—
och *c*) insända medel för allmänna Brandförsäkrings-Verkets räkning		385:	12.	9.
eller tillsammans	R:dr	1491:	25.	9.

må, efter den för dessa medels uttagande föreslagna præscriptionstids förlopp och efter afdrag af hvad dessförinnan kan varda af vederbörande utfordradt, utaf Riksgälds-Contoret till dess Enke- och Pupill-Cassa utbetalas.

Stockholm den 26 Maj 1840.

STOCKHOLM, ECKSTEINSKA BOKTRYCKERIET 1840.

N:o 154.

Ank. till Exp. Utsk. den 29 Maj, kl. ½ 1 e. m.

Utlåtande, angående väckt fråga om afskrifning af f. d. Arrendatorn Christoffer Gustafssons återstående skuld i och för arrendet af Stora Lunds boställe.

(I. A.)

Riksdagsfullmägtigen från Östergöthlands Län, *Anders Jonsson* har, uti memorial, som från Hedervärda Bonde-Ståndet blifvit till Stats-Utskottet remitteradt, anfört, att, sedan Rusthållaren *Christoffer Gustafsson*, enligt Kongl. Kammar-Collegii utfärdade contract af den 14 December 1818, på arrende under 22 års tid, räknad från 1819 års midfasta, öfvertagit det till Kronan indragna Ryttmästare-bostället vid f. d. Östgötha Cavalleri Stora Lund 2 mantal i Wester-Tollstads socken och Lysings härad, med åliggande att derför i årligt arrende erlägga 1,006 R:dr B:co, jemte 127 tunnor, 12½ kappar spanmål; men, i anseende till bristande förmåga att för arrende-skyldigheternes fullgörande ställa förnyad borgen, måst arrendet frånträda, omförmälde boställe blifvit genom nytt arrende-contract på de ifrån midfastan år 1825 återstående 16 år, af *Christoffer Gustafssons* arrende-tid upplåtet till annan arrendator, hvarvid arrende-beloppet blifvit nedsatt till 533 R:dr 16 sk. Banco, jemte 127 tunnor 12½ kappar spanmål; i följd hvaraf *Christoffer Gustafsson*, som måst ansvara för den vid den förnyade auctionen uppkomne minskning i arrende-afgiften, iråkat en skuld till Kongl. Maj:t och Kronan af mera än 10,000 R:dr Banco, till hvars gäldande han saknade all tillgång, enär de arfsmedel, hvilka han eljest kunnat påräkna, åtgått till betalning af de fem första årens arrende, hvadan *Gustafsson* blifvit nödsakad att sin egendom till borgenärers förnöjande afträda. Då, efter motionärens förmenande, det nu fastställde nedsatta arrende för Stora Lunds boställe vore högre, än hvad som, vid snart förestående ny auction derå, kunde förväntas, och följagtligen *Christoffer Gustafssons* åliggande att godtgöra Kronan skillnaden emellan det af honom åtagna och det nuvarande arrendet af bostället, icke syntes med rättvisa öfverensstämmande, och då i följd af Kronans fortfarande anspråk på allt hvad *Gustafsson*, genom eget arbete och andras biträde, kunde förvärfva, denne sistnämnde vore urståndsatt att er-

hålla borgen eller förskott för bedrifvande af hemmansbruk eller annat företag, hvarigenom han blefve i tillfälle att sig försörja, har motionären hemställt, att *Christoffer Gustafssons* återstående skuld till Kronan i och för arrendet af Stora Lunds boställe, må afskrifvas och bemälde arrendator från vidare ansvarighet för samma arrende befrias.

Enär hvad som, till stöd för det i ofvanberörde afseende väckte förslag, blifvit anfördt och endast grundas på motionärens egne uppgifter, efter Stats-Utskottets tanka, ingalunda är af den beskaffenhet, att det kan anses böra föranleda till eftergift af Kronans hos *Christoffer Gustafsson* egande lagliga fordrings-anspråk, i följd af honom åliggande ansvarighet för det åtagne arrende-beloppets utgörande intill 1841 års midfasta, har Utskottet

icke funnit sig böra tillstyrka, att något afseende å *Anders Jonssons* förrberörde motion må af Riket Ständer fästas.

Stockholm den 26 Maj 1840.

N:o 155.

Ank. till Exp. Utsk. den 2 Juni, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckte motioner om anslag för sammanträden af Skandinaviska Natur-Forskare och Läkare.

(U. A.)

Uti en till Stats-Utskottet från Högvördige Preste-Ståndet remitterad motion, har Herr Professoren *Bexell* begärt, att, till befordrande af de till inbördes välvilja och beredvillighet i den vetenskapliga forskningen öfverenskomne sammanträden af Natur-forskare och Läkare från Sverige, Norrige och Danmark, ett anslag af 1,000 R:dr B:co måtte beviljas för hvartdera af de i sådant afseende för åren 1840, 1842 och 1844 bestämde sammanträden, och ställas till Kongl. Vetenskaps-Academiens disposition, att för ändamålet användas för Svenska Naturforskare- och Läkare-afdelningen, vid hvilken motion blifvit bilagdt ett tryckt exemplar af *Förhandlingarne vid det af Skandinaviska Naturforskare och Läkare hållne mö-*

te år 1839; äfvensom till Utskottet blifvit från Högvördige Preste-Ståndet öfverlemnad en motion i samma ämne af Herr Professoren Doctor *Retzius*, som föreslagit: att 1,000 R:dr måtte anordnas, för att användas såsom resekostnads-understöd för de Naturforskare och Läkare, hvilka af Universitetens Höge Canzler samt af Vetenskaps-Academien och Svenska Läkare-Sällskapet utseddes att bevista det i år blifvande mötet i Köpenhamn; att för det möte, hvilket år 1842 sannolikt komme att hållas i Stockholm, Upsala eller Lund, en lika summa måtte anordnas till biträde i de kostnader, som för samma möte erfordrades, och att, i den händelse, ett möte år 1844 skulle hållas i Norrige, ett lika understöd, som för mötet i Köpenhamn, måtte beviljas; hvarjemte motionären hemställt, att resekostnads-understödet måtte så fördelas, att tvänne Naturkunnige eller Läkare utseddes af Hans Kongl. Höghet Canzlern från hvartdera af Rikets Universitet, 2:ne af Vetenskaps-Academien och 1 af Svenska Läkare-Sällskapet; varande desse motioner biträdde af Herr Biskopen m. m. *Hedrén*, som ansett vårt Land icke böra gifva Grann-Rikena efter eller brista i deltagande för ett ändamål, som, då det befrämjas till allmänneligt gagn, bidrager till och bereder närmare förening och samband emellan alla Länders Vetenskaps-idkare.

Sedan härefter till Utskottet blifvit remitterad en af Herr Biskopen m. m. *Hedrén* ytterligare väckt motion, att, enär tiden för det innevarande år bestämde möte i Köpenhamn vore nära för handen och det till rese-understöd för Svenska Naturforskare och Läkare äskade anslag, så framt det skulle kunna för det afsedda ändamålet användas, följagtligen vore snart behöfligt, Stats-Utskottet måtte anmodas att med det skyndsammaste till behandling företaga de i ofvanberörde afseende väckte motioner, uti hvilken motion Högvördige Preste-Ståndet förklarade sig instämma, så har Utskottet funnit sig böra nu taga ärendet i öfvervägande; och då den närmare förbindelse emellan de trenne Nordiska Rikenas vetenskapsmän, hvilken genom de öfverenskomne sammanträdena befrämjas, är af en allmän och obestridlig vigt för den vetenskapliga bildningen inom fädernes-landet, men desamma ej kunna aflöpa utan betydlige kostnader, som icke lämpligen torde böra komma att uteslutande drabba de enskilde vetenskaps-idkarne, hvilkas inkomster i allmänhet ej äro högre, än som till en nödtorftig bergning oundgängligen erfordras, får Utskottet, som, i afseende på fördelningen af det ifrågasatte anslaget, emedlertid icke ansett sig böra ingå i någon nämare granskning, utan endast, vid betraktande af de

större eller mindre kostnader, som för de serskilde trenne sammanträdena kunna erfordras, i följd af de olika ställen, der sammanträdena komma att hållas, funnit lämpligt, att ett anslag, gemensamt för de trenne åren 1840, 1842 och 1844, anvisas, att för hvartdera året utgå till större eller mindre belopp, i mon af behofvet,

tillstyrka Rikets Ständer, att en summa, stor 3,000 R:dr, må under loppet af åren 1840, 1842 och 1844, för befrämjande af de nämnde år inträffande sammanträden af Skandinaviska Naturforskare och Läkare, af Riksgälds-Contoret, till större eller mindre del för hvartdera året, utbetalas, uppå reqvisition af Kongl. Vetenskaps-Academien, af hvilken det sedermera må bero att förordna angående medlens fördelning och användande för det åsyftade ändamålet.

Stockholm den 1 Juni 1840.

N:o 156.

Ank. till Exp. Utsk. den 2 Juni, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt fråga om ersättning till Pensions-Inrättningen för Skånska Städernes Embets- och Tjenstemäns Enkor och Barn för en å nämnde Inrättning öfverlåten fordran hos Kongl. Maj:t och Kronan.

(U. A.)

Vice Talmannen *Halling* har inom Vällofl. Borgare-Ståndet, uti en till Stats-Utskottets behandling remitterad motion, framställt det förslag, att den fordran, hvilken numera aflidne Ekonomi-Directeuren *P. O. Tauson* i lifstiden, såsom arrendator af Uranienborgs Kungsgård, vid den mellan Kongl. Maj:t och Kronan, å ena, samt bemälde *Tauson*, å andra sidan, uppgjorda liqvid, enligt Kongl. Kammar-Collegii och Kongl. Stats-Contorets till Landshöfdingen i Malmöhus Län den 18 Augusti 1818 aflåtne skrifvelse, egt tillgodo för 168 $\frac{51}{173}$:dels byggnadsår, att utgå med ett årligt belopp af 29 R:dr 8 sk. och af hvilken fordran Pensions-inrättningen för Skånska städernes

nes Embets- och Tjenstemäns enkor och barn genom transport blifvit innehafvare, finge, med Rikets Ständers begifvande, af nämnde Pensionsinrättning på en gång, antingen genom Stats- eller Riksgälds-Contoren, uppbäras med en rund summa af 583 R:dr 16 sk. B:co; då derigenom kunde undvikas den vidlyftighet och omgång, som vid de årliga mindre afbetalningarne å fordringsbeloppet skall uppstå, ej allenast för Stats-Contoret och under detsamma lydande auctoriteter, genom skyldigheten att årligen verkställa och redovisa denna för hvarje gång obetydliga utgift, utan ock för Pensions-inrättningen, att af samma årliga afbetalning komma i åtnjutande; och ehuru, då Stats-Verket sålunda ej är förpligtadt att utgifva mera än 29 R:dr 8 sk. B:co årligen, det skulle synas vara ledande till förlust att på en gång utbetala en summa, motsvarande capitalvärdet till nämnde 29 R:dr 8 sk, beräknade såsom ränta, hvarigenom icke allenast årliga liqviden af sistberörde belopp försäkrades Pensions-inrättningen för den tid, hvarunder öfverbyggnads-ersättningen skulle komma att utgå, utan äfven, efter nämnde tids förlopp, capitalet komme att derutöfver inrättningen tillfalla, har Utskottet likväl, vid betragtande deraf, att ränteberäkning mindre egentligt kan tillämpas, i afseende på Statsmedlen, hvilka icke äro mot ränta utelöpande; att deremot den föreslagne liqviden skulle komma att medföra förenkling och lättnad vid räkenskapernes afslutande, och att den Inrättning, till hvars förmon motionen blifvit väckt, är en Välgörenhets-anstalt, ansett sig böra

> tillstyrka, att en summa af 583 R:dr 16 sk. B:co eller det capital, hvarå Pensions-inrättningens för Skånska städernes Embets- och Tjenstemäns enkor och barn fordran hos Stats-Verket, stor 29 R:dr 8 sk. årligen, under loppet af 168 år, utgör ränta, må, mot det att berörde fordran med ens anses liqviderad, till nämnde inrättning af Riksgälds-Contorets medel utbetalas.

Stockholm den 1 Juni 1840.

STOCKHOLM, *Kongl. Ordens-Boktryckeriet*, 1840.

N:o 157.

Ank. till Exp. Utsk. den 2 Juni, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckte frågor om upphörande af den, skattlagde qvarnar och sågverk åsatte, grundränta.

(I. A.)

Uti en ifrån Bonde-Ståndet remitterad motion, har *Håkan Nilsson* från Skåne, under anförande, huruledes i Östra och Vestra Göinge Härader finnes en mängd smärre sågverk, hvilka, ehuru lydande under hemmanen, äro serskildt skattlagde och derigenom underkastade skatte-bidrag, som, efter motionärens förmenande, icke stå i skäligt förhållande till den afkomst, som deraf kan påräknas, föreslagit, att, då, enligt det af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer fattade, genom Kongl. Kungörelsen den 29 April 1830 utfärdade beslut, de salu- och lego-sågar, som derefter anlades, skulle vara befriade ifrån grundränta samt endast såsom fabriksinrättningar bevillning erlägga, samma föreskrift måtte utsträckas äfven till de före nämnde tid anlagde dylika sågar; uti hvilken motion *Per Pålsson* från Skåne samt *J. J. Ruthberg* från Norrbottens, *Eric Persson* från Gefleborgs och *O. Olofsson* från Westerbottens Län instämt.

Äfvenledes har Utskottet fått emottaga en af *Måns Månsson* från Calmar Län väckt motion, att, då obilligheten af det för mjölqvarnar existerande beskattningssätt vore uppenbart, tullmjölqvarnar, med grundskattens borttagande, hädanefter måtte taxeras endast till bevillning à 5 procent af årliga behållna afkastningen eller intägten.

Då Utskottet uti Betänkandet N:o 64 Litt. A, i anledning af gjord framställning om upphörande af hemmantals-räntan, afstyrkt förändring uti de hemman åtföljande grundskatter, finner Utskottet sig, i öfverensstämmelse dermed och då anledning att, till förmon för egare af qvarn- och sågverk, göra undantag ifrån denna grundsats, efter Utskottets öfvertygelse icke förekommer, böra hemställa,

att afseende å förrberörde motioner icke må fästas.

Stockholm den 1 Juni 1840.

N:o 158.

Ank. till Exp. Utsk. den 2 Juni, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om eftergift af hemmanet Rannäs Holstagård påförd ränta.

(I. A.)

Sedan Forsheda, Bredaryds och Torskinge socknar i Jönköpings Län hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit att, i anseende till Capellansboställets, Rannäs Holstagård, olämpliga läge på en mils afstånd från annex-kyrkan Bredaryd, med besvärlig väg, hvarigenom hinder för Capellanens tjensteutöfning uppkomme, detta boställe bestående af $\frac{1}{4}$ mantal Krono, hvaraf räntan vore dels till Capellanen anslagen, dels Kronan behållen, kunde få utbytas emot Rå- och Rörshemmanet Hafrida Ågården, $\frac{1}{5}$ mantal i sistnämnde socken, hvilket socknemännen i sådant ändamål inköpt; och Kongl. Maj:t, som, vid pröfningen häraf, med afseende å de vid ett sådant hemmansbyte förekommande svårigheter, genom Nådigt Bref af den 27 Febr. 1830, tillåtit, att hemmanet Hafrida Ågården, som ansågs fullt motsvara, om icke i godhet och värde öfverstiga Rannäs Holstagård, finge, om församlingarne det åstundade, i stället för sistnämnde hemman, användas till Capellans-boställe, med bibehållande af sin Rå- och Rörs-natur, men församlingarne deremot ega att köpa hemmanet Rannäs Holstagården till skatte mot erläggande af Tio års ränta, och på sådant sätt egande-rätten till samma hemman sig förvärfva; i följd hvaraf Rå- och Rörs-hemmanet Hafrida Ågård blifvit af socknemännen, med Capellanens och öfrige vederbörandes begifvande, till Capellansboställe i Bredaryds församling upplåtet och skatterätten till förra Capellans-bostället deremot, genom Kongl. Kammar-Collegii den 14 Mars 1833 utfärdade skattebref, förvärfvad af sistbemälde eller Bredaryds församling, som sedermera genom salubref samma hemman försålt; samt efter det, i anledning af Comministerns i Bredaryd hos Konungens Befallningshafvande i Länet väckte och till Kongl. Kammar-Collegium fullföljde anspråk å utbekommande, såsom en lönerättighet, af den utaf hemmanet Rannäs Holstagården utgående grundränta, fråga uppstått, huru med denna ränta borde förhållas, nämnde Kongl. Collegium, dels genom laga kraftvunnet Utslag af den 28 Januari 1836, fastställt Konungens Befallningshafvandes den 7 October 1834 meddelde beslut, hvarigenom Capellanen i Bredaryd förklarats oberättigad att dädanefter uppbära räntan af till skatte försålde hemmanet Rannäs Holstagård, dels ock ser-

skildt, genom Utslag af den 21 December 1837, stadgat, att då räntan, såsom icke vidare tillhörande Capellanen, vore odisponerad, den borde Kongl. Maj:t och Kronan tillgodokomma; så har Riksdagsfullmägtigen *Pehr Mårtensson* från Jönköpings Län, uti en till Stats-Utskottet remitterad motion, efter af Bredaryds församling erhållet uppdrag, med afseende, dels å den betydliga uppoffring, församlingen vidkänts, ej mindre genom inköpet Hafrida Ågård, än äfven genom skattelösen för Rannäs Holstagård, dels å den opåräknade vinst, hvaraf Kronan, i följd af utbytet af ett sämre och mindre hemman emot ett större och bättre af Rå- och Rörs-natur, äfvensom genom den erlagde skattelösen och de Rannäs Holstagård åsatte skatter och onera, kommit i besittning, till Rikets Ständer framställt den begäran, att räntan af hemmanet Rannäs Holstagård, hvilken församlingen ansett vara på sig öfverflyttad, såsom en följd af bytet, må eftergifvas och således ur Kronans jordebok afföras.

Sedan öfver Kongl. Kammar-Collegii sistberörde beslut, eller att den ifrågavarande räntan borde, såsom odisponerad, Kongl. Maj:t och Kronan tillfalla, innehafvaren af Rannäs Holstagård, dels å egna, dels å Bredaryds församlings vägnar, anfört underdåniga besvär, hade Collegium, uti afgifven underdånig förklaring, hufvudsakligen yttrat: att det vore en så klar och gifven följd, det Capellansbostället Rannäs Holstagård, genom den i vanlig ordning skedda skatteförsäljningen, skulle öfvergå från Krono- till Krono-skatte-natur, att något tvifvelsmål derom aldrig bordt kunna uppstå, och att till naturen och egenskapen af ett Krono-skattehemman hörer, att enskild man eger sjelfva jorden eller skatterättigheten, men Kronan räntan; att åter, när denna ränta är i annans ego än Kronans, så att jorden tillhörer en, men räntan en annan, har hemmanet natur af frälse-skatte; och att om fördenskull hemmanet Rannäs Holstagårdens ifrågasatte ränta, på sätt klaganderne yrkat, tillegnades församlingen eller innehafvaren af deras genom skatteköpet förvärfvade rätt, så förvandlades med detsamma, hemmanets genom skatteköpet bestämda rätta natur af krono-skatte till frälse-skatte, hvaraf Collegium dragit den slutföljd: att alldenstund Kongl. Maj:t i Nåder utstakat den grund för förhandlingarne emellan Kronan och församlingarne, att deras till Capellans-boställe inköpta hemman skulle, äfven i egenskap af boställe, bibehålla sin rå- och rörs-natur, det ingalunda kunde vara Kongl. Maj:ts mening och afsigt, att, emot författningarne, ett nytt frälse-hemman derjemte skulle tillskapas, till förminskning i Kronans rätt och till förfång för de menigheter, uti hvilkas på den oprivilegierade jorden fördelade besvär Rannäs Holstagård såsom krono-skatte

borde deltaga, utan deremot afsett detta hemmans öfvergång till kronoskatte-natur; förmodande Collegium, att församlingarne, efter erhållen del af Kongl. Maj:ts högstberörde Nådiga Bref af den 27 Februari 1830, insett, att frågan icke vidare kunde gå ut på ett vanligt hemmansbyte, utan att församlingarne måst vara beredde att, jemte uppoffringen af det inköpta förmonligare rå- och rörs-hemmanet, äfven, jemlikt Kongl. Maj:ts Nådiga förordnande om egande-rättens förvärfvande till Rannäs Holstagården genom skatteköp, emottaga detta hemman med den ränta och öfriga skyldigheter, hvilka hemmanet borde vidkännas, i följd af dess genom skatteköpet uppkommande skatte-natur, helst församlingarne i annat fall icke bordt i skatteköpet sig inlåta; hvadan ock Collegium i underdånighet tillstyrkt, att besvären måtte lemnas utan afseende; hemställande likväl i underdånighet till Kongl. Maj:t, huruvida Kronan, som genom den skedda förändringen med oftanämnde boställen ostridigt vunnit på församlingarnes bekostnad, genom en opåräknad skatteköpeskilling och hemmanet Rannäs Holstagårdens inrotering, må på annat lämpligt sätt hålla församlingarne eller innehafvaren af dess rätt skadeslösa för den sålunda omtvistade räntan, och lärer Kongl. Kammar-Collegii öfverklagade Utslag vara af Kongl. Maj:t i Nåder fastställdt.

Då emedlertid, oagtadt här förut omförmälde skäl, på grund hvaraf, vid laga pröfning, räntan numera blifvit Kronan tillerkänd, det icke bör förbises, att, då det skatteköpta hemmanet förut var af Staten anslaget till boställe för Comminister, hvilken åtnjöt större delen af hemmanets ränta, Staten genom församlingens åtgärd att på dess egen bekostnad anskaffa annat boställe, vunnit icke allenast skatteköpeskillingen för Rannäs Holstagården, utan ock den del af dess årliga ränta, som förut till lön för Comministern utgått, jemte hemmanets roterings-bidrag, samt således utan någon skälig anledning erhållit betydliga fördelar, emot uppoffringar å församlingens sida, hvilka icke synas hafva varit beräknade, då bytet ifrågasattes och öfriga deraf föranledde åtgärder vidtogos; så har Utskottet ansett det vara med fullkomlig billighet instämmande att föreslå Rikets Ständer:

att den erlagda skatteköpeskillingen för hemmanet Rannäs Holstagården, utan förändring i hemmanets natur, må församlingarne ersättas och till utbetalning från Riksgälds-Contoret anvisas;

hvaremot Utskottet icke kunnat tillstyrka

den gjorda begäran, att hemmanets ränta framgent må af församlingen få uppbäras.

Stockholm den 1 Juni 1840.

N:o 159.

Ank. till Exp. Utsk. den 2 Juni, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af föreslagne förändringar uti uppbörds-författningarne, i hvad de angå afskrifning af efterlyste personers skatter och ådömde böter.

(I. A.)

I anledning af den föreskrift i uppbörds-författningarne, att efterlyste personers skatter och ådömde böter icke få ur räkenskaperne afföras, förr än Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derom meddelat utslag och Kongl. Kammar-Rätten det samma fastställt, hvilket förhållande förmenats förorsaka mera besvär, än fördel för Staten, samt enär vederbörande Executions-betjentes bevis är tillräckligt för skatters afkortning, i anseende till bristande tillgång; så och med afseende derpå, att uti Bohus Läns räkenskaper så kallade efterlyste medel alltför länge skola blifvit balancerade, har Herr *M. Bagge* inom Borgare-Ståndet, uti ett till Utskottet remitteradt memorial, föreslagit den förändring i ofvannämnde författningar: att, enär skattskyldig eller till böter dömd persons vistelseort är obekant och efterlysning i anledning deraf utaf Konungens Befallningshafvande blifvit utfärdad, men medlen icke inom natt och år derefter influtit, afskrifning derför må ega rum uti näst afgifvande räkenskap, hvilken bör verificeras med Läns-kungörelsen och Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes attestatum, att icke medlen ingått; dock att Kongl. Maj:t och Kronan icke derigenom vore förlustig sin rätt hos den skattskyldige eller till böter dömde, i händelse han sedermera skulle anträffas, utan borde medlen då hos honom uttagas samt i serskild räkning redovisas, eller böterna, vid bristande tillgång, förvandlas; uti hvilken motion Herr *Lagergren* instämt i så måtto, att han ansett Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i dylika frågor meddelade utslag icke vidare böra Kongl. Kammar-Rättens pröfning underställas, såsom ledande till en lång och onödig omväg; men att deremot afskrifning af efterlyste personers skatter och ådömde böter icke böra ega rum utan formligt utslag efter föregången undersökning.

Utskottet har för dess del icke funnit, hvad sålunda blifvit anfördt, utgöra skälig anledning för Rikets Ständer att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla om förändring uti de föreskrifter, som genom gällande författningar äro meddelade, i afseende å behandlingen af sådane afskrif-

nings-ärenden, hvarom fråga nu blifvit väckt, hvadan Utskottet hemställer, att

motionen icke må till åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 Juni 1840.

N:o 160.

Ank. till Exp. Utsk. den 2 Juni, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion, dels om anstånd för invånarne i vissa orter af landskapet Dalarne med betalningen, dels afskrifning af skuld för undsättnings-spanmål.

(I. A.)

Riksdagsfullmägtigen *Didrik Weström* från Stora Kopparbergs Län har, uti ett till Stats-Utskottet öfverlemnadt memorial, väckt motion derom, att, sedan invånarne i Ofvan-Siljans fögderi i Öster-Dalarne, i följd af erhållne spanmåls-undsättningar, hos Staten åsamkat sig betydlig skuld, som vid detta års början vore till betalning förfallen; men flere års missgynnande skördar menligt inverkat på den fattiga allmogen, hvilken alltså för närvarande vore urståndsatt densamma liqvidera, helst dess binäring, bestående hufvudsakligen i slöjd-producter, i anseende till de långväga transporterne, lemnade föga behållning, denna allmoge måtte erhålla fyra års anstånd med betalningsskyldigheten för ifrågavarande undsättningsspanmål på det sätt, att årligen en fjerdedel af skuldsumman från och med detta år erlägges. Och som derjemte, för erhållandet af oftanämnde undsättning, flere byavis sig förbundit, en för alla och alla för en, men några, genom iråkad fattigdom, voro oförmögne att sine andelar godtgöra, afskrifning för sådane personer måtte beviljas; uti hvilken motion Riksdagsfullmägtige *Lars Boëthius* och *Anders Olsson*, i afseende på Vester-Dalarne och Siljans fögderi, sig förenat.

I betragtande af de härvid förekomne omständigheter, som bevekande tala för den nödställda Dal-allmoge,

har Utskottet trott sig böra föreslå, det Rikets Ständer medgifva, att, derest Kongl. Maj:t i Nåder finner det af motionären ifrågaställde anståndet af behof påkalladt, detsamma

då må bifallas, under de förbehåll Kongl. Maj:t kan finna lämpligt närmare bestämma;

hvaremot Utskottet icke finner skäl

tillstyrka, att afskrifning, i anseende till gäldenärernes fattigdom, må ega rum i sådane fall, då borgen för medlens erläggande finnes ställd.

Stockholm den 1 Juni 1840.

N:o 161.

Ank. till Exp. Utsk. den 2 Juni, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af motion om öfverlåtelse till staden Falkenberg af Kronans Tullbro öfver Etthra-strömmen.

(I. A.)

Uti ett till Stats-Utskottet remitteradt memorial, har Herr *A. G. Åkesson* inom Borgare-Ståndet väckt motion derom, att, enär den arrendesumma, 330 R:dr årligen, som Falkenbergs stad erlägger för den nära derintill belägna tullbro öfver Etthra-strömmen, icke skall vara tillräcklig för underhållet af nämnde bro, densamma måtte, vid arrende-tidens slut, till staden öfverlåtas, emot vilkor af rättighet till uppbärande af de för öfverfarten fastställde bropenningar, men deremot skyldighet att bestrida alla de för brons vidmagthållande erforderlige omkostnader, så att Kronan måtte för framtiden derifrån varda befriad.

Då hvad motionären sålunda anfört icke innefattar någon så fullständig utredning af ämnet, att derpå kan grundas ett tillförlitligt omdöme, samt det förefaller mindre troligt, att, om inkomsterne af broafgiften icke ens motsvara kostnaderne för brons underhåll, Falkenbergs stad skulle eftersträfva att bron på de föreslagna vilkoren öfvertaga, hvarförutan bifall till en dylik öfverlåtelse icke lämpligen synes böra meddelas, utan att vederbörande auctoriteter, som angående rätta förhållandet ega närmare kännedom, blifvit hörda, hemställer Utskottet,

att afseende å motionen icke må fästas.

Stockholm den 1 Juni 1840.

N:o 162.

Ank. till Exp. Utsk. d. 2 Juni, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af motion, angående användandet och förvarandet af öfverskotts-medlen.

(I. A.)

Uti en inom Hedervärda Bonde-Ståndet af Riksdagsfullmägtigen *Olaus Ericsson* från Götheborgs och Bohus Län väckt motion, som till Stats-Utskottet remitterats, har blifvit yrkadt, att öfverskotten å Stats-Verkets inkomster icke måtte få användas, utan i Riksgälds-Contoret samlas och förvaras till Rikets Ständers nästa sammanträde.

Till besvarande af denna remiss, får Utskottet meddela: att, då liqviden öfver öfverskotten och besparingar årligen uppgöres emellan Stats- och Riksgälds-Verket, och sådane medel då till det senare aflevereras, för att disponeras, enligt Rikets Ständers vid hvarje Riksdag meddelande föreskrift, samt följagtligen hvad motionären synes åsyftat, redan är iagttaget, anser Utskottet

motionen icke kunna till någon åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 Juni 1840.

N:o 163.

Ank. till Exp.-Utsk. den 2 Juni, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om nedsättning i lösen för dränge- och öke-dagsverken till å Svartsjölandet belägne Kungsladugård och Hofstall-ängar.

(I. A.)

Under anförande af den dryga ersättning, hvarmed dränge- och ökedagsverkena, hvilka numera upphört att in natura utgöras till å det så kallade Svartsjölandet befintlige Kungsladugård och Hofstall-ängar, måste lösas, och hvilken lösen förlidet år uppgått till 31 R:dr 16 sk. 8 r:st. banco för hvarje mantal, har Riksdagsfullmägtigen från Stockholms Län, *Stephan Andersson,* uti till Stats-Utskottet remitteradt memorial, yrkat nedsättning af samma lösen till halfva beloppet. Men,

Men, enär med Svartsjölandet det förhållande inträffar, att det samma är ifrån all rotering befriadt, emot skyldigheten att derföre utgöra såkallad dränge-spann och vissa dagsverken, samt dessa åligganden således icke kunna upphöra med mindre, än att hemmanen å Svartsjölandet underkastas enahanda roteringsskyldighet, som annan jord i Riket,

har Utskottet icke funnit skäl att till den gjorda framställningen tillstyrka bifall.

Stockholm den 1 Juni 1840.

N:o 164.

Ank. till Exp. Utsk. den 2 Juni, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om Krono-parken Ombergs försäljning till skatte.

(I. A.)

Uti en till Stats-Utskottet från Hedervärda Bonde-Ståndet remitterad motion, har Riksdagsfullmägtigen *Anders Jonsson* från Östergöthlands Län, under anförande, dels af de dryga kostnader, hvartill vården af Kronoparken Omberg föranleder och hvilka vida öfverstiga afkomsterna, dels med afseende å den ringa skogsfångst och nytta, omkringboende jordegare kunna hemta af denna park, som, enligt motionärens uppgift, skall till stor del bestå af berg och brådjup, föreslagit, att den del af nämnde Krono-park, som kan återstå, sedan alla vederbörandes anspråk på bete och skogsfångst i behörig ordning blifvit pröfvade, måtte, under vissa uppgifne iagttaganden, till skatte försäljas.

I saknad af så beskaffade authentike och fullständige upplysningar, som för denna frågas bedömande erfordras, har Utskottet, i det outredda skick, hvaruti detta mål sig befinner,

icke ansett sig kunna någon åtgärd i anledning af motionen föreslå, utan hemställer, att densamma må förfalla.

Stockholm den 1 Juni 1840.

Reservation

af *Anders Nilsson* från Östergöthlands Län: "I afseende på det af en del Lysings och Dahls Häradsboer väckte påstående om lösningsrätt till Kronoparken Omberg, torde det tillåtas mig få fästa Höglofflige Stats-Utskottets uppmärksamhet på några omständigheter, hvilka icke böra förbises vid bedömande af denna grannlaga fråga.

De till Ombergs Kronopark gränsande hemman inom nämnde härader hafva från urminnes tid åtnjutit skogsfångst och mulbete uti Omberg och Dags-måsse emot en ringa betalning. Utan denna förmon hafva nämnde hemman, af hvilka intet öfverstiger 60 à 70 tunnland i areal, icke kunnat ega bestånd, helst inom hemmanens område alldeles saknas bete för de kreatur, som för deras skötande behöfvas. Då Rikets Ständer, hvilka, enligt 77 § Regerings-formen, ega bestämma grunderne för vården och hushållningen med sådane parker, som den ifrågavarande, vid 1823 års Riksdag på sådan grund beslutade, att en allmän reglering af alla Kronoparker skulle försiggå, och Kongl. Kammar-Collegium i följd deraf utfärdade Circulär-bref härom af den 14 April 1824, föreskrefs, att de hemman, hvilka egde rätt till skogsfångst och mulbete å desse parker, skulle i stället erhålla utbrytning af mark. På dessa skäl täcktes Kongl. Maj:t, genom Nådigt bref den 20 Augusti 1829 till Dess Befallningshafvande i Linköpings Län, förordna, att undersökning om ortens behof af mark i Omberg skulle förrättas. Sådan undersökning försiggick derefter den 13 och 14 April 1830 och de hemman, som nu äro i fråga, de der finnas uppräknade uti det öfver berörde förrättning uppräknade instrument, ansågos då tillsammans behöfva bete för 1,399 kreatur efter samma beräkning, som vid öfriga dylika ersättningsfrågor blifvit följd eller $2\frac{1}{2}$ tunnland af bördigaste marken för hvarje kreatur; men för hemmanet Rehnstad anslogs, förmodligen af serskilde orsaker, en areal, motsvarande minst 5 tunnland för hvarje kreatur.

Detta allt oagtadt, har Konungens Befallningshafvande i Länet, efter i Juni månad år 1838 å stället hållen ny undersökning, uti dess den 17 November samma år till Kongl. Maj:t afgifne underdåniga utlåtande om, huru vid regleringen af Ombergs Kronopark förhållas borde, tillstyrkt ingen den ringaste ersättning i mark åt Dahls häradsboer, samt att hemmanen inom Lysings härad, utgörande $59\frac{1}{4}$ mantal endast skulle erhålla den så kallade dugliga, men i sig sjelf ganska klena betesmarken uti Dags-måssen, utgörande, sedan 643 tunnland der befintlige impedimenta blifvit afräknade,

endast 355 tunnland verklig betesmark. Denna ersättningsfråga är väl ännu icke hos Kongl. Maj:t afgjord, men då man känner, att Kongl. Maj:t icke frångår Sine Befallningshafvandes tillstyrkanden, kan man med säkerhet förutse, hvad öde som förestår oftanämnde hemmansegare, eller att ingen rättelse kan hos Kongl. Maj:t vinnas.

Denna utgång af frågan står likväl i uppenbar strid, ej mindre med Rikets Ständers åberopade beslut och derpå grundade författningar, än äfven med allmän billighet; och den skulle dessutom bringa en mängd hemmansegare på obestånd och tilläfventyrs hemmanen i ödesmål. Hemmansegarne hafva derföre nödgats söka Rikets Ständers mellankomst, till lindring i deras bekymmer för sin framtida bergning, icke genom något anslag, hvarom från så många andra håll propositioner, motioner och ansökningar inkommit, utan genom bifall till ett anbud, som på en gång skulle inbringa betydlig inkomst till Stats-cassan och sätta Dahls samt Lysings häradsboer i besittning af den mark, dem rättvisligen tillkommer; och de hafva ansett sig handla liberalt emot Staten, då de erbjudit sig erlägga skattelöse-skilling för den mark af Omberg, som, efter ny af oväldige män hållande undersökning, kan pröfvas för hemmanen nödig; samt hoppas, lika med mig, på grund af hvad nu blifvit anfördt, det Höglofl. Stats-Utskottet må täckas föreslå bifall till nu ifrågavarande begäran; de hoppas ock, att Omberget då skulle bereda långt större allmän och enskild nytta än nu, genom en annan hushållning än den, som omtalas uti bifogade betyg."

Afskrift.

Ehuru den del af Lysings och Dahls härader, som är i närheten af Kronoparken Omberg, är i största behof af skogsförnödenheter, har sådant oagtadt underskrifne erfarit, att inom samma skogsområde flera hundrade lass ligga till förruttnelse, utan att sålunda nedfallne träd och stubbar blifvit eller fått användas till hvarken en eller annans nytta. Således råder i denna förvaltningsåtgärd en uppenbar misshushållning. För flera år sedan har inom samma skogsmark oloflig bränvinsbränning blifvit utöfvad, hvartill vedbrand tagits, för samma olofliga företags bedrifvande, af skogstillgången. Under loppet af nästförflutne år är äfven otillåten kolning anställd, dervid skog från berget blifvit använde. Sanningen häraf försäkra. Tuna den 6 April 1840.

Nilsson,	*Petter Ericsson,*	*Fritz S. Enander,*
Krono-Länsman.	Arrendator i Tjugby.	Sergeant.

Att inom Ombergs skogsområde flera hundrade lass nedfallne förruttnade träd och stubbar finnas, intygar. Rök den 9 April 1840.

J. F. Billroth, Krono-Länsman. *And. Joachimsson,* Krono-Fogde. *O. Hedmark,* Pastor i Rök.

Med oss föreviste originalet lika lydande betyga

Wilh. G. Porat,
Auctarie i Kongl. Kammar-Collegium.

STOCKHOLM. Tryckt hos *A. G. Hellsten,* 1840.

N:o 165.

Ank. till Exp. Utsk. den 10 Juni, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om afskrifning af 1836 års arrende för Ryda Kungsgård, eller nedsättning i arrendets belopp.

(I. A.)

Uti en hos Hedervärda Bonde-Ståndet väckt och till Stats-Utskottet remitterad motion, har Riksdagsfullmägtigen från Upsala Län *Anders Larsson* andragit, hurusom arrendet för den i Nysättra socken, Lagunda Härad af nämnde Län, belägne Ryda Kungsgård, bestående af 5 mantal, jemte den så kallade Westerängen och åtskillige tillhörande torp-lägenheter, hvilket arrende, enligt det vid 1835 års Midfasta tilländalupne contract, utgjort 116 tunnor 13 1/2 kappar spanmål, hälften råg och hälften korn, tillika med ett contant belopp af 1,083 R:dr 16 sk. B:co och 12 parmar hö, allt årligen, blifvit, då ifrågavarande egendom på förnyadt arrende under 30 års tid, räknad från berörde midfasta, upplåtits åt nuvarande arrendatorn *Magnus Stangenberg*, fastställdt till 385 tunnor 16 kappar spanmål af ofvannämnde slag, under fortfarande förbindelse för arrendatorn att årligen till Kongl. Hof-Stallet leverera 12 parmar, eller 2,160 lispund godt och väl bergadt hö; att detta arrende, hvilket, efter beräkning af ett medelmarkegångspris af 7 R:dr per tunna, med 803 R:dr 8 sk. B:co öfverstege det förra arrendets belopp, otvifvelaktigt vore för högt, att utan känbar olägenhet och uppoffring å arrendatorns sida kunna utgöras; att bemälde *Stangenberg*, i ändamål att öka egendomens afkastning och såmedelst bereda en möjlighet för arrende-vilkorens uppfyllande, dels redan upplöjt 50 tunnland ängsmark, dels hade för afsigt att ytterligare föröka åkerjorden, genom hvilka odlingar egendomens värde förmentes komma att i framtiden så förökas, att någon fråga om arrendets nedsättning då icke borde uppkomma; att emedlertid omförmälde odlingar ännu icke för arrendatorn medfört någon inkomst utöfver de ökade arbetskostnaderne, hvaremot dess

bemödanden i väsentlig mon motverkats af den betydliga förlust, som uppstått derigenom, att under åren 1835, 1836 och 1837 de till Kungsgården hörande ängar blifvit till den grad af mask förderfvade, att, i stället för 500 à 600 lass, som dessa ängar vanligen lemna, ej tillräckligt hö-förråd för nödige dragare kunnat inbergas, hvarföre arrendatorn sett sig nödsakad uppköpa det hö, som till Kongl. Hof-Stallet skolat levereras; att, oberäknadt detta missöde, *Stangenberg* jemväl fått vidkännas ansenliga förluster, dels i följd af de första arrende-årens klena spanmålsskördar, dels genom den kostsamma, ännu oafgjorda rättegång, *Stangenberg* måst utföra emot förre arrendatorn af Ryda Kungsgård, i anseende till den sistnämndes underlåtenhet att fullgöra den byggnads-skyldighet, som honom ålegat, samt att, i anledning af dessa inträffade förhållanden, *Stangenberg* sett sig nödsakad hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla om anstånd till den 25 Febr. 1839 med liqviden af 1836 års arrende-spanmål, hvilken underdåniga anhållan af Kongl. Maj:t blifvit under den 21 April 1837 i Nåder bifallen, med vilkor, att samma arrende erlades i penningar efter 1836 års markegångspris, varande detta betalnings-anstånd sedermera prolongeradt till den 25 Febr. 1841; och har motionären, under åberopande af ofvan anförda serskilda omständigheter och enär, i händelse *Stangenberg* blefve nödsakad att fullgöra den honom åliggande betalningsskyldighet af 1836 års spanmåls-arrende, det icke vidare för honom vore möjligt att bibehålla arrendet af Kungsgården, hvarigenom han och hans familj skulle försättas i en bekymmersam belägenhet, hemställt, att Rikets Ständer, i betraktande jemväl deraf, att arrendatorns oförmåga att utgöra berörde års arrende, härledde sig ifrån ängarnes förderfvande genom gräsmask, hvilken olycka det icke stått i arrendatorns magt att förekomma, äfvensom att *Stangenberg* i öfrigt städse fullgjort sina arrende-skyldigheter, tillåta, att, 1836 års spanmåls-arrende för Ryda Kungsgård, utgörande efter markegång 2,586 R:dr 32 sk. B:co, finge afskrifvas, samt för den händelse, att denna förmon icke kunde beviljas, föreslagit, att årliga arrendet för meranämnde Kungsgård måtte minskas med 50 tunnor spanmål.

Då det åberopade stadgandet i 6 punkten af arrende-contractet, att de äfventyr af vådliga händelser, som utan arrendatorns förvållande bevisligen ske, ej skola ligga den oskyldige till last, utan dermed efter allmän lag och stadgar förfaras, på sätt Kongl. Maj:t, vid pröfning af arrendatorns underdåniga ansökan om eftergift af 1836 års hö-arrende, i Nåder förklarat, icke innefattar laga skäl för arrendatorns befrielse ifrån arrende-afgif-

ternes utgörande, samt det synes betänkligt att, för sådane fall, då genom missväxt eller andra tillfälliga omständigheter minskning uti arrendatorers påräknade inkomster uppkommer, bevilja eftergift af åtaget arrende,

anser Utskottet sig icke kunna å motionen tillstyrka afseende.

Stockholm den 9 Juni 1840.

Reservation

af Biskop *Hedrén*: "Att en arrendator måste vara beredd på missväxtår, är lika naturligt, som att han påräknar de mellankommande goda åren, till ersättning för sådane lidna förluster. Men de olyckor, som träffat arrendatorn *Stangenberg* vid Ryda Kungsgård igenom den 3 påföljande år 1835, 1836 och 1837 härjande ängsmasken, hvarigenom en förlust honom drabbat af flera 1000 skeppund hö, egendomens bästa och mest vinstgifvande afkastning, kunna väl icke skäligen räknas till hvad vanligen kallas missväxt. Det bör ovedersägligen ställas i bredd med vattuflöden och eldsvådor, hvarigenom icke blott en proportionsvis mindre afbränning af hela egendoms-inkomsten uppstår, utan fastmera en förstörelse af dess hela productivitet för längre tid. Sådane oförutsedda och oförvållade förluster pläga ock vanligtvis emellan enskilda tagas i ömt öfvervägande; och sällan lärer en jordegare, som vill anses handla menskligt och ädelt, förneka sin arrendator en billig ersättning vid dylika inträffade lidanden. Om Staten ock är en rätts-anstalt, så må den väl ändock icke derföre hafva afklädt sig mensklighet och deltagande i sina underlydandes olyckor. Vid flere tillfällen har äfven detta Höglofl. Utskott, som förer Statens talan, uttryckt och följt sådane tänkesätt, hvarå såsom exempel må nämnas Utskottets denna Riksdag afgifna Utlåtanden N:ris 86, 93, 97, m. fl. lika beskaffade händelser vid förflutna Riksdagar. Det låter icke tänka sig, att ett i sig sjelft så värdigt behjertande i minsta mon kunnat föranledas af andra orsaker, än det ömande och billiga i sakens egen beskaffenhet. Och då arrendatorn *Stangenberg* uti ingen mon varit mindre, men i flere afseenden ännu mera olycklig, än de öfrige af Utskottets välvilja hugnade arrendatorer, så måste det förefalla honom svårt, att blifva räknad såsom stjufbarn, helst då han icke såsom andra begär nedsättning af den löpande arrende-summan, utan endast afskrifning för de åren, som lemnade honom ingen inkomst. Skall nu det hårda beslutet mot honom verkställas, blir

sannolika följden, att han, redan stadd i knappa vilkor, skall med hustru och flere barn nödgas lemna arrendet och bringas till verklig nöd. Rikets Ständer lära icke stadfästa en så hård och obillig dom öfver en af olyckan träffad redlig medborgare. Åtminstone har jag med min röst icke deruti kunnat deltaga; öfverlemnande åt Rikets Ständers ädelmod och upplysning, att bestämma huru stor ersättning må den lidande tillerkännas; dervid jag gerna ville tillstyrka, hvad Inkomst-afdelningen billigt föreslagit, 300 tunnor spanmål, svarande i det närmaste mot den ännu obetalda skulden, men hvilket förslag blifvit af Utskottet förkastadt, såsom betänkandet förmäler."

N:o 166.

Ank. till Exp. Utsk. den 10 Juni, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckte motioner, dels om rättighet för arrendatorer af Kronohemman och Boställen att undfå prolongation af innehafvande arrenden, dels om förändring i vilkoren för dylika egendomars utarrendering.

(I. A.)

Uti en hos Hedervärda Bonde-Ståndet väckt motion, som genom remiss blifvit till Stats-Utskottet öfverlemnad, har Riksdags-fullmägtigen från Upsala Län *Eric Marmén*, under anförande, hurusom det ofta inträffat, att, då, enligt gällande författningars föreskrift, kronohemman och boställen, som till enskilde personer varit utarrenderade, vid arrendetidens utgång på auction till förnyadt arrende utbjudits, arrende-afgifterne blifvit uppdrifne till ett, i förhållande till egendomarnes värde, alltför högt belopp, hvaraf följden varit arrendatorernes obestånd samt hemmanens vanskötsel och försämrade skick, till afhjelpande af så beskaffade olägenheter, hemställt, att de arrendatorer af ifrågavarande krono-lägenheter, hvilka sina arrende-förbindelser ordentligen fullgjort, samt, enligt ågångne laga syner, hemmanen behörigen odlat och underhållit, så till åker och äng, som byggnader, må förunnas förmonsrätt att, efter arrende-tidens slut, utan föregången ny auction, erhålla prolongation å arrendet under 20 års tid eller i

förhållande till de kostnader, som af arrendatorerne blifvit å hemmanen nedlagde.

På sätt Utskottet vid behandling af förekomne frågor om arrendet af kronolägenheter redan haft tillfälle att förklara, hyser Utskottet visserligen den åsigt, att, då ett kronohemman innehafves af en driftig och pålitlig arrendator, som väl vårdar egendomen, och arrende-afgiften uppgår till det belopp, som, med afseende å egendomens beskaffenhet och möjligheten för arrendatorn att för sin möda hafva skälig ersättning, bör för samma hemman kunna påräknas, bibehållandet af en sådan arrendator är för kronan, som derigenom förvissas om arrendets säkra utbekommande och egendomens behöriga vård och skötsel, i allmänhet vida förmonligare, än att egendomen å ny auction utbjuda, helst, äfven om någon tillökning uti arrendebeloppet skulle erhållas, sådant vid nämnde förhållande, enligt hvad erfarenheten jemväl bekräftat, oftast föranledt antingen arrendatorns oförmåga att i stadgad ordning uppfylla arrende-vilkoren, eller ock att egendomen vid arrendetidens slut aflemnas vanskött.

Då emedlertid alla sådane frågor, såsom beroende af de i hvarje fall förekommande omständigheter, måste hvar för sig pröfvas, samt, i händelse arrendatorer om prolongation af innehafvande contract sig anmäla, Kongl. Maj:t, så framt, efter det vederbörande blifvit hörde, skälig anledning dertill finnes förekomma, säkerligen lärer Nådig framställning till Rikets Ständer aflåta, hvaremot det, efter Utskottets tanka, icke är lämpligt att genom allmänt stadgande arrendatorer om prolongationsrätt försäkra, anser Utskottet

den väckte motionen icke böra till serskild åtgärd föranleda.

I sammanhang härmed, har Utskottet jemväl förehaft en af *Olof Hansson* från Westmanlands Län väckt motion, hvaruti, under anförande af de flerfaldige förluster, som genom för höga arrende-anbud å Statens egendomar uppstått, och då arrendena numera torde kunna antagas utgöra det belopp, som med arrendatorers bestånd skäligen kan erläggas, föreslagit, att nu varande arrenden må fastställas, såsom en beständigt utgående afgäld samt nyttjande-rätten till egendomarne för 30 år utbjudas emot städjepenning, som genom auctionen borde bestämmas och före arrende-contractets utfärdande erläggas, hvarvid det förbehåll skulle göras, att, om arrendatorn försummade att inom viss tid utgifva arrendet, han vore förlustig så väl arrenderätten, som städjan; genom hvilket förändrade auctionssätt, efter motionärens förmenande, de fördelar skulle vinnas, att medellösa och lättsinniga personer uteslötos från concurrence vid auctionerne; att då

kronans jord komme i händerna på mera bemedlade personer, den jemväl, till allmän båtnad, skulle blifva bättre skött, helst detta vore det enda vilkor, hvarigenom brukaren kunde hoppas att återfå sin utlagda städjepenning; samt att det förderfliga cautions-systemet till stor del komme att upphöra, emedan någon annan borgen för arrendet icke behöfdes, än på sin höjd för byggnadernes underhållande och jordens häfd; och har motionären, då de köpeskillingar, som på detta sätt komme att till ett betydligt belopp inflyta, utgjorde en för Statsverket opåräknad inkomst, härledande sig från jordegendom, tillika föreslagit, att den måtte användas till något ändamålsenligt Institut för bildande af duglige Rättare, eller till anskaffande och underhållande af förbättrade kreaturs-raçer, eller till uppmuntran för dem, som kunna uppvisa de bästa hemfödda kreatur.

Då Utskottet, för dess del, anser, att äfven de af motionären föreslagne arrende-vilkor icke lemna tillförlitlig säkerhet, att arrendena ej öfvertagas af andra personer än sådana, som hafva förmåga att väl sköta egendomarne och ordentligen fullgöra sina åligganden, enär det icke kan förekommas, att personer, hvilka sakna egna tillgångar, anskaffa sig städjebeloppet genom skuldsättning, som möjligen hindrar dem att med tillbörlig drift sköta jordbruket och lättare kunde bringa dem på obestånd, än om de årligen utgåfve en, emot uppoffringen af städje-capitalet svarande, förökning uti arrendet, äfvensom det vid många tillfällen skulle inträffa, att Staten, i saknad af säkerhet för årliga arrendets utgifvande, komme att deraf gå i mistning; hvarförutan stadgandet af dylika arrende-vilkor skulle medföra den påföljd, att många driftiga och ordentliga jordbrukare, hvilka saknade tillgångar att utgifva städje-beloppen, blefve förhindrade att, både till Statens och egen förmon, genom arrenden bereda sin utkomst; så finner Utskottet sig, af alla dessa skäl,

icke kunna till den af motionären föreslagna förändring uti vilkoren för utarrenderandet af Statens egendomar tillstyrka bifall.

Stockholm den 9 Juni 1840.

Reservation

af Friherre *Sprengtporten, J. W.*: "Emot Utskottets förslag, i hvad det innefattar ett underkännande af städje-principens införande vid utarrenderandet af kronans egendomar, får jag anmäla min reservation."

N:o 167.

Ank. till Exp. Utsk. den 10 Juni, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i fråga om upphörandet af nedsättningar i qvarnräntor.

(I. A.)

Till Stats-Utskottet hafva blifvit remitterade följande motioner:

1:o af Riksdagsfullmägtigen från Westerås Län *Olof Olofsson*, som, anförande, huruledes qvarn-räntor i vissa orter af Riket, i följd af meddelde Kongl. privilegier, blifvit, utan föregången undersökning, ganska betydligt nedsatte, till skada och tunga för de icke privilegierade, föreslagit, att alla utan vederbörlig förmedling tillkomne minskningar i berörde utlagor måtte upphöra, och desamma utgå på sätt vid skattläggningen blifvit stadgadt, samt att en allmän undersökning i detta hänseende, till iagttagande af Kronans rätt, måtte företagas;

2:o af Riksdagsfullmägtigen från Hallands Län *Olof Lindbäck*, hvilken yrkat, att, då minskning i sagde ränta på åtskilliga ställen eger rum, i anseende till skyldigheten att förmala Kronans spanmål för å fästnings-ort stationerad garnison; men numera en del fästningar blifvit raserade och garnisonerne indragne, såsom exempelvis i Warberg och Bohus m. fl., meranämnde ränta måtte utgå efter enahanda grunder öfver hela Riket, och Kronan vara pligtig för sina mäld-behof erlägga lika tull för förmalning af säd å skattlagde tull-qvarnar, som den enskilde.

Då, med undantag af ett fall, der ränte-spanmålens lösande efter nedsatt pris blifvit beviljadt, motionärerne icke uppgifvit några så beskaffade nedsättningar, som uti motionerne omförmälas, och ärendet således, efter Utskottets åsigt, är i det outredda skick, att framställning till Kongl. Maj:t om de af motionärerne föreslagne åtgärder icke lämpligen synes kunna ega rum,

hemställer Utskottet, att motionerne icke må till åtgärd å Rikets Ständers sida föranleda.

Stockholm den 9 Juni 1840.

N:o 168.

Ank. till Exp. Utsk. den 10 Juni, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af erhållne återremisser å Utlåtandet N:o 31.

(U. A.)

Sedan Utskottets Utlåtande N:o 31, angående regleringen af utgifterna under Riks-Statens Första Hufvud-Titel, hvilket af Borgare-Ståndet bifallits, deremot blifvit af Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet, i sin helhet, och af Bonde-Ståndet uti åtskilliga delar återremitteradt, får Utskottet till besvarande upptaga de inom sistbemälde trenne Riks-Stånd förekomne anmärkningar.

Vid första punkten af berörde Utlåtande, angående anslaget till Hans Maj:t Konungens Hofhållning, hafva åtskillige ledamöter af Bonde-Ståndet erinrat: att, med afseende på de betydliga summor, som dels af Statsverket, dels från Riksgälds-Contoret, dels medelst bidrag från Konungariket Norrige, voro till H. Maj:t Konungens enskilda disposition anslagna, en nedsättning af 100,000 R:dr uti det vid senaste Riksdag beviljade belopp skäligen bordt ega rum, i öfverensstämmelse med det af *Fredrik v. Zweigbergk* från Skaraborgs Län till Utskottet remitterade Stats-reglerings-förslag; men som Utskottets tillstyrkan, rörande detta anslag, blifvit af Borgare-Ståndet bifallen, och äfven torde kunna anses öfverensstämma med Ridderskapet och Adelns samt Preste-Ståndets åsigter i samma ämne, då inom sistbemälde 2:ne Riks-Stånd, enligt de derifrån till Utskottet ankomne Protocolls-Utdrag, anmärkning emot ifrågavarande punkt af Utlåtandet ej förekommit, samt Utskottet i öfrigt ej funnit, att några giltiga skäl för den yrkade nedsättningen blifvit anförde,

vidblifver Utskottet i denna punkt det afgifna Utlåtandet.

Åtskillige Ledamöter inom Preste-Ståndet hafva ansett den af Utskottet uti 4:de punkten af Utlåtandet gjorda hemställan, att Rikets Ständer måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta för hvarje år upprätta och till vederbörande Embetsverk aflemna inventarium öfver de å Kongl. Slotten befintliga, Staten tillhöriga möbler, vara full-

fullkomligen öfverflödig, såsom innefattande en begäran om hvad redan vore i Nåder föreskrifvet, då nemligen, i följd af Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse till Stats-Contoret af den 21 December 1825, Riks-Marskalks-Embetet vore ålagdt att upprätta förteckning öfver de möbler, som under året inköpas och försäljas, samt att denna förteckning årligen till Handels- och Finance-Expeditionen ingifva.

I anledning häraf får Utskottet anföra, att då, i händelse den controll, som med förteckningarne å de under hvarje års lopp inträffade förändringar med möbler och inventarier är åsyftad, skall vinnas, dessa förteckningar böra afgifvas icke till en af Stats-Expeditionerna, der de ej kunna blifva föremål för granskning, utan till något af de Embetsverk, hvilka ega uppsigten öfver Statens tillhörigheter eller granskning af räkenskaperne sig anförtrodde, och således antingen till Kongl. Kammar-Collegium eller Kongl. Kammar-Rätten, så får Utskottet tillstyrka,

att Rikets Ständer måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes i Nåder anbefalla vederbörande att till det af dessa Embetsverk, som Kongl. Maj:t kan pröfva lämpligast, allemna fullständiga inventarier öfver de å Kongl. Slotten befintliga, Staten tillhöriga, möbler, och sedermera årligen uppgifter, som utvisa de förändringar, hvilka under årets lopp inträffat.

Emot det af Utskottet uti Utlåtandets 5:te punkt framställda förslag, i afseende på anslaget till Kongl. Hof-Stallets utfodring, hafva inom både Höglofl. Ridderskapet och Adeln samt Högv. Preste-Ståndet flere talare uppträdt, under yrkande: att detta anslag, hvilket, efter afdrag af ränte- och arrende-hö, beräknadt efter markegångspris, i stället för det förut antagna värdet af endast 5 sk. 4 rst. B:co för *Lit*, skulle blifva alldeles otillräckligt för Hof-Stallets behof, måtte, då Utskottet ej förmodades hafva åsyftat någon nedsättning uti det förra anslaget, förklaras böra, såsom tillförne, vara ett förslags-anslag, hvars inträffande behållningar reserveras för kommande års behof, hvaremot ändock möjligen uppkommande brist bör af Riksgälds-Contoret fyllas, hvilken åsigt äfven biträdts af en ledamot inom Bonde-Ståndet; hvaremot öfrige ledamöter af nämnde Stånd, som rörande denna punkt sig yttrat, icke allenast funnit, att anslaget bordt till visst belopp bestämmas, utan äfven yrkat en nedsättning deruti af 10,000 R:dr årligen.

Af de uppgifter, som, angående förvaltningen af de till Kongl. Hofstallets utfodring anslagne medel, kommit Utskottet tillhanda, inhemtas: att, under loppet af de senaste tio åren, behållningarne å anslaget uppgått tillsammans till 17,943 R:dr 18 sk. 11 rst., eller för hvarje år, per medium, 1,794 R:dr, hvaremot skillnaden emellan nu stadgade beräknings-pris för arrende- och ränte-hö, samt det, som uppkommit genom markegångssättningarne, under samma tid skulle hafva utgjort 29,188 R:dr 41 sk. 2 rst., eller i medeltal för hvarje år 2,918 R:dr, så att, om det af Utskottet föreslagna markegångsvärde skulle blifvit i sådant afseende beräknadt, en brist å anslaget af 1,124 R:dr årligen skulle hafva uppstått, i stället för ofvanberörde, år från år reserverade, behållning; men då, med iagttagande af hushållning, brist å anslaget, äfven med den utaf Utskottet föreslagna beräkning af hö-priset, torde kunna för framtiden undvikas, i synnerhet som de i den förra staten uppförde 9 drabanthästar, till hvilkas utfodring anslaget äfven varit afsedt, icke numera å det Kongl. Hofstallet underhållas, har Utskottet, uti dess i det afgifna Utlåtandet rörande denna punkt gjorda förslag, hvilket blifvit af ett Riks-Stånd bifallet och af ett annat återremitteradt, endast för erhållande af en yrkad nedsättning uti anslags-summan,

icke ansett sig böra tillstyrka någon förändring.

Uti anslagen till ved och kol för de Kongl. Hofven samt Kongl. Slottets i Stockholm polis-, lys- och renhållning, har inom Bonde-Ståndet äfven nedsättning blifvit yrkad; men då på lika sätt, som i afseende på Utlåtandets första punkt blifvit anfördt, Utskottets tillstyrkan, att anslagen för ofvanberörde tvänne föremål böra oförändrade bibehållas, kan antagas vara med trenne Riks-Stånds mening öfverensstämmande, samt intet giltigt skäl åberopats till stöd för den yrkade nedsättningen,

hemställer Utskottet, att vid hvad redan i denna del af Utlåtandet föreslagits, må förblifva.

Emot Utskottets förslag att, till vinnande af redighet i förvaltningen, lättnad vid räkenskapernas granskning och besparing i utgifter, samtlige Kongl. Slotten, jemte det till deras underhåll beviljade anslag, hädanefter måtte ställas under inseende och förvaltning af en enda redan befintlig embets-myndighet, hafva ledamöter af Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet anmärkt, dels att de Kongl. Slotten redan vore, genom Kongl. brefven af den 2 Februari 1819 och den 28 Februari 1831, ställda under Riks-Marskalks-Embetets inseende, i följd hvaraf någon underdånig framställning derom från Rikets Ständers sida ansågs öfverflödig, dels att in-

dragning af Ståthållare-platserne ej torde komma att medföra någon serdeles besparing, då nemligen högst få af desse embetsmän hafva löner, och de, som äro dermed försedde, uppbära desamma icke af statsmedel, utan af Hans Maj:t Konungens hand-cassa; dels ock slutligen, att högst olämpligt vore, om i afseende på förvaltningen af Rosersbergs slott och kungsgård skulle af Rikets Ständer meddelas enahanda föreskrifter, som angående de öfriga Kongl. lustslotten, helst Rikets Ständer vid 1818 års Riksdag, såsom ett bevis af sin underdåniga tillgifvenhet, erbjudit och upplåtit till Kongl. Maj:t, för dess lifstid, dispositionen af nämnde kungsgård, jemte det för byggningarnes underhållande på stat uppförda årliga anslag af 2,000 R:dr, hvaraf följde, att Rosersbergs slott blifvit till Konungen enskildt öfverlemnadt.

Deremot hafva flere ledamöter af Bonde-Ståndet yrkat, att anslagen till samtliga Kongl. lustslotten måtte till hälften af deras nuvarande belopp nedsättas.

I anledning af hvad sålunda blifvit anmärkt, får Utskottet anföra, att Utskottet icke förbisett, att Riks-Marskalks-Embetet, på sätt som vederbör, enligt de åberopade Kongl. brefven af den 2 Februari 1819 och den 28 Februari 1831, har sig uppdraget öfverinseendet öfver de Kongl. slottens förvaltning; men har Utskottet deremot med sin framställning åsyftat, icke blott en till statsförslagens granskning inskränkt öfversigt, utan att, med Ståthållare-befattningarnes upphörande, en enda auctoritet borde handhafva den speciella förvaltningen af samtliga lustslotten; och då en dylik åtgärd, efter Utskottets öfvertygelse, skulle i flere hänseenden leda, ej mindre till enkelhet, utan jemväl till besparing, enär, fastän Ståthållarnes contanta löner, enligt hvad erinradt blifvit och vid ärendets behandling ej varit Utskottet obekant, icke utgå af stats-anslagen, utan, der de äro anvisade, af Kongl. Maj:ts Hofhållnings-anslag, Ståthållarne likväl i allmänhet njuta åtskilliga andra förmoner, såsom af boställen, ved, häst- och ko-rationer m. m., hvarigenom för lustslotten uppstå kostnader, hvilkas upphörande vid nuvarande innehafvares afgång, genom den af Utskottet föreslagna åtgärd åsyftats; så har Utskottet funnit sig

böra vidhålla den förut gjorda framställningen i ämnet.

Hvad serskildt angår Kongl. Lustslottet Rosersberg, så enär dispositionen af detta slott, med den dertill hörande jord, blifvit af Rikets Ständer vid 1818 års Riksdag, såsom ett bevis af deras underd. tillgifvenhet, till nu regerande Konungen, för Dess lifstid, upplåten, jemte det för byggnadernes underhåll å stat uppförda anslag, 2,000 R:dr årligen; i följd

hvaraf, enligt hvad Utskottet numera fått inhemta, förvaltningen af Rosersbergs slott och kungsgård, i olikhet med hvad i afseende på de andra lustslotten eger rum, varit och ännu är ställd under Kongl. Maj:ts eget höga inseende, anser Utskottet, som med den föreslagna fördelningen af 1:sta Hufvudtitelns anslag, icke åsyftat någon inskränkning uti dispositionsrätten öfver berörde af Rikets Ständer till Kongl. Maj:t upplåtne kungsgård, sig böra serskildt, i afseende på densamma,

tillstyrka, att anslaget för Rosersbergs Kongl. Lustslott, 2,000 R:dr, må hänföras till den 1:sta Afdelningen af Hufvudtitelns anslag, och således vara, i afseende på förvaltningen, från revision fritaget.

Vidkommande slutligen anmärkningarne, i anledning af Utskottets förra yttrande, att å 1:sta Hufvudtitelns 2:dra Afdelning borde uppföras, ej mindre hvad som erfordras för underhåll af Kongl. slottet och de byggnader uti hufvudstaden, hvilka uteslutande för Kongl. Hofhållningen disponeras och fortfarande böra användas, än ock hvad af det gemensamma, af Utskottet å 1:sta Afdelningen uppförde, anslag till lyshållningen och brandväsendet, bör serskildt för sistnämnde behof anvisas; så enär, innan verkställighet af Utskottets förut framställda förslag kan följa, närmare måste utredas, såväl hvilka af kronans byggnader inom hufvudstaden kunna anses vara ställde till Kongl. Maj:ts enskilda disposition för Hofhållningens behof, som äfven beloppet af de anslag, hvilka, i öfverensstämmelse med Utskottets förslag, skulle framgent komma att för nyssnämnde ändamål till 1:sta Hufvudtiteln öfverflyttas, eller emellan dess serskilda Afdelningar fördelas, hvilken utredning Utskottet hvarken är i tillfälle eller finner sig tillhöra att upprätta, hvadan ock Utskottet med sin framställning endast åsyftat, att ett förslag i detta hänseende må vid nästa Riksdag kunna ifrån Kongl. Maj:t erhållas,

finner Utskottet sig i detta ämne icke ega anledning till annat yttrande, än som redan blifvit afgifvet.

Stockholm den 9 Juni 1840.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS J. A. WALLDÉN,
1840.

N:o 169.

Ank. till Exp. Utsk. den 12 Juni, kl. 6 e. m.

Memorial, angående bestämmandet af aflöningen för den vid Riks-Ståndens och Utskottens Canzlier anställda personal.

(Rgs Afd.)

Jemte andra yttranden, rörande den bemälde personal tillkommande aflöning, har Stats-Utskottet från Hedervärda Bonde-Ståndet fått emottaga ett anförande af Riksdags-fullmägtigen från Skaraborgs Län, *Fr. von Zweigbergk*, hvaruti han föreslagit, att Utskottet måtte anmodas till Riks-Stånden inkomma med serskildt Utlåtande, angående Canzli-betjeningens arfvoden, hvilka icke borde blifva mindre än vid sista Riksdag, och hvilkas återstående belopp, senast den 7 i denna månad, borde få af vederbörande uppbäras, samt derefter månadtligen till hela sitt belopp utgå.

Genom bifallandet af Utskottets, under N:o 10, afgifna Utlåtande, hafva Rikets Ständer väl beslutit, att, i öfverensstämmelse med 24 §. Riksdags-Ordningen, till närmare Riksdagens slut uppskjuta bestämmandet af ifrågavarande aflöning; men ehuru Riksdagsgöromålen, oansedt den vid deras handläggning ådagalagda sällsynta arbetsamhet, ännu icke framskridit så vida, att tiden för dessa göromåls fulländande och Riksdagens afslutande kan med någon tillförlitlig säkerhet förutses, har Utskottet dock, enär hela Bonde-Ståndet, enligt det Utskottet tillhandakomna Protocollsutdrag, instämt i berörde anförande, ansett sig böra gå detta Stånds sålunda yttrade önskan till mötes, samt nu uppgöra och Rikets Ständers beprövande underställa förslag till slutligt bestämmande af aflöningen för de vid Riks-Ståndens och Utskottens Canzlier anställde tjenstemän och vaktbetjente.

Härvid har Utskottet utgått från den grundsats, att de serskilda, i egenskap af månadtliga arfvoden eller dagtractamenten, desse tjenstemän tillkommande aflöningsförmoner borde bestämmas till enahanda belopp, som vid sistförflutna Riksdag, enär Utskottet saknat allt skäl att tillstyrka någon nedsättning i omförmälde aflöning, hvilken, oaktadt Riksdagsgöromålens ökade mängd och vidlyftighet, i allmänhet fortfarit oförändrad sedan en tid, då de för Statens embets- och tjenstemän här i hufvudsta-

den fastställda lönevillkor, vida understego, hvad de för närvarande utgöra. I öfverensstämmelse med denna grundsats, har Utskottet, som ej eller å andra sidan funnit några giltiga skäl att, under nuvarande förhållanden, föreslå tillökningar i de tillförne bestämda aflöningsbeloppen, följagtligen ansett sig icke kunna understödja den af Bonde-Ståndets Talman gjorda framställning om arfvodets för detta Stånds Secreterare förhöjning till 500 R:dr i månaden, helst denne tjensteman, genom ett ökadt Canzli-biträde, synes vid innevarande Riksdag hafva erhållit en icke obetydlig lindring i sina göromål.

I likhet med hvad som vid flera föregående Riksmöten egt rum, har Utskottet trott, att, äfven vid denna Riksdag, aflöningen för Secreterarne hos Riks-Stånden och Utskotten borde beräknas och utgå efter månad, samt för den öfriga Canzli-personalen och Vakt-betjeningen efter dag. Efter denna grund och med ledning dels af den Utskottet, vid Riksdagens början, af Herr Landt-Marskalken och Herrar Talmän tillställda uppgift, dels ock af Rikets Ständers, uppå derom gjorda framställningar, serskildt meddelade beslut, är följande förslag till aflöning för Canzli- och Vakt-betjeningen hos Rikets nu församlade Ständer samt Utskotten upprättadt, och å hvilket förslag Stats-Utskottet får härmedelst

vördsamt tillstyrka Rikets Ständers fastställelse.

Hos *Höglofl. Ridderskapet och Adeln:*

För Riddarhus-Secreteraren, i egenskap af detta Stånds Secreterare, i månaden	R:dr	300:	— —
„ Sju Notarier, hvardera om dagen	„	4:	24. —
„ Sex Canzlister d:o d:o	„	3:	— —
„ Fem Vaktmästare d:o d:o	„	1:	16. —

Då Canzli- och Vakt-betjeningen hos Ridderskapet och Adeln antages af Riddarhus-Direction före Riksdagens början, och måste, för bestridande af flerfaldige utaf Rikets Ständers sammankomst föranledda göromål, dessförinnan inträda i tjenstgöring, synas arfvodena och tractamentena för denna betjening böra, på samma sätt som vid sistförflutna Riksdag, beräknas och utgå från och med fjerde dagen före Rikets Ständers sammanträde och således från och med den 10 Januari detta år.

Hos *Högvördiga Preste-Ståndet:*

För Secreteraren, i månaden	R:dr 300:	— —
„ En Notarie, om dagen	„ 4:	24. —
„ Sju Canzlister, hvardera om dagen	„ 3:	— —
„ Fyra Vaktmästare d:o d:o	„ 1:	16. —

hvilka arfvoden böra utgå: för Secreteraren, Notarien och 2:ne Canzlister, från och med den 20 sistl. Januari, för Vaktmästarne från och med den 14 i samma månad samt för 4 Canzlister från och med den 22 nästlidne Februari, äfvensom för en Canzlist från och med den 29 i sistförflutna Maj månad.

Hos *Wälloſl. Borgare-Ståndet:*

För Secreteraren, i månaden	R:dr 300:	— —
„ Två Notarier, hvardera om dagen	„ 4:	24. —
„ Nio Canzlister, d:o d:o	„ 3:	— —
„ Fem Vaktmästare, d:o d:o	„ 1:	16. —

Secreterarens arfvode beräknas från och med den 21 sistlidne Januari samt aflöningen för Notarierne och 3:ne Canzlister från och med den 23 i samma månad; för de öfriga Sex Canzlisterne böra arfvodena utgå från och med den 22 nästlidne Februari och tractamentena för Vaktbetjeningen från och med den 14 i förstnämnde månad.

Hos *Hedervärda Bonde-Ståndet:*

För Secreteraren, i månaden	R:dr 400:	— —
„ Tre Notarier, hvardera om dagen	„ 5:	— —
„ Sexton Canzlister, d:o d:o	„ 3:	— —
„ Fem Vaktmästare, d:o d:o	„ 1:	16. —

att beräknas och utgå: för Secreteraren, 1 Notarie, 2 Canzlister och 2 Vaktmästare från och med den 14 sistlidne Januari, för 2 Vaktmästare från och med den 17, för 1 Vaktmästare från och med den 21 samt för 2 Notarier och 14 Canzlister från och med den 24, allt i samma månad.

Hos *Constitutions-Utskottet:*

För Secreteraren, i månaden	R:dr 166:	32. —
„ En Notarie, om dagen	„ 3:	24. —
„ Fyra Canzlister, hvardera d:o	„ 2:	24. —
„ Två Vaktmästare, d:o d:o	„ 1:	16. —

Börande denna aflöning, enligt nyssbemäldte Utskotts af Rikets Ständer bifallna memorial N:ris 6 och 8, beräknas för Secreteraren från och med den 3 sistlidne Februari, för 2:ne Canzlister från och med den 1 nästl. Mars, samt för den öfriga betjeningen från och med dess antagningsdag, eller, jemlikt Stats-Utskottet meddelad uppgift, den 3 i förstnämnde månad.

Hos *Stats-Utskottet:*

För Secreteraren, i månaden	R:dr	200: — —
„ Secreteraren för de Riksgäldsverket rörande ärenden d:o	„	166: 32. —
„ den Utskottet biträdande Kamererare, om dagen .	„	4: — —
„ Två Notarier, hvardera, om d:o	„	4: — —
„ Fyra Canzlister, d:o d:o	„	3: — —
„ Fem Vaktmästare d:o d:o	„	1: 16. —

För förstbemälde Secreterare, Tre Canzlister och Vaktbetjeningen beräknas aflöningen från och med den 3 sistlidne Februari, för den andra Secreteraren samt Kamereraren och Notarierne från och med den 10 i samma månad, och för den fjerde Canzlisten från och med den 3 nästlidne Mars. (Stats-Utskottets Memorial N:ris 1 och 17).

Hos *Bevillnings-Utskottet:*

För Secreteraren, i månaden, ...	R:dr	166: 32. —
„ Tre Notarier, hvardera, om dagen.	„	3: 24. —
„ Tre Canzlister d:o d:o	„	2: 24. —
„ Tre Vaktmästare d:o d:o	„	1: 16. —

att beräknas: för Secreteraren från och med den 3 sistlidne Februari, för Notarierne och Vaktmästarne från och med nästpåföljde dag, samt, enligt detta Utskotts memorial N:o 1, för en Canzlist från och med den 15 i samma månad och för de tvänne öfriga Canzlisterne från och med den 15 nästlidne Mars.

Hos *Banco-Utskottet:*

För Secreteraren, i månaden	R:dr	166: 32. —
„ Två Notarier, hvardera om dagen	„	3: 24. —
„ Två Canzlister, d:o d:o	„	2: 24. —
„ Två Vaktmästare, d:o d:o	„	1: 16. —

hvilka arfvoden böra utgå från och med den 3 nästlidne Februari, enligt sistbemälde Utskotts af Rikets Ständer bifallna memorial N:o 1.

Hos *Lag-Utskottet:*

För Secreteraren, i månaden	R:dr	166: 32. —
„ En Notarie, om dagen	„	3: 24. —
„ En Notarie, tjenstgörande hos Lag- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottens sammansatta Afdelning, d:o	„	3: 24. —
„ En Canzlist, d:o	„	2: 24. —
„ Två Vaktmästare, hvardera, d:o	„	1: 16. —

Börande Secreterare- och Canzlist-arfvodena utgå från och med den 11 sistlidne Februari och tractamentet för en Vaktmästare från och med den 6 i samma månad; den öfriga aflöningen beräknas, enligt Lag-Utskottets memorial N:o 4, för förstbemälde Notarie från och med den 5 Mars samt för den andra Notarien från och med den 7 April, äfvens m, enligt Utskottets serskildta beslut, tractamentet för den andra Vaktmästaren bör utgå från och med den 18 nästlidne Maj.

Hos *Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet:*

För Secreteraren, i månaden	R:dr	166: 32. —
„ Sex Notarier, hvardera om dagen	„	3: 24. —
„ Fyra Vaktmästare, d:o d:o	„	1: 16. —

af dessa arfvoden och tractamenten böra Secreterarens, 4 Notariers och 3 Vaktmästares utgå från och med den 3 sistlidne Februari, 1 Notaries och 1 Vaktmästares från och med den 27 Mars, samt 1 Notaries från och med den 3 April. (Ekonomi-Utskottets memorial N:ris 1 och 10).

Hos *Expeditions-Utskottet:*

För Secreteraren, i månaden, att räknas från och med den 10 sistlidne Februari	R:dr	166: 32. —
„ Två Notarier, hvardera om dagen	„	3: 24. —
„ Tolf Canzlister, d:o d:o	„	2: 24. —
„ Tre Vaktmästare, d:o d:o	„	1: 16. —

Enligt Expeditions-Utskottets, under den 10 Februari och 7 Mars aflåtna och af Rikets Ständer bifallna memorial N:ris 1 och 4, äro berörde arfvoden ställda till Utskottets disposition, att, i mon af förefallande behof och emot framtida redovisning, användas.

I sammanhang med nu afgifna aflönings-förslag, har Stats-Utskottet tillika ansett sig böra upplysningsvis anmäla:

att, vid sistförflutna Riksdag, Bonde-Ståndets Secreterare, utom dess till 400 R:dr i månaden bestämda arfvode, åtnjöt, såsom hitkallad från en aflägsen landsort, ersättning ej allenast för rese-kostnaden, enligt Rese-Reglementet, utan ock för hushyra, med 33 R:dr 16 sk. i månaden, hvilken ersättning icke bör kunna komma i fråga för detta-Stånds nuvarande, här i hufvudstaden bosatte Secreterare;

att Herr Landt-Marskalkens och Herrar Talmännens här ofvan följda uppgift å sistnämnde Riks-Stånds betjening, upptager 1 Notarie, 4 Canzlister och 1 Vaktmästare utöfver den vid sista Riksdag hos Ståndet antagna Canzli- och Vakt-betjening;

att den Stats-Utskottet biträdande Kamererare, vid sista Riksdag, erhöll ett för hela Riksdagen bestämdt arfvode af 1,200 R:dr; men då äfven hans tjenstgöring och göromål till hufvudsaklig del bestämmas af Riksdagens längd och möjligheten för Utskottet, att, före slutet deraf, hinna företaga granskningen af Statsverkets senast afslutade räkenskaper, har Utskottet ansett, att jemväl denne tjenstemans aflöning borde beräknas efter samma grund, som arfvodena för den öfriga hos Riks-Stånden och Utskotten tjenstgörande personalen;

att då de Secreteraren hos Banco-Utskottet vid denna Riksdag åliggande göromål icke synas föranleda till någon högre aflöning för honom, än för Utskotts-Secreterare i allmänhet, arfvodet för bemälde Secreterare, hvilket vid sista Riksdag utgick med samma belopp, som för Stats-Utskottets Secreterare, eller 200 R:dr i månaden, nu blifvit nedsatt till likhet med öfriga Secreterare-arfvoden; och

att, hvad aflöningen för Vakt-betjeningen hos så väl Riks-Ståndden, som Utskotten beträffar, Rikets Ständer redan, genom godkännandet af Stats-Utskottets hemställan i Utlåtandet N:o 10, serskildt fastställt denna aflöning till ett belopp af 1 R:dr 16 sk. om dagen för hvarje Vaktmästare.

Vid jemförelse emellan antalet af nu äskade arfvoden och dem, som vid sistförflutna Riksdag, enligt, dåvarande Stats-Utskotts memorial N:o 282, utgingo till Canzli- och Vakt-betjeningen hos Utskotten, befinnes, att dessa arfvodens antal blifvit minskade inom Banco-Utskottet med 2 Notarie-arfvoden och 1 Vaktmästare-arfvode; varande dock för detta Utskott nu 2:ne Canzlist-arfvoden, eller ett mer än vid sista Riksdag, beviljade, samt inom Expeditions-Utskottet med 2 Canzlist-arfvoden; hvarförutan den, vid förra Riksdagar, vanliga aflöningen till betjeningen hos då sammankallade Hemliga Utskott, blifvit vid innevarande Riksmöte bespa-

rad. Deremot har ett ökadt antal arfvoden, på grund af Rikets nu församlade Ständers beslut, blifvit föreslaget för betjeningen hos Constitutions-, Stats-, Lag- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskotten, nemligen för Constitutions-Utskottet två Canzlist-arfvoden, för Stats-Utskottet ett dylikt arfvode, för Lag-Utskottet ett Vaktmästare-arfvode och för Ekonomi-Utskottet 2 Notarie- och ett Vaktmästare-arfvode, dock är ½ Canzlist-arfvode häremot inom detta Utskott besparadt.

I afseende på tiden för nu föreslagna arfvodens och tractamentens upphörande, får Stats-Utskottet, enär göromålen vid Riks-Ståndens Canzlier i anseende till deras beskaffenhet icke kunna fulländas förr än efter Riksdagens slut, vördsamt tillstyrka,

att den hos Riks-Stånden antagna Canzli-personal och derstädes anställda vaktbetjente må, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad tillförene egt rum, få beräkna och uppbära de dem tillerkända arfvoden och tractamenten för åtta dagar efter Riksdagens afslutande.

Vidkommande åter den hos Utskotten anställda betjening, så och under förmodan, att Utskotten icke underlåta att tillse, det densamma varder förminskad, i den mon göromålen medgifva och de förhållanden, som föranledt den ökade betjeningens antagande, förändras, får Stats-Utskottet hemställa,

att aflöningen för Utskottens Canzli- och vakt-betjening må få beräknas och utgå intill den dag, då densammas tjenstgöringsskyldighet hos Utskotten upphör.

För befattningen med den vid Riksdagens slut återstående tryckning af Preste-, Borgare- och Bonde-Ståndens Protocoll, var vid sista Riksdag en särskild vedergällning af En R:dr B:co för hvarje, efter Riksdagens slut, tryckt ark bestämd; hvaremot i och för tryckningen af Ridderskapet och Adelns Protocoll var anslaget ett tractamente af 24 sk. om dagen under hela Riksdagens lopp. Till vinnande af enhet i ersättningen för detta bestyr inom de serskilda Riks-Stånden, och med anledning af derom jemväl gjord framställning, har Utskottet ansett sig böra föreslå,

att för besörjandet af tryckningen utaf den del af samtlige Riks-Ståndens Protocoll, hvilken vid Riksdagens slut icke hunnit till trycket befordras, må bestämmas en ersättning af En R:dr B:co för hvarje derefter tryckt ark.

I likhet med hvad som af Rikets sist församlade Ständer bestämdes och då Utskottet föreställer sig, att Riks-Stånden önska, att deras tryckta Protocoll äfven vid denna Riksdag varda försedde med register, får Utskottet jemväl tillstyrka,

att, för upprättandet af Register öfver berörde Protocoll, må beviljas en vedergällning af Tio R:dr B:co, för hvarje med vanliga stilar tryckt ark af dessa register, äfvensom, att en derefter lämpad förhöjning i berörde ersättning för det eller de register, vid hvilkas tryckning finare stilar varda begagnade, och hvilket förhöjda ersättningsbelopp bör, i sådant fall, af Fullmägtige i Riksgälds-Contoret bestämmas.

Slutligen får Utskottet hemställa,

att samtliga här ofvan föreslagna arfvoden och tractamenten må, med iagttagande af de, angående Riksdagskostnadernes bestridande, vid denna Riksdag redan meddelade föreskrifter, och, efter afdrag af de i detta afseende till vederbörande utgifna förskott, af Riksgälds-Contoret utbetalas för tiden till och med sistl. månads slut; äfvensom, att desse arfvoden och tractamenten framdeles, efter hvarje månads utgång, må, under föreskrifna vilkor, af nämnde verk godtgöras.

Stockholm den 12 Juni 1840.

Reservation

af Riksdagsfullmägtigen *Bengt Gudmundsson*, som ansåg de månadtliga arfvodena för Constitutions- och Stats-Utskottens Secreterare böra, med rättvist afseende å desse tjenstemäns ovanligt trägna och vigtiga befattningar, förhöjas till 200 R:dr för Secreteraren i det förra och till 300 R:dr för Secreteraren i det senare Utskottet.

STOCKHOLM, *Kongl. Ordens-Boktryckeriet*, 1840.

N:o 170.

Ank. till Exp. Utsk. den 17 Juni, kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående väckte frågor om förändringar uti grundräntorne och sättet för deras godtgörande, indeldte räntornas och tionde-spanmålens indragning till Stats-Verket, samt ändring uti markegångs-sättningarne, äfvensom dermed sammanhang egande åtgärder för Räkenskaps-Verkets förenkling.

(I. A.)

Sedan Stats-Utskottet fått emottaga en mängd motioner, åsyftande dels undanrödjande af den ojemnhet uti beskattningen, som nu, genom de olika jordnaturerne, m. m., eger rum, dels indragning till Stats-Verket af de till vissa inrättningar, stater och corpser anvisade indeldta räntor, dels förändrade, till lättnad för de skattskyldige ledande, stadganden, i afseende å grund-räntornes utgörande, dels ändring uti föreskrifterne om markegångssättningarne, samt dels ock andre åtgärders vidtagande, för beredande af förenkling uti Redogörelse-verket; så har Utskottet, i anseende till det nära samband, dessa frågor med hvarannan ega, då beslutet uti vissa af dem måste bestämma de åtgärder, hvilka, rörande de öfrige, kunna och böra vidtagas, ansett sig böra yttrande i alla dessa ämnen härmed i ett sammanhang afgifva.

1:o *I fråga om undanrödjande af de olikheter i beskattningen, som de serskilda jordnaturerne, m. m. medföra,* hafva följande förslag blifvit framställda:

a) Af Herr *Bagge, M.,* som, under anförande, huruledes klagan öfver jordbrukets tunga beskattning hufvudsakligen vore föranledd af den ojemnhet hemmanen emellan, hvilken, dels med afseende å de serskilda jordnaturerne, dels af andra orsaker, numera sig företer, så att hemman af lika värden äro underkastade betydligt skiljaktige skattebidrag, ansett, att, till undanrödjande af alla anledningar till framtida strider om jords olika natur, Rikets Ständer borde inlösa frälsefriheten, som kunde tillvägabringas medelst obligationer, löpande med 3 procents ränta och 2 procents amortissement, eller genom lån, upptagne på enahanda vilkor, förmedelst

hvilken åtgärd, som äfven borde sträckas till städernas jord, krono- och krono-skattehemmanen vunno biträde uti åtskilliga dem åliggande skyldigheter, hvarifrån den privilegierade jorden är befriad; varande af motionären, för verkställighet häraf, föreslaget, att Rikets Ständer ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det Landshöfdingarne, hvar och en i sitt Län, måtte i Nåder anbefallas att, med biträde af Deputerade från Riks-Stånden jemte Landtmätare och andre, om Länet kunnige ståndspersoner: bestämma hvarje inom Länet varande krono- och krono-skatte-hemmans jordvärde med öfrige förmoner, äfvensom värdet af qvarnar, sågar, bergsbruk och öfrige inrättningar, som äro ständig rotering eller skatt underkastade, utan afseende på den grundskatt eller andra ordinarie onera, hvilka dermed äro förenade;

uppskatta Länets rust- och roterings-skyldighet jemte öfrige grundskatter och præstationer, hvilka derefter borde fördelas på hvarje hemman eller lägenhet, i förhållande till det derå satta värde, hvarvid det hemman eller lägenhet, som finge vidkännas högre rustning eller rotering, i anseende dertill, att lämplig indelning icke kunde tillvägabringas, borde af det, som blefve mindre rustadt eller roteradt, njuta så kalladt augment efter markegång; dock med iagttagande, dels att Skåne, Halland, Blekinge och Bohus Län lemnades orubbade i de vilkor, hvarmed dessa provinser blifvit utaf Konungariket Dannemark afträdde och i Roschildska fredsfördraget befästade och dels att de nybyggen, som i senare tider tillkommit och äro underkastade högre grundskatter, icke togos i beräkning;

efter ofvan antydde grund bestämma värdet, dels å alla i Länet varande säterier eller frälsehemman och dels sedermera, i förhållande till öfrige hemman, å den rustning eller rotering med andra utlagor, som frälsehemman böra vidkännas, för att blifva lika med skatte, hvarefter den häraf uppkommande summa, beräknad såsom fem procent af ett capital, borde multipliceras med Tjugo och utgöra den lösen, som Staten skulle erlägga för frälse-friheten; samt slutligen,

så vidt ske kan, förenkla nuvarande grundskatter;

Och har motionären, för öfrigt, ansett, att så väl posthemman, som andra hemman, hvilka, i följd af ålagde præstationer, kunna vara ifrån vanliga onera befriade, borde till deras skatte-natur återföras och, hvad postföringen angår, densamma med gästgifvareskjuts besörjas, äfvensom att, enär alla egendomars värden äro förändring underkastade, hvarigenom småningom enahanda olikhet i grundskatternes fördelning, som för närvarande skulle uppkomma, en dylik jemkning borde hvarje 50:de år förnyas;

b) af *Jonas Andersson* från Jönköpings Län, som förmenat, att det enda vilkoret, hvarunder jordbruket framgent skulle kunna bära de detsamma åliggande skattebördor, vore, att de blefve å alla jordegendomar, efter lika grund, fördeldte och af sådan orsak hemställt, att all jord inom Riket, af hvad natur som helst, med undantag af boställen, må återbringas till samma jemnlikhet, i afseende å onera och utskylder till Staten, hvari jordbruket från början varit, samt alla onera och utskylder derefter, genom ny skattläggning och alla egendomars förvandlande till enahanda natur, lika fördelas, hvarvid egarne till den privilegierade jorden borde, för den derigenom uppkommande minskning i jordens värde, erhålla ersättning efter samma grunder, som vid skatteköp, eller 10 års belopp af de utskylder, dylika jordegendomar, om de varit skatte, bordt vidkännas; att boställen och kungsgårdar jemväl må underkastas jemkning, så att de blifva af enahanda natur och få vidkännas alla åligganden, som skulle komma att jorden i allmänhet åtfölja; samt att hvad angår kronohemman, Staten, som det tillkomme att för enskildas väl, hvaraf dess eget är beroende, göra alla möjliga uppoffringar, måtte antingen efterskänka egande-rätten till dessa hemman, eller, om ersättning derföre skulle fordras, densamma icke bestämmas högre, än att jordens innehafvare, utan för stor svårighet, må kunna den utgifva; uti hvilken motion *Magnus Persson* från Wermlands Län instämt, hvaremot *Hinric Hansson* från Elfsborgs Län och *Nils Magnusson* från Calmar Län yttrat, att genom dess antagande, tredje mans rätt skulle blifva förnärmad;

c) af *Johannes Andersson* från Calmar Län, som föreslagit, att, genom för ändamålet Länsvis förordnade Comitéer, en allmän skatte-jemkning måtte tillvägabringas efter de grunder, som innefattas uti det af Herr Grefve *Björnstjerna* år 1829 af trycket utgifna förslag, eller på det sätt, att hvarje hemmans värde och stats-bidrag, jemte allmänna och communala onera och besvär, uppskattas, hvarefter genom summering af de olika hemman och deras stats-bidrag samt den senare summans dividerande med den förra, erhölles ett medium af hvad skatte-hemmanen och säterien hvardera i stats-utskylder erlägga; och borde för hvad skatte-hemmanen, enligt den nya regleringen, komme att betala mindre, än för närvarande, stats-obligationer af Riksgälds-Contoret utfärdas, hvarå skatte-mannen blott erlade räntan, jemte en eller annan procent i amortissement, hvaremot de hemman, som komme att betala mera, än de nu göra, skulle erhålla en mot förhöjningen svarande, med räntor löpande, stats-obligation;

d) af *Anders Andersson* från Östergöthland, som, då det, efter motionärens åsigt, icke kan fordras, att egare af privilegierad jord skola kunna åläggas afstå ifrån de samma jord tillerkända rättigheter och förmoner, utan deremot svarande ersättning, hvartill likväl medel saknas, föreslagit, att, till afhjelpande af den öfverklagade olikheten uti jordbeskattningen, egare af kronoskatte-hemman må tillerkännas rättigheten att, emot en på billiga och rättvisa grunder fastställd contant lösen, få sin innehafvande skattejord förvandlad till frälse-natur, hvarefter minskningen uti skatte-bidragen skulle komma att ersättas Statsverket genom räntan å erlagde löseskillingen, som borde ställas under Riksgälds-Contorets förvaltning;

e) af *Erik Norberg* från Westerås Län, som ansett grundskatterne böra småningom afskaffas, medelst en årlig minskning af t. ex. 2 procent, hvarigenom de efter 50 år voro försvunne; och har motionären tillika, under anförande, huruledes han, vid jemförelse emellan äldre och nyare jordeböcker för Westmanland, funnit, att åtskilliga statsbidrag numera upptagas och måste utgöras annorlunda, än de efter första skattläggningarne rättligen borde utgå, tillika föreslagit, att, innan förrberörde nedsättning vidtager, undersökningar måtte anställas i alla Län, för att utröna, huruvida och hvilka så beskaffade ändringar kunna obehörigen hafva insmygt sig; hvarefter nödig rättelse härutinnan borde tillvägabringas, samt att den förut förordnade Skattejemnknings-Commissionen måtte för detta ändamål åter upplifvas, med föreskrift att så påskynda arbetet, att detsamma före nästa Riksdag må varda fullbordadt; hvarjemte motionären yrkat, att, sedan nämnde Commission föreslagit och Statsmakterne fastställt skatternas sammanslående till vissa få räntepersedlar, desamma alltid må lösas med penningar, ehvad räntan är kronan behållen, eller åt löntagare anslagen; med hvilka framställningar åtskillige af Bonde-Ståndets ledamöter sig förenat;

f) af *Hans Pehrsson* från Gefleborgs Län, som till beredande af grundskatternas jemnare fördelning och större enkelhet uti deras utgörande, föreslagit, att, efter det beloppet af hvad Riket gifvit såsom grundskatt i medeltal under 10, 15 à 20 år blifvit beräknade, summan fördelas på Länen, i förhållande till hvad de för samma tid erlagt, och vidare på Häraderne, hemmanen och delarne, samt utsättes i silfver, efter realisationsgrunden.

Det kan visserligen icke bestridas, att de grundskatter, som åtfölja jordegendomarne, äro i högsta måtto ojemnt fördelade och stå i betydligt olika förhållande till egendomarnes värde, hvilka olikheter härröra, dels af de serskilda jordnaturerne, dels af möjlig ojemnhet vid skattläggningarne

eller egendomarnes olika tillgångar till odling och sättet, hvarpå de blifvit skötta, med flere omständigheter, som på egendomarnes värden kunna hafva inverkat; men å andra sidan bör ej heller förbises, att, då hvarje egendoms egentliga värde är beroende af dess behållna afkastning, och grundskatternes större eller mindre belopp således jemväl derpå eger inflytande, samt egendomarne, under långliga tider, gått i arf eller köp, efter beräkning af de högre eller ringare skattebidrag, som dem åtfölja, skulle en jemnkning uti grundskatternas fördelning, hvarigenom, till förmon för vissa egendomar, den privilegierade jorden blefve ålagd skattebidrag, hvarifrån den nu är befriad, eller i öfrigt andra egendomars skatter förhöjdes, medföra ett betänkligt förnärmande af eganderätten, samt leda till vinst för nuvarande innehafvare af sådana egendomar, hvilkas grundskatter nedsattes, men förlust för dem, hvilkas egendomar, genom ökade skattebidrag, erhölle ett minskadt värde. Skulle ock, på sätt visse af motionärerne föreslagit, denna förändring tillvägabringas på det sätt, att egarne af sådan jord, hvars skattebidrag genom jemkningen komme att ökas, derför erhölle ersättning i capital medelst räntebärande obligationer, och att deremot innehafvarne af de jordegendomar, hvilkas skatter minskades, utgåfve en motsvarande ersättning; så, om än förlusterne eller fördelarne af skattejemnkningen derigenom blefve godtgjorda, förekommer likväl äfven härvid, att det svårligen med eganderättens helgd skulle stå tillsammans att sålunda tvinga personer, å ena sidan att afstå ifrån de lagliga förmoner, hvilka äro fästade vid de af dem förvärfvade egendomar, och å den andra att, för vinnande af någon nedsättning uti bestämda och vid egendomarnes inköp påräknade årliga utgifter, erlägga en capital-lösen, som, äfven om beloppet finge innestå och småningom amorteras, för många kunde medföra olägenheter; hvarförutan tvifvelagtigt är, huruvida nuvarande jord-egarne skulle finna sig verkligen belåtne med dylika åtgärder, hvarigenom någon egentlig fördel för dem icke uppkomme; och synes tillika i betragtande böra tagas, att den mängd obligationer, hvilka, i följd af nämnde åtgärder, skulle komma att utfärdas, möjligen kunde på credit-förhållandena hafva ett betänkligt inflytande.

På grund af allt detta anser Utskottet sig böra afstyrka de föreslagna åtgärderna att, genom undanrödjande af de skiljaktigheter uti grundskatterne, hvilka, dels i anseende till olika jord-naturer, dels af andra orsaker, kunna, egendomarne emellan, ega rum, tillvägabringa dessa skatters lika fördelning å all jord.

Likasom Utskottet finner sig icke kunna tillstyrka afseende å hemställan om tillåtelse att, emot viss capital-afgift, få till frälse lösa egande kronoskattehemman, helst sådant, utom det olämpliga i öfrigt att på dylikt sätt öka den privilegierade jorden, skulle för statsverket medföra minskning uti dess årliga inkomster, och för innehafvare af skattskyldig jord, i flere hänseenden, tillökning uti deras åligganden.

Hvad serskildt vidkommer *Erik Norbergs* förslag, att, för utredande af de skiljaktigheter emellan äldre och nyare jordeböcker, som i afseende å skattebidragens utgörande kunna förefinnas, en allmän skattejemnknings-Comité må varda förordnad; så har Utskottet icke kunnat förbise, att ett dylikt arbete, om det med nödig fullständighet skulle utföras, blefve af en utomordentlig vidlyftighet och säkerligen skulle i många år sysselsätta ett större antal personer, hvarigenom betydliga kostnader för statsverket uppkomme, samt att, då resultatet af en dylik Comités arbeten naturligtvis borde blifva, att alla de förändringar, som genom misstag tilläfventyrs insmygt sig, antingen till kronans eller de skattskyldiges skada, skulle bringas till rättelse, dylika undersökningar säkerligen komme att medföra mycken oro ibland Rikets jordegare och, då beslutande-rätt, i fråga om nödige funna rättelser, icke kunde Comitén tilläggas, åtminstone ej utan vederbörandes hörande, ett betydligt antal tvistemål deraf föranledas. Af dessa skäl, samt då det är hvarje jordegare obetaget och jemväl rättast synes böra på honom sjelf ankomma, att, derest han förmenar de skattebidrag, hvilka dess hemman påföras, icke instämma med hvad, enligt skattläggning, rättligen bör utgöras, deruti i laga ordning söka rättelse, som då, om fog dertill finnes, icke lärer uteblifva,

anser Utskottet sig icke kunna berörde förslag understödja.

I afseende å hvad *Norbergs* motion i öfrigt innehåller, angående alla hemmansräntors lösande efter markegång, åberopar Utskottet det yttrande, som här efteråt kommer att, på grund af andra motioner i samma syftning, meddelas.

Genom sålunda afgifne yttranden anser Utskottet sig jemväl hafva besvarat ett af *Matts Ericsson* från Stockholms Län till Bonde-Ståndet ingifvet och till Utskottet remitteradt memorial, hvaruti motionären, med instämmande uti väckta frågor om jemnkning och lindring i skatterna, öfverlemnat åtskilliga handlingar, till ådagaläggande af hans committenters inkomster och utgifter sistlidet år, under anhållan, att dessa handlingar, vid berörde frågors pröfning, måtte tagas i öfvervägande.

2:o *Angående indeldta räntornes indragning till Statsverket, emot anvisning af motsvarande contanta statsanslag.*

Uti detta ämne hafva följande motioner blifvit väckta:

1) Af Herr Grefve *Anckarsvärd, C. H.*, som, under åberopande, huruledes Rikets Ständer, vid sistlidne Riksdag, ansågo sig icke böra fatta något definitivt beslut uti berörde hänseende, innan räntepersedlarnes då ifrågasatte förenkling och lösande efter medel-markegångspris blifvit tillvägabragt och det hunnit visa sig, hvad inflytande den då utförda myntbestämningen kunde utöfva på spanmåls- och varu-priser samt förhållanden för räntegifvare i allmänhet, men att några betänkliga följder af myntbestämningen, i berörde afseende, numera icke synas vara att befara, föreslagit, att alla till militär-, civil- och skol-staterne samt andra allmänna ändamål indeldte räntor och kronotionde-anslag måtte, ifrån och med år 1842, directe ingå till Rikets Ständers Riksgälds-Contor eller, i fall detta Contor då ännu ej emottagit förvaltningen af Rikets uppbörd, till Stats-Contoret, emot det att motsvarande summor af Rikets Ständer anslås på Rikets Stat och vederbörande ega i Stats-Contoret erhålla anvisning å sina i staten anslagna inkomster, hvarvid lönings-staterne så borde regleras, att utbetalningarne för desamma kunde ske qvartaliter, i anledning af hvilken motion Herrar *Hederstjerna, E., von Hartmansdorff, A., af Dalström, G. I.*, och Friherre *Toll, G. Ph.*, sig afstyrkande yttrat.

2) Af Herr Grefve *Spens, C. G.*, som, i sammanhang med åtskilliga väckta förslag, åsyftande beredandet af lättnad uti grundräntornas utgörande, samt förenkling uti uppbörds- och redogörelse-verket, uti serskild motion fästat uppmärksamheten å de flerfaldiga olägenheter, som af åtskilliga indeldta räntors disposition till löntagare m. fl. uppkomma, dels för räntegifvarne, derigenom, att de, till undvikande af tvister m. m., ofta nödgas lösa sådana räntepersedlar, hvilka kunna uppsägas, högre än efter gängse pris, hvarigenom skatten blir drygare, än den är beräknad och borde vara, dels för ränte-tagarne, i anseende till de med uppbörden hos en mängd olika personer förenade svårigheter, samt emedan hvarje års lön först efter långt uppehåll utfaller och beloppet aldrig på förhand kan tillförlitligt beräknas, dels ock för Staten, genom inveckling af räkenskapsverket; med anledning hvaraf motionären föreslagit, det Stats-Utskottet måtte taga i öfvervägande och tillse, huruvida det icke vore lämpligt, att alla anordnade indeldta räntor till Stats-Verket indroges, för att, i sammanhang med de öfriga skatterne, af kronans uppbördsmän indrifvas och redovisas, emot det att nuvarande indelningshafvare derför erhölle contant ersättning, beräknad

efter medium af näst föregångna 10 års markegång, hvilka anslag borde på Läns-staterne uppföras och äfven tillfalla efterträdarne, intilldess annan reglering i afseende å framtida lönebeloppen kan blifva vidtagen.

3) Af *Hans Jansson* från Elfsborgs Län, som, enär den omständigheten att Staten till vissa embets- och tjenstemän öfverlåtit sin rätt att directe uppbära räntepersedlarne af en del räntegifvare, vållat, att dessa räntegifvare ofta blifvit underkastade oskäliga anspråk, till afhjelpande deraf och beredande, att alla räntegifvare måtte ske lika rätt, föreslagit, att alla Statsmedel, som af Kronan äro upplåtne till vissa stater, corpser eller enskilda embets- och tjenstemän, hädanefter måtte ingå till Stats-Verket, för att sedermera derifrån till vederbörande utanordnas på samma sätt, som sker med lönen för de embets- och tjenstemän, hvilka directe taga sin aflöning af Stats-Cassan, med hvilken hemställan *Nils Pehrsson* från Södermanlands Län och de fleste af Bonde-Ståndets öfrige Ledamöter sig förenat.

4) Af *Hindric Hansson* från Elfsborgs Län, som, med afseende å de olägenheter, hvilka räntegifvarne äro underkastade derigenom, att till löntagare, m. fl. anordnad ränte-spanmål antingen måste lösas efter högt pris eller ock forslas en längre väg, med äfventyr att få densamma casserad, hemställt, om icke alla räntetagare, i likhet med Kronan, kunde kännas skyldige att, vid i orten skeende uppbördsmöten, emottaga sina löningsräntor efter markegångs-pris, eller ock denna uppbörd ingå bland Kronofogdarnes samt redovisas i Ränteriet, der löntagarne sedan kunde uttaga sin rätt, likväl under förbehåll, att räntegifvare, som heldre önskade leverera spanmålen in natura, skulle ega rätt att i nämnde socken-magasin eller annat närbeläget ställe, vid af löntagaren utsatte möten, få sin spanmål till denne aflemna.

5) Af *Eric Norberg* från Westmanlands Län, som, hufvudsakligen på enahanda skäl, och under åberopande af en vid motionen fogad skrift af hemmansegare i Munklägers Socken, likaledes föreslagit, att hvarje skattskyldig, för framtiden, måtte få hos Stats-Verket lösa sina räntepersedlar efter det fastställda markegångspriset, samt embets- och tjenstemännen deremot i ränterien lyfta de dem anslagne löner.

6) Af *Eric Jansson* från Stockholms Län, som, af lika skäl, föreslagit, att all tionde-spanmål, hvilken är till tjenstemän anvisad, måtte af tiondegifvarne få levereras i närmaste krono-magasin eller hos Kronans Uppbördsmän i orten lösas efter gällande markegångs-pris.

7) Af

7) Af *Lars Bengtsson* från Malmöhus Län, som, med föranledande af de missbruk, hvilka uppkomma, i följd af Lunds Academies löntagares rätt att in natura utfordra den dem anslagne tionde-spanmål, så framt icke räntegifvarne vilja underkasta sig att erlägga derför fordrad lösen, yrkat, att Universitetets löntagare må varda berättigade och förpligtade till lösen för den dem anslagne tionden, efter ett medelpris af fem eller tio års markegång, hvilken lösen af Kronofogdarne borde uppbäras och, i likhet med öfrige krono-utskylder, redovisas; uti hvilken motion *Christen Andersson, Pehr Jönsson, Pehr Påhlsson, Håkan Nilsson* och *Sone Pehrsson,* alla från Skåne, instämt.

8) Af *Olof Benjaminsson* från Götheborgs Län, som, till undvikande af alla de olägenheter, hvilka genom indeldta räntornes utgörande på nu stadgadt sätt uppkomma, föreslagit, att alla räntor, af hvad namn som helst, äfven de till löner anslagne och all tionde, med undantag af presternes tertial, äfvensom alla räntepersedlar, må få lösas efter markegångspris samt uppbäras af Kronans vanliga uppbördsmän, hvaremot embets- och tjenstemännen borde af Kronan undfå sina löne-inkomster; med hvilken framställning *Lindbäck* från Hallands Län sig förenat.

Det nu ifrågavarande ämnet har vid flere föregående Riksdagar utgjort föremål för Rikets Ständers öfverläggningar. Vid 1828—1830 årens Riksdag blef af Kongl. Maj:t i Nåder föreslaget, att, för verkställighet af ny löne-reglering för Landt-staten och indeldta Arméens Befäl, de indeldta löningsräntorne måtte till Stats-Verket indragas och lönerne deremot i silfver bestämmas; i anledning hvaraf och efter det Stats-Utskottet under N:o 124 afgifvit yttrande, Rikets Ständer, i sammanhang med behandlingen af frågan om räntepersedlarnes reduction till ringare antal, uti underdånig skrifvelse af den 25 Januari 1830 (N:o 327) hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhöllo, att då, för ordnandet af Statens inkomster och utgifter, erfordrades, bland annat, att de till Militär- och Civil-staterne i Landet upplåtne indelningar till Staten indroges, och att lönerne till embetsmanna-staterne utginge i contant ifrån Statens Cassa, Kongl. Maj:t, vid nästblifvande Riksdag, måtte meddela Nådig Proposition om indragning af samtlige till Militär-, Civil- och Scholæ-Staterne samt andra allmänna ändamål indeldte räntor. — Uti en, i anledning deraf, vid 1834—1835 årens Riksdag afgifven Proposition (N:o 56) förklarade likväl Kongl. Maj:t, att, ehuru den förut ifrågaställde åtgärden fortfarande ansågs för landet och jordbruket af serdeles nytta, tidpunkten då icke syntes vara för handen, att berörde förändring vidtaga,

hvarefter och sedan Stats-Utskottet uti dess, i anledning af högstberörde Nådiga Proposition jemte serskilde i ämnet väckte motioner, afgifne Utlåtande N:o 273, yttrat den åsigt, att, innan den ifrågasatte regleringen definitivt vidtoges, borde utrönas, hvad inflytelse det då föreslagne antagandet af ett årligt medium af flere års markegångspris, räntepersedlarnes förenkling, äfvensom den vid samma Riksdag beslutade myntbestämningen kunde komma att utöfva på spanmåls- och varuprisen samt å förhållandena för räntegifvare i allmänhet, Rikets Ständer, på sätt deras underdåniga skrifvelse af den 17 Maj 1835 (N:o 344) innehåller, med godkännande af berörde yttrande, beslöto, att frågan om de indeldta räntornes indragning skulle hvila.

Den, i sammanhang dermed, af Rikets Ständer, för deras del, beslutade förändringen medelst indeldta räntornes lösande efter medium af flere års markegångspris och räntepersedlarnes reduction till mindre antal, är väl ännu icke tillvägabragt; men då myntbestämningen numera, sedan flere år tillbaka, är utförd och det inflytande, den må hafva egt på varuprisen, redan är af erfarenheten bekräftadt, samt den väsendtligaste orsaken till uppskof med den förut ifrågaställde indragningen af de indeldta räntorne således upphört, tror Utskottet hinder icke möta att frågan härom till hufvudsaklig pröfning företaga, på det denna för hela landet vigtiga angelägenhet omsider må kunna bringas till önskadt slut.

Då fråga uppstår om en så väsendtlig förändring uti en af de vigtigare anordningar, som af Konung Carl XI, i afseende å reglerandet af Rikets Drätsel-Verk, vidtogos, är det naturligt, att den största betänksamhet erfordras, äfvensom lätt förklarligt, om både lämpligheten och behofvet af en dylik rubbning af mången betviflas. Det bör emedlertid icke förbises, att de erinringar, som emot det ifrågavarande löningssättet göras, ingalunda innebära klander af åtgärdens lämplighet för den tid, densamma vidtogs och då den, i anseende till dåvarande mindre betydliga handelsrörelse och penningetillgångar, tvifvelsutan var högst ändamålsenlig och af behofvet påkallad samt ledande till lättnad och belåtenhet både för räntegifvare och löntagare; men det ligger i sakens natur, att mångfaldiga institutioner, hvilkas förträfflighet, då de infördes, måste allmänt erkännas, sedermera, genom förändrade förhållanden, icke blifva användbara.

För *räntegifvarne* medföra räntornes och krono-tiondens anvisande till löntagare, inrättningar, m. fl., ostridigt högst väsendtliga olägenheter, enär den räntetagare tillagde rätt att få de räntepersedlar, som kunna uppsägas, förslade viss väglängd ifrån räntegifvarnes hemvist, lemnar räntetagarne

tillfälle att fordra en serdeles hög lösen, som räntegifvarne, för undvikande af forslingsbesväret samt alla obehag och svårigheter i öfrigt, hvilka med leverering in natura kunna vara förenade, vanligast måste underkasta sig, hvaröfver klagomål å de skattskyldiges sida ofta förspörjes; och uppstår af allt detta den följd, att de räntegifvare, hvilkas räntor äro anordnade, icke sällan måste vidkännas betydligt drygare kostnader och besvär, än de, hvilkas räntor äro Kronan behållne, samt att således skattebördor, som äro bestämda till enahanda belopp, kunna vid utgörandet blifva väsendtligen olika, hvilket, äfven med all skonsamhet å räntetagarnes sida, bestämdt måste inträffa derigenom, att, å den anordnade spanmålen, som löses efter markegång, skall erläggas forsellön, som deremot icke beräknas för den spanmål, hvilken är Kronan behållen.

För *indelningstagaren* åter inträffar, att han först flere månader efter slutet af det år, för hvilket lönen beräknas, får densamma uppbära, samt då, för dess utbekommande, måste besörja indrifningar hos en mängd serskilde personer, hvilket, utom besväret, ofta medför både kostnader och förluster, hvarförutan löntagaren, derest han icke är bemedlad, nödgas skuldsätta sig, för att kunna besörja sina utgifter under den längre tid, som förflyter, innan lönen för året kan erhållas.

Å *Stats-Verkets* sida medför den nu omförmälda dispositionen af de indeldte räntorne olägenheten af en ej ringa inveckling af räkenskaperne, samt att sådane räntor, som äro till serskilde corpser och stater anvisade, måste uti flere redogörelser intagas.

Vid öfvervägande af allt detta, anser Utskottet det vara, ej mindre med rättvisa emot de skattskyldige instämmande, än i flere hänseenden ledande till lättnad för löntagare samt enkelhet uti Statens räkenskaper och uppbördens förvaltning, om, på sätt såväl Kongl. Maj:t, som Rikets Ständer tillförne medgifvit, böra ega rum, de anordnade indeldta räntorna och krono-tionden till Stats-Verket indragas och för Statens räkning uppbäras, samt att deremot de inrättningar och embetsmän, m. fl., till hvilka berörde räntor och spanmål för närvarande äro anvisade, i stället erhålla contanta anslag. —

Härvid anser Utskottet likväl undantag, åtminstone tills vidare, böra ega rum, dels för sådane räntor, hvilka, i och för vissa inrättningars drift, äro till utgörande in natura anslagne, såsom t. ex. kohl till Stora Kopparbergs Bergslag med flere, dels för dagsverken, som inrättningar eller enskilde personer äro försäkrade att för längre eller kortare tid in natura disponera.

I afseende å verkställigheten af berörde förändring, der den kan ega rum, måste tillika i betragtande tagas, att den tillgår på sådant sätt, att de, som hafva indelningar sig anvisade, icke förnärmas uti deras lagliga rätt. Hvad angår löntagare, så har fråga uppstått, huruvida de, som för närvarande innehafva fullmagter å löner, hvilka till större eller mindre del utgöras af indeldta räntor, skulle kunna tillförbindas att derifrån afstå, emot erhållande af contant ersättning efter medium af räntornes markegångsvärde under någon viss förfluten tid; och anser Utskottet, att i sådane fall, då löntagare äro genom fullmagter tillagde indeldta räntor och krono-tionde, de ega laglig rätt, att, derest de det åstunda, varda för deras tjenstetid, dervid bibehållne, hvaremot det ostridigt är Statens rätt att för alla tjenster, utan undantag, bestämma, på hvad sätt de, som framdeles varda dertill utnämnde, böra aflönas, och att således verkställa dessa räntors indragning, i den mon berörde innehafvare afgå. —

Vidkommande åter sådane inrättningar, som ega indeldte räntor sig anslagne; så enär, i afseende på dem icke inträffar samma förhållande, som med enskilde personer, hvilka efter någon tids förlopp afgå, hvarvid de nu befintlige rätts-anspråken upphöra, samt berörde inrättningar måhända, icke skulle finna sig belåtne dermed, att de indeldte räntorne, hvilkas belopp lämpas efter förändrade varu-värden, utbyttes emot contanta anslag, som för all framtid bestämdes efter nuvarande förhållanden, torde det vara angeläget och billigt att för de ersättningar, hvilka dylika inrättningar skulle komma att erhålla, stadga sådane beräkningsgrunder, hvarigenom berörde betänkligheter må varda undanröjde.

En annan omständighet, som vid införandet af dylik förändring, hvarom nu är fråga, måste i betragtande tagas, är, huru det bör tillgå med utbetalningen af de, i stället för indeldta räntorna, tillkommande contanta löner och anslag, enär lösen för berörde räntor icke inflyter förr, än flere månader efter utgången af det år, för hvilket räntorna utgöras, samt motsvarande löner och anslag komme att å stat uppföras; men de tillgångar, hvarmed statsutgifterne för året nu bestridas, intilldess årets skatter hinna inflyta, icke torde vara tillräcklige att jemväl förskottsvis besörja de ökade contanta utbetalningar, som förrberörde förändring skulle medföra. Å ena sidan kunde väl synas, att det icke skulle leda till någon egentlig förlust eller minskning uti fördelar för dem, som för närvarande ega indeldta räntor sig anvisade, om de motsvarande contanta anslagen först utföllo vid den tid, dessa räntor annars varit disponible. Men å andra sidan bör dock uppmärksamheten fästas derå, att den omständigheten, att indeldta löntagare-

icke förr, än efter längre tids förlopp, kunna utbekomma intjenta löneförmoner, utgör en af erinringarne emot ifrågavarande aflöningssätts lämplighet, samt att, då berörde löntagare, likasom öfrige tjenstemän, komme att erhålla contant aflöning, både billighet emot dem och ordningen uti statsverkets räkenskaper fordra, att deras löner utgå på lika sätt, som öfrige embets- och tjenstemäns, hvilket ock säkerligen skulle kraftigt bidraga till belåtenhet med den oftaberörde förändringen, och att en betydlig del af nuvarande innehafvare af indeldta räntor godvilligt ifrån dem afstode och öfverginge till det contanta lönesättet. Hvad åter beträffar de ersättningar, hvilka komme att utgå i stället för räntor, som blifvit anvisade till Inrättningar, hvilkas utgifter äro lämpade efter de tider, då räntorna beräknats att inflyta; så bör intet hinder möta, att dessa ersättningar utgifvas antingen vid enahanda tid eller vid slutet af det år, hvarför de äro bestämda.

För att kunna, på förut nämnda sätt, qvartalsvis utgifva äfven de löner, hvilka nu utgå i indeldta räntor, skulle väl, i följd af hvad uti det föregående är vordet yttradt, erfordras, att Stats-Verket erhölle större tillgångar att förskottsvis disponera, än för närvarande eger rum; men om äfven för detta ändamål stadgades, att Riksgälds-Contoret, åtminstone tills vidare, och intilldess sig visar, hvad behofvet i detta hänseende påkallar, qvartalsvis, under hvarje år förskjöte Stats-Verket så stort belopp, som motsvarade de till contant förvandlade lönerne, under vilkor, att, så snart årets skatter inflyta, samma års förskotter åter varda Riksgälds-Contoret godtgjorde, skulle den ränte-uppoffring, hvilken derigenom möjligen någon gång för Riksgälds-Contoret uppkomme, fullt motsvaras af de mångfaldiga fördelar för Staten och de skattdragande, som den ifrågavarande förändringen medförde.

Efter att sålunda hafva framställt sina åsigter, har Utskottet, i öfverensstämmelse dermed, ansett sig böra tillstyrka Rikets Ständer att, för deras del, fatta följande beslut:

a) Att alla indeldta räntor och kronotionde, hvilka äro till staters och corpsers aflöning eller serskilde verk och inrättningar, med flere behof, anordnade, skola till Stats-Verket indragas, och ersättas af contanta löner och anslag, på sätt här efteråt närmare stadgas; dock att härifrån undantagas sådana räntor, hvilka till vissa Verks drift äro anvisade, att in natura utgå, såsom t. ex. kohl-räntor till Stora Kopparbergs Berglag, med flere, samt dagsverken, som skola in natura utgöras; äfvensom Rikets Ständer till Kongl. Maj:t i underdånighet öfverlemna att, der i något annat

serskildt fall, laga hinder för indragning möter, låta med verkställighet deraf anstå, likväl med underdånig anhållan tillika, att Kongl. Maj:t, efter vederbörandes hörande, ville till Rikets Ständer aflåta Nådig Proposition om de serskilda åtgärder, hvilka kunna blifva af nöden, på det indragning af räntorna, äfven, i nyssberörde undantagne fall, må kunna tillvägabringas;

b) Att för nyssnämnde ändamål uträknas hvarje indeldt löns eller anslags belopp efter medium af markegången under de 10 åren 1831—1840, med tillägg af den forsel-lön å spanmål, hvartill indelningshafvaren, författningsenligt, varit berättigad, hvarefter beloppet deraf, bestämdt i jemna Riksdalertal, på det sätt, att hvad som öfverstiger 1/2 R:dr, upptages till en hel, men hvad som icke dertill uppgår, ej beräknas, utgör den löne- eller anslags-ersättning, som, i stället för indelningen, då den indrages, kommer att utgå, intilldess, hvad lönerne beträffar, annan reglering kan komma att ega rum; och hvilket ersättningsbelopp, till nödig rättelse, anmärkes eller utföres å staten för det Län, hvarest indelningarne äro anvisade;

c) Att de tjenstemän, som, enligt fullmagter eller constitutorial, der endast sådane, i stället för fullmagter, utfärdas, för närvarande innehafva indeldta löner, ega att, efter eget val, antingen vid dessa löner, så länge de tjensterne innehafva, bibehållas, eller ock, ifrån och med nästa år, derför åtnjuta contant ersättning, beräknad, på sätt uti föregående moment stadgas, hvilken ersättning, lika med andra löner, qvartaliter utbetalas ifrån vederbörande Landt-Ränteri. Börande deremot alla indeldta löner, som nu äro eller framgent blifva lediga, ovilkorligen indragas, och de personer, hvilka till tjensterne utnämnas, tills vidare och intilldess definitif löne-reglering varder tillvägabragt, njuta contant aflöning, att utgå, på sätt och efter de grunder, som här nyss förut omförmälas;

d) Att sådane Kronans indeldta räntor och kronotionde, hvilka äro till inrättningar, fromma stiftelser eller för andra behof anordnade, utan att vara serskildt till vissa löntagare af Staten anvisade, och hvarunder således icke begripes räntor af dylika inrättningars egna egendomar eller de, som i öfrigt med full egänderätt innehafvas, indragas med innevarande års slut, hvarefter dessa inrättningar med flere vederbörande, ifrån och med näst-

kommande år, på sätt här förut uti momentet lit. b) omförmäles, derför erhålla ersättning, medelst contanta, i jemna riksdalertal bestämda, anslag, motsvarande räntornas och kronotiondens medelbelopp under då sistförflutne 10 år, hvilka anslag oförändrade utgå under 5 år, och sedermera allt framgent bestämmas för 5 år i sender, efter medium af då senast tilländalupne 10 årens markegång. Börande dessa anslag, inom slutet af hvarje år, till vederbörande utbetalas.

Derjemte hemställes, att Rikets Ständer serskildt ville förordna, att Riksgälds-Contoret bör, intill nästa Riksdag, qvartaliter till Stats-Verket förskjuta beloppet af de löner, hvilka, i följd af indeldta räntors och anslags indragning, böra, efter de vid års-staternes uppgörande kända förhållanden, för året i contant utbetalas, under vilkor, att, så snart årets skatter till Stats-Verket inflyta, och således senast inom slutet af Maj månad hvarje år, föregående årets förskott varder till fullo återbetaldt.

Äfvenså tillstyrker Utskottet, att, då de indeldta lönerne, vid enahanda beställningar, utgå till väsendtligen olika belopp, hvadan ock, med dessa löners indragning, bland annat, varit afsedt att kunna lämpligare löne-regleringar tillvägabringa,

Rikets Ständer måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t ville, vid nästkommande Riksdag, aflåta Nådig Proposition om fastställandet af definitiva löne-stater i contant för dem, som hittills innehaft indeldta löner (med undantag af indeldta arméen, för hvilken lönereglering nyligen blifvit uppgjord), under iagttagande deraf, att sammanlagda beloppet af hvad de indragna indeldta lönerna, enligt den uti 2 mom. här förut omnämnda uträkning, för hvarje stat eller corps per medium utgjort, icke varder öfverskridet.

3:o *Grunderne för indeldta räntornes och kronotiondens levererande eller lösande med penningar, samt räntepersedlarnes förenkling.*

I detta ämne hafva följande motioner blifvit väckta:

a) Af Herr Grefve *Anckarsvärd, C. H.*, som, med afseende å fördelarne deraf, att markegångssättningen blefve beräknad efter medel-markegång för flere år, och att förenkling af räntepersedlarne tillvägabragtes, fö-

reslagit enahanda stadganden, i fråga om indeldta räntornes och tionde-spannmålens lösande efter medel-markegång, grunderna för liqvider emellan räntegifvare och räntetagare, samt räntepersedlarnes reducerande till färre antal, som af Rikets Ständer vid senaste Riksdag beslutades och omförmälas uti deras underdåniga skrifvelse af den 17 Maj 1835 (N:o 344); dock har motionären tillika yttrat, att om den ifrågaställde åtgärden att förenkla räntepersedlarne, skulle finnas betänklig, såsom kostsam och måhända ledande till enskilda tvister med Staten, densamma kunde bortgå;

b) af Herr Grefve *Spens, C. G.*, som, under anförande, huruledes grundskatterne, såsom beroende af skiftande varuvärden, utgå ojemnt och blifva störst de år, då dåliga skördar lemna minsta tillgången till deras gäldande; hvarjemte, då den mängd olika titlar, hvaraf de bestå, skola årligen, efter markegång, beräknas, sådant medför mycket besvär samt försvårar och fördröjer redogörelse-arbetet, till hvilka förstnämnda olägenheters afhjelpande Rikets Ständer, enligt till Kongl. Maj:t aflåten underdånig skrifvelse af den 17 Maj 1835, beslutat, dels att räntepersedlarne borde till färre antal reduceras, dels att de skulle lösas efter medium af skatteårets och nästföregående 9 års markegångspris, hvilka beslut likväl icke blifvit bragta till verkställighet, fästat uppmärksamheten derå, att olägenheterne af de stora omvexlingarne uti skatternas belopp väl derigenom skulle undvikas och att, om räntepersedlarnes reduction en gång blefve tillvägabragt, mycken lättnad derigenom bereddes, men att, om man betraktar det otroliga arbete, en dylik förvandling af räntorna å alla Sveriges egendomar skulle medföra och svårigheten att utbyta de nuvarande räntetitlarne, så att de nya icke, förr eller senare, genom förändringar i varuvärden, blifva betydligt afvikande från det nuvarande förhållandet, samt slutligen den ofantliga mängd tvister, hvilka derigenom skulle kunna uppkomma, tvifvelagtigt vore, om fördelen af reductionen motsvarade svårigheterne, hvarförutan de här förut omförmälde olägenheterne af vidlyftiga årliga uträkningar samt långsamhet vid debitering, oagtadt de föreslagna förändringarne, komme att hufvudsakligen qvarstå. Och har motionären ansett, att äfven dessa senare olägenheter skulle, i väsendtlig måtto, kunna undanrödjas, om den modification uti förra beslutet om beräknandet af lösen för räntorna egde rum, att, i stället för medelprisets bestämmande hvarje år, detsamma fastställdes för en längre tid, hvarigenom, utan att utskyldsbeloppet på det hela underginge någon förändring, den fördel vunnes, att de vidlyftiga uträkningarne å ordinarie räntan icke behöfde årligen

förnyas

förnyas samt debiteringen ej, som nu, uppehållas till den tid, då årets markegång blefve satt, äfvensom olägenheten af räntepersedlarnes stora antal då blefve föga känbar och frågan om deras reduction kunde antingen förfalla eller tills vidare anstå; på grund hvaraf motionären föreslagit, att lösningsprisen för ordinarie räntan och kronotionden måtte bestämmas för 5 år i sender, grundade på medium af nästförutgångne 10 års markegång.

c) Af Herr *von Troil, E.*, som föreslagit, att hela jordeboks- och mantals-räntorna, äfvensom kronotionden, måtte förvandlas till ständig penningeränta, och denna förvandling omfatta ej allenast, hvad som är Kronan bespardt, utan ock hela det civila och militära indelningsverket, uti det senare augments-räntorna inbegripna, äfvensom alla donerade räntor till clerici och läroverken, fromma stiftelser m. m. eller, med ett ord, allt hvad som, enligt sin natur, är jordeboks-ränta, mantals-ränta eller kronotionde, hvartill fordrades, att verkliga penningevärdet af dessa räntor utröntes och att, i händelse Staten, i sammanhang med förvandlingen, ville förunna räntegifvarne någon nedsättning, de Verk eller enskilde personer, till hvilka Kronan öfverlåtit sin rätt att räntorna uppbära, erhölle en deremot svarande ersättning; och har motionären trott rätta sättet för utrönande af kronovärdet till grund för räntornas framgena utgörande, vara, att inom hvarje Län bildades en Comité af 8 à 12 medlemmar, valde till ena hälften af Länets samtlige räntegifvare och till den andra af samtlige till Länet hörande räntetagare, deribland likväl icke inbegripen Kongl. Maj:t och Kronan, hvaremot Kongl. Maj:t skulle ega att Comitéens Ordförande utse; hvilken Comités uppdrag borde blifva, att utreda räntornas verkliga försäljningspris under senast förflutna 10 år, för hvilket ändamål den skulle ega rättighet ej allenast att infordra utdrag ur Academiers, Skolors, Domkyrkors med flera offentliga inrättningars räkenskaper, utan ock att affordra tjenstemän och enskilde edlig uppgift öfver de pris, hvartill de dem tillkomna räntor blifvit realiserade, hvarefter och sedan alla nödiga upplysningar tagits i betragtande, Comitéen, på grund deraf, hade att beräkna medelvärdet för de senaste 10 åren och detsamma till blifvande kronovärde föreslå, då Kongl. Maj:t sedermera, jemte öfverlemnande af samtliga Comitéernes förslag, torde till Rikets näst sammanträdande Ständer aflåta Nådig Proposition med förslag, ej allenast till nytt kronovärde för alla ränte-persedlar inom hvarje Län eller district, utan ock till den ersättning, utöfver detta kronovärde, hvartill fromma stiftelser, rust-

hållare med flera räntetagare må anses berättigade; varande för detta förslag följande motiv uppgifna, nemligen: den största möjliga enkelhet i räntornas debitering och uppbörds upphörande af det tryckande förhållande, att ränte-spanmålen utgår till betydligen förhöjdt belopp i penningar, just då jordbrukaren, genom missväxt, är minst i stånd att utgöra sina skattebidrag; att samtlige räntegifvare blefve lika behandlade, hvilket nu ej är fallet, då de, hvilkas räntor äro Kronan besparde, åtnjuta en lindring, som ej kommer de öfriga till godo; att ingen räntetagare blefve lidande, hvilket skulle i flera Län inträffa, om markegångarne ensamt lades till grund för förvandlingen; samt att, då såväl Kronan, som alla tjenstemän, erhöllo sina inkomster i penningar, derigenom tillskapades ett mägtigt intresse för myntvärdets bibehållande.

d) Af *Petter Persson* från Calmar Län, som föreslagit, att Rikets Ständer måtte, uti afgående skrifvelse, i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes till pröfning företaga och bifalla, hvad Rikets Ständer vid senaste Riksdagen beslöto och till Kongl. Maj:t hemställde, rörande sättet för utgörandet af kronotionde och afrads-spanmålen, samt upprättandet af årliga markegångarne, äfvensom att, derest hinder för en sådan pröfning skulle vara för hand, Kongl. Maj:t ville derom underrätta Rikets Ständer så tidigt, att Ständerna, under det de nu äro tillsammans, må kunna dessa hinder undanrödja, uti hvilken motion *Per Jonsson* och *Sven Isacsson* instämt.

e) Af *Olof Pehrsson* från Gefleborgs Län, som framställt enahanda förslag, hvarmed åtskillige af Bonde-Ståndets ledamöter sig förenat.

f) Af *Jan Olsson* från Gefleborgs Län, i samma syfte, som näst förut omförmälde 2:ne motioner.

g) Af *D. Andersson* från Hallands Län, som, efter att hafva framställt de flerfaldiga olägenheter, hvilka för räntegifvare uppkomma, genom räntetagares rätt att utfordra persedlar in natura och anvisa dem till leverering på längre afstånd ifrån räntegifvarnes hemvist, påyrkat, att indelningsgifvare måtte befrias ifrån forslandet af jordeboks- och läggs-persedelräntorne, då räntegifvaren önskar och gitter dem med penningar, efter årets markegång, lösa, hvarmed *Olof Lindbäck* från Halland samt *Magnus Persson* och *Jöns Ericsson* från Wermland sig förenat.

h) Af *Anders Larsson* från Upsala Län, som föreslagit, att indelningsgifvares gamla rätt att leverera räntorna vid det boställe, hvartill de, enligt indelnings-verket, höra, måtte genom förordning bestämmas, samt att alla ränte-persedlar, med undantag af spanmålen, måtte, lika med dem

som utgå i brutna tal, alltid lösas efter markegång, så att uppsägning af dem till leverering in natura icke å någondera sidan må ifrågakomma, hvaruti, vid motionens föredragning i Bonde-Ståndet, många af Ståndets ledamöter, under åberopande af de uppdrag, de, i sådant afseende, af sina committenter erhållit, instämt, med det tillägg, att räntegifvarne borde efter markegång få lösa spanmålen, lika väl som öfrige ränte-persedlar.

i) Af *Christen Andersson* från Malmöhus Län, hvarmed *L. Bengtsson* från samma Län sig förenat, att all afrads-spanmål, åtminstone den, som utgår från Domkyrko- och Academi-hemman i Skåne, måtte få lösas efter markegång, med förhöjning af gällande forsel-lön.

Äfven nu förevarande fråga, angående sättet för indeldta räntornes utgörande eller lösande med penningar, har, vid flere Riksdagar utgjort föremål för Rikets Ständers öfverläggningar, och får Utskottet hänvisa till Stats-Utskottets utlåtanden vid 1828—1830 årens Riksdag, N:o 323, och vid 1834—1835 årens Riksdag, N:o 273, äfvensom Rikets Ständers här förut omförmälda underdåniga skrifvelser af den 25 Januari 1830, N:o 327, och den 17 Maj 1835, N:o 344.

De väsendtligaste anledningarne till de anförda klagomålen och sökta ändringarne hafva dervid varit de stora olägenheter, som för sådane räntegifvare, hvilkas räntor blifvit till löntagare m. fl. anvisade, uppkommit, genom räntetagarnes rätt att de hufvudsakligaste ränte-persedlarne in natura utfordra, samt de höga lösnings-pris, hvilka räntegifvarne, i följd deraf, ofta nödgats underkasta sig; men då å andra sidan räntetagares i Författningarne grundade rättigheter jemväl bordt bevaras, hafva deraf uppkommit betydliga svårigheter att tillvägabringa sådana stadganden, som kunnat leda till ömsesidig belåtenhet. Detta hinder skulle emedlertid komma att upphöra, i händelse af bifall till Utskottets här förut gjorda hemställan om samtlige anordnade eller förlänta indeldta räntors och kronotionde-spanmåls indragande till Stats-Verket, och endast på detta sätt anser Utskottet det blifva möjligt att, i afseende å räntornas och tiondens utgörande, vidtaga erforderliga förändringar.

Den väsendtligaste svårighet, som grundskatterne för de skattskyldige medföra, består deruti, att desamma, såsom beroende af varuvärdena, vid missväxt-år betydligt uppdrifvas, samt derigenom göra olyckan af en dylik händelse ännu mera känbar och tryckande, hvarförutan de förändringar, desamma till värdes-beloppet äro underkastade, vålla den olägenhet, att de hvarken af Staten eller den skattskyldige kunna tillförlitligen beräknas.

Rättelse uti detta missförhållande är således af behofvet högligen påkallad, och hvilken icke kan tillvägabringas på annat sätt, än att de skattskyldige för af hemmanen utgående räntor och kronotionde erlägga en efter medelpris bestämd lösen i contant. Härvid har väl uppstått fråga derom, att det möjligen kunde medföra svårighet för räntegifvarne att, serdeles om alla räntor och kronotionden till Stats-Verket indroges, blifva betagne tillfället att, der de skulle det åstunda, sina spanmåls-räntor in natura leverera och nödsakas derför erlägga lösen; men först och främst måste i betragtande tagas, att, så framt de nu ifrågakomne förändringarne skola tillvägabringas samt den fördel beredas de skattskyldige, att dels undvika leveranser till indelningshafvare, och dels få lösa räntorna efter medelpris, på det sådane prisförhöjningar, som uti missväxt-år uppstå, må blifva mindre känbara, sådant icke kan verkställas under annat vilkor, än att lösen alltid erlägges med penningar, enär, då lösningspriset sålunda icke bestämdes af årets markegång, det icke rimligen kunde medgifvas räntegifvarne en levereringsrätt, som naturligtvis aldrig komme att begagnas vid andra tillfällen, än då årets gångbara pris understege det medelpris, hvarefter lösen borde erläggas, hvarigenom, utom andra olägenheter, högst betydliga förluster för Stats-Verket skulle uppkomma. Den befarade svårigheten att genom afsättning af den spanmål, som under nuvarande förhållanden kan in natura få levereras, bereda tillgång till lösens erläggande, tror ock Utskottet vara föga betydlig, då man erinrar sig, att ej mindre Staten och de indelningshafvare, hvilka annars skulle emottaga spanmål, än de personer, som tillhandlade sig den spanmål, ränte- och tionde-tagarne kunde ega att aflåta, i stället blifva afnämare till den spanmål, räntegifvarne vilja försälja, hvarvid dessa senare icke äro underkastade de förbindelser i afseende å sädens beskaffenhet, hvilka vid leverering till räntetagare, eller dem, som tillhandlat sig deras rätt, borde iagttagas, hvadan ock Utskottet hyser den öfvertygelsen, att de skattskyldige, emot ernåendet af de högst väsendtliga fördelar, som här förut omförmälde förändringar skulle medföra, gerna skola underkasta sig det derifrån oskiljaktiga besväret att sjelfve draga försorg om försäljning af sådan ränte- och tionde-spanmål, som annars kunnat in natura levereras, och att Utskottet uti denna åsigt icke misstagit sig, synes vara bekräftadt af de yttranden, en betydlig del af Bonde-Ståndets ledamöter afgifvit, då motionerne i ämnet remitterades.

I afseende å grunderne för lösningsprisens bestämmande förekommer, att, på sätt här förut är vordet omförmäldt, en motionär föreslagit,

att, efter föregången undersökning, till utrönande af de vid indeldta räntors och kronotiondes lösen under de sist förflutna 10 åren verkligen gängse pris, berörde räntors och spanmåls värde efter medium deraf borde uträknas och detta belopp såsom ständig penninge-ränta bestämmas, hvaremot andre yrkat, att lösningsprisen borde, efter medium af förflutne 10 års markegång, antingen årligen uträknas eller för 5 år i sender utsättas. Utskottet medgifver väl, att det förstnämnda förslaget åsyftar och skulle medföra mycken enkelhet i utskyldernes debitering och redovisning; men då erfarenheten ådagalagt, huruledes af mångfaldiga, dels fortgående, dels tillfälliga anledningar, mynt- och varu-värdenas förhållande till hvarandra, under loppet af en längre tidrymd, betydligen förändras, tror Utskottet det vara betänkligt att, serdeles för närvarande och innan det hunnit visa sig, hvad resultat räntornas utgörande med penningar kan medföra, förvandla persedel-räntorne till en, efter nuvarande förhållanden, för alla tider bestämd penninge-ränta; och torde ett stöd för denna åsigt jemväl kunna hemtas, om uppmärksamheten fästes å det förhållande, som nu skulle hafva egt rum, derest ifrågavarande räntor, i stället att utsättas uti persedlar, blifvit bestämde i contant efter de vid skattläggnings-tiderne gängse varuvärden. Efter Utskottets tanka är det således lämpligast samt både med Stats-Verkets och de skattskyldiges ömsesidiga rättigheter mest förenligt, om lösnings-prisen för viss tid fastställas efter medium af de markegångspris, som varit gällande under någon längre tidrymd, hvilken Utskottet, lika med Rikets senast församlade Ständer, anser böra till 10 år bestämmas, och hvarigenom lösnings-prisen kunna lämpas efter den omskiftning, som uti varuvärdena eger rum.

Vid afgörandet af frågan derom, huru med beräknandet af lösningsprisen i öfrigt bör tillgå och om de årligen eller för längre tid skola fastställas, anser Utskottet jemväl i betragtande böra tagas det betydliga besvär, som de indeldta räntornes debitering, genom de derför erforderliga uträkningar, medför, samt det dröjsmål, som dervid uppstår, om densamma skall af skatteårets markegång blifva beroende. Genom verkställighet af det vid sista Riksdagen fattade beslut, att lösen borde erläggas efter medium af skatteårets och näst föregående 9 års markegång, blefve dessa olägenheter oförändradt qvarstående, enär nya uträkningar hvarje år erfordrades och debiteringen icke skulle kunna verkställas förr, än årets markegång blifvit satt, hvarförutan dervid förekommer, att markegångs-sättningen, om nämnde beräkningssätt antoges, svårligen skulle kunna framflyttas till den derför lämpligaste tid, i anseende till det ytterligare dröjsmål med

debiteringen, som deraf blefve förorsakadt. Deremot skulle nyssberörde olägenheter undanrödjas genom antagande af den utaf Herr Grefve *Spens* föreslagne modification uti Rikets Ständers vid sistlidne Riksdag fattade beslut, eller att lösningspriset bestämmes för 5 år i sender, på grund af nästföregående 10 års markegång, hvarigenom, utan någon förlust för de skattdragande, vunnes de väsendtliga fördelar, att nya uträkningar endast hvarje 5:te år erfordrades och att debiteringen kunde verkställas så tidigt på året som helst, hvarjemte ej mindre Statens inkomster, än de skattskyldiges utgifter blefvo mera bestämde. Och har Utskottet derföre så mycket mindre tvekat att nämnde förslag biträda, som det jemväl finnes instämma med de åsigter, hvilka blifvit yttrade uti Rikets Ständers, här förut omförmälde, underdåniga skrifvelse af den 25 Januari 1830.

Bland de frågor, som under förevarande ämnes handläggning hos Utskottet uppstått, har äfven varit, huruvida stadgandena, angående de indeldta räntornes lösande, borde utsträckas till de Rusthållare anslagne augmens-räntor, hvilkas indragande till Stats-Verket icke kan ifrågakomma; — Och har Utskottet dervid ansett, att, då innehafvare af rusthåll icke skäligen kunna ega anspråk att uppbära dem, till hjelp vid rustningen, anslagne augments-räntor efter andra grunder, än som för utgörande af hemmans-räntor i allmänhet varda stadgade, allenast någon nedsättning uti sjelfva räntan icke äger rum, samt för öfrigt förhållandet allmännast lärer vara, att augments-räntorne lösas efter markegång, helst rusthållarne, såsom sjelfve afsättande enahanda producter, hvaraf dessa räntor bestå, föga skulle vara belåtne att dem in natura utfordra, för att sedan med deras afyttrande belastas, augments-räntorne böra till Rusthållarne contant erläggas, efter enahanda lösningspris, som för öfriga hemmansräntors liqviderande till Stats-Verket är för året gällande.

Deremot tror Utskottet, att i afseende å sådane indeldta räntor, som äro anordnade och, i följd af hvad här förut är vordet föreslaget, skulle komma att af indelnings-hafvarne tills vidare bibehållas, de nu gällande stadganden, så länge detta förhållande fortfar, böra lända till efterrättelse, helst det icke synes vara lämpligt att, då dylikt dispositionsätt skulle komma att småningom försvinna, förändrade föreskrifter i ämnet för närvarande meddela.

I enlighet med hvad sålunda, i afseende å sättet för indeldta räntornes utgörande eller lösande, är vordet yttradt, hemställer Utskottet, att Rikets Ständer för deras del, måtte besluta:

1:o att all krono-tionde och afrads-spanmål samt de af hemman och lägenheter utgående räntor, som till Stats-Verket skola utgöras, böra lösas i contant, efter ett för fem år i sender bestämdt pris, hvilket, der icke serskildta föreskrifter i afseende å förvandlingen äro gifna, grundas på medium af senast förflutne 10 års markegång;

2:o att efter enahanda grund liqvideras de augments-räntor, som till vederbörande rusthålls-innehafvare böra erläggas;

3:o att början göres år 1841, då, efter uppgjorde sammandrag af de åren 1831—1840 bestämde markegångs-pris, medium deraf, eller 1/10:del, jemnad till fulla skillingtal på det sätt, att 6 rst. ej beräknas, och hvad som går derutöfver, upptages till full skilling, kommer att utgöra det för åren 1841—1845 gällande lösningspris, hvarefter nytt lösningspris, enligt samma grunder, för nästföljande fem år bestämmes och så vidare fortgår;

4:o att med utgörande eller liqviderande af alla sådane räntor, eller hemman såsom grundränta, åliggande præstationer, hvilka äro till inrättningar, stater och corpser eller enskilde personer eller till serskilda föremål anvisade eller förlänta och, i följd af Rikets Ständers nu vidtagande beslut, komma att tills vidare till dem utgå, så länge sådant fortfar, enligt nu gällande stadganden, förhålles.

Hvad serskildt angår frågan om den förut beslutade, men icke åstadkomne reduction af hemmans-räntorne till färre persedlar; så enär denna åtgärd, som endast afsett beredande af lättnad uti debiteringen, blifver af behofvet påkallad, om Rikets Ständer bifalla, hvad Utskottet nu föreslagit, och förnyad uträkning af det contanta värdet således endast hvarje 5:te år erfordras, men denna omsättning skulle medföra serdeles vidlyftigt arbete och lätt föranleda till en mängd tvister, genom klagomål å de skattskyldiges sida, har Utskottet trott sig böra föreslå,

att förrberörde omsättnings-åtgärd, tills vidare och intill dess genom resultaten af det nya lösningssättet visat sig, huruvida den numera är af verkligt behof påkallad, må anstå.

I följd af hvad sålunda blifvit föreslaget, anser Utskottet serskildt yttrande icke erfordras, i anledning af *Per Jönssons* från Malmöhus Län motion om rättighet att lösa tionde-spanmål med viss förhöjning samt nedsättning i forsellönen för den till Stockholms Stora Barnhus anslagne spanmål; *Johannis Johanssons* från Götheborgs Län motion om förändring i tiden för leverering af ränte-spanmål från Oroust och Tjörns härader af nämnde

Län, samt *Anders Normarks* från Westerbottens Län motion om åtskillige förändringar uti stadgandena, angående skyldigheten att forsla indeldt spanmål.

4:o *Angående Markegångs-sättningen.*

Utom de här förut omförmälde motioner, hvilka åsyftat åtgärders vidtagande för verkställighet af Rikets Ständers vid senaste Riksdagen fattade beslut, angående räntepersedlarnes lösande, m. m., och i sammanhang dermed om förändringar uti stadgandena rörande markegångs-sättningen, hafva följande motioner, serskildt omfattande sistberörde ämne, blifvit till Utskottet remitterade:

a) af Herr Grefve *Spens, C. G.*, som då, i händelse af bifall till Herr Grefvens serskildt framställde förslag, att hemmans-räntorne måtte få lösas efter medelpris, grundadt på markegången under de senaste 10 åren före det, då lösningspriset bestämmes, behofvet icke fordrar, att markegångssättningen påskyndas i och för utskyldernes debitering, och det således blefve möjligt att, utan hinder för uppbörden, för berörde åtgärd bestämma en lämpligare tid än hittills, samt med hänsigt tillika till den förändring vid markegångs-sättningen, som erfordras, i händelse afseende fästes å hvad angående indeldta räntornes disposition blifvit föreslaget, hemställt, att Stats-Utskottet måtte föreslå nödiga förändringar uti såväl tiden för markegångssättningen, hvilken motionären ansett böra framflyttas minst till Februari månad, som hvad dervid bör iagttagas, på det att densamma bättre än hittills må öfverensstämma med de gångbara prisen, hvarförutan borde stadgas, att ändring uti hvad Länens Deputerade dervid bestämma, icke må kunna af Kongl. Kammar-Collegium förändras;

b) af Prosten *Lyth*, som, under anförande, huruledes det med Svenska folkets, enligt grundlagarne ägande rätt att sig sjelf beskatta, stode illa tillsammans, att de beslut, Riks-Ståndens Deputerade fatta uti en på beskattningen så betydligt inverkande fråga, som markegångs-sättningen, kunna af Kongl. Kammar-Collegium förändras, samt med åberopande af åtskillige exempel derå, att denna pröfningsrätt föranledt öfverdrifna förhöjningar, föreslagit, att, i händelse den ifrågasatte methoden för markegångs-sättningens bestämmande efter 10 års medelpris skulle komma till verkställighet, ett billigt afseende då må fästas vid de ojemnheter i senast förflutna årens markegångssättningar, som genom af motionären öfverklagade åtgärderne uppkommit, samt att, i händelse de inom Länen upprättade markegångs-

taxorne

taxorne anses behöfva ytterligare granskning och controllering, sådant då må uppdragas, hvarken åt Kongl. Kammar-Collegium eller åt något annat Embetsverk, utan helst åt Rikets Ständers Fullmägtige i Banken och Riksgälds-Contoret; uti hvilka förslag Prostarne *Gahne* och *Hallström* instämt;

c) af *Anders Andersson* från Östergöthlands Län, som föreslagit, att, då vid markegångs-sättningen inom Länet både räntegifvare och räntetagare deltogo, någon tillökning utöfver det af Comitéen bestämda markegångspris icke må tillåtas, samt således Kongl. Kammar-Collegium icke ega rätt att uti de sålunda stadgade varu-värden besluta någon förändring; äfvensom att sedan, efter skedd öfverenskommelse emellan räntegifvare och räntetagare, den senare ingått på att taga lösen för spanmål, liqviden bör ske efter årets markegång, utan tillökning för forsellön;

d) af *Nils Strindlund* från Wester-Norrlands Län;

e) af *Anders Nilsson* från Östergöthlands Län;

f) af *Johan Persson* från Upsala Län; och

g) af *Per Burge* och *Christer Persson* från Gottland, hvilka alla, under anförande af det, efter motionärernes förmenande, olämpliga deruti, att de af Riks-Ståndens Deputerade bestämda markegångspris skola kunna af Kongl. Kammar-Collegium förändras, yrkat, att berörde Embetsverks rätt att pröfva besvär öfver markegångs-sättningarne måtte upphöra; hvarjemte de 2:ne sistnämnde motionärerne föreslagit, att, när den skattskyldige vill in natura aflemna räntepersedlar, 2:ne tillkallade husbönder, i Krono-Länsmannens närvaro, må ega att dem besigtiga, godkänna och försegla, hvarefter de af indelnings-hafvaren borde utan invändning emottagas.

Att de fastställde markegångs-prisen, serdeles å spanmål, ofta icke varit öfverensstämmande med de för året allmännast gängse försäljningspris, och således icke uppfyllt det åsyftade ändamålet att uttrycka rätta varu-värdet, har länge varit insedt och utgjort föremål för klander. — Orsaken härtill måtte egentligen sökas deruti, att markegångs-sättningen, enligt hittills gällande stadganden, skolat förrättas en tid på året, då spanmålen ännu icke är uttröskad samt således hvarken verkliga resultatet af skörden kändt, eller någon allmännare försäljning verkställd, hvarigenom stadgade pris kunnat uppkomma. Denna tidiga markegångs-sättning har likväl varit nödvändig, med afseende å debitering och uppbörd af årets krono-utskylder, som till en väsendtlig del deraf berott. Sedan det blifvit beslutadt, att första uppbördsstämman skulle upphöra, stadgade väl Rikets Ständer, vid sista Riksdagen, för deras del, att markegångssättningen skulle

framflyttas till den 8 Januari, hvarå verkställighet dock ännu icke följt; men äfven denna tid anser Utskottet icke fullt lämplig, emedan spanmålsprisen då ännu icke hunnit stadga sig, serdeles, som under en längre tid derförut, i anseende till Julhelgen, någon väsendtlig handel icke egt rum. Om deremot de af Utskottet nu föreslagne grunder för spanmåls och öfrige räntepersedlars lösande, blifva af Rikets Ständer antagne och således lösningsprisen för året icke vidare af samma års markegång beroende, skulle numera icke hinder möta att, i fråga om tiden, då markegångs-sättningen bör verkställas, göra de förändringar, som finnas af behofvet påkallade, för att det med denna förrättning åsyftade ändamål med möjligaste tillförlitlighet må kunna uppnås; och i detta afseende är, efter Utskottets tanka, nödvändigt, att markegångssättningen icke verkställes, förr än sädesprisen hunnit stadga sig och omdömet om de verkliga prisen derigenom erhölle en så tillförlitlig grund, att väsendtligen olika åsigter icke borde uppstå samt rätta förhållandet åtminstone skulle kunna lätt utredas.

Kommer nyssnämnde indragning af de indeldta räntorna att ega rum, blifver det äfven nödigt att derefter förändra det nu gällande stadgande, att Deputerade för markegångssättningen skola utgöras af så väl räntegifvare, som räntetagare, till hälften hvardera. Då denna sammansättning varit grundad derpå, att de olika intressena skulle bilda en motvigt emot hvarandra, till förekommande af oskälig förhöjning eller nedsättning, torde visserligen den farhågan kunna uppstå, att, om löntagarne icke vidare blefve intresserade uti prisens upprätthållande, dessa kunde blifva utsatte lägre, än vederborde, och minskning uti Stats-Verkets tillständiga rätt derigenom uppkomma; men, utom det att skäligen bör antagas, att till Deputerade för markegångs-sättningen icke kallas andra personer, än som ega den kännedom om förhållandet och redbarhet i caracteren, att de, utan biafsigter, efter bästa öfvertygelse, fullgöra det granlaga värf, som dem uppdrages och att, i annat fall, missbruk svårligen kunna förekommas, hvilka föreskrifter än blefve meddeldte, så bör härvid icke förbises, att, om markegångssättningen framflyttas till en tidpunkt, då prisen hunnit stadga sig, samt meningarne om verkliga förhållandet således icke böra blifva väsendtligen olika, det synes vara föga anledning att befara, det Deputerade skulle tillåta sig att uppgifva och utsätta pris, som icke vore med de verkligen gångbara öfverensstämmande, hvarförutan, äfven efter den ifrågaställde förändringen, icke bland Deputerade saknades ledamöter, hvilka vore intresserade deruti, att obehörig nedsättning icke eger rum, enär presterskapets tionde kommer att oförändradt utgå, som hittills, och den-

samma på många ställen, enligt conventioner, skall efter markegång lösas, äfvensom rusthållare, med afseende å augments-räntorne, komme att ega samma intresse.

Hvad serskildt vidkommer frågan om upphörande af den Kongl. Kammar-Collegium uppdragne rättighet att, på grund af dess Advocat-Fiscals-Embetes eller enskilde personers klagomål, pröfva de af Deputerade satte markegångspris; så enär uti 75 §. af Regeringsformen förutsättes, att ändring uti den af Riks-Ståndens Deputerade bestämda markegång må kunna sökas, anser Utskottet lämpligast, att, intilldess förändring häruti i grundlagsenlig ordning kan vinnas, de i fråga om besvär öfver berörde åtgärder i nu gällande stadganden fortfarande lända till efterrättelse.

På grund af hvad sålunda blifvit yttradt, tillstyrker Utskottet följande förändringar uti de om markegångs-sättningarne gällande stadganden:

1:o att så beskaffade uppgifter, som hittills blifvit aflemnade, upptagande de, under den från början af hösten framflutne tiden, gängse pris, böra från hvarje stad och fögderi afgifvas så tidigt, att de, inom slutet af Januari månad hvarje år, kunna vara till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insände;

2:o att Riks-Ståndens Deputerade, hvilka, på hittills vanligt sätt, utväljas, likväl utan nu stadgad fördelning af visst antal räntegifvare och räntetagare, sammanträda inom första hälften af Februari månad, för att, med ledning af förut nämnde prisuppgifter och på grund af egen kännedom, stadga markegångspriset för det förflutna året, i noga öfverensstämmelse med de pris, som sedan föregående höst äro i Länet allmännast gängse.

Hvaremot Utskottet hemställer, att motionerne om upphörande af Kongl. Kammar-Collegii rättighet att pröfva anmärkningar vid de af Riks-Ståndens Deputerade bestämda markegångs-pris,

för närvarande icke må bifallas.

Då begagnandet af räntegifvares och räntetagares uppsägnings-rätt, intilldess alla räntor och krono-tionde hinna att till Kronan indragas, måste blifva beroende af det markegångs-pris, som bestämmes, är det nödigt, att, om hvad Utskottet här förut, i afseende å markegångs-sättningen, föreslagit, vinner bifall, någon förändring eger rum uti föreskrifterne i afseende å uppsägning och leverering af de indeldta räntor, som tills vidare komma att fortfarande af räntetagare disponeras, hvadan Utskottet föreslår,

att det må vara räntetagare och räntegifvare obetaget att, inom nu stadgad tid, verkställa uppsägning af räntepersedlar, i hvilket

fall med deras levererande förhålles efter nu gällande stadganden, men att dylik uppsägning jemväl derefter och sist inom slutet af Februari månad må kunna i föreskrifven ordning för sig gå; böran-de i sådan händelse levereringen inom den 14 påföljande Mars verkställas.

5:o *Angående Uppbörds-terminen.*

Uti en af de motioner, Herr Grefve *Spens, C. G.*, på sätt förr nämndt är, i ett sammanhang afgifvit, med förslag till åtskilliga åtgärder för beredande af mera enkelhet uti skatternes utgörande, uppbörd och redovisning, har blifvit anfördt: att, om, i följd af förändrade stadganden, i afseende å tionde-spanmålens samt hemmansräntornes beräknande och utgörande, debiteringen skulle kunna verkställas förr än, enligt nu gällande föreskrifter, intet hinder i detta hänseende mötte för uppbördens tidigare företagande; att, då således endast borde tillses, om och hvad förändring derati kunde vara lämplig och mest passande för de skattskyldige, dervid förekomme, att den nuvarande uppbördstiden, hvilken blifvit bestämd med afseende derå, att egare och innehafvare af jord skulle erhålla nödigt rådrum att försälja sina producter eller, uti Bergslagerne, genom kohlning och körslor bereda sig tillgång till utskyldernes erläggande, medförde den olägenhet, att allt så kalladt arbetsfolk eller sådane, som emot daglön arbeta hos andra, då i allmänhet sakna arbetsförtjenst och således hafva svårt att förvärfva sitt uppehälle, än mindre betala utskylderne, hvilka deremot, utfordrade på annan tid af året, vida lättare skulle kunna gäldas, hvarförutan en mängd personer då bortflyttat ifrån de ställen, der de blifvit skattskrifne, äfvensom att i städerne samma uppbördstermin äfven för andra personer i allmänhet vore obeqväm, emedan handel och rörelse då till stor del ligga nere samt liqvider för det föregående året då skola uppgöras; att, då förhållandena äro så skiljaktiga, det, efter motionärens förmenande, vore rigtigare att hafva tvänne uppbörds-terminer, än att, genom bestämmandet af en enda, underkasta både Staten och de skattskyldige deraf följande olägenheter, hvarigenom ock den fördel vunnes, att icke hela krono-uppbörden på en gång komme att dragas utur rörelsen och att en del deraf kunde blifva förr disponibel; att för städerne ändock icke behöfdes mera, än en uppbördsstämma, enär intet hinder möter att derför utsätta annan termin än å landet, hvaremot å landet 2:ne stämmor blefvo nödige; samt att, ehuru derigenom för uppbördsmän å landet uppkomme ett ökadt besvär, sådant fullt godtgjordes genom utskyldernes lättare indrifvande och undvikandet

af en mängd nu nödige handräcknings- och afkortnings-åtgärder, hvarjemte motionären förmodat, att, om åtskillige i öfrigt af honom föreslagne åtgärder vunne bifall, äfven derigenom en betydlig lindring i göromål, fullt motsvarande besväret med ena uppbördsstämman, skulle beredas; på grund af hvilket allt motionären föreslagit, att uppbördsstämman i städerne må hållas i September månad för det löpande året, samt å landet vid samma tid förrättas en serskild uppbördsstämma, hvarvid alla personer, som icke innehafva jordegendom, skulle sina utskylder erlägga, hvaremot nu stadgade uppbördstid, inskränkt till Januari och Februari månader, borde bibehållas för uppbörden af jordegande eller brukande personers utlagor.

Utskottet instämmer visserligen med motionären deruti, att det dröjsmål, som nu eger rum med uppbördens företagande, medför flere väsendtliga olägenheter samt både svårigheter vid indrifningen och förluster, i anseende till de förändringar, som emellan skattskrifnings- och uppbördstiderne inträffa, äfvensom att de personer, som lefva af dagspenning, i allmänhet vid nuvarande uppbördstid sakna arbetsförtjenst, eller erhålla så ringa daglön, att de oftast icke utan största svårighet kunna afbörda sig krono-utskylderne, hvilka deremot otvifvelagtigt vida lättare skulle vid höstetiden erläggas, samt att äfven för Städernes invånare i allmänhet utskyldernes liqviderande vid nu bestämde tid, då vanligast en mängd andra liqvider ega rum, är mindre beqvämligt; likasom Utskottet ej heller förbisett, att det vore så väl för Stats-Verket förmonligt, om en del af utskylderne tidigare inflöto, som ock i öfrigt, i flera hänseenden, nyttigt, derest icke, som nu sker, alla skatter liktidigt komme att erläggas och således det, i jemförelse till landets rörelse-capital, betydliga belopp, hvartill de uppgå, på en gång dragas ur rörelsen. Men då likväl häremot förekommer, att första gången, denna förändring tillvägabragtes, deraf skulle följa, att städernes invånare och arbetsfolket å landet skulle under loppet af ett år komma att liqvidera tvänne års utskylder, hvilket för mången kunde vara olägligt och säkerligen gåfve anledning till missnöje,

har Utskottet funnit sig icke kunna till förrberörde förslag tillstyrka bifall.

6:o *Om förändrade stadganden, i afseende å controllen öfver uppbördens redovisande.*

I sammanhang med öfriga förslag, har Herr Grefve *Spens, C. G.*, äfven fästat uppmärksamhet derå, att föreskriften, det Kronofogdens qvittencer, för att vara gällande, böra af Häradsskrifvaren annoteras, medför

den väsendtliga olägenhet för de skattskyldige, som icke äro i tillfälle att utlagorna vid uppbörds-stämman sig afbörda, att de antingen nödgas begifva sig till den ofta aflägse boende Häradsskrifvaren, och sålunda måste vidkännas uppoffringar af både tid och kostnad, eller ock äfventyra att, i händelse af Fogdens bristande redovisning, utskylderne ånyo erlägga, till hvilka olägenheters undanrödjande Herr Grefven föreslagit, att, på enahanda sätt, som nu tillgår i Stockholms stad, för hvarje debetsedel må utfärdas ett serskildt betalningsbevis, samt att alla dessa qvittence-blanquetter, jemte uppbördsboken, blefve insända till Konungens Befallningshafvande, för att, efter skedd jemförelse med hvad berörde bok upptager, förses med en serskild stämpel, hvarförutan de icke vore gällande, hvilken åtgärd, då blanquetterne kunde tryckas och endast N:o, namn och summa skrifvas, motionären ansett icke böra för Häradsskrifvaren medföra större tillökning i besväret, än som fullkomligen motsvarades af befrielsen för denne tjensteman ifrån åliggandet att bevista uppbördsstämmorna och föra anteckningar öfver verkställda inbetalningar, hvarförutan den fördel jemväl derigenom uppstode, att skiljaktigheter emellan debetsedlar och uppbördsbok icke kunde ega rum, utan att blifva upptäckte.

Äfvenledes har Herr Grefven förmenat, att, då, enligt nu gällande stadganden, de vid redogörelse-terminen utestående utskylder böra med restlängder verificeras, men dessa restlängder, för att kunna blifva kringsända i Fögderiet och i rättan tid återkomma, måste upprättas redan i Mars månad, hvadan, då indrifning derefter kan ega rum, det vore möjligt för uppbördsmannen att bereda sig laglig verification för vida större belopp, än vid redovisnings-dagen verkligen utestode, hvarpå motionären jemväl trott exempel icke hafva saknats, genom den här förut omförmälda åtgärden att utfärda stämplade betalningsbevis, skulle kunna beredas en vida enklare, säkrare och ända till redogörelsedagen sträckt controll å uppbördsställningen, om det stadgades, att de nämnde dag oguldna utskyldernas belopp borde verificeras med obegagnade qvittencer, hvilka, jemte deröfver socknevis upprättade förteckningar, företeddes, hvarefter förteckningarne ifrån Konungens Befallningshafvande öfversändes till Presterskapet, som skulle dem, lika med hvad nu, i afseende å restlängderne är stadgadt, upplåsa och återsända, med anteckning, huruvida och hvad anmärkning deremot egt rum.

Utskottet, som anser de af Herr Grefve *Spens* sålunda framställda förslag ofelbart leda till fullkomlig controll å den influtna uppbörden, helst serskildt kunde meddelas nödiga föreskrifter, i afseende å verificerande af

det belopp, som efter uppbördsstämmans slut funnes obetaldt, samt undanrödja de flerfaldiga olägenheter och någon gång förluster för de skattskyldige, som åliggandet att anskaffa Häradsskrifvarens annotation å Kronofogdens qvittencer medfört, äfvensom att, på sådant sätt, en vida ändamålsenligare controll å beloppet af de vid redovisningstiden utestående allmänna krono-utskylderne skulle vinnas, än genom de nu anbefallda restlängderne, har funnit sig böra tillstyrka Rikets Ständer

att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att berörde föreslagna åtgärder må varda vidtagne och de närmare föreskrifter, som i följd deraf kunna erfordras, af Kongl. Maj:t i Nåder meddeldte.

7:o *Angående ifrågaställd förändring uti terminen för uppbördens redovisning samt förenkling uti Landsboks-räkenskaperne och deras tidigare afgifvande.*

Herr Grefve *Spens, C. G.*, har jemväl, under åberopande af de serskilda af Herr Grefven väckta motioner, åsyftande förändrade stadganden, i afseende å Uppbörds- och Redogörelse-Verket, hvilka dels här förut äro omförmälde, dels till Bevillnings-Utskottet remitterade, anfört, huruledes då, i händelse af bifall till dessa förslag, Räkenskaps-Verket blefve högst betydligt förenkladt samt uppbörden både lättare och till vissa delar mycket tidigare besörjd, helst kronobetjeningen, i afseende å de icke jordegande eller brukande personernes krono-utskylder, hvilka utskylders utbekommande alltid är med största svårigheter förenadt, kunde tidigare vidtaga indrifnings-åtgärder, der de erfordrades, och hvilka borde vara slutade, innan den öfriga uppbörden vidtoge, det borde blifva möjligt att skyndsammare, än hittills, upprätta räkenskaperne, så att vid den tid, då å landet senare uppbördsstämman skulle hållas, icke annat återstode, än den afslutning, som vore beroende af resultatet af de då till betalning förfallna utskyldernes indrifning; vid hvilket förhållande och då uti städerne all uppbörd, enligt motionärens förslag, borde vara verkställd inom löpande årets utgång, motionären ansett de allmänna krono-räkenskaperne, likasom alla öfrige, kunna upprättas för calender-år, hvarvid de utskylder, som den 31 December samma år ännu icke influtit, upptoges såsom balance, allenast med iagttagande deraf, att, till vinnande af utredning om förhållandet vid redovisningsdagen, balancen, på lika sätt, som uti Rikshufvudboken nu tillgår, specificerade, hvad som efter calender-året blifvit levereradt och hvad vid redogörelsedagen ännu utestode.

Likaså har motionären trott, att då årets räkenskaper, på sätt nämndt är, långt tidigare, än för närvarande kunde till uppgörande företagas, det borde blifva möjligt att, till den bestämda redogörelsedagen hafva den speciella redogörelsen afslutad och således kunna umbära den serskilda summariska räkningen, hvarefter det vore tillräckligt, att, för vinnande af nödig controll å de utestående restantiernas redovisning, serskildt förslag öfver dem afgåfves vid den för special-räkningens aflemnande nu stadgade tid.

Genom ett tidigare vidtagande af de väsendtligaste och besvärligaste indrifnings-åtgärderne, skulle det äfven, efter motionärens förmenande, kunna låta sig göra att bestämma redogörelse-terminen förr, än under närvarande förhållanden, eller till den 1 April; hvarförutan det, i följd af alla dessa förändringar, syntes motionären blifva verkställbart, att, i stället för det landsböckerne nu aflemnas 2:dra året efter det för hvilket redogörelsen aflägges, eller för år 1840, den 1 Juli 1842, kunna afgifva dem vid den för hufvudböckers aflemnande i allmänhet stadgade tid, eller slutet af påföljande året, då Lands-Contoret ändock erhölle 9 månaders rådrum för deras upprättande.

I fråga om tiden för uppbördens redovisande, har Utskottet tillika fått emottaga motioner af Herr Grefve *Mörner, C.,* som, med afseende å svårigheten för Uppbördsmännen att numera, sedan endast en uppbördsstämma hålles, medhinna redogörelsen till den vanliga tiden, eller den 1 Maj, föreslagit, att redogörelse-terminen måtte till den 1 Juni utsträckas, samt af Hr *Lindström, P. H.,* som, på grund af de svårigheter, hvilka för invånarne å Gottland möta vid krono-utskyldernes erläggande vid nu stadgad tid, då communicationen med fasta landet vanligen är hämmad, tiden för uppbördens redovisande måtte bestämmas till den 1 Juli, i stället för den 1 Maj, hvaraf blefve en följd, att uppbördsstämmorna icke behöfde hållas förr, än uti Maj månad, då skeppsfarten tagit sin början.

Hvad vidkommer tiden för uppbördens redovisande; så enär det af Herr Grefve *Spens* väckta förslag grundats på Herr Grefvens framställning derom, att uppbörden i städerne samt af det på landet bosatta arbetsfolks utskylder måtte höstetiden verkställas; men Utskottet funnit sig icke böra denna framställning understödja, anser Utskottet sig ej heller kunna föreslå en tidigare redogörelse-termin, än den närvarande.

Och hvad åter angår yrkandena om samma termins utsträckning i allmänhet till den 1 Juni; så enär hinder icke synes möta att, hädanefter,

lika

lika som hittills, äfven, efter ena uppbördsstämmans indragning egt rum, indrifva uppbörden till den 1 Maj, samt med afseende å den långa tid, som ändock derigenom förflyter, innan föregående årets utskylder blifva disponibla, skäl icke synes vara för handen att, der sådant möjligen kan undvikas, ett ännu längre uppskof medgifva, finner Utskottet sig

jemväl böra afstyrka motionen om utsättande af en senare redovisnings-termin, än den nuvarande.

Men hvad serskildt vidkommer motionen, att redovisnings-tiden för Gottland måtte framflyttas till den 1 Juli, på det att uppbördsstämmorna icke må behöfva hållas förr, än sjöfarten vidtagit; så enär det är ett kändt förhållande, att communicationen emellan Gottland och fasta landet under vintern ofta längre tid är hämmad, hvilket måste ega ett menligt inflytande på rörelsen och äfven kan leda till svårighet att under sådan tid erhålla penningar, anser Utskottet sig böra tillstyrka,

det Rikets Ständer hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att, derest det äskade uppskofvet med redovisningen å Gottland anses nödigt och utan olägenhet kan medgifvas, den ifrågaställde förändringen må ega rum.

Beträffande åter de ifrågaställde förändringarne, att summariska redogörelserne måtte upphöra, samt special-redogörelserne, afslutade för calender-år, aflemnas vid redovisningsdagen, eller i allmänhet den 1 Maj, hvarefter Landt-böckerne skulle kunna vid årets utgång, för det föregående, afgifvas; så vill det synas, att, om, genom antagande af Utskottets nu framställda förslag, det blefve möjligt att tidigt under årets lopp debitera samtlige årets utskylder samt räkenskaperne, i följd af indeldta räntornes indragande till Stats-Verket och lösande med penningar, förenklades, den speciella redogörelsen skulle kunna aflemnas vid redogörelse-dagen, den 1 Maj påföljande året, äfvensom, i sådant fall, Landsboken vid årets slut blifva upprättad; och tror Utskottet sig derföre ega anledning hemställa,

att Rikets Ständer, med anmälan om hvad, i berörde omständigheter, uti förutnämnde motion är vordet andraget, ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t, efter vederbörandes hörande, måtte i Nåder pröfva och bestämma, huruvida icke de ifrågaställde förändringarne skulle, till beredande af enklare och skyndsammare redovisning, kunna vidtagas, samt i sådant fall, och om räkenskaperne blefve för calender-år afslutade, den nuva-

rande beräkningen af uppbörds-år, gående ifrån den 1 Maj ena året till samma tid det andra, afskaffad och dermed sammanhang egande stadganden, i hvad på Kongl. Maj:t ankommer, derefter förändrade eller, der Rikets Ständers medverkan dertill, i ett eller annat afseende erfordras, Proposition derom till Rikets näst sammanträdande Ständer framställa.

Stockholm den 16 Juni 1840.

Reservationer:

Af Herr *af Harmens:* "Jag reserverar mig: 1:o mot Utskottets tillstyrkan, att de till Rusthållen anslagne augments-räntor skola lösas efter de grunder, Betänkandet innehåller. Så länge rustnings-skyldigheten oförändrad qvarstår, måste äfven Staten tillåta Rusthållaren åtnjuta de förmoner, som den senare betingat sig, och Statsmagterna kunna härom ingenting besluta, utan att kränka egande-rätten, såvida icke rusthållare till förändringen lemna sitt bifall. Detta kan efter min förmening lättligen erhållas, om Statsmagterna besluta, att augments-räntorna skola lösas på samma sätt, som andra räntor, men Rusthållaren af Staten njuta ersättning efter samma grunder, som blifvit föreslagna för ersättningen till nu tjenande embetsmän med indeldta löner. Såsom nu besluten lyda, skulle väl embetsmannen få ersättning för forslings-kostnaden, 16 sk. banco per tunna, men icke Rusthållaren, då den förres rätt endast grundar sig på fullmagt, den senares på fastebref; 2:o emot Utskottets afstyrkande att föreslå 2:ne uppbörds-terminer, på sätt Grefve *Spens* i sin motion begärt, emedan det enda skäl, Utskottet anfört, på intet sätt synes vederlägga de i motionen upptagne stora och omfattande förmoner. I andra länder ingå skatterna månadsvis till Staten, dels derföre, att liqviden deraf må underlättas, dels för det att penninge-circulationen icke häftigt skall rubbas genom indrifning af en stor massa mynt på en gång. I Sverige indrifvas nästan alla skatter på en gång, och derifrån härleder sig den för landet känbara penninge-bristen om vintren och mot våren. För städerna bör det vara likgiltigt, hvilken tid på året de betala sina skatter, emedan de utgöra en ringa del af det capital, som ofta omsättes; och att arbetskarlen på landet har minsta arbets-förtjenst och således bästa penninge-tillgång i September och October månader, kan svårligen bestridas annorlunda än undantagsvis."

Af Herr Doctor *Björkman:* "Jag reserverar mig emot detta Betänkande, såvidt dermed afses, att all till Läroverks-staternas aflöning af ålder anslagna kronotionde skall småningom indragas till Kronan, och hela denna aflöning sedan för all framtid, utan någon spanmålsberäkning, bestämmas endast i penningar. Deremot gillar jag fullkomligt, att denna kronotionde af Staten, på sätt i Betänkandet föreslås, hädanefter uppbäres, och ifrågavarande aflöning, beräknad såsom hittills, så långt tillgångarne räcka, efter ett visst tunnetal af anslaget till löntagarne utgår från Stats-Contoret, efter ett för 5 år i sender fixeradt pris. Det tunnetal af spanmål, som för närvarande af de anslagna kyrko-herbergena utgår till vissa Läroverks stater, bör nemligen hädanefter anses såsom en, antingen orubblig eller hvart 50 år föränderbar tionde-sättning, och uppbäras efter för 5 år i sender fixeradt pris, af Stats-Contoret, och derifrån utlemnas till samma stater som förr, och sålunda samtlige lönings-tagarne, i kraft af och i förhållande till alla af ålder gjorda donationer och anslag, everldeligen innehafva den lagliga rätten att få njuta spanmåls-beräkningen till godo. Eljest kunde de vid Universiteten, Gymnasier och Skolor nu säkrare beräknade löner i en framtid blifva underkastade ofta behöfliga, men bestridda lönereglering. Hvad års-markegångs-sättningens förflyttning till Februari månad följande året beträffar, så anser jag den möta stora svårigheter, i anseende såväl till de ännu en tid in natura utgående spanmåls-lönerna, som till många redan för flere år ingångna contracts fullgörande på utfäst tid; äfvensom att den icke är af något behof påkallad, enär hvad i Utskottet blifvit framställdt, den för 5-års-prisen serskildt fastställande förra årets markegång säkrast kan uppgöras af hvarje Läns Pröfnings-Comité. Invändningen, att Pröfnings-Comitéens sammanträde i Augusti eller September skulle för mycket fördröja årets debitering, förfaller lättligen, om Berednings- och Taxerings-Comitéerna på landet sammanslås, emedan deraf följer, att Pröfnings-Comitéerna kunna sammanträda redan i Juni eller Juli."

Af Herr Biskopen Doctor *Hedrén:* "I likhet med Doctor *Björkman*, reserverar jag mig emot detta Betänkande, så vidt det rörer *Clerici-* och *Läroverks-* samt till fromma stiftelser hörande stater, hvilkas lidande blifver otvifvelagtigt, så framt ett bestämdt spanmålspris i penningar varder för all framtid oföränderligen fastställdt. Både lämpligare och rättvisare vore, att låta sådana pris-bestämmelser undergå jemnkningar hvart femte eller hvart tionde år. Måhända vore äfven rådligt att antaga förändringen endast på försök, under någon tid, för att utröna, hvad belåtenhet det kunde medföra på ena eller andra sidan."

Af Herr Prosten *Åstrand:* "Under erkännande af de företräden, Utskottets närvarande förslag eger framför de i samma ämnen vid de föregående 2:ne Riksdagarne af 3:ne Riks-Stånd bifallna tillstyrkanden, anser jag mig dock böra fästa uppmärksamheten på de hufvudsakligaste betänkligheter, som härvid förekomma.

1:o Är det i ett penningefattigt land vådligt för den skattdragande, att natura-præstationerna förvandlas till ständiga penninge-afgifter; synnerligast gäller detta i afseende på spanmålen, för hvars afyttrande under flera på hvarandra continuerligt följande goda år största svårighet inträffar, så att den skattskyldige då blifver försatt i objelplig förlägenhet, när han skall med penningar lösa sin spanmåls-ränta.

2:o Då markegångarne för åren 1831—1840, som med få undantag varit mycket höga, skola läggas till grund för den medel-markegång, hvarefter ränte-persedlarne samt afrads- och kronotionde-spanmålen under nu följande tio åren skola lösas, så tillskyndas räntegifvaren, om de kommande åren blifva goda med låga priser, en orättvis förlust genom den skillnad, hvarmed medel-markegången öfverskjuter medium af de kommande årens pris. Skulle åter de kommande årens pris blifva högre än förra årens, så tillskyndas de räntetagare, som ingått på penninge-anslag, i stället för natura-persedlar och spanmål, en motsvarande förlust.

3:o Förslaget, som väl medgifver, att räntetagare, hvilkas indeldta räntor och på lön anslagna kronotionde kommer att ingå till Stats-Verket, skola i så måtto erhålla ersättning för den dem tillkommande forlön å spanmålen, att denna forlön skall vid bestämmandet af deras penninge-löner tilläggas, innehåller ingen ersättning för forlönen å Rusthållares augments-ränte-spanmål, å kyrkornas vinsäd, å den ränte- och kronotionde-spanmål, som, utan att vara lönings-spanmål, är anslagen till Academier, skol-inrättningar och alla slags fromma stiftelser, då meningen ej är, att äfven denna spanmål skall med alldeles enahanda villkor af Stats-Verket ersättas, eller penninge-anslag tilldelas vederbörande, men lösen likväl ske efter medel-markegång. Man bör dock ihågkomma, att såväl Rusthållarne, som de fromma stiftelserna hafva laglig, dels på contract, dels på privilegier grundad rätt att erhålla full ersättning äfven för spanmålens forsling. Enligt förslaget skola dock räntegifvarne ingen ersättning lemna Stats-Verket för forsel-lönen, och alltså får Stats-Verket vidkännas hela den betydliga förlusten för denna ersättning till löntagarne. Skall Statens och allas rätt betryggas, så blifver rättsenligast, att räntegifvarne vid spanmåls-lösen erlägga utöfver sjelfva medel-markegångspriset den hittills utgå-

ende försel-lönen, à 16 sk. för hvarje tunna råg och korn, och 12 sk. för hvarje tunna hafra, antingen denna lösen erlägges till Stats-Verket eller till andra, dock med undantag för dem, hvilkas ränte-spanmål hittills *ständigt* varit Kronan behållen, såsom vissa qvarnars räntor o. s. v.; men undantag anser jag ej böra göras för den öfriga Stats-Verket behållna ränte- och tionde-spanmålen, som hittills författningsenligt efter tur mellan räntegifvarne inom hvarje Kyrko-herberge blifvit utgjorde.

4:o Förslaget innehåller, att de räntor samt den afrads- och krono-tionde-spanmål, som äro indeldta, skola årligen, efter hvart femte år, bestämd medel-markegång, af räntegifvarne till Stats-Verket utgöras, men räntetagarne deremot qvartaliter erhålla ett mot indelningen svarande penninge-anslag, en gång för alla bestämdt efter medium af markegångarne under åren 1831—1840, med tillagd forsellön å spanmålen. Å ena sidan kan Stats-Verket härigenom under vissa perioder få vidkännas högst betydliga förluster, och sannolikt skall detta isynnerhet nu i början efter förslagets antagande blifva förhållandet. Å andra sidan kan under tidernas längd och synnerligast om någon rubbning i realisationen inträffar, genom prisens förändring ett motsatt förhållande inträda och löntagarnes contanta penninge-anslag nedsjunka till en obetydlighet, i jemförelse mot deras nu egande indelningar. Jag anser fördenskull, att, om förslaget skall antagas, så måste de stater, verk och inrättningar, m. m., som hafva räntor och indeldt spanmål sig anslagne, få behålla nominella beloppet deraf och erhålla sina anslag af Stats-Verket efter de hvart femte år, på grund af nästföregående 10 års medelpris, bestämda medel-markegångar för det Län, der indelningarne nu äro dem tilldeldta, med tillagd forsellön å spanmålen. Kyrkor, Läroverk, Hospitaler och andra fromma stiftelser hafva, enligt ordalydelsen af 4:de §. i Presterskapets privilegier, i detta afseende en tydlig rätt, som jag hoppas, att Rikets Ständer och synnerligast Högvördiga Preste-Ståndet icke lära underlåta att bevaka, och jag tillstyrker, att, i händelse förslaget blifver, oaktadt de af mig deremot framställda betänkligheter, med de deruti behöfliga rättelser, antaget, dervid må uttryckligen fästas det villkor, att, i händelse Högvördiga Ståndet framdeles finner de i 4:de §. af Presterskapets privilegier uppräknade stater och inrättningar hafva blifvit härigenom alltför mycket lidande, Ståndet då må kunna fatta ett till ofelbar verkställighet ledande beslut derom, att räntorna, afrads- och krono-tionde-spanmålen åter må utgöras på det sätt, som nu eger rum.

5:o Intet correctiv är af Utskottet tillstyrkt mot orättvisa markegångar, som hädanefter skola sannolikt ännu mer, än hittills, uppkomma genom

öfvervigten af antingen räntetagare- eller räntegifvare-intressenas inflytelse vid markegångs-sättningarne. Jag anser, att vådan häraf icke kan för närvarande förekommas på annat sätt, än att Riks-Stånden hvar för sig öfverlemna sättet att utse Riks-Ståndens Deputerade för markegångs-sättningarne åt en auctoritet, t. ex. Konungens Befallningshafvande, som skall välja hälften deraf bland räntegifvare och andra hälften bland icke räntegifvare, hvilka, lika till personal-antal af hvarje Riks-Stånd, sammanträda på af Utskottet föreslagna tid och efter verkliga gällande prisen bestämma markegången samt vid stridiga åsigter rösta per capita med rösträtt äfven för Ordföranden. Pröfnings-Comitéerna böra ega den högre pröfnings-rätten öfver markegångs-sättningarne.

6:o Markegångs-sättningens framflyttning till Februari månad är visserligen absolut nödvändig för möjligheten af en rättvis markegång, men för uppsägnings-rättighetens framflyttning, som dermed måste vara förenad, om den skall kunna begagnas, fordras en lagförändring, hvaröfver Lag-Utskottet bör sig yttra."

Af Herr Prosten *Svedelius, P. G.*: "Utan att underkänna Stats-Utskottets goda och conseqvent genomförda afsigt att, medelst förändring af det hittills i allmänhet gällande liqvidations-sättet emellan räntegifvare och räntetagare, låta de tid efter annan häröfver upprepade klagomålen upphöra, och att för framtiden söka afskära alla anledningar dertill, anser jag dock, att det Höglofl. Utskottet uti sitt nu afgifna förslag både kunnat och bordt medgifva någon reservations-rätt för de orter, der krono-tionde-spanmålens aflevererings och anordning af ålder försiggått, utan att de annorstädes öfverklagade olägenheter af prejerier, lagsökningar, m. m., egt rum eller ens ifrågakommit. Såsom ett af mig närmare kändt factum i denna del får jag anföra provinsen Dalarne, eller åtminstone den öfre delen deraf, hvarest krono-tionden allt hittills blifvit levererad utan lösen. Spanmålen, insamlad rotevis, har, efter derom skedd kungörelse, blifvit aflevererad i hvarje församlings så kallade krono-tiondebodar till Häradsskrifvaren, som sedan på bestämda dagar gör utmätningen deraf, i enlighet med de af löningstagarne afgifna anordningar, dervid socknen efter en bestämd ordning tillhandahåller ett erforderligt antal hästar för den spanmål, som skall forslas. Spanmålens in- och utmätning sker af Kyrkovärdarne eller andre godkände män inom församlingen; löntagarne stå uti intet direct förhålllande till tionde-gifvarne vidare, än att de kunna hafva ett ombud, som tillser, att villkoren för sädes-leverancen uppfyllas. Sådane äro hufvudbestämmelserne uti det för kronotionden i Öfre Dalarne antagna uppbördssättet, som, då

det utesluter all godtycklighet å räntegifvares, så väl som räntetagares sida, äfven undanrödjer alla skäliga anledningar till missnöje.

Genom den af Utskottet nu föreslagna utväg för ränte-persedlarnes utgörande måste förenämnde förhållande upphöra; Staten träder emellan; dess tjenstemän nödgas, sannolikt utan ersättning, belastas med en uppbörd, hvilken blir så mycket besvärligare, som egodelningen, der är vidt utsträckt och jord-innehafvarnes lotter ofta ganska ringa. De, som kunna erlägga lösen för spanmålen, blifva säkerligen det minsta antalet. För de öfriga återstår endast valet emellan lagsökning eller leverering af spanmål. I sistnämnde fall, och såvida natura-præstationen medgifves provinsens medellösa invånare, så måste ännu en medlande personal anlitas, nemligen spanmålshandlande, hvilkas påräknade vinst skall tagas af tionde-gifvare, eller af löntagare, eller af Staten. Dessa nu antydda och befarade olägenheter af det nya förslaget, hafva bevekt mig att, under öfverläggning härom i Stats-Utskottet, till de uti Betänkandet föreslagna stadganden påyrka ett tillägg, åsyftande att på de orter, der räntegifvare och räntetagare samfäldt och allmänneligen önska att vidblifva det hittills följda och icke öfverklagade sättet för krono-tiondens eller andre räntors utgörande, sådant måtte varda dem medgifvet, intilldess att andra förhållanden eller åsigter göra en förändring deruti önskvärd för de härutinnan intresserade räntetagare eller räntegifvare; och får jag nu till Riksens Höglofl. Ständer hemställa, huruvida ett sådant tillägg kan anses behöfligt och gagneligt, eller icke."

Af Herr Professoren, Doctor *Thomander:* "Det ändamål, Höglofl. Stats-Utskottet velat vinna genom de nu föreslagna åtgärderne, nemligen det att för framtiden i görligaste måtto förebygga ej mindre oredor och missnöjen enskilde räntegifvare och räntetagare emellan, än ock den ojemnhet, som på den senaste tiden uppkommit emellan förut lika beskattade hemman, är af den vigt, att jag icke skulle i oträngdt mål emot någon detalj i de derhän syftande förslagen mig reservera. Jag finner mig dock dertill nödsakad i följande omständigheter:

A) De såkallade augments-räntorna anser jag helt och hållet hörande under privat-rätten och således någon väsendtlig förändring i sättet för deras utgörande icke rättsenligt kunna af Rikets Ständer beslutas annorlunda, än sanctionsvis för de serskilda fall, der möjligen räntegifvare och räntetagare en gång för alla om sådan förändring öfverenskomma.

B) Höglofl. Stats-Utskottet har föreslagit, att markegångs-prisen uteslutande skulle läggas till grund för ränte-persedlarnes värdering. Det är känd sak, att markegångs-pris ganska ofta betydligt afvika ifrån de verkliga varu-

pris, som under den egenteliga afsalutiden äro gällande. Detta förhållande beror derpå, att markegången sättes och måste sättas under en tid, då de mest begagnade communicationerne äro afbrutna, handeln till större delen hvilande och varorna således, äfven om tillgången derå kunde med tillförlitlighet beräknas, hvilket med den väsendtligaste räntevaran, spanmålen, icke är fallet, icke hafva något säkert hvarken värde eller efterfrågan. Klagomålen äro icke sällsynta, än öfver allt för högt uppstigande, än öfver alltför låga pris, utan att det mera hädanefter än hittills beror på värderingsmännens omtanka eller samvetsgranhet att sådane missförhållanden förekomma. Sjelf har jag flera år å rad varit en af deputerade för markegångs-sättningen inom det Län, der jag bor; dessutom hafva vid alla dessa tillfällen beslut varit enhälligt fattade, äfvensom grundade på alla de upplysningar, som stått att erhålla, och vid alla dessa tillfällen hafva besluten varit felaktige, d. v. s. vid alla dessa tillfällen har det varit de deputerade omöjligt att, i November månad förutspå den följande försäljningstidens varu-värden. I stället för medel-markegångs-prisens beräkning vågar jag föreslå:

1:o att en Comité för hvart Län må tillsättas i den ordning och på det sätt, som rörande markegångs-deputerade redan är stadgadt, hvilken det skall tillhöra att förskaffa sig och till hvilken, så väl räntegifvare som räntetagare, skola vara berättigade att ingifva alla nödiga ansedde upplysningar, i afseende på de senast förflutne tio årens räntepersedel-pris; böra andes Comitéen, på grund af allmänna verks ordentligen förde böcker, Mäklarebevis samt andra autentiska handlingar och erhållne tillförlitliga uppgifter, efter samma omröstningssätt och med samma besvärs-förmon för vederbörande, som, i författningarne rörande markegångs-sättningen finnes stadgadt, fastställa de medelpris, hvilka för de närmast följande tio åren skola gälla emellan räntegifvare och räntetagare;

2:o att, utan ändring i hvad om den vanliga markegångs-sättningen finnes föreskrifvet, Pröfnings-Comitéen för hvarje Län efter infordrandet af sådane uppgifter, som, enligt författningarne, böra till markegångs-deputerade ingifvas, samt efter de grunder för omröstning, som Bevillnings-förordningen utstakar, fastställer årets lösningspris för alla de här ifrågavarande räntepersedlar, till hvilka ock, så länge enskild rätts innehafvare förefinnes, varandes verk och inrättningar att såsom sådane rätts-innehafvare betrakta;

3:o att

3:o att för de varor, hvarföre serskild forsellön bör beräknas, äfven denna till verkligt värde upptages;

4:o att så framt någon sådan skillnad visar sig emellan Pröfnings-Comitéens fastställde lösningspris och de vid den vanliga markegångs-sättningen bestämda, att de förstnämnde äro högre, denna skillnad då icke må utgöras af räntegifvarne, utan bör af Staten räntetagarne ersättas.

C) Den till största delen med föga sympathi betragtade, men likväl ännu gällande, 114 §. Regerings-formen ställer läroverk och fromma stiftelser under en annan categori än de fleste andra allmänna verk och inrättningar. Staternas historia lemnar i allmänhet för dem, som på enskildes personer eller egendom en gång erhållit vissa rättigheter, icke mycken uppmuntran att afhända sig dessa och i stället hålla sig till Staten. På grund häraf skulle jag för min del icke kunna tilltro mig att, hvad de i allmänhet torftigt utrustade läroverken och fromma stiftelserna vidkommer, annorlunda tillstyrka de af Höglofl. Stats-Utskottet och mig föreslagna åtgärderne, än till en början såsom ett accord emellan räntegifvare och bemälde inrättningar på 30 års tid, efter hvilkas förlopp, det måtte på de sig företeende omständigheterna bero, huruvida contrahenterne å ömse sidor kunna finna sig vid ett fortfarande eller ville i saken annorlunda förfoga. Kunde det också i mer än ett hänseende synas önskligt, att frågan en gång för alla undanrödjes; så fruktar jag likväl, att, om man önskar för mycket, man vinner endast allt för litet. Det ränte-persedels-belopp, som tillhör läroverk och fromma stiftelser, är för dessa af mycken vigt, men ingalunda af en lika stor betydenhet för Staten, då det jemnföres med de öfriga stora intressen, hvilka man här, är i stånd att tillfredsställa, utan att inträngа på privat-rättens område."

Af Herr Prosten *Ahlqvist:* "Emot Höglofl. Utskottets beslut, i afseende på tiden för uppbördsstämmornas hållande, får jag anhålla, att nedanstående reservation blifver Betänkandet bifogad.

Om det föreslagna beslutet blifver antaget, att alla räntor skola i penningar efter markegångs-pris ingå till Staten och det penningebelopp, hvar och en fastighets-egare kommer att erlägga, således betydligen ökas, på vissa orter måhända fördubblas, anser jag, lika med motionären Herr Grefve *Spens,* att olika terminer för uppbördsstämmorna böra utsättas för städerna och landet. Man har hittills klagat, att varuprisen vid tiden af den hittills enda uppbördsstämman betydligen sjunkit, och att serdeles landtmannen oftast befunnit sig i svår förlägenhet för anskaffande af nö-

diga medel till krono-utskyldernas utgörande; men denna förlägenhet måste hädanefter blifva ännu större, då den erforderliga summan icke blott blifver betydligen högre och betydligare varu-afsättning nödig, utan äfven svårigheterne, om icke omöjligheten, för afsättningen ökade. De fördelar, för landtmannen isynnerhet, hvilka man genom de föreslagna förändringarne velat åstadkomma, skola, genom deras indrifning i städerne och på landet vid samma tid, icke blott tillintetgöras, utan ett större ondt tillvägabringas. Den både hastiga och stora nedsättning af varuprisen, då säljarne nödgas till salu utbjuda fördubblade qvantiteter varor, för att hopsamla fördubblade penningebelopp, under det köparne, för samma ändamål, måste möjligast inskränka sina uppköp, skall tillskynda de förre större förluster, än de prejerier, hvaröfver man klagat. Detta skulle undvikas, om uppbördsstämmorna utsattes för städerna till September månad och för fastighets-innehafvare på landet till Januari. För alla icke-fastighets-innehafvare på landet bör äfven uppbördsstämman utsättas till September månad, då krono-utskylderne kunde vara erlagde, innan flyttningstiden infaller och alla de besvär och omgångar med efterlysningar och dylikt, i afseende på undanflyttade personer, skulle undvikas. För den så kallade arbetsklassen på landet skulle denna uppbörds-termin ock vara mera passande, och utskyldernas liqviderande lättare, genom den större arbetsförtjenst och tillgångpå penningar, som då inträffar, i jemnförelse med hvad som eger rum under vintertiden och serdeles straxt efter Julhögtiden och Nyåret.

För arbetsfolket, som erlägger ett ringa belopp och hvars utskylder, om derom vid denna Riksdag af Stats- och Bevillnings-Utskotten framstälde förslag bifallas, blifva betydligt nedsatte, kan öfvergången till en tidigare liqvid icke, på sätt Utskottet förmenat, medföra någon olägenhet; och hvad städernes invånare angår, så vore det lätt att göra förändringen mindre känbar derigenom, att uppbördsstämman tillbakaflyttades endast en månad hvarje år, intilldess man på sådant sätt komme till den uppbördstid, som blifvit föreslagen, eller September månad."

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS J. A. WALLDÉN,
1840.

N:o 171.

Ank. till Exp. Utsk. den 17 Juni, kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående väckt motion om upphörande af Kronans rätt att, till utgörande in natura, utfordra ränte-dagsverken på Wisingsö, m. m.

(I. A.)

Riksdagsfullmägtigen *Peter Jönsson* från Jönköpings Län har, uti ett hos Hedervärda Bonde-Ståndet afgifvet och till Stats-Utskottets handläggning remitteradt memorial, anfört: att ifrån äldre tider tillbaka räntedagsverken af Krono- och Kronoskatte-hemman på Wisingsö blifvit in natura utgjorde vid den på samma ö belägna Wisingsborgs Kungsgård, intilldess vid Kungsgårdens upplåtande till ekeplantering behofvet af dessa dagsverken upphörde och hemmansegarne ålades att dem betala efter årligt markegångspris; att, då likväl denna nya penninge-utgift befunnits för allmogen alltför tryckande, Kongl. Maj:t, med anledning af hemmansegarnes å nämnde ö i underdånighet gjorde ansökning att få in natura utgöra omförmälde dagsverken, eller vinna nedsättning i det bestämda lösningspriset och i enlighet med Rikets Ständers vid sistlidne Riksdag fattade beslut, genom Nådigt Bref af den 19 Juli 1834, förklarat, att hemmansåboerne på Wisingsö väl icke kunde frikallas från skyldigheten att ifrågavarande dagsverken in natura utgöra, när Kronan af de samma funne sig vara i behof, men att, då berörde dagsverken icke in natura utfordrades, utan lösen derför i penningar skulle erläggas, densamma då finge bestämmas till en fjerdedel af hvad den årliga markegången för dränge-dagsverke i Länet utsatte; att emedlertid då, genom Kongl. Brefven den 28 Aug. 1834 och den 7 Febr. 1835, i Nåder förordnats, att af de dagsverken, som hemmansegarne å Wisingsö, enligt ofvannämnde Kongl. Bref af den 19 Juli 1834, äro skyldige att till Kronan utgöra, när Kronan deraf funne sig vara i behof, Styrelsen öfver ekeplanteringarne i Riket egde att, efter genom Förvaltaren på stället hemmansegarne derom meddelad tillsägelse, in natura utfordra och begagna det antal, som Styrelsen för verkställandet af ekeplanteringen å ön och för skötseln af Kronans egendom derstädes kunde finna årligen nödiga, hvarvid värdet af de sålunda begagnade dagsverken borde Stats-Verket af Styrelsen godtgöras med en fjerdedel af Länets markegångspris för dränge-dagsverken, följden häraf blifvit, icke allenast att den välgö-

rande och af behofvet högligen påkallade lindring i öboernes tryckande skatter, hvilken af Kongl. Brefvet den 19 Juli 1834 bordt kunna påräknas, helt och hållet tillintetgjorts, utan ock, att den gamla dagsverksskyldigheten återkommit mera betungande, än någonsin tillförene, emedan hemmansåboerne nu måste sköta både Kungsgården, ekeplanteringen och flera i senare åren inköpte, aflägset belägne, Kronolägenheter, hvaremot den af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer vid beviljandet af nedsättning i dagsverkenas lösningspris åsyftade lindring i allmogens bördor i stället blifvit ingenting annat, än en ren skänk till fonden för ekeplanteringen.

För afhjelpande af dessa svårigheter, som utgjorde föremål för öboernes billiga klagan och hvilkas fortfarande snart torde bringa många hemman i ödesmål, är af motionären föreslaget:

1:o att Kronans rättighet att till utgörande in natura utfordra räntedagsverken på Wisingsö må upphöra; lösen för samma dagsverken betalas af hemmansegarne med en fjerdedel af markegångspriset och ekeplanteringsarbetet besörjas genom frivilliga öfverenskommelser, i likhet med hvad som egde rum de första åren af nämnde inrättnings bestånd, utan att någon brist på arbetare då förspordes;

2:o att, om befrielsen från dagsverkens utgörande icke kunde öboerne tillerkännas, de dock måtte ega rättighet att, endast vid Wisingsborgs Kungsgård, utgöra sina dagsverken, utan att, såsom nu vore händelsen, kallas till arbete vid andra aflägsna och i senare tider inköpta Kronolägenheter på ön;

3:o att hemmanen på nämnde ö, *Tunnersta Norregården,* 1 mantal, *Wrixlösa Runskegården,* ½ mantal och *Stigby Svenskgården,* ½ mantal, hvilka, enligt Kongl. Brefvet den 17 Mars 1807, äro befriade från dagsverksskyldigheten till Kungsgården och alltsedan betalt hemmantalsräntan efter full markegång, må blifva delagtige i den föreslagne allmänna nedsättningen i dagsverkenas betalande och befrielsen från deras utgörande, eller att, i händelse nämnde förslag icke kunde bifallas, förrberörde 3:ne hemman, tillsammans 2 mantal, då måtte tillåtas att, i likhet med alla öfriga, deltaga i dagsverksskyldigheten och betala de dagsverken, som icke utfordras, med en fjerdedel af markegångspriset; och

4:o att hemmanen *Ed Storgården,* 1 mantal, *Torp Norrgården,* 1 mantal och *Tunnersta Skattegården,* 1 mantal, hvilkas räntor äro anslagne på lön till Landt-Räntmästaren i Länet, måtte, i anseende till deras ytterst svaga beskaffenhet, tillerkännas rättighet att lösa räntedagsverken med en fjerdedel af markegångspriset och den derigenom uppkommande brist

uti Landt-Räntmästarens indelning honom godtgöras genom contant anslag af Statsmedlen.

Utskottet har tagit detta ärende i öfvervägande, och hvad först angår motionärens gjorde hemställan om upphörande af Kronans rätt att till utgörande in natura utfordra ränte-dagsverken på Wisingsö, så enär, i anledning af den utaf hemmansegarne på nämnde ö vid sistlidne Riksdag framställde anhållan, att, derest ej tillfälle sökanderne bereddes att, dädanefter såsom dittills, dagsverksskyldigheten in natura fullgöra, lösen för ifrågavarande dagsverken måtte inskränkas till $\frac{1}{4}$-del af markegångspriset, eller ock annan åtgärd vidtagas till förekommande af öboernes obestånd, Rikets Ständer, på sätt deras underdåniga skrifvelse af den 4 Juli 1834, N:o 59, utvisar, ansett bemälde hemmansegare fortfarande vara skyldige att dessa dagsverken in natura utgöra, då Kronan funne sig deraf vara i behof, men medgifvit, att lösningspriset för samma dagsverken, då de icke utfordrades, finge bestämmas till en fjerdedel af årliga markegångspriset för dränge-dagsverken i Länet, har Utskottet, då de angående dagsverksskyldigheternas utgörande på Wisingsö sålunda meddeldte stadganden tillkommit, i öfverensstämmelse med öboernes egen begäran, och sedan Kungsgården blifvit till ekeplantering anvisad, hvadan andra förhållanden icke ega rum, än då nyssberörde beslut af Rikets Ständer vid förra Riksdagen fattades, funnit sig,

icke kunnat tillstyrka, att något afseende å den af motionären i denna del gjorde framställning må af Rikets Ständer fästas.

Vidkommande dernäst motionärens yrkande, det hemmansegarne icke måtte kunna åläggas att, vid andra Kronolägenheter än Wisingsborgs Kungsgård, fullgöra de dem åliggande dagsverksskyldigheter, så, emedan frågan härom angår rätta tillämpningen af gällande författningar, och, i följd deraf icke utgör föremål för Rikets Ständers pröfning samt den hemmansegare, som i berörde hänseende förmenar sig ega anledning till klagan, är obetaget att, till vinnande af rättelse, sin talan i laga ordning utföra, hemställer Utskottet,

att hvad motionären i förevarande ämne yrkat, icke må till någon åtgärd å Rikets Ständers sida föranleda.

Enär det vill synas, som genom den hemmanen *Tunnersta Norregården, Wrixlösa Runskegården* och *Stigby Svenskgården* medgifne befrielse från dagsverksskyldighetens utgörande till Wisingsborgs Kungsgård, emot vilkor att erlägga hemmantalsräntan efter markegång, det varit afsedt, att

bereda nämnde hemman lättnad uti utgörandet af dem åliggande utskylder till Kronan, men, i följd af den hemmanen på Wisingsö sedermera genom Kongl. Brefvet den 19 Juli 1834 i allmänhet medgifne rättighet att, med endast en fjerdedel af markegångspriset för dränge-dagsverken, erlägga betalning för de Kronan tillkommande, men icke utfordrade, dagsverken, förstnämnde hemman blifvit i afseende på utskyldernes belopp försatte i ett mindre fördelagtigt förhållande, än öfrige lägenheter å berörde ö, har Utskottet trott sig böra föreslå, det Rikets Ständer måtte till Kongl. Maj:t i underdånighet öfverlemna att, derest vederbörande det åstunda och serskildta hinder icke möta, bifalla,

att, i enlighet med motionärens alternativt framställde begäran, hemmanen *Tunnersta Norregården, Wrixlösa Runskegården* och *Stigby Svenskgården* må, med befrielse från hemmantalsräntas utgörande, i likhet med öfriga hemman på Wisingsö, deltaga i dagsverksskyldigheten till Kronan, och, så vida dessa dagsverken icke in natura utfordras, erlägga lösen derför med en fjerdedel af Länets markegångspris å dränge-dagsverken.

Hvad slutligen beträffar motionärens förslag, i afseende på hemmanen *Ed Storegården, Torp Norrgården* och *Tunnersta Skattegården,* hvilkas räntor blifvit Landt-Räntmästaren i Jönköpings Län på lön anslagne, så enär Utskottet, uti serskildt utlåtande, tillstyrkt, att de till Verk och Stater samt embetsmäns aflöning indeldte hemmansräntor, med deruti inbegripne dagsverken, måtte till Kronan indragas, dock att de löntagare, som det åstunda, ega att, för deras tjenstetid, dervid orubbade bibehållas, i hvilket fall, i afseende å deras utgörande, borde, efter nu gällande stadganden, tillgå, finner Utskottet sig böra hemställa,

att, så länge Landt-Räntmästaren i Jönköpings Län vid berörde hemmans räntor bibehålles, någon rubbning deruti icke må ega rum; men att Rikets Ständer deremot ville bifalla, att, så snart desamma till Stats-Verket indragas, med dessa hemmans dagsverksskyldighet må komma att förhållas på enahanda sätt, som med öfrige här förut omförmäldte hemman på Wisingsö.

Stockholm den 16 Juni 1840.

N:o 172.

Ank. till Exp. Utsk. den 17 Juni, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion, angående revision öfver förvaltningen af de för Minister-staten anslagne medel.

(I. A.)

I sammanhang med afgifne anmärkningar, i anledning af Stats-Utskottets utlåtande N:o 40, i hvad detsamma angår frågan om anslaget till Minister-staten, har hos Högvördige Preste-Ståndet, Herr Prosten *Lindmark* väckt motion, det Rikets Ständer måtte besluta att, uti en till Kongl. Maj:t afgående underdånig skrifvelse, reclamera deras grundlagsenliga rättighet att, genom deras Revisorer, granska förvaltningen af de för Minister-staten anslagne medel; hvilken rättighet, i motionärens tanke, vore obestridlig och en gifven följd, af det i 57 § Regerings-formen Svenska folket tillerkända prerogativ att allena sig beskatta.

Stats-Utskottet, till hvars handläggning omförmälde motion blifvit remitterad, har tagit detta ärende i öfvervägande; och då den andel af ifrågavarande anslag, som utgår till aflöning åt de i diplomatiska befattningar anställde embets- och tjenstemän, redovisas uti Kongl. Stats-Contorets räkenskaper, samt förvaltningen af denna andel följagtligen redan är Rikets Ständers och deras Revisorers granskning underkastad, och i afseende på återstoden af berörde anslag, hvilket städse varit till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition öfverlemnadt, förekommer, att de utgifter, som häraf bestridas, till en del äro af den beskaffenhet, att de icke lämpligen böra komma till allmän kännedom, har Utskottet

icke funnit skäl tillstyrka, att den af Herr Prosten *Lindmark* i ofvanberörde afseende väckte motion må till någon åtgärd å Rikets Ständers sida föranleda.

Stockholm den 16 Juni 1840.

N:o 173.

Ank. till Exp.-Utsk. den 17 Juni, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse, angående f. d. Landshöfdingen, Stats-Rådet af Wingårds underdåniga anhållan om befrielse från ränta för en del honom till ersättning ådömde balance-medel.

(I. A.)

Sedan Rikets Ständer vid 1828—1830 årens Riksdag, genom underdånig skrifvelse N:o 338, förklarat, att, så vida dåvarande Landshöfdingen, numera Stats-Rådet m. m. *J. af Wingård,* visade sig inom fem år derefter hafva till fullo betalt de, genom Kongl. Maj:ts Utslag den 12 Aug. 1825, i följd af förre Lands-Secreteraren *G. B. Klemans* iråkade balance, Stats-Rådet till ersättning ådömde skuldbelopp till enskilde personer och sådane publika Cassor, hvilka icke voro ställde under Rikets Ständers disposition, Stats-Rådet finge njuta befrielse från allt ersättningsansvar för de Rikets Ständers Bank och Riksgälds-Contoret, Kongl. Stats-Contoret, General-Tullstyrelsen samt Banco-Disconten, genom omförmäldte Nådiga Utslag tillerkände medel, hvaremot Rikets Ständer funnit någon eftergift icke kunna ega rum, hvarken af en post å 5,000 R:dr, utgörande ett anslag till Invalid-inrättningen i Carlstad, eller å fyra poster å tillsammans 4,979 R:dr 23 sk. 7 r:st., utgörande bland annat medel tillhörige Wadstena Krigsmanshus-Cassa, Passevolance-Cassan och Adelsfane-Regementet; så har Stats-Rådet *af Wingård,* uti en till Kongl. Maj:t i underdånighet ingifven skrift, jemte förmälan, att, efter det han, i öfverensstämmelse med Rikets Ständers förenämnde beslut, till Kongl. Stats-Contoret inbetalt 1,533 R:dr 13 sk. 7 r:st., utgörande återstoden af Adelsfane-Regementets i Wermland indrifne hemmansräntor för år 1820, hvilka räntor numera blifvit till Stats-Verket öfverlåtne, och Kongl. Maj:t, genom Nådig skrifvelse den 7 Februari 1835, förklarat, att Stats-Rådet *af Wingårds* ansvarighet för ifrågavarande balance-medel upphört, Kongl. Krigs-Collegii Advocat-Fiscals-Embete i exsecutiv väg sökt att af Stats-Rådet utbekomma ränta å berörde 1,533 R:dr 13 sk. 7 r:st. ifrån den tid, medlen till Landshöfdinge-Embetet influtit, intilldess betalningen deraf i Kongl. Stats-Contoret erlagts, på anförde skäl, anhållit om befrielse från utgörande af omförmäldte räntebelopp; och har Kongl. Maj:t, sedan Kongl. Stats-Contoret blifvit i ämnet hördt

och sig afstyrkande yttrat, uti till Stats-Utskottet aflåten Nådig skrifvelse af d. 24 sistl. Mars (införd under N:o 58 uti Bih. till R. St. Prot. 1 saml. 1 afd.), enär frågan om den af Krigs-Collegii Advocat-Fiscals-Embete yrkade ränteberäkning berodde på en närmare förklaring af Rikets Ständer, rörande tillämpningen af deras vid 1828—1830 årens Riksdag fattade beslut, i afseende på Stats-Rådet *af Wingårds* ansvarighet för f. d. Lands-Secreteraren *Klemans* balance, till Rikets Ständers pröfning och afgörande öfverlemnat, huruvida eftergift af ifrågavarande ränta, i likhet med hvad Rikets Ständer för andra statsmedel, hörande till *Klemanska* balancen förut beviljat, må Stats-Rådet *af Wingård* förunnas.

Utskottet har tagit detta ärende i öfvervägande; och enär Stats-Rådet *af Wingård,* genom Kongl. Maj:ts förenämnde Utslag af den 12 Aug. 1825, jemte ådömd ansvars- och ersättningsskyldighet för en del af de utaf f. d. Lands-Secreteraren *Kleman* tillgripne och förskingrade medel, tillika blifvit förpligtigad att å samtlige ådömde ersättningsposter erlägga behörig ränta, samt, på sätt ofvan omförmäldt är, den af Rikets Ständer, vid 1828—1830 årens Riksdag, Stats-Rådet *af Wingård* beviljade eftergift af åtskillige bland de balancerade summorne, icke sträckt sig till Adelsfane-Regementets ifrågavarande för år 1820 i Wermland indrifne hemmansräntor, alltså och utan afseende derå, att berörde hemmansräntor sedermera blifvit till Stats-Verket öfverlåtne, anser Utskottet det, i följd af Rikets Ständers meranämnde beslut, ostridigt åligga Stats-Rådet *af Wingård* att för ifrågavarande hemmans räntor, ifrån den tid, desamma till Landshöfdinge-Embetet influtit, intilldess betalningen deraf hos Kongl. Stats-Contoret verkställts, erlägga belöpande ränta; hvadan Utskottet, under åberopande i öfrigt af hvad Kongl. Stats-Contorets uti den Nådiga skrifvelsen intagne yttrande i ämnet innehåller, funnit sig

icke kunna tillstyrka, att den sökte befrielsen från utgörande af ifrågaställde ränte-belopp må Stats-Rådet *af Wingård* beviljas.

Stockholm den 16 Juni 1840.

N:o 174.

Ank. till Exp. Utsk. d. 17 Juni, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om upplåtande till Upsala Central-Hospital af några Kronoparken Åsen och Ulltuna Kungsladugård tillhörige jordar.

(I. A.)

Med anledning af gjord underdånig framställning, rörande behofvet af utvidgad local för det vid Upsala inrättade Central-Hospital, hvarmedelst utrymme kunde vinnas, dels för anläggning af en begrafningsplats, dels för hospitalshjonens curativa behandling genom deras vistande och ändamålsenliga sysselsättande i fria luften, äfvensom för inrättandet framdeles, när Hospitals-fondens tillgångar sådant medgåfve, af en serskild curanstalt för vansinnige personer af den bildade classen, har Kongl. Maj:t, uti en till Rikets Ständer den 8 sistl. Februari i Nåder aflåten och från samtliga Riks-Stånden till Stats-Utskottet remitterad Proposition (införd under N:o 25 i 1 saml. 1 afd. af Bih. till Rikets Ständers Prot.), i öfverensstämmelse med Kongl. Seraphimer-Ordens-Gillets och öfrige i ämnet hörde auctoriteters tillstyrkanden, föreslagit, att, till Upsala Central-Hospital måtte upplåtas såväl 7 tunnland $6\frac{1}{2}$ kappland ofruktbar sand- och mojord å den invid Hospitalet belägne Kronoparken Åsen, som ock 6 tunnland $28\frac{1}{4}$ kappland mark af Ulltuna Kungsladugårds ägor, efter det tiden för nuvarande arrende derå tilländagått; hvarjemte Kongl. Maj:t åt Rikets Ständer öfverlemnat att i sistnämnde fall bestämma den afgift, som pröfvades skäligen böra af Hospitalet utgöras; varande i afseende härå af Directionen för Upsala Hospital föreslaget, att afgiften till Kronan för den andel af Ulltuna Kungsladugårds ägor, som skulle komma att till Hospitalet upplåtas, måtte, derest en så beskaffad afgift ansåges böra ega rum, fastställas till högst 6 kappar spanmål, hälften råg och hälften korn, efter markegångspris, för ängsmarken, 4 kappar för hagmarken och 2 kappar för den del, som endast utgjordes af sandbacke. Då nyttan och behöfligheten af den sökte upplåtelsen till Hospitalet af ifrågavarande jordlägenheter finnes behörigen vitsordad, och upplyst blifvit, dels att den mark, som från Kronoparken Åsen ansetts behöflig, är af ofruktbar beskaffenhet, hvadan genom densammas afträdande någon förlust Kronan icke tillskyndas, dels

att

att ofvanberörde andel af Ulltuna Kungs-ladugårds egor, utan olägenhet för Kungs-ladugården, kan derifrån afsöndras, har Utskottet funnit sig ega skäl tillstyrka,

att Upsala Central-Hospital måtte undfå rättighet att, i enlighet med år 1837 upprättad, vid de med Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition ankomne handlingar, fogad charta, på Kronoparken Åsen, inhägna och begagna ifrågavarande 7 tunnland $6\frac{1}{2}$ kappland jord, samt när nuvarande arrende å Ulltuna Kungs-ladugård upphör, af Kungs-ladugårdens egor intaga och använda förenämnde 6 tunnland $28\frac{1}{4}$ kappland äng och beteshage; hemställande Utskottet derjemte, att Hospitalet må frikallas från erläggande af någon afgift till Kongl. Maj:t och Kronan för de jordlägenheter, hvilka sålunda skulle komma att detsamma upplåtas.

Stockholm den 16 Juni 1840.

N:o 175.

Ank. till Exp. Utsk. den 17 Juni, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion, att åbo- och besittningsrätten till Kronohemmanet Sunnegata måtte återgå till Fröken Anna Sophia Bratt, eller hon, i annat fall, erhålla ersättning af Statsmedlen.

(I. A.)

Uti en inom Hedervärda Bonde-Ståndet väckt, till Stats-Utskottet remitterad, motion, har Riksdagsfullmägtigen från Skaraborgs Län *Fr. von Zveigbergk* föreslagit, att besittningsrätten till hemmanet Sunnegata Uppegården i Kållands härad och Kollandsö socken af Skaraborgs Län, hvilken, enligt motionärens förmenande, blifvit obehörigen frånkänd aflidne Löjtnanten *C. G. Bratts* och dess äfven aflidna hustrus *A. E. Christjernins* omyndiga dotter, *Anna Sophia Bratt,* för hvilken motionären är förmyndare, måtte henne återställas, eller, derest sådant ej kan ske, sedan hemmanet

numera blifvit anslaget till Bohemman åt Häradshöfdingen i Wiste, Åse och Kållands häraders Domsaga, motsvarande ersättning af statsmedlen henne tilläggas.

Af de vid motionen fogade handlingar samt den undersökning, som Utskottet, för att kunna närmare utreda förhållandet, anställt, har inhemtats, att, sedan genom Kongl. Brefvet den 8 November 1751 blifvit förordnadt, att när något hemman på Kållandsö utom börd komme att försäljas, detsamma skulle till Kronan inlösas; och genom Kongl. Brefvet den 29 Januari 1754 stadgats, det besittningsrätten å sådane till Kronan löste hemman endast skulle för åbons lifstid medgifvas, hade Cornetten *Abraham Bratt,* som, år 1753, mot erhållen löseskilling, till Kronan utom börd hemmanet Sunnegata försålt, fått, i anseende till af honom å egendomen gjorde förbättringar, till följd af Kongl. Kammar-Collegii förordnande af år 1763, bibehålla besittningsrätten, hvarå han år 1793 utfärdat gåfvebref till förmon för sin son, förrbemälde Löjtnant *Bratt,* samt dess hustru och barn; af hvilken anledning bemälde Löjtnant äfven åtkommit åbo-rätten, som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Skaraborgs Län, förmedelst resolution den 10 Maj 1822, för enkan fastställt; men sedan Kammar-Advocat-Fiscalen denna resolution i laga ordning öfverklagat, hade Kongl. Kammar-Collegium, genom Utslag den 29 April 1829, frändömt henne ifrågavarande besittningsrätt, den Kongl. Maj:t, med fastställande af samma Utslag den 13 Februari 1830, likväl af *Gunst och Nåd henne för lifstiden* förunnat.

Då således, genom laga beslut, som icke kan blifva föremål för Rikets Ständers pröfning, hemmanet Sunnegata blifvit enkan *Bratt* frändömdt och dottren alltså icke eger några rättsanspråk, hvarken å hemmanets besittning eller deremot svarande ersättning, samt skäl ej eller förekommer att, det oaktadt, serskildt medgifva den sökte besittningsrätten, hvilket dessutom förhindras deraf, att hemmanet, på sätt motionären uppgifvit, blifvit till boställe anvisadt, har Utskottet

icke kunnat å motionärens framställning tillstyrka något afseende.

Stockholm den 16 Juni 1840.

N:o 176.

Ank. till Exp. Utsk. den 17 Juni, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående öfverlåtelse till Kyrkoherde-bostället i Vestra Tollstads Socken af Krono-ängen Skinnarvrån.

(I. A.)

Sedan den uti Östergöthlands Län och Linköpings Stift belägne Vestra Tollstads församlings kyrkogård, innehållande omkring 8 kappland, befunnits otillräcklig för den derstädes beslutade nya kyrkobyggnad med tillhörande grifteplats, och alltså borde tillökas med jordegor af Kyrkoherdeboställets område till ½ tunland bördig mark, men församlingen saknade utväg att gälda Kyrkoherdeboställets, genom en sådan jordafsöndring, uppkommande förlust, samt socknemännen hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit om Nådigt samtycke dertill, att Kronoängen Skinnarvrån, utgörande 2 tunne- och 28 kappland mindre bördig jord, i ofvannämnde församling, finge, till ersättning för Kyrkoherdebostället, i omförmäldte afseende, för everdliga tider öfverlåtas, har Kongl. Maj:t, enär ifrågavarande Kronolägenhet vore bland antalet af dem, hvilka icke kunna, utan Rikets Ständers medgifvande, Kronan afhändas, jemlikt Regeringsformens 77 §, uti Nådig Proposition af den 15 sistlidne Februari, (N:o 29 1 Saml. 1 Afd. af Bih. till Riks-Ståndens Protocoll), hvartill Utskottet får hänvisa, till Rikets Ständer öfverlemnat, huruvida och med hvad vilkor den sålunda gjorda underdåniga anhållan må kunna bifallas.

Efter öfvervägande af de i den Nådiga Propositionen fullständigt utredde förhållanden, och med afseende å församlingens behof af ökadt utrymme för den nya kyrkobyggnaden, samt då den ifrågaställde upplåtelsen icke skulle för Stats-Verket medföra någon förlust, anser Utskottet sig böra föreslå Rikets Ständer,

att Kronoängen Skinnarvrån må af Vestra Tollstads sockens invånare under everdlig besittningsrätt få öfvertagas, på de vilkor, Kongl. Maj:t för nyttjande-rätten deraf i Nåder funnit för godt tills vidare bestämma, eller en årlig afgift af 27 R:dr 24 sk. Banco, utgörande medeltalet af hvad ängen efter de sista 10 årens markegångspris afkastat; samt att socknemännen för denna arrendesumma gemensamt ansvara.

Stockholm den 16 Juni 1840.

N:o 177.

Ank. till Exp. Utsk. den 17 Juni, kl. 3 e. m.

Utlåtande angående väckt motion, i fråga om beskaffenheten af den spanmål, som af Tiondegifvare bör levereras.

(I. A.)

Uti ett från Hedervärda Bonde-Ståndet till Stats-Utskottet remitteradt memorial, hafva Riksdagsfullmägtige från Jemtlands Län *Erik Nilsson* och *Anders Mårtensson* anfört, att, ehuruväl tid efter annan åtskilliga socknar inom berörde Län med Kongl. Maj:t och Kronan afslutat contract om en ständig tiondesättning, under vilkor, att tiondegifvare i ond och god tid skulle utgöra ett visst qvantum Korn utaf årets gröda, sådant det å hemmanet växte, hvilka contract jemväl blifvit af Kongl. Maj:t i Nåder stadfästade att gälla för all framtid, så hade likväl, genom Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 22 November 1834, i strid häremot, blifvit föreskrifvet, "att endast väl rensad och strid säd må såsom levereringsgild, till Kronan och Räntetagare anses;" med anledning hvaraf och då isynnerhet i vissa socknar i Jemtlands skogsbygd och äfven i andra provinser i Norrland det förhållande egde rum, att, i anseende till de tidigt inträffande frostnätterne knappast hvart 5:te eller 6:te år derstädes finge skördas strid och fröbar säd, hvadan, med tillämpning af Högstberörde Kongl. Kungörelse, jordbrukaren vid de i dessa provinser ofta infallande svåra missvextår skulle nödsakas att antingen från Rikets södra orter anskaffa sin kronotionde eller ock till räntetagaren erlägga lösen för densamma efter det pris, hvartill så beskaffad med långväga transportkostnad belastad spanmål skulle uppgå, hvilket för en mängd räntegifvare vore omöjligt och vid contractens upprättande ingalunda varit afsedt, motionärerne hemställt, det ville Rikets Ständer hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att tiondegifvare måtte få tillgodonjuta sina redan ingångna och af Kongl. Maj:t i Nåder fastställde contract rörande beskaffenheten af Kronotionde-spanmålen.

Enär Utskottet till Rikets Ständer afgifvit serskildt betänkande, innefattande hemställan, att den till vissa Verk och Stater samt embetsmäns aflöning indeldte kronotionde-spanmål må, i mon af nuvarande indelningshafvares afgång, till Kronan indragas, hvaremot contant ersättning för dessa sålunda indragne räntor skulle vederbörande af Statsverket tilldelas, äfven-

som

som att all kronotionde- och afrads-spanmål, som till Kronan bör utgöras, måtte få lösas med penningar efter ett bestämdt pris, har Utskottet, under förutsättning, att hvad i berörde afseende blifvit hemställdt, torde af Rikets Ständer bifallas, ansett

den af *Erik Nilsson* och *Anders Mårtensson* gjorde framställning om förändring i föreskrifterne, rörande beskaffenheten om levereringsgild Kronotionde-spanmål, för närvarande icke påkalla någon åtgärd å Rikets Ständers sida.

Stockholm den 16 Juni 1840.

N:o 178.

Ank. till Exp.-Utsk. den 17 Juni, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om rättighet för skattskyldige inom Ölands Norra Mot att uti Borgholms Krono-Magasin få leverera Kronotionde-spanmål.

(I. A.)

Uti en hos Hedervärda Bonde-Ståndet väckt och till Stats-Utskottet remitterad motion, har Riksdagsfullmägtigen *Sven Isacsson* från Ölands Norra Mot, under anförande, hurusom, i anseende till den å nämnde ö vanligen rådande penningebrist, de skattskyldige funne med sin fördel mest öfverensstämmande att in natura leverera den Kronotionde-spanmål, hvars utgörande vore dem ålagdt, men att transporten af dylik spanmål till fasta landet ofta vore förenad med svårighet och fara samt under vissa årstider alldeles icke kunde verkställas, hvaraf följden blefve, att de skattskyldige nödgades med penningar lösa berörde tionde efter en markegång, som vanligen öfverstege det i orten gångbara spanmålspriset, oberäknadt ersättningen för spanmålens forslande, hemställt, att, då det redan vore öboerne medgifvet att å Borgholms Krono-Magasin leverera den Kronan tillkommande afrads-spanmål, rättighet jemväl måtte varda de skattskyldige inom Ölands Norra Mot förunnad, att till leverering in natura å nyssnämnde Krono-Magasin uppsäga den öfriga till serskilde Verk och Inrättningar

samt embetsmäns aflöning anslagne Krono-tionde, hvilken det i sådant fall skulle åligga vederbörande tionde-tagare att sjelfve derstädes afhemta, äfvensom att tionde-gifvarne måtte befrias från skyldigheten att erlägga forlön vid spanmålens forslande från berörde Krono-Magasin.

Då Utskottet, uti serskildt betänkande, föreslagit, att all den Krono-tionde-spanmål, som för närvarande är till vissa personer, stater och inrättningar anslagen, måtte till Kronan indragas, emot det att vederbörande indelningshafvare i stället egde att, från Stats-Verket utbekomma contant ersättning, samt att emedlertid och intilldess en sådan förändring, genom nuvarande indelningshafvares afgång kan varda tillvägabragt, de angående indeldta räntors och tionde-spanmåls levererande eller godtgörande nu gällande föreskrifter må oförändrade qvarstå, hvarförutan, äfven om detta förslag ej skulle bifallas, vederbörande indelningstagare å Öland icke skäligen kunna, mera än i öfriga delar af Riket, betagas deras genom gällande författningar eganderätt att erhålla spanmålen efter behörig anvisning forslad och deremot tillförbindas att den sjelfve låta afhemta, har Utskottet funnit sig böra hemställa,

att nu ifrågavarande motion må förfalla.

Stockholm den 16 Juni 1840.

STOCKHOLM. Tryckt hos *A. G. Hellsten*, 1840.

N:o 179.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 Juni, kl. 9 f. m.

Memorial med förslag till sammanjemkning och voterings-propositioner, i anledning af olika beslut i fråga om anslag för innevarande år till vatten-communicationer.

(U. A.)

Sedan Stats-Utskottet, i anledning af ifrån Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet erhållne återremisser å utlåtandet N:o 5, hvaruti Utskottet afstyrkt det genom Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse äskade serskilda anslag af 50,000 R:dr till vatten-communicationer och andra allmänna arbeten innevarande år, uti förnyadt utlåtande N:o 104 vidhållit det förut i ämnet afgifne yttrande; så har Borgare-Ståndet, som bifallit det förra utlåtandet, den 27 sistlidne Maj låtit vid det senare bero och Bonde-Ståndet, i likhet med sitt förut fattade beslut den 22 i berörde månad, jemväl bifallit sistnämnde utlåtande, hvaremot Ridderskapet och Adeln den 30 i samma månad beslutat, att, förutan de reserverade 23,245 R:dr 23 sk. 9 r:st, bör anslås den summa, som är af nöden till fyllande af de 50,000 R:dr, hvilka för nyssnämnde ändamål innevarande år erfordras, samt Preste-Ståndet den 5:te innevarande bifallit, att till den förut befintliga tillgången, 23,000 R:dr, ytterligare skulle läggas 27,000 R:dr, så att för innevarande års arbeten en lika summa med den af Kongl. Maj:t äskade, eller 50,000 R:dr, blefve att påräkna.

Då det af Ridderskapet och Adeln beviljade anslag skulle utgöra 26,754 R:dr 24 sk. 3 r:st och således afviker ifrån hvad Preste-Ståndet bifallit, så har Utskottet, som, enär efter den af båda Stånden antagna grund, att endast fyllnaden uti det äskade anslaget, efter afdrag af befintliga tillgången, skulle anvisas, och denna fyllnad rätteligen utgör det af Ridderskapet och Adeln anslagna belopp, ansett sig böra inbjuda Preste-Ståndet att med förstnämnde Riks-Stånd sig förena, i hvilket fall denna mening komme att utgöra contra-proposition, skolat, för den händelse, att denna inbjudning icke antages, framställa följande förslag till serskilda contra-propositioner, om hvilka då först kommer att i förstärkta Stats-Utskottet voteras.

Den, som anser contra-propositionen böra blifva, att till vatten-commu-

municationer och andra allmänna arbeten för innevarande år, beviljas ett serskildt anslag af 26,754 R:dr 24 sk. 3 r:st, voterar ja; den det ej vill, voterar nej;

vinner nej, anses contra-propositionen böra blifva, att dylikt anslag beviljas till ett belopp af 27,000 R:dr.

Sedan contra-propositionen blifvit bestämd, företages votering i hufvudsaken, för hvilket ändamål föreslås följande proposition:

Den, som, med gillande af Stats-Utskottets utlåtande N:o 104, afslår det genom Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse äskade serskilda anslag för innevarande år till vatten-communicationer och andra allmänna arbeten, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

vinner nej:

(1:sta alternativet) bifalles för nämnde ändamål ett anslag af 26,754 R:dr 24 sk. 3 r:st.

(2:dra alternativet) beviljas för berörde ändamål ett anslag af 27,000 R:dr.

Stockholm den 26 Juni 1840.

N:o 180.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 Juni, kl. 9 f. m.

Memorial med förslag till sammanjemnkning och voteringsproposition, i anledning af olika beslut, angående anslag för innevarande år till Gevärs-Fabricationen.

(U. A.)

Utskottets utlåtande N:o 105, hvarigenom, i anledning af återremiss å utlåtandet N:o 11, angående af Kongl. Maj:t äskadt anslag af 63,000 R:dr till Gevärs-fabricationen för innevarande år, blifvit tillstyrkt, att det af Utskottet först till 36,000 R:dr föreslagna beloppet måtte till 60,000 R:dr förhöjas, har blifvit bifallet af Ridderskapet och Adeln den 30 nästlidne Maj och af

Preste-Ståndet den 5 innevarande månad, hvaremot Borgare-Ståndet den 27 i förstnämnde månad bestämt anslaget för berörde ändamål till 36,000 R:dr och Bonde-Ståndet den 23 förutgångne all anvisning af serskilda medel för detta ändamål afslagit.

Med anledning häraf och då, i följd af de 3:ne förstnämnde Ståndens beslut, åtminstone 36,000 R:dr skola utgå, har Utskottet, för votering i förstärkt Stats-Utskott, ansett sig böra föreslå följande proposition:

Den, som, med gillande af Stats-Utskottets hemställan, uti utlåtandet N:o 105, bifaller, att, till Gevärs-fabricationen för innevarande år, må å Riksgälds-Contoret anvisas en summa af 60,000 R:dr, voterar

ja;

den det ej vill,

nej;

vinner nej, kommer anslaget för nämnde behof att utgå med 36,000 Riksdaler.

Stockholm den 26 Juni 1840.

STOCKHOLM, ECKSTEINSKA BOKTRYCKERIET, 1840.

N:o 181.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 Juni, kl. 1. e m.

Memorial, i anledning af erhållen åter-remiss på Stats-Utskottets Utlåtande N:o 103.

(I. A.)

Från Bonde-Ståndet har Utskottet erhållit återremiss å dess, under N:o 103, afgifne Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om arrendefri upplåtelse åt staden Kongelf af åtskillige smärre tomter vid Bohus raserade fästning. Men som, enligt till Utskottet ankomne protocolls-utdrag, berörde Utlåtande blifvit bifallet af Borgare-Ståndet den 27 sistlidne Maj, af Ridderskapet och Adeln den 30 i samma månad och af Prestestånd et den 5 innevarande Juni, anser Utskottet, till följd af 75 § i Riksdags-Ordningen, denna fråga vara afgjord och

kan således dermed icke taga vidare befattning.

Stockholm den 26 Juni 1840.

N:o 182.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 Juni, kl. 1 e. m.

Memorial, i anledning af erhållen åter-remiss på Stats-Utskottets Utlåtande N:o 68.

(I. A.)

Till Stats-Utskottet har Borgare-Ståndet återremitterat dess, under N:o 68 afgifne Betänkande, i anledning af f. d. Grosshandlaren *H. Weners* ansökning om förlängdt arrende af Svartsjö Kungsladugård; men som, enligt Utskottet tillhandakomne protocollsutdrag, nämnde Betänkande blifvit bifallet af Bondeståndet den 13, af Ridderskapet och Adeln den 15 samt af Prestestånd et den 20 sistl. Maj; hvadan, jemnlikt 75 § Riksdags-Ordningen, denna fråga är af Rikets Ständer afgjord,

kan Utskottet dermed icke taga någon vidare befattning,

Stockholm den 26 Juni 1840.

N:o 183.

Ankom till Exp. Utsk. den 27 Juni, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af erhållen återremiss å Utskottets Betänkande N:o 83, angående C. A. Karlbergs ansökning om förlängdt arrende af Hogsta, Lombarudd och Norrby hemman på Lofön.

(I. A.)

Ridderskapet och Adeln samt Borgare-Ståndet hafva, i följd af gjorda anmärkningar, till Stats-Utskottet återremitterat dess, under N:o 83 afgifne, af Preste- och Bonde-Stånden bifallne Utlåtande, deruti Utskottet, på anförde skäl och under vissa uppgifne villkor, tillstyrkt förlängning på 30 års tid, räknadt från 1846 års midfasta, af det utaf *C. A. Karlberg* innehafvande arrende af kronohemmannen Hogsta med Lombarudd och Norrby i Lofö socken, Färentuna härad af Stockholms Län.

Af Protocollen öfver den hos förstnämnde tvänne Riksstånd i ämnet förde discussion har Utskottet inhemtat, hurusom, till grund för återremisserne, hufvudsakligen blifvit anmärkt och yrkadt: att, då, enligt 77:de § Regeringsformen, Kungsgårdar med dertill hörande hemman och lägenheter samt alla andra Kronogods skola förvaltas efter de grunder, Rikets Ständer föreskrifva, och dessa grunder blifvit vid 1810 års Riksdag fastställde, på sätt Kongl. Kungörelsen den 3 December samma år utvisade, i öfverensstämmelse hvarmed alla Kronohemman skulle genom auction på 30 års tid utarrenderas, det icke tillkomme Rikets Ständer att, i hvarje serskildt fall till pröfning upptaga och besluta, om hvad vid bortarrenderandet af en eller annan Kronans fasta egendom iagttagas borde, än mindre att sjelfve bestämma det derför utgående arrende, hvilka frågors behandling jemväl skulle borttaga representationens tid från de mera magtpåliggande ärenden, som toge dess verksamhet i anspråk; att, sedan handlingarna uti ifrågavarande mål blifvit af Kongl. Maj:t genom Nådig remiss till Utskottet öfverlemnade, det i följd deraf endast ålegat Utskottet att utreda och för Rikets Ständer uppgifva, huruvida de af arrendatorn erbjudne villkor för den sökte förlängningen af arrendetiden vore öfverensstämmande med Statens fördel, hvarigenom Rikets Ständer kunnat blifva i tillfälle att, antingen afslå omförmälde ansökning eller ock, i händelse skäl dertill förekomme, med förklarande, det Rikets Ständer, för deras del, uti ifrågavarande speciella del medgåfve undantag från författningarnes allmänna stadgande om arrende-auctions anställande, åt Kongl. Maj:t i underdånighet öfverlemna att,

efter behörig undersökning, i ämnet meddela Dess Nådiga beslut, att Utskottet måtte till Rikets Ständer inkomma med förslag till ett sådant svar på den Kongl. remissen, hvarmedelst Rikets Ständer uttryckte sin önskan att varda frikallade från befattningen med dylika enskilda undantag från bestående allmänna lagar och att, i händelse sådant funnes ändamålsenligt, Kongl. Maj:t täcktes i stället föreslå en ändring eller jemnkning i dessa lagar, att i Grundlagsenlig ordning vidtagas; att, ehuru arrendatorn *Karlberg* erbjudit sig att, så vida den begärda förlängningen af arrendetiden honom beviljades, till kronan, utan ersättning, afstå åtskilliga byggnader, hvilka han på stället, utöfver den, enligt lag, honom åliggande byggnadsskyldighet, uppfört, det likväl borde undersökas, huruvida dessa byggnader vore af den beskaffenhet, att genom deras öfverlåtande till Kronan en verklig fördel Staten tillskyndades, hvilket syntes tvifvel underkastadt, enär svårighet kunde uppstå att, sedan *Karlberg* arrendet afträdt, på förmonliga villkor erhålla en skicklig arrendator, som ville åtaga sig skyldigheten att underhålla de talrika å hemmanen befintliga hus och byggnader, samt slutligen att Utskottet, som endast uppgifvit, att Kongl. Kammar-Collegium', uti infordradt underdånigt utlåtande, afstyrkt den sökte arrendeförlängningen, måtte tillika meddela upplysning om de skäl, hvarpå berörde afstyrkande blifvit grundadt.

Till besvarande af de i förenämndä afseende framställde anmärkningar, får Utskottet till en början anföra, att då *Karlbergs* ansökan om arrendets prolongation blifvit af Kongl. Maj:t till Stats-Utskottet öfverlemnad, Utskottet ansett den slutföljd deraf skäligen böra dragas, att Kongl. Maj:t, för Dess del, i Nåder funnit hinder för bifall till berörde ansökan icke möta och att enär, enligt Utskottet tillhandakomne protocolls-utdrag, Ridderskapet och Adeln samt Preste- och Bonde-Stånden bifallit den af Utskottet uti Betänkandet N:o 68 gjorde hemställan, att Svartsjö Kungsladugård finge under ytterligare 30 års tid, räknadt från midfastan 1847, till f. d. Grosshandlaren *Wener* på arrende upplåtas, och frågan härom sålunda, jemnlikt 75 § Riksdagsordningen, är af Rikets Ständer afgjord, Rikets Ständer vid detta förhållande lära anse sig oförhindrade att, för deras del, till pröfning och afgörande företaga den af likartad beskaffenhet varande frågan, angående sökt prolongation i arrendet af hemmanen Hogsta, Lombarudd och Norrby.

Uti dess, till följd af erhållen Nådig remiss, å *Karlbergs* förevarande ansökning, till Kongl. Maj:t afgifne underdåniga utlåtande, har Kongl. Kammar-Collegium andragit: att af de sökanden tillhöriga, å Hogsta belägna hus och byggnader, hvilka han erbjudit sig att till Kronan afstå, nemligen:

1:o ett boningshus af timmer; 2:o ett tröskverkshus af timmer med kastloge och vandringshus samt tröskverk med qvarn af gjutgods och 3:o ett bränneri af timmer med mälteri och torkplåt, de tvänne förstnämnde vid år 1836 hållen laga syn blifvit erbjudne och antecknade till Kronans säkerhet för felande nybyggnad af en loge å hemmanet Hogsta Uppgården och en dylik å Hogsta Nedergården; vid hvilket förhållande arrendatorn icke kunde anses ega fri och obehindrad dispositionsrätt till ifrågaställde 2:ne byggnader, så länge han icke behörigen fullgjort den honom åliggande nybyggnadsskyldighet; hvarföre byggnaderne desto mindre kunde af Kronan emottagas, såsom en af arrendatorn gjord uppoffring i och för den sökte arrende-prolongationen, som outredt vore, hvarifrån virket till byggnaderna hemtats och om icke hemmanens skog dervid blifvit till någon del anlitad; att, emot bifall till ansökningen förekomme dessutom, att, då, på sätt 1836 års syn utvisade, arrendatorn vore pligtig förse hvarje hemman med den för dess brukande behöfliga åbyggnad, underhållsskyldigheten af de nu ifrågavarande byggnaderna, serdeles de under N:is 1 och 3 upptagne, tilläfventyrs skulle blifva mera betungande än gagnelig, i synnerhet om de serskilde hemmanen komme att, af olika personer inropas; hvadan fördelen för Staten af sökandens anbud, äfven om detsamma i afseende å alla byggnaderne skulle kunna fullgöras, med skäl syntes kunna dragas i tvifvelsmål; till följd hvaraf och då de för sökanden gällande arrende-contract ingalunda berättigade till ersättning för å hemmanen nedlagde kostnader, men deremot innehölle förbindelse för arrendatorn att, utan anspråk på ersättning, dem i förbättradt skick vid arrendetidens slut återlemna, samt dessa kostnader, hvilkas uppgifne belopp icke blifvit på något sätt ådagalagdt, i den mon de ländt hemmannen till gagn, måste under den förflutna och ännu återstående arrendetiden hafva för arrendatorn medfört och ytterligare medföra icke blott ersättning, utan äfven vinst, kunde Collegium icke, till förmon för sökanden, men sannolik förlust för Kronan, i underdånighet tillstyrka något undantag från de om utarrenderande af Kronans hemman och lägenheter i allmänhet gällande föreskrifter.

Af Instrumentet öfver omförmälde den 20 sistlidne Januari af vederbörande Kronofogde och Nämnd förrättade besigtning å de vid Hogsta och Norrby befintlige hus och byggnader, äfvensom af arrendatorn *Karlbergs* öfver Kongl. Kammar-Collegii förrberörde utlåtande i underdånighet afgifne påminnelser inhemtas: att de *Karlberg* tillhörige byggnader derstädes utgjordes af: 1:o. På Hogsta Uppgården: ett boningshus af timmer på stenfot, med tak af tegel på bräder, 30 alnar långt, 15 alnar bredt och 5½ alnar högt, innehållande 8 rum utom kök, skafferi m. m. samt i värde upp-

skattadt till 2,400 R:dlr; 2:o. På Hogsta Mellangården: ett tröskverkshus af timmer med kastloge och vandringshus, 25 alnar långt, 16 alnar bredt och 19 hvarf högt, under tak af halm med rörfot, innehållande Tröskverk med qvarn af gjutgods, vandringshjul af 15 alnars diameter, dubbla vexelverk, jernskodda trädvalsar, cylinder och 6-qvarters stenar till qvarnen, alltsammans värderadt till 967 R:dlr; samt 3:o. På Hogsta Nedergården: ett brännerihus af timmer med mälteri och torkplåt, 25 alnar 4 tum långt, 11 alnar 10 tum bredt och 19 hvarf högt, på stenfot, täckt med bräder och klufvet virke samt försedt med starka murar till eldstäder, i värde skattadt till 633 R:dlr; utgörande sammanlagde värdet å dessa byggnader, hvilka *Karlberg* erbjudit sig att, i händelse den sökta förlängningen af arrendet blefve beviljad, till Kronan afstå och hvilka samtlige äro brandförsäkrade och befunnits i godt stånd, 4,000 R:dlr Banco; att tröskverkshuset och bränneriet väl blifvit vid 1836 års syn antecknade Kronan till säkerhet för bristande nybyggnad, men att deremot sökanden sedan sistnämnde syn, oberäknadt flerre smärre nybyggnader och förbättringar, låtit vid de under arrendetiden verkställde odlingar uppföra en lada med loge och tvänne golf under halmtak med rörfot, hvilken byggnad till storleken öfverträffade de tvänne logbyggnader, som, enligt 1836 års besigtnings-instrument, bordt ytterligare uppföras, hvadan, efter *Karlbergs* förmenande, den Kronan tillagde säkerhet i omförmälde tvänne honom tillhörige byggnader borde anses upphäfd och öfverflödig; att dessutom *Karlberg* icke vore förpligtad att förr än till nästa ekonomiska besigtning år 1841 hafva anställt de honom åliggande nybyggnader, och att husrötebeloppen å Kronans på Hogsta och Norrby varande hus, vid 1826 års syn uppgående vid Norrby till 1,755 R:dlr 46 sk. och vid Hogsta till 1,065 R:dlr 6 sk. 8 rst., vid 1836 års besigtning nedgått, på förra stället till 557 R:dlr 32 sk. och på det senare till 271 R:dlr 8 sk. I anledning af det utaf Kongl. Kammar-Collegium ifrågaställde förhållande, det möjligen hemmanens skog blifvit anlitad för uppförande af sökandens enskilda byggnader, är af *Karlberg* den upplysning lemnad, att tvänne af omförmälde byggnader förut befunnits å Kanton vid Drottningholm, hvarest de inköpts af *Karlbergs* numera aflidne fader, som låtit desamma till Hogsta öfverföra och derstädes uppsätta, samt att den tredje byggningen eller tröskverkshuset blifvit uppförd af timmer, som af sökandens fader upphandlats; till stöd för hvilka uppgifter *Karlberg* åberopat Kronofogdens i orten vitsord.

Då, sedan arrendatorn *Karlberg* genom en omsorgsfull och ändamålsenlig förvaltning af de till Hogsta och Norrby hörande serskilde hemman

och lägenheter, deraf bildat ett sammanhängande och sjelfständigt helt, egendomens fortfarande i sådant skick icke obetydligt befordras genom de af bemälde arrendator utöfver byggnadskyldigheten efter Lag å dessa hemman uppförde meranämnde byggnader, hvarigenom ock, med afseende å egendomens belägenhet nära hufvudstaden, en fördelagtig utarrendering för framtiden kan förväntas, hvaremot det är att befara, att, i händelse samma byggnader borttagas, egendomen komme att sönderfalla i smärre delar, till beskaffenheten lika med vanliga Kronohemman, anser Utskottet otvifvelagtigt att, genom ifrågavarande byggnaders öfverlåtande till Kronan, under åliggande för arrendatorn att, utan förringande af dess laga byggnads- och underhållsskyldighet i öfrigt, desamma vidmagthålla, en väsendtlig fördel skulle Statsverket tillskyndas. Vid detta förhållande och då härtill kommer, dels att det, jemnlikt nu gällande arrende-contract, för Hogsta 3 mantal och Norrby 1½ mantal utgående arrende, tillsammans 220 tunnor 17⅓ kappar, hälften Råg och hälften Korn, är, i förhållande till hemmanens öppna åkerjord och öfriga förmoner, så ansenligt, att vid en blifvande ny arrende-auction ett högre belopp icke skäligen kan påräknas; dels att, på sätt ej mindre Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms Län vitsordat, än ock 3:ne välkände i sökandens grannskap bosatte jordbrukare skriftligen intygat, *Karlberg* med berömdvärd omtanka och flit verkställt förbättringar å omförmälde hemman, hvaribland i synnerhet är att anmärka en å skogbeväxt hagmark anställd odling, hvarigenom en areal af omkring 30 tunnland blifvit förvandlad till fruktbara fält, hvilka företag synas göra sökanden förtjent af någon uppmuntran å Statens sida, har Utskottet desto heldre ansett sig böra vidblifva sitt förut i detta ämne afgifna Utlåtande, som, efter hvad ofvanberördt är, detta Utlåtande redan blifvit af tvänne Riks-Stånd godkändt. I öfverensstämmelse härmed och under åberopande i öfrigt af de i Betänkandet N:o 83 till frågans utredning anförde omständigheter, får Utskottet tillstyrka,

att det af *Karlberg* innehafvande arrende af Kronohemmanen Hogsta med Lombarudd och Norrby må förlängas på trettio års tid, räknadt från Midfastan 1846, emot de uti nu gällande contract föreskrifna villkor, samt med förbehåll tillika, det *Karlberg* ej mindre vidmagthåller de å hemmanen befintliga, honom tillhöriga hus och byggnader, än ock ställer vederhäftig laga borgen, att, när arrendet omsider upphör, berörde hus och byggnader varda i fullgodt skick till Kronan afträdde utan ersätt-

ning eller afräkning på den, enligt Lag och Syne-Rätts beslut, arrendatorn åliggande byggnadsskyldighet.

Stockholm den 26 Juni 1840.

N:o 184.

Ankom till Exp. Utsk. d. 29 Juni, kl. 1 e. m.

Utlåtande, angående Soldaten Wetterströms underdåniga ansökning om eftergift till hans förmon af Kronans rätt till ett efter sökandens Stjufmoder fallet Dana-arf.

(*I. A.*)

Hos Kongl. Maj:t har, uti en den 14 December 1837 ingifven skrift, Soldaten vid Hundrahärads Compagnie af Uplands Regemente Carl Gustaf *Wetterström* i underdånighet anhållit, att, som sökandens stjufmoder, Comministern *Wetterströms* i Husby Långhundra socken enka *Anna Brita Wetterström*, född *Kullman*, den 26 November 1831 aflidit, utan att efter lemna kända arfvingar, samt några sådane, oagtadt Kungörelse i allmänna Tidningarne härom varit införde, likväl icke sig anmält, hvadan enkan *Wetterströms* qvarlåtenskap, utgörande omkring 100 R:dlr Banco, såsom Dana-arf hemfallit till Kongl. Maj:t och Kronan, sökanden måtte förklaras berättigad att, såsom ett i hög grad behöfligt understöd för dess många barns underhåll och uppfostran, omförmälde arfsmedel tillgodonjuta.

Uti häröfver infordradt och afgifvet underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms Län förmält, att, då *Wetterström*, som egde arbetsskicklighet uti åtskilliga handaslöjder, alltid gjort sig väl känd och med ömhet vårdat sine sex hemmavarande omyndige barn, men vore stadd i fattiga omständigheter, *Wetterström* syntes vara förtjent af det understöd, som utaf stjufmodrens qvarlåtenskap möjligen skulle kunna honom tilldelas; hvarvid dock Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansåge sig icke böra underlåta att nämna, det *Wetterström* skall vara mindre god hushållare, äfvensom, att sökanden haft en broder vid namn *Adolf Wetterström*, som aflidit såsom statkarl vid Drottningholm och efterlemnat flere medellösa barn, hvilka alltså torde vara i lika behof af understöd som sökanden.

Stats-Utskottet, till hvars handläggning Kongl. Maj:t, genom Nådig Remiss af den 27 sistlidne April, behagat öfverlemna handlingarne rörande

detta mål för det afseende, hvartill de af sökanden anförde omständigheter kunde föranleda, får i anledning häraf anföra, att, då, enligt Utskottets tanka, beviljandet af den sökte eftergiften till *Wetterströms* förmon af Kronans rätt till ifrågavarande Dana-arf skulle innefatta ett betänkligt præjudicat, hvaraf vid framdeles inträffande dylika arfstillfällen anledning kunde hemtas att söka och erhålla enahanda fördelar, har Utskottet, utan att förbise de uti ifrågavarande fall förekommande bevekande skäl, likväl funnit sig

icke kunna till soldaten *Wetterströms* omförmälde ansökning tillstyrka Rikets Ständers bifall.

Stockholm den 26 Juni 1840.

N:o 185.

Ankom till Exp. Utsk. d. 27 Juni, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om nedsättning af den uti sju socknar af Helsingland utgående Krono-Tionde till det belopp, hvarmed den utgjorts år 1789.

(*I. A.*)

Hos Hedervärda Bonde-Ståndet har, uti afgifvet Memorial, som till Stats-Utskottet blifvit remitteradt, Riksdagsfullmägtigen *Olof Persson* från Gefleborgs Län, med hvilken *Erik Persson* från samma Län sig förenat, under anförande af den väsendtliga skiljaktighet, som egde rum i sättet för utgörandet af den Statsverket behållne Kronotionde-spanmål och den andel deraf, som vore till serskilde personer, stater och inrättningar disponerad, i det nemligen tionden af förstnämnde slag från äldre tider tillbaka varit till beloppet oförändrad och, enligt 2 § i Kongl. Förordningen den 4 April 1789, icke eller hädanefter komme att underkastas någon förhöjning, hvaremot beloppet af den disponerade Kronotionden tid efter annan blifvit förökadt, fästat uppmärksamhet derå, att uti de inom Helsingland belägne socknarne Hanebo, Segersta, Bollnäs, Alfta, Ofvanåker, Jerfsö och Delsbo, hvilka socknars Kronotionde vore till Academien i Upsala anslagen, det förhållande i berörde hänseende inträffat, att sedan, enligt ett år 1751 först på 10 år upprättadt contract, angående viss tiondesättning emellan Academien

mien och Allmogen i berörde socknar, ifrågavarande tionde erlagts med 1043 tunnor spanmål, en tredjedel råg och två tredjedelar korn, hvilket belopp redan år 1792 varit uppdrifvet till omkring 1250 tunnor, vore nu, då tiden för de rörande samma tionde gällande contract, snart ginge till ända, anspråk af Academien väckt på 1487 tunnor, hvarigenom, vid jemnförelse med hvad år 1751 blifvit utgifvet, skulle uppkomma en tillökning i kronotionden för ofvannämnde socknar af 444 tunnor årligen, att, i händelse den sålunda yrkade tillökning i kronotionden blefve bragt till verkställighet, häraf skulle följa, att, uti ifrågavarande ort, der spanmålsproduktionen under medelmåttiga år icke till hälften motsvarade invånarnes behof, de fleste socknar komme att, i Kronotionde utgöra 3 tunnor spanmål på hvarje helt hemman, då deremot uti angränsande socknar samma tionde icke uppginge till mera än 1 à 2 tunnor för hvarje mantal; samt att derjemte borde i betragtande tagas, att Tiondegifvarne inom berörde 7 socknar, i anseende till den ständiga bristen på spanmål, voro nödsakade att lösa Kronotionden med penningar, till hvad pris som begärdes, hvilket ofta med hälften öfverstege markegångspriset, hvarigenom utgörandet af det till ytterlighet uppdrifne tiondebeloppet blefve ännu mera tryckande; på grund af hvilka förhållanden, och då ifrågavarande skatteförhöjning onekligen vore stridande emot innehållet af 20 § i Kongl. Resolutionen på Allmogens besvär af den 10 September 1743 samt Kongl. Maj:ts Nådiga Försäkran och Stadfästelse på Allmogens fri- och rättigheter den 4 April 1789 hvaruti stadgats, att Skatteallmogen borde utan vidare skatt få bibehålla de lägenheter, som genom flit och arbete uppodlas inom hemmannens förut skattlagde ägor, motionären föreslagit, det Rikets Ständer måtte vidtaga sådan åtgärd, att Kronotionden uti förenämnde 7 socknar i Helsingland kunde jemnkas och fastställas till det belopp, hvarmed densamma utgjorts år 1789, då genom ofvanberörde Kongl. Resolution blifvit stadgadt, att Kronotionden icke skulle någon förändring underkastas.

I anledning häraf får Utskottet anföra, att då hvad sålunda är upplyst, synes ådagalägga, att inom förberörde socknar viss tiondesättning icke finnes fastställd, och Upsala Academi således, der ej annorlunda kan öfverenskommas, äger att tionden efter räkning utfordra, anser Utskottet någon åtgärd å Rikets Ständers sida icke kunna vidtagas, hvarigenom, så länge tionden af Academien innehafves, något närmare bestemmande deraf, på sätt motionären yrkat, emot Academiens bestridande kan tillvägabringas; men då Utskottet, uti ett till Rikets Ständer afgifvet serskildt betänkande, föreslagit, att den till vissa personer, stater och inrättningar indeldte Kro-

notiondespanmål måtte varda till Statsverket indragen, emot skyldighet för Kronan att till vederbörande indelningshafvare utbetala ett belopp, motsvarande de sålunda indragne räntepersedlar, lärer, derest omförmälde förslag varder af Rikets Ständer bifallet, hinder sedermera icke möta, att för ifrågavarande sju socknar i Helsingland, i likhet med hvad uti de fleste delar af Riket äger rum, tillvägabringa en med rättvisa och billighet mera öfverensstämmande ständig tiondesättning; och hemställer Utskottet derföre, att i nämnde händelse

Rikets Ständer måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att vederbörande må erhålla Nådig föreskrift, att de i berörde hänseende nödiga åtgärder vidtaga.

Stockholm den 26 Juni 1840.

N:o 186.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 Juni, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående beloppet af den behaglig tids förlänings-spanmål, som vid ledigblifvande pastorat bör bibehållas, och om återstodens användande.

(I. A.)

Sedan, i följd af Rikets Ständers vid 1809 och 1810 årens Riksmöten gjorda underdåniga anhållan om en allmän undersökning af Presterskapets så kallade vederlag, Kongl. Maj:t, uti Nådigt bref af den 29 April 1812, förordnat, att den på behaglig tid förlänade spanmålen skulle föreslås till indragning vid det lediga pastorat, der kyrkoherdens inkomster öfverstiga 100 tunnor, samt Rikets åren 1815 och 1818 församlade Ständer medgifvit, att de härigenom uppkommande tillgångar finge anslås till understöd för Rikets allmänna Läro- och Uppfostringsverk; så och efter det Preste-Ståndet uti underdånig skrifvelse af den 7 April 1834, med afseende å det minskade värdet af spanmålen och andra förekommande skäl anhållit, att det inkomstbelopp af pastoraterne i Riket, hvilket blifvit fastställdt såsom gräns för den beslutade indragningen af behaglig tids förlänings-spanmålen, måtte varda bestämdt till 150 tunnor årligen, har Kongl. Maj:t,

uti en till Rikets Ständer den 15 sistlidne Februari aflåten Nådig Proposition (införd under N:o 28 i 1:sta Samlingen, 1:sta Afdelningen af Bihanget till R. St. Prot.), hvilken från samtlige Riks-Ståndenblifvit till Stats-Utskottet remitterad, framställt, huruvida icke, uti hvad genom Kongl. Brefvet den 29 April 1812 blifvit förordnadt, rörande indragning af behaglig tids förläningsspanmål vid lediga pastorat, när en kyrkoherdes inkomster öfverstiga värdet af 100 tunnor spanmål, den förändring må ega rum, att en högre löneinkomst vid ett pastorat må bestämmas; såsom villkor, hvarförutan indragning af så beskaffad spanmål icke må ifrågakomma; i afseende hvarå Kongl. Maj:t föreslagit, att de minimi-belopp af behållen inkomst, hvilka vid förekommande frågor om indragning af behaglig tids förläningar hädanefter borde tagas till grund, måtte utsättas för pastorat af tredje classen till 150 tunnor, för pastorat af andra classen till 250 och för första classens pastorater till 350 tunnor; och har Kongl. Maj:t derjemte, för Dess del, ansett den behaglig tids förläningsspanmål, hvilken med tillämpning af dessa grunder möjligen kunde komma att indragas, lämpligast böra användas till förbättring af de kyrkoherdelöner, hvilka för närvarande understiga 100 tunnor, hälften råg och hälften korn.

Under den discussion, som hos Högvördige Preste-Ståndet föregått den Nådiga Propositionens remitterande, är af Herr Biskopen m. m. Doctor *Heurlin* upplyst, att anledningen till de olika minimibelopp af inkomster vid pastorat, hvilka af Kongl. Maj:t blifvit i Nåder föreslagne att vid frågor om indragning af behaglig tids förläningar tjena till grund, hemtats af den inom stiften fastställde classification af pastoraterna, samt att dermed åsyftats förekommandet deraf, att ett pastorat måste från högre till lägre class nedflyttas, hvilket redan inträffat och framdeles kunde blifva en följd, i fall vid nuvarande bättre pastorater någon större indragning komme att ega rum.

Jemte Hedervärda Bondeståndets remiss å förenämnde Kongl. Proposition har Utskottet fått emottaga ett af Riksdagsfullmägtigen *F. von Zweigbergk* från Skaraborgs Län, med hvilken *Johannes Andersson* från Calmar Län och *Nils Strindlund* från Vester-Norrlands Län sig förenat, vid ärendets förehafvande hos Ståndet afgifvet Memorial, deruti *von Zweigbergk* under förmälan, att de för den Kongl. Propositionen anförde motiv, att nemligen lefnadskostnaden sedan år 1812 betydligt förökats och att billigheten fordrade, det pastorerne erhölle åtminstone lika stora löneförmoner som Lectorerne vid Rikets Gymnasier, för hvilka lönerne i medeltal bestämmas till 150 tunnor årligen, icke synes tillfyllestgörande, enär lifsförnödenheterne nu voro i vida lägre pris än år 1812 och i betragtande

borde tagas, att Lectorerne äro boende i stad och följagtligen deras lefnadskostnad måste öfverstiga kyrkoherdarnes å landet, yrkat afslag å den Kongl. Propositionen, helst genom bifall dertill minskning skulle uppkomma i de till undervisningsverket anslagne medel: i sammanhang hvarmed *von Zweigbergk* framställt det förslag, att, af hvarje pastorat, hvars inkomster öfverstiga värdet af 300 tunnor kronotionde, öfverskottet måtte ingå i en besparingscassa, som skulle användas till löneförbättringar åt pastorer och comministrar, hvilkas löneförmoner icke uppgå till de förutnämnda till 100 tunnor och för de senare till 50 tunnor kronotionde; äfvensom att det öfverskott, som efter en sålunda verkställd lönereglering kunde uppstå, borde till understöd åt folkskolorna användas.

Utskottet har tagit detta ämne i behörigt öfvervägande, och ehuru, enligt en af Kongl. Kammar-Collegium upprättad, uti den, i Kongl. Propositionen omförmäld beräkning, medelvärdet å spanmål, hälften råg och hälften korn, grundadt på samtlige Länens Markegångspriser, under åren från och med 1808 till och med år 1817 understigit med 7 sk. 2 rst. per tunna det värde, hvartill omförmälde spanmålsslag, efter enahanda beräkningsgrunder, uppgått under åren 1825—1834, hvadan följagtligen någon minskning i sädespriserne anledning icke kan hemtas till den af Presterskapet ifrågaställde förändring af stadgandet i Kongl. Brefvet den 29 April 1812, rörande minimi-beloppet af löne-inkomster vid de pastorat, hvarvid indragning af behaglig tids förläningar borde ifrågakomma; likväl och då dels ostridigt är, att lefnadskostnaderna i allmänhet förökats, i jemförelse med hvad förhållandet varit vid den tidpunkt, då Högstberörde Nådiga föreskrift meddelades, dels härvid bör i betragtande tagas, att de vid Rikets Gymnasier och andra Läroverk anställde tjenstemän, med hvilkas befattningar kyrkoherde-beställningar närmast äro att jemnföra, i senare tider fått sig tillagde förökade löneförmoner, anser Utskottet skäl förekomma att vid de pastorat, hvarest behållne inkomsten icke öfverstiger 150 tunnor spanmål årligen, den såsom behaglig tids förläning anslagne kronotiondespanmål må, der indragning deraf redan är definitift verkställd, för framtiden oförändradt bibehållas; men hvad deremot beträffar det af Kongl. Maj:t tillika i Nåder framställde förslag, att vid pastorat af 2:dra och 1:sta classen en högre löneinkomst måtte bestämmas såsom villkor, hvarförutan indragning af behaglig tids förläning icke finge ega rum, nemligen vid 2:dra classens pastorat 250 tunnor och vid pastorat af 1:sta classen 350 tunnor, så, och då ett dylikt stadgande till förmon för innehafvarne af pastorat af de högre classerne icke öfverensstämmer med de uti ofvannämnde Kongl. Bref af år 1812 för indragningen af ifrågavarande slags spanmål

föreskrifne grunder, kan Utskottet desto mindre instämma i berörde förslag, som i anseende till de med pastorat af 1:sta och 2:dra classerna förenade betydligare löneinkomster, saknaden af förlänings-spanmålen derstädes måste vara mindre kännbar än vid 3:dje classens pastorat. På grund häraf får Utskottet hemställa,

att Rikets Ständer för deras del måtte medgifva, att, med ändring af hvad genom Kongl. Brefvet den 29 April 1812 uti ifrågavarande hänseende är vordet stadgadt, indragning till Stats-Verket af behaglig tids förlänings-spanmål hädanefter endast må ega rum vid sådane lediga pastorat, utan afseende å den class de tillhöra, der kyrkoherdarnes behållne löneinkomster, beräknade efter medlet af de tio sista årens markegång, öfverstiga värdet af 150 tunnor spanmål.

Under förutsättning af Rikets Ständers bifall till hvad sålunda blifvit yttradt och tillstyrkt, har Utskottet, som af Kongl. Maj:ts Högstberörde Nådiga Proposition inhemtat, att Kongl. Maj:t under den 2 Februari 1838, enär Stats-Verket af redan indragna behaglig tids förläningar vid nämnde tid återbekommit de 1000 tunnor säd, hvilkas godtgörande af denna tillgång Rikets Ständer vid 1818 års Riksdag påräknat, i Nåder förordnat, att de indragningar, som, jemnlikt de i Kongl. Brefvet den 29 April 1812 lagde grunder, dädanefter och intilldess den fråga, som utgör föremål för förevarande Kongl. Proposition, slutligen afgjordes, blefve beslutade, skulle verkställas endast tills vidare, på det att kyrkoherdarne måtte, om en annan gräns än 100 tunnor utsattes för indragningarne, kunna genast derefter, utan rubbning af gamla anslagsförhållanden, återträda i den högre inkomstens åtnjutande, — i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts sålunda yttrade åsigt, trott sig böra hemställa,

att Rikets Ständer måtte, såsom följd af den föreslagne förändringen i stadgandet, rörande minimi-beloppet af inkomster vid pastorat, der indragning af behaglig tids förlänings-spanmål hädanefter bör ega rum, förklara, att den spanmål af omförmälde beskaffenhet, som efter kungörandet af Kongl. Maj:ts förenämnde Nådiga Beslut af den 2 Februari 1838 blifvit provisoriskt till Stats-Verket indragen vid pastorat, hvarest kyrkoherdens behållne löneförmoner, på ofvanberörde sätt beräknade, icke öfverstiga värdet af 150 tunnor spanmål, skall till nuvarande innehafvare af dessa pastorat återställas och kyr-

koherde-beställningarne framdeles åtfölja, hvaremot, i händelse dylik indragning blifvit verkställd vid pastorat, hvaraf kyrkoherden uppbär högre löneinkomst än 150 tunnor, den indragne förlänings-spanmålen bör Stats-Verket oförryckt tillgodokomma.

Beträffande dernäst Kongl. Maj:ts Nådiga framställning, rörande den indragna behaglig tids förlänings-spanmålens användande till förbättring af de kyrkoherde-löner, hvilka för närvarande understiga värdet af 100 tunnor spanmål, så och då erfarenheten vitsordar, att det allt för ringa beloppet af de med vissa kyrkoherde-beställningar förenade löne-förmoner ofta medfört menliga följder, i det att dels svårighet förefunnits att till dylika tjenster erhålla lämplige sökande, dels innehafvarne af sådane svagt lönade pastors-befattningar af näringsomsorger förhindrats att, åt embets-göromålen uteslutande egna sin tid och förmåga, har Utskottet, som emedlertid icke ansett lämpligt tillstyrka Rikets Ständer att på förhand i allmänhet medgifva den till Stats-Verket inflytande behaglig tids förlänings-spanmålens disposition till det af Kongl. Maj:t i Nåder föreslagne ändamål, funnit sig böra föreslå,

det Rikets Ständer måtte åt Kongl. Maj:t i underdånighet öfverlemna att, uppå underdånig ansökning af vederbörande kyrkoherdar, hvilka med behörigt betyg, utfärdadt vid sockenstämma under Ordförandeskap af en utaf Consistorium förordnad Prestman, styrka, det de vid deras pastorat inflytande löneinkomster icke uppgå till ett belopp af 100 tunnor spanmåls-värde, och efter Nådig pröfning af dervid förekommande omständigheter, använda den behaglig tids förlänings-spanmål, som, med tillämpning af de utaf Utskottet nu föreslagne grunder, till Stats-Verket hädanefter kan varda indragen, till förbättring af bemälde pastorers lönevillkor; dock att dylika anslag ej må beviljas till högre belopp, än för åstadkommande af fyllnad i 100 tunnor spanmåls löneförmoner; hemställande Utskottet derjemte, dels att ifrågavarande dispositioner af behaglig tids förlänings-spanmål icke måtte af Kongl. Maj:t i Nåder medgifvas för längre tid än intill nästpåföljande Riksdag, då hvarje fråga af omförmälde beskaffenhet komme att Rikets Ständers pröfning underställas, dels att indragen behaglig tids förlänings-spanmål måtte företrädesvis användas till löne-förbättringar vid

pastorat inom det Stift, hvarifrån densamma till Stats-Verket influtit, men, sedan Stiftets behof i detta afseende blifvit uppfyldt, jemväl tillgodokomma utom Stiftet varande pastorat.

Hvad slutligen angår det af Riksdagsfullmägtigen *F. von Zweigbergk* framställde förslag, att af de pastorat, hvarvid inkomsterne öfverstiga värdet af 300 tunnor kronotionde, öfverskottet måtte användas till löneförbättringar åt svagt aflönade kyrkoherdar och comministrar; så har Utskottet, enär föreskriften, att inkomsterne vid ett pastorat icke skulle få öfverstiga 300 tunnor spanmåls värde, måste i väsendtlig mon försvåra möjligheten att, i framtiden åstadkomma sammanslående af mindre pastorat till ett enda, äfven om ett dylikt sammanslående eljest skulle finnas lämpligt och ändamålsenligt, men deremot kunde komma att inverka till större pastorats fördelning i smärre, ansett sig

sakna anledning att, till ifrågavarande förslag tillstyrka Rikets Ständers bifall.

Stockholm den 26 Juni 1840.

N:o 187.

Ankom till Exp.-Utsk. den 27 Juni, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af erhållen återremiss å Utskottets Betänkande N:o 81, rörande S. F. Lannges ansökning om prolongation af arrendet å Lunda Kronohemman eller skatteköp derå.

(I. A.)

Ifrågavarande Betänkande, deruti Utskottet hemställt, att arrendatorn *Salomon F. Lannge* måtte på ytterligare trettio års tid, räknadt från den 14 Mars 1846, undfå prolongation af dess innehafvande arrende af Lunda Kronohemman i Färentuna Härad af Stockholms Län, emot skyldighet att derför utgöra nu belöpande arrendeafgift, har, enligt Utskottet tillhandakomne protocolls-utdrag, af Preste- och Bonde-Stånden blifvit bifallet, men af Ridderskapet och Adeln samt Borgare-Ståndet, på grund af gjorde anmärkningar, till vidare handläggning återremitteradt.

De hufvudsakligaste af dessa anmärkninger äro följande: att det icke tillkomme Rikets Ständer att, i strid emot de vid 1810 års Riksdag fastställde och uti Kongl. Kungörelserne af den 17 December 1799 och den 3 December 1810 omförmälde grunder, i öfverensstämmelse hvarmed Kronans hemman och lägenheter borde förvaltas, i speciella fall medgifva förlängning af arrenden å dylika egendomar, utan att föreskrifven arrende-auction derå egt rum, hvilka undantag vore att anse såsom farliga præjudicat och otvifvelagtigt komme att framkalla flere ansökningar i enahanda syftning; att i fall så beskaffade undantag medgåfves, Rikets Ständer jemväl borde uppgöra förslag till de nya arrende-contract, som i detta afseende vore nödige; att då det för Rikets Ständer vore svårt eller omöjligt att ingå i pröfning af sådana detaljfrågor, som den nu förevarande, Stats-Utskottet bordt, i händelse skäl förefunnits att understödja arrendatorn *Lannges* ansökning om förlängdt arrende, föreslå Rikets Ständer att, till Kongl. Maj:t i underdånighet öfverlemna att, efter vederbörandes hörande bevilja den sökta prolongationen af arrendet, emot hvilken Rikets Ständer för sin del icke hade något att erinra; att Rikets Ständer icke egde eller borde gå kommande Ständer i förväg med pröfning af frågor om de arrenden, hvilka, såsom förhållandet är med arrendet af Lunda hemman, icke löpa till ända förr än efter nästa Lagtima Riksmötes början; att, i fall någon förmon i afseende på ifrågavarande arrende ansetts böra *Lannge* förunnas, för å hemmanet nedlagde kostnader, det varit bättre, att någon företrädesrätt honom lemnats vid blifvande arrende-auction till erhållande af det arrende, hvarå han sökt prolongation, hvilket kunde ske derigenom, att en viss penningesumma eller qvantitet spanmål bestämdes, hvarmed hans blifvande arrende finge lindras; att Utskottet icke uppgifvit, huruvida Kongl. Kammar-Collegium till- eller afstyrkt bifall till arrendatorn *Lannges* ansökning och hvilka skäl till grund för Kongl. Collegii omdöme i målet blifvit anförde; att Utskottet icke närmare utredt frågan om lämpligheten att bevilja det af *Lannge* jemväl sökte skatteköp å Lunda hemman; samt, att i afseende på villkoren för det ifrågaställde förlängda arrendet någon annan bestämmelse icke blifvit föreslagen än den, att arrende-afgiften borde utgå till oförändradt belopp; varande slutligen yrkadt, att Utskottet måtte närmare angifva de skäl och de garantier för lägenhetens förbättrande, som hos Rikets Ständer kunde tala för en tillstyrkan hos Kongl. Maj:t till bifall af den begärda prolongationen af arrendet.

Med anledning häraf får Utskottet anföra, att, då Kongl. Maj:t genom Nådig remiss till Utskottet öfverlemnat *Lannges* till Kongl. Maj:t ingifne underdåniga ansökning om prolongation af arrendet å Lunda hemman, tillika

lika med vederbörande auctoriteters deröfver afgifne underdåniga utlåtanden, har Utskottet ansett denna åtgärd antyda det, Kongl. Maj:t, som funnit Sig af de, angående Kronohemmans utarrendering, gällande Författningar förhindrad att bevilja den sökte arrende-förlängningen, velat inhemta Rikets Ständers yttrande, huruvida de ansåge skäl förekomma att, i detta enskilda fall medgifva undantag från Författningarnas allmänna föreskrift, att dylika lägenheter endast efter föregången auction finge på arrende upplåtas. Utskottet har till följd häraf uppgifvit de, efter dess förmenande, giltiga grunder, som tala för meranämnde ansöknings bifallande, hvarvid Utskottet föreställt sig, att, i händelse denna åsigt gillades, Rikets Ständer icke torde underlåta att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla, hvad de *för sin del* sålunda beslutat. I afseende åter derå, huruvida det må anses tillkomma Rikets Ständer att ingå i pröfning af så beskaffade detalj-frågor, som den nu förevarande, så enär, till följd af 3:ne Riks-Stånds sammanstämmande beslut, den af Utskottet uti Betänkandet N:o 68 tillstyrkte förlängning af arrendet å Svartsjö Kungsladugård blifvit af Rikets Ständer medgifven, lärer hinder icke möta, att ju den af enahanda beskaffenhet varande frågan om prolongation af arrendet å Lunda hemman varder af Rikets Ständer till afgörande företagen.

Hvad angår den gjorda anmärkningen, att genom meddelande af den sökte förlängningen i arrendet Rikets Ständer skulle gå kommande Ständers pröfningsrätt i förväg, får Utskottet erinra, att arrendet å Lunda hemman, likasom flere andra arrenden, i fråga hvarom Utskottet afgifvit utlåtanden, tilländagår vid 1846 års midfasta och att, enligt gällande författningar, auction för hemmanets utarrenderande å nyo bör anställas i början af år 1845; hvadan och då tiden för nästa lagtima Riksdag är bestämd till den 14 Januari 1845, det icke är sannolikt, att *Lannges* ansökning om bibehållande af arrendet kan, förr än tiden för arrende-autionen inträffar, hinna af Rikets då sammanträdande Ständer afgöras och deras beslut dessutom gifvas Kongl. Maj:t i underdånighet tillkänna.

Som arrendatorn *Lannge* icke närmare uppgifvit de grunder, enligt hvilka det af honom sökte skatteköp af Lunda hemman skulle för sig gå, har Utskottet, lika med Kongl. Kammar-Collegium, funnit sig sakna anledning att till ansökningen i denna del tillstyrka Rikets Ständers bifall.

Beträffande frågan om prolongationen af arrendet, har Kongl. Kammar-Collegium anfört, att, sedan Kongl. Maj:t, genom Nådigt Bref den 28 October 1823, i öfverensstämmelse med hvad Rikets då församlade Ständer medgifvit, beviljat dåvarande arrendatorn af Lunda hemman, Enkan *M.*

Watz en årlig nedsättning i arrendet af 30 tunnor spannmål intill nästpåföljande Riksdag, hade den sedermera genom Kongl. Collegii Transportresolution den 2 Maj 1826 antagne arrendatorn *N. H. Friberg* i underdånighet anhållit, att berörde nedsättning i arrendet äfven framgent och till arrendeårens slut finge fortfara, i anledning hvaraf Kongl. Maj:t, sedan Rikets Ständer blifvit hörde, genom Nådigt Bref den 7 November 1829, förklarat, att berörde ansökning icke kunde bifallas, men derjemte, enligt Rikets Ständers hemställan, tillåtit *Friberg* att, om han så för godt funne, inom den 1 nästpåföljde December hos Kammar-Collegium afsäga sig ifrågavarande arrende med den 14 Mars 1830, utan skyldighet att ansvara Kronan för skillnaden i det mindre arrende-belopp, som vid ny auction kunde för de återstående arrende-åren blifva för annor man fastställdt. Då nu någon sådan afsägelse icke blifvit af *Friberg* gjord, utan denne bibehållit arrendet på de derför ännu bestämde villkor, ända till dess detsamma blifvit den 2 April 1835 på *Lannge* öfverlåtet, och häraf vore ådagalagdt, att nuvarande arrendet icke öfverstege hvad med en arrendators bestånd vore förenligt, samt tillräcklig anledning för beviljandet af den utaf sökanden åsyftade förmon icke eller syntes vara att hemta, hvarken deraf, att sökanden ordentligen utgjort arrende-beloppet samt väl skött och underhållit hemmanet, hvilket varit hans ovilkorliga pligt, om ej contractet skulle förverkas, eller från de för öfrigt af sökanden uppgifne omständigheter, helst, enligt andra punkten i arrende-contractet, någon ersättning af Kronan för gjorde förbättringar icke finge fordras, och sökanden icke vore berättigad att för hvad utöfver honom åliggande byggnads-skyldighet till hans egen beqvämlighet verkställes, söka några serskilda fördelar från det allmännas sida, ansåge sig Kongl. Collegium sakna allt skäl att härå tillstyrka Nådigt bifall.

Utskottet har, då detta ärende af Utskottet första gången handlades, ingalunda förbisett vigten af de, till stöd för Kongl. KammarCollegii åsigt, andragne grunder, men då emedlertid, enligt hvad Utskottet tillförlitligen inhemtat, arrendatorn *Lannge* genom en utmärkt drift och omtanka förmått uppdrifva egendomens afkastning derhän, att det uti nu gällande contract bestämde arrende, hvilket, efter hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms Län vitsordat, synes vara det högsta, som för hemmanet är att vid förnyad auction påräkna, kunnat utan olägenhet för arrendatorn utgöras, hvilket deremot icke varit förhållandet under den tid, egendomen af *Lannges* företrädare i arrendet innehafts, har Utskottet, i öfverensstämmelse med dess vid flere tillfällen yttrade åsigt, att bibehållandet af en driftig och pålitlig arrendator är för Kronan af mera fördel,

än den tillfälliga förhöjning i arrende-beloppet, som vid ett Kronohemmans förnyade bortauctionerande kan erhållas, ansett sig böra, i enlighet med Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes tillstyrkande, understödja arrendatorn *Lannges* anhållan om förlängning af arrendet; och Utskottet har af de nu framställde anmärkningarne icke hemtat anledning att frånträda sin förut yttrade tanke, hvilken af 2:ne Riks-Stånd blifvit godkänd. På grund häraf och med förtydligande af hvad Utskottets förra hemställan, i hänseende till arrendevillkoren, innehåller, får Utskottet föreslå,

att arrendatorn *Lannge* må på ytterligare trettio års tid, räknadt från midfastan år 1846, undfå prolongation af dess innehafvande arrende af Lunda Kronohemman, emot skyldighet ej mindre att derför utgöra nu belöpande arrende-afgift, 81 tunnor 16 kappar spanmål, hälften råg och hälften korn, än ock att fullgöra öfriga genom nu gällande arrende-contract bestämde villkor.

Stockholm den 26 Juni 1840.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS L. J. HJERTA,
1840.

N:o 188.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 Juni, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af erhållen återremiss å Utskottets Betänkande N:o 82, rörande A. Odelbergs ansökning om förlängdt arrende af Edeby hemman på Lofön.

(I. A.)

Uti berörde Utlåtande, hvilket af Preste- och Bonde-Stånden blifvit bifallet, men af Ridderskapet och Adeln samt Borgare-Ståndet till Utskottet återremitteradt, hade Utskottet, i anledning af Arrendatorns af Edeby Kronohemman i Färentuna Härad af Stockholms Län *A. Odelbergs* ansökning om prolongation af arrendet å desse hemman, äfvensom sökandens, i sammanhang härmed, gjorde erbjudande att, i sådant fall, till Kronan, med full eganderätt, öfverlemna dels de för egendomens behof användbara, sökanden tillhöriga, hus, som på stället befinnas, dels alla sådane hus, som vid blifvande ny syn pröfvades för egendomens behöriga bruk och skötsel samt arrendatorns beqvämlighet nödvändiga, hemställt, att Rikets Ständer måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att, så vida, efter i behörig ordning anställd undersökning, befunnes, att det af sökanden erbjudne serskilda vilkor, i afseende på egendomens åbyggnader vore för Kronan af verklig fördel, *Odelberg* må erhålla 30 års förlängning i arrendet af Edeby Kronohemman, räknadt från 1846 års midfasta, emot erläggande till det minsta, af den för nämnde egendom nu utgående arrende-summa.

De till grund för återremisserne framställde anmärkningar afse dels frågan, huruvida det må anses tillkomma Rikets Ständer att ingå i pröfning af serskilde ansökningar om förlängde Krono-arrenden, dels andra ämnen, hvilka angå jemväl öfriga vid denna Riksdag af Utskottet handlagde arrende-frågor; och får Utskottet, till besvarande af dessa anmärkningar, endast åberopa hvad i Utlåtandet N:o 187, rörande frågan om arrendet af Lunda Kronohemman blifvit anfördt och utredt. För öfrigt är hufvudsakligen anmärkt: att då *Odelberg* ingått i borgensförbindelse för de förre arrendatorn af Edeby hemman åliggande arrendeskyldigheter, fråga icke borde kunna uppstå om rättighet för den förstnämnde att erhålla prolongation af arrendet förr, än egendomen blifvit återställd

i laggildt skick; att enär de af vederbörande Auctoriteter i ämnet afgifne utlåtanden icke ansetts innefatta erforderliga upplysningar, sådant innebure fullgiltigt skäl för afslag af sökandens anhållan; att Utskottet, som föreslagit, att Edeby hemman måtte utan föregången auction upplåtas åt *Odelberg* emot erläggande till det minsta af den för samma egendom nu utgående arrendesumma likväl icke uppgifvit, hvem det skulle tillkomma att väcka fråga om förhöjning af nu varande arrendet samt bestämma detsammas belopp, äfvensom Utskottet icke föreslagit något maximum, utöfver hvilket arrende-summan icke finge höjas.

Utskottet har, vid behandlingen af detta ärende, ansett, att om än icke för *Odelberg* förekomma enahanda skäl, som grundlagt Utskottets tillstyrkan af bifall till åtskillige andre personers ansökningar om prolongation af innehafvande arrenden, borde deremot i väsendtligt betragtande tagas den betydliga fördel, som genom egendomens fortsatta bibehållande under sökandens förvaltning sannolikt torde komma att kronan tillskyndas, enär nemligen *Odelbergs* kända och af Auctoriteterne vitsordade skicklighet och förfarenhet i landthushållningen samt vederhäftighet för åtagne förbindelsers uppfyllande synas innebära full säkerhet derom, att omförmälde egendom, som, i följd af en flerårig ändamålsvidrig skötsel, blifvit bragt i yttersta vanhäfd, varder upphjelpt och i laggildt skick åter försatt, hvaremot, i händelse egendomen, under sådane förhållanden, inom kort tid skulle på auction utbjudas, det skäligen kan befaras, att arrendet blefve betydligen nedsatt. Genom det af Utskottet föreslagne villkor, att arrendesumman borde bestämmas åtminstone till lika belopp med den nu utgående, har Utskottet jemväl åsyftat att icke utesluta möjligheten af en förhöjning i arrende-afgiften, i händelse en sådan vid det blifvande nya contractets uppgörande skulle kunna tillvägabringas. För öfrigt lärer det, i händelse Rikets Ständer bifalla Utskottets ifrågavarande hemställan, bero af Kongl. Maj:t att, sedan den föreslagne undersökningen i afseende på hemmanens åbyggnader försiggått, närmare bestämma den afgift, som i och för det förlängde arrendet bör af *Odelberg* erläggas.

Med anledning af hvad ofvanföre blifvit yttradt och på grund af de uti det återremitterade betänkandet upptagne öfriga skäl samt då dertill kommer, att Kongl. Kammar-Collegium, som afstyrkt de fleste bland de ansökningar om förlängde Krono-arrenden, hvilka under denna Riksdag varit föremål för Utskottets handläggning, deremot i afseende på nu förevarande fråga, under förutsättning, att det af *Odelberg* gjorde an-

bud rörande hemmanens åbyggnader befunnes för Kronan fördelaktigt, ansett sig ega skäl hemställa, huruvida icke omständigheterne må anses föranleda till Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers gemensamma bifall till sökandens underd. framställning, med dervid af honom serskildt erbjudne villkor, får Utskottet, med vidblifvande af dess utaf 2:ne Riks-Stånd godkände utlåtande, föreslå,

det Rikets Ständer ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att, så vida, efter i behörig ordning anställd undersökning, befinnes, att det af sökanden erbjudne serskilde villkor, i afseende på egendomens åbyggnader, är för Kronan af verklig fördel, *Odelberg* må, utan föregången auction, erhålla trettio års förlängning i arrendet af Edeby Kronobemman, räknadt från midfastan år 1846, emot erläggande till det minsta af den arrendesumma, som för nämnde egendom nu utgöres, och emot öfriga uti nu gällande arrende-contract föreskrifne villkor.

Stockholm den 26 Juni 1840.

N:o 189.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 Juni, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af erhållen återremiss af Utskottets betänkande N:o 85, rörande Assessoren C. J. Lagercrantz's ansökning om förlängdt arrende å Barkarby Kronohemman eller skatteköp derå.

(I. A.)

Omförmälde betänkande, deruti Utskottet hemställt, att Kronofogden, Assessoren *C. J. Lagercrantz* måtte på nu varande arrende af Barkarby 2:ne Kronohemman inom Färentuna Härad af Stockholms Län erhålla förlängning af trettio års tid, räknad från midfastan år 1846 emot skyldighet att fullgöra de, enligt nu gällande contract, arrendatorn åliggande förbindelser, har af Preste- och Bonde-Stånden blifvit gilladt, men af

de tvänne öfriga Riks-Stånden, i följd af gjorde anmärkningar återremitteradt.

De fleste af berörde anmärkningar angå sådane allmänna frågor, beträffande handläggningen af ansökningar om förlängde Krono-arrenden, hvilka af Utskottet blifvit upptagne och besvarade uti dess förut afgifne Betänkande, N:o 187, hvartill Utskottet följaktligen får hänvisa. Dessutom är af några Ledamöter af Ridderskapet och Adeln samt Borgare-Ståndet yrkadt, dels att Utskottet måtte föreslå Rikets Ständer att åt Kongl. Maj:t i underdånighet öfverlemna pröfningen af frågan, huruvida det för Kronan må anses fördelaktigt att medgifva den sökte förlängningen af omförmälde arrende, dels att Riks-Stånden måtte erhålla kännedom om innehållet af Kongl. Kammar-Collegii i målet afgifne underdåniga utlåtande. Jemväl har blifvit antydt, hurusom det svårligen syntes kunna på förhand bestämmas, att, på sätt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms Län i dess yttrande uppgifvit, vid arrende-tidens utgång år 1846 högre arrende-belopp än det nu utgående icke vore att af någon annan pålitlig arrendator påräkna.

Kongl. Kammar-Collegium, som, under åberopande af 77 §. Regerings-Formen och Kongl. Brefvet den 9 April 1810, afstyrkt bifall till den sökte skatteförsäljningen af Barkarby Kronohemman, har, beträffande frågan om prolongation af arrendet, andragit, att, emedan ansökningen i detta afseende hufvudsakligen vore grundad derå, att arrendatorn skall hafva nedlagt betydliga kostnader för hemmanens förbättrande, men 2 §. i arrende-contractet såsom skyldighet ålade arrendatorn att vid arrendeårens förlopp återlemna ägorna i förbättradt skick, kunde Kongl. Collegium, äfven med behörigt afseende å hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anfört, att det nu utgående arrendet ej skulle kunna påräknas af någon annan än nuvarande arrendatorn, icke understödja sökandens i nyssberörde måtto gjorde framställning, såsom stridande emot gällande föreskrifter om sättet för dispositionen af dylika hemman; hvarjemte Kongl. Collegium, vidkommande det af sökanden föreslagne villkor vid en ny arrende-auction å ifrågavarande hemman, att nemligen den blifvande arrendatorn skulle vara förbunden att erlägga lösen för de af sökanden å Barkarby uppförde hus efter deras brandförsäkringsvärde, med 3,000 R:dr B:co, sig utlåtit, att, enär beviljandet af ett sådant förbehåll ingalunda kunde förenas med kronans fördel, helst det icke finge antagas, att besagde hemman vunnit väsendtlig förbättring eller tillökadt värde genom uppbyggande af hus, hvilka väl kunde vara dyrbarare än dem

arrendatorn, enligt 3 §. i contractet, åligger underhålla, men hvilka likväl förnämligast åsyftat en beqvämligare bostad för nuvarande arrendatorn, samt då det dessutom vid den af- och tillträdessyn, som å hemmanen komme före arrende-tidens slut att förrättas, tillhörde Häradsrätt att i första rummet pröfva och bestämma, hvilka och huru beskaffade hus arrendatorn bör vid arrendets utgång aflemna, ansåge sig Kongl. Collegium icke eller i denna del böra tillstyrka bifall till Assessorn *Lagercrantz's* underdåniga ansökning.

Vid öfvervägande af hvad de gjorde anmärkningarne innehålla, har Utskottet icke funnit skäl att frånträda sitt uti Betänkandet N:o 85 framställde, af 2:ne Riks-Stånd godkände, utlåtande.

Stockholm den 26 Juni 1840.

N:o 190.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 Juni, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af erhållen återremiss å Utskottets betänkande N:o 84, angående Arrendatorn M. Runstedts ansökning om prolongation af arrendet af Kronohemmanen Söderby i Lofö Socken.

(I. A.)

Från Ridderskapet och Adeln samt Borgare-Ståndet har Utskottet erhållit återremiss å ifrågavarande af Preste- och Bonde-Stånden bifallne Utlåtande, innefattande tillstyrkan af arrendatorn *M. Runstedts* gjorde underdåniga anhållan om trettio års förlängning af arrendet å Kronohemmanen Söderby uti Lofö Socken, Färentuna Härad af Stockholms Län.

Utskottet, som i anledning af gjord erinran dervid, att uppgift icke blifvit i förevarande Betänkande meddelad, rörande den tid, hvarunder Söderby hemman af nuvarande arrendatorn innehafts, får upplysa, att arrenderättigheten till omförmälde hemman blifvit genom Kongl. Kammar-Collegii Transport-Resolution af den 19 October 1824 på *Runstedt* öfverlåten, har, af de vid Utlåtandet framställde anmärkningar icke funnit sig föranledt att frångå sin förut i frågan tillkännagifne åsigt, helst

densamma, på sätt nämndt är, blifvit af 2:ne utaf Riks-Ståndenn godkänd; hvadan med åberopande i öfrigt af de uti Betänkandet N:o 187 anförde allmänna grunder, Utskottet hemställer,

att Kronohemmanen Söderby må på ytterligare trettio år, räknadt från midfastan år 1846, till *Runstedt* upplåtas, emot skyldighet att erlägga den nu bestämde årliga arrende-afgift af 86 tunnor 11 kappar spanmål, hälften råg och hälften korn, äfvensom att fullgöra öfriga uti nu gällande arrende-contract fastställde villkor.

Stockholm den 26 Juni 1840.

N:o 191.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 Juni, kl. 1 e. m.

Memorial, i anledning af erhållen återremiss å Utskottets betänkande, N:o 124. (I. A.)

Från Ridderskapet och Adeln har Utskottet erhållit återremiss å dess under N:o 124 afgifne Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om tvänne kronohemmans i Stockholms Län anslående till boställen åt Lands-Stats-tjenstemän, men som, enligt Utskottet tillhandakomne protocolls-utdrag, nämnde Utlåtande blifvit bifallet af Bonde-Ståndet den 29 och af Borgare-Ståndet den 30 sistlidne Maj, samt af Preste-Ståndet den 5:te innevarande månad, anser Utskottet, till följd af 75 §. Riksdags-Ordningen, denna fråga vara afgjord och

kan således dermed icke taga någon vidare befattning.

Stockholm den 26 Juni 1840.

N:o 192.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 Juni, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Commissarien vid f. d. General-Assistance-Contoret J. M. Anagrii ansökning om eftergift af honom ådömda böter. (R. A.)

Hos Stats-Utskottet har uti en, genom Fullmägtige i Riksgälds-Contoret, till Utskottet öfverlemnad skrift, t. f. Commissarien vid f. d. General-

Assistance-Contoret *J. M. Anagrius* anhållit, att de böter, svarande emot Commissarie-lön för 6 månader, enligt 1832 års Stat för nämnde Contoir, hvilka, genom Kongl. Maj:ts Utslag af den 20 sistl. Februari, blifvit honom ådömda för åsidosatt tillsyn och controll å sedermera afl. Värderingsmannen vid samma Verk *S. I. Wessberg*, måtte, med afseende å flera anförda bevekande omständigheter, varda sökanden eftergifna. Fullmägtige, som icke kunnat tillstyrka den sökta befrielsen från ett i laga ordning ådömdt ansvar för ådagalagd tjensteförsummelse, hafva dock vitsordat, att *Anagrius*, under sin långa tjenstetid, dels i Riksgälds-Contoret och dels i f. d. General-Assistance-Contoret, städse gjort sig känd för pålitlighet och ett ordentligt uppfyllande af sina åligganden, med undantag endast af omförmälde försummelse vid utöfvandet af den honom uppdragne controllerande befattning, dervid likväl icke skäligen borde förbises det högst listiga sätt och de ovanliga konstgrepp, hvarigenom, enligt hvad under ransakningen blifvit upplyst, den person, som bordt controlleras, förstått att från sig afleda all misstanka för svek och bedrägeri. Härjemte hafva Fullmägtige upplyst, att sökanden, vid en ålder af nära 70 år, saknade all annan tillgång till bergning och uppehälle, än den honom på General-Assistance-Contorets Expectance-Stat tillerkända och nu för ifrågavarande böter, som utgjorde 526 R:dr 12 sk., innehållna Utlånings-Cassörs-lön, uppgående, enligt detta års Stat, till 855 R:dr 40 sk. och således med 196 R:dr 32 sk. understigande den lön, hvarefter böterne blifvit beräknade och skola utgå.

Af ofvanåberopade Utslag har Utskottet inhemtat, att den f. d. General-Assistance-Contoret, genom Värderingsmannen *Wessbergs* tillgrepp och bedrägliga förfarande, tillskyndade förlust blifvit bestämd till ett belopp af 14,891 20 sk.; att för denna förlust någon ersättnings-skyldighet icke kunnat åläggas de tjenstemän vid Verket, emot hvilka anspråk härå, i anseende till uraglåtenhet och försummelse vid utöfvandet af dem åliggande tjenstepligt, blifvit väckta och behörigen fullföljda, samt att endast sökanden, jemte 2:ne andra tjenstemän, för ådagalagd vårdslöshet i sina tjenstebefattningar, blifvit förklarade skyldige att böta, den förre 6 månaders lön och af de senare den ena 3 samt den andra 2 månaders löneinkomst.

Enär således de böter, om eftergift hvaraf Commissarien *Anagrius* nu anhållit, äro honom, genom laga kraftvunnet Utslag, ådömda och härtill dessutom kommer, att, enligt hvad Utskottet jemväl inhemtat, Kongl. Maj:t nyligen, medelst serskild Resolution, afslagit *Anagrii* i underd. gjorda an-

sökning att af Gunst och Nåd varda från samma böters utgörande befriad, finner Utskottet sig icke kunna tillstyrka Rikets Ständers bifall till den i omförmälte hänseende hos Utskottet framställda anhållan; men då sökanden, på sätt Fullmägtige vitsordat, saknar all annan tillgång till sitt uppehälle än den lön, han på f. d. General-Assistance-Contorets Expectance-Stat innehar, och densammas användande till hela dess belopp för böternes gäldande följaktligen skulle, under den tid, som dertill erfordrades, försätta honom i en alldeles utblottad belägenhet; så och med afseende å sökandens framskridna ålder samt långvariga och med nu anförda undantag oförvitliga tjenstgöring, får Utskottet hemställa,

att, sedan den tredjedel af omförmälde böter, hvilken, enligt Utskottet meddelad upplysning, skall, på grund af det för General-Assistance-Contoret år 1772 utfärdade Reglemente, tillfalla de fattige, blifvit, under innevarande år, erlagd genom qvartalsvis skeende innehållningar af dertill erforderlige andelar utaf *Anagrii* Expectance-lön, de öfrige Riksgälds-Contoret tillkommande tvåtredjedelarne af samma böter må få, under åren 1841 och 1842, på enahanda sätt utaf hans löneqvartal godtgöras.

Stockholm den 26 Juni 1840.

STOCKHOLM, Nordströmska Boktryckeriet, 1840.

N:o 193.

Ank. till Exp. Utsk. den 6 Juli, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af återremiss å Utlåtandet N:o 40, angående Regleringen af 2:dra Hufvud-Titeln.

(U. A.)

Sedan förutnämnde Utlåtande blifvit i åtskillige delar från Riks-Stånden återremitteradt, får Utskottet härmed afgifva det yttrande i dessa omständigheter, hvartill de vid återremisserne gjorda anmärkningar funnits föranleda; och har Utskottet dervid ansett, att, då inledningen till det återremitterade Betänkandet endast innefattade en redovisning för de grundsatser, som vid ärendets behandling blifvit följde, samt Utskottet kommer att serskildt yttra sig, i anledning af de vid hvarje olika punkt framställde anmärkningar, hvad som blifvit mot berörde inledning erinradt, icke erfordrar serskildt besvarande; äfvensom Utskottet bordt tillkännagifva, att, fastän detsamma förut förbehållit sig att, sedan ärendena blifvit emellan de olika Stats-Departementen fördelade, afgifva förslag till sådan förändring af Hufvud-Titlarne, att en serskild Titel må för hvarje Departement blifva upprättad, Utskottet ansett med ordningen mest instämmande att vid återremissernes besvarande, följa de nu gällande Titlarne, som grundlagt förut meddeldte yttrande, samt således icke förr, än anslags-frågorne blifvit afgjorde, berörde förslag vid Riks-Statens upprättande afgifva.

1:o.

Rikets Högsta Embeten och Allmänna Ärendenas Beredning.

De för förstnämnde Embeten erforderliga anslag lära å Riks-Staten få upptagas, i enlighet med de beslut, som dels i detta hänseende redan äro meddeldte, dels må fattas i fråga om hushyres-ersättning för de ledamöter af Stats-Rådet, som äro Departements-Chefer.

Hvad serskildt angår Rikets Allmänna Ärenders Beredning, så har hos Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet blifvit anfördt, att det icke utan olägenhet och hinder för göromålens oafbrutna gång kunde låta sig göra att directe uti Stats-Rådet föredraga de besvärsmål, som skolat i Rikets Allmänna Ärenders Beredning behandlas, samt att således äfven om, hvad sedermera inträffat, det af Rikets Ständer antagna Grundlags-förslag, angående Stats-Rådets förändrade organisation, skulle vinna Kongl. Maj:ts Nådiga sanction, angelägenheten fordrar, att Beredningen ändock bibehålles, hvilket likväl Hans Exc. Herr Grefve *Posse, A.* ansett icke böra ega rum längre än, tilldess, i Grundlagsenlig ordning, den förändring kan tillvägabringas, att den pröfning af besvärsmål, som nu skall af Kongl. Maj:t uti Stats-Rådet verkställas, må, med undantag för befordrings-frågor, till Kongl. Maj:ts Högsta Domstol varda öfverflyttad; och hafva för öfrigt åtskillige Talare ansett anslaget tills vidare af nöden, äfven af den orsak, att nuvarande Ledamöter af Rikets Allmänna Ärenders Beredning, skäligen borde vid innehafvande aflöning bibehållas.

Då Kongl. Maj:t uti Nådig Proposition föreslagit, att Rikets Allmänna Ärenders Beredning må fortfara, har Utskottet, som, deröfver afgifver serskildt yttrande, ansett sig, i anledning af hvad, vid återremisserne blifvit anfördt, endast böra nämnde yttranden härmed åberopa.

2:o.

Kongl. Maj:ts Nedre Justitiæ-Revision.

Utskottets förut afgifne yttrande, som Bonde-Ståndet bifallit, har, af de trenne öfrige Riks-Stånden blifvit återremitteradt, med hufvudsakligen de anmärkningar: att vid betragtande af den stora mängd ärender, som tillhöra Justitiæ-Revisionens handläggning och den tillväxt göromålen uti Justitiæ Canzlers-Expeditionen jemväl erhållit, det vore af vigt, att nödig tillökning uti dessa Expeditioners personal varder beviljad, så att det uppehåll och deraf följande olägenheter, som rättsökande parter annars blefve underkastade, måtte kunna undanrödjas; varande i sammanhang härmed, hos Ridderskapet och Adeln af H. Exc. Herr Grefve *Posse, A.*, jemväl väckt en till Utskottet remitterad motion, innefattande förslag till Staten för samtlige Expeditioner, hvilka, i följd af Stats-Rådets förändrade organisation, borde blifva under Justitiæ-Departementet lydande.

Enär Stats-Utskottet sedermera fått emottaga Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition med förslag till löne-reglering för alla Stats-Departementens Expeditioner, har Utskottet vid dess besvarande jemväl tagit ofvannämnde anmärkningar och motion i

öfvervägande; och får derföre nu endast åberopa det, i anledning af samma Nådiga Proposition, afgifne serskilda Utlåtande.

3:o.

Kongl. Hof-Rätterne.

Utskottets i denna punkt afgifne yttrande, som Bonde-Ståndet bifallit, har deremot blifvit utaf de 3:ne öfriga Riks-Stånden återremitteradt, med hufvudsakligen de anmärkningar: att, äfven om antagandet af nya Lagverket skulle, hvartill anledning dock icke förefunnes, kunna medföra förändring uti Hof-Rätternes organisation, en längre tid tvifvelsutan, kommer att förflyta, innan någon verkställighet deraf kan följa; att det emedlertid måste på göromålens gång, och följagtligen på möjligheten för rättsökande att med nödig skyndsamhet få sina ärenden afgjorde, högst menligt inverka, om Domstolarne sakna nödig personal; att hvad i detta afseende serskildt anginge Götha Hof-Rätt, det förhållande egde rum, att, då antalet af Divisioner, för 16 år tillbaka, utan tillökte ledamöter, måst förändras ifrån 3 till 4, deraf inträffat, att endast 5 ledamöter finnas å hvarje Division, som deremot vid de andra Hof-Rätterne utgöras af 6 à 7, hvaraf, utan ökad föredragnings-lott för hvarje ledamot, hinder för ärendenas behandling jemväl lättligen uppstår vid de tillfällen, då någon ledamot af sjukdom eller andra laga skäl är urståndsatt att deruti deltaga, samt att de föreslagne löne-tillökningarne voro af behof och billighet i högsta måtto påkallade, enär de nu bestämda löneförmonerne, icke lemnade innehafvarne nödig utkomst eller stode i skäligt förhållande till befattningarnes vigt och trägenhet.

I sammanhang härmed hafva ock motioner blifvit uti Borgare-Ståndet väckte och till Utskottet remitterade: af Herr *Hallström*, att lönerne för betjeningen uti Svea och Götha Hof-Rätter måtte förhöjas, för Notarierne till 666 R:dr 32 sk, för Canzlisterne till 450 R:dr och för Copister till 200 R:dr, i förhållande hvartill Actuariens och Registratorns löneförmoner jemväl borde jemnkas; samt af Herr *Hjort*, att om lönetillökningar för tjenstemännen uti nämnde Hof-Rätter skulle komma att anslås, enahanda förmon äfven måtte vederfaras dem, som tillhöra Hof-Rätten öfver Skåne och Blekinge, hvarjemte motionären yttrat, att, då han förmodade, att, i händelse berörde framställningar funnos förtjena afseende, Stats-Utskottet, efter infordrade upplysningar, åt dem, som sådant behöfva, må föreslå en efter tidens kraf och tjensternes beskaffenhet lämpad tillökning, motionären ansåg öfverflödigt att uppgifva de tjenstemän, som vore i behof af löneförbättring eller beloppet deraf.

Vidkommande frågan om tillökad personal, neml. uti Svea Hofrätt 1 Assessor samt uti Götha Hof-Rätt 2:ne Hof-Rätts-Råd, 2 Assessorer, 1 Notarie, 1 Canzlist och 1 Hof-Rätts-post; så enär de uti Riks-Stånden framställde anmärkningar utreda, att den ytterligare föreslagne Assessors-platsen i Svea Hof-Rätt är nödig af den orsak, att å 1 Division finnes 1 ordinarie Ledamot mindre än å de öfriga, samt att de ytterligare Ledamöterne uti Götha Hof-Rätt erfordras, så väl i följd af den tillvext, göromålen i senare tider erhållit, som på det att antalet af Ledamöter å hvarje Division i denna Hof-Rätt må blifva lika med hvad i de öfrige Hof-Rätterne förefinnes och för göromålens oafbrutna gång är af behof påkalladt, hvadan ock 4 Adjungerade Ledamöter sedan år 1837 varit anställde; äfvensom att den, i öfrigt för Götha Hof-Rätt föreslagna tillökning af tjenstemän och 1 Hof-Rätts-post påkallas för göromålens behöriga bestridande, då denna Hof-Rätt, på sätt här förut nämndt blifvit, numera är å 4 Divisioner fördelad, har Utskottet, med afseende å allt detta, och då den mening uti de fleste Riks-Stånden synes vara gällande, att, vid sådane förhållanden, en nödig tillökning uti personalen bör tillvägabringas, utan afbidan af den reglering, hvartill ett nytt Lagverks antagande möjligen kan komma att föranleda, trott sig böra i så måtto frångå sitt förra yttrande i ämnet, at Utskottet hemställer,

att Rikets Ständer måtte för följande tillökade personal bevilja anvisandet af löner, i enlighet med hvad deras vederlikar, enligt nu gällande Stat, åtnjuta, neml.:

	Uti Svea Hof-Rätt:	
för 1	Assessor	1,200: — —
	Uti Götha Hof-Rätt:	
för 2	Hof-Rätts-Råd	3,200: — —
— 2	Assessorer	2,400: — —
— 1	Notarie	440: — —
— 1	Canzlist	290: — —
— 1	Hof-Rätts-post	130: — —
	tillhopa	7,660: — —

under hvilka nya löner, i enlighet med Rikets Ständers vid sista Riksdagen fattade beslut, någon spanmålsberäkning icke synes böra ega rum; hemställande dock Utskottet, att, så framt Rikets Ständer bifalla Utskottets uti Utlåtandet N:o 92 gjorda förslag, att, på det vid alla löner spanmålsberäkning må kunna upphöra, en ersättning i medeltal af

1 R:dr för hvarje tunna spanmål under lönerne måtte för hädanefter blifvande tjenstemän uppföras, lönerne för här förut föreslagne nya tjenster böra utgå till det förhöjda belopp i contant, deras vederlikar derigenom komma att åtnjuta.

Hvad åter beträffar den ifrågaställde löne-tillökningen för Hof-Rätternes Presidenter, vice Presidenter och Ledamöter, så anser Utskottet sig, vid betragtande jemväl af angelägenheten, att Stats-utgifterne i möjligaste måtto inskränkas,

böra vidblifva hvad i detta afseende i förra Utlåtandet är vordet yttradt.

Liksom Utskottet i öfverensstämmelse dermed finner sig

icke kunna tillstyrka afseende å Herrar *Hallströms* och *Hjorts* motioner om löneförbättring för Hof-Rättens betjening.

4:o.

Justitiæ-Staterne i Orterne.

Då Utskottets Utlåtande i denna del är af Ridderskapet och Adeln samt Prestestånde lemnadt utan anmärkning och bifallet af Borgare och Bonde-Stånden, erfordrar denna punkt icke vidare yttrande å Utskottets sida.

5:o

Kongl. Maj:ts Canzli.

a) *Riks-Archivet.*

Emot Utskottets förra yttrande, som utaf Bonde-Ståndet är vordet gilladt, har, uti de öfriga Riks-Stånden hufvudsakligen blifvit anmärkt, att frågan om löneanslag för Riks-Archivets tjenstemän ingalunda borde, på sätt Utskottet förmenat, anses underordnad den om local eller behöfva i sammanhang dermed behandlas, enär behofvet af ökad tjenstemanna-personal icke förringades deraf, att tillräcklig local ej förefinnes, utan snarare derigenom blefve större, då det bristande utrymmet försvårade handlingarnes ändamålsenliga ordnande; att ett dylikt ordnande, det oagtadt

betydligen fortgått, i följd af den nitiska omsorg, som deråt blifvit egnad af Riks-Archivets nuvarande utmärkte Chef, hvilken jemväl afstått den honom tillkommande lön, som deremot blifvit till aflöning för tjenstemanna-biträden använd; att det för ändamålets vinnande vore af högsta vigt, att ordnandet må kunna, så vidt möjligt är, fullbordas, medan nämnde Chefs ledning ännu är att påräkna; att tjenstemanna-personalen likväl dertill är otillräcklig, hvilket jemväl syntes ådagaläggas deraf, att den för närvarande är mindre, än hvad Riks-Canzleren *Axel Oxenstjerna* för 2:ne secler tillbaka, ansåg nödigt, hvadan, om ändamålet skall uppnås och de vigtiga handlingarne räddas undan den förstörelse, hvarmed de till någon del hotas, en skyndsam tillökning uti arbetsbiträde är af högsta behof påkallad; samt att af dessa skäl och då det icke för framtiden kan påräknas, att Verket erhåller en Chef, som är i tillfälle att till tjenstemäns aflönande afstå sin egen lön, nödvändigheten fordrar de äskade löne-anslagens anvisande.

Utskottet, som redan uti sitt förra Utlåtande medgifvit rigtigheten af den fördelning af Riks-Archivets tjenstemanna-personal, som legat till grund för Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om tillökning uti Riks-Archivets aflönings-stat, har af hvad sålunda blifvit anfördt så mycket mindre funnit anledning frånträda den förut yttrade åsigten, att denna fråga lämpligast bör behandlas, i sammanhang med väckt motion om anskaffandet af utvidgad local för Riks-Archivet, som det är bekant, att, i anledning af Rikets Ständers underdåniga anhållan, undersökning för utrönande af en dertill ifrågaställd byggnads användbarhet redan blifvit af Kongl. Maj:t i Nåder anbefald samt Kongl. Maj:ts Nådiga framställning i ämnet således snart torde vara att förvänta; hvadan

Utskottet vidblifver dess härutinnan förut afgifne yttrande.

b) *Kongl. Bibliotheket*, föranleder icke något yttrande.

c) *Angående pensioner för öfvertalige Embets- och Tjenstemän uti Kongl. Maj:ts Canzli.*

I afseende å yttrandet i denna punkt, som, uti Borgare-Ståndet lemnats utan anmärkning och uti Bonde-Ståndet blifvit bifallet, har, hos Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet blifvit erinradt, att då Rikets Ständer vid senaste Riksdag biföllo anslag till löne-reglering för Kongl. Maj:ts Canzli, några serskilda grunder för samma reglerings verkställighet icke bestämdes och att, då Ständerne icke anvisade de öfvertalige tjenstemännens uppförande på Indragnings-stat, hvaraf följt, att de löner, hvaraf desse varit i åtnjutande och icke kunde dem betagas, ledde till förminskning uti den tjenstgörande personalens aflöning, billigheten fordrade, att, genom bifall till de förras uppförande å Indragnings-Stat, på sätt begärdt blifvit, de tjenstgörande bereddes åtnjutandet af de emot deras tjenstebefattningar svarande löne-förmoner.

Sedan Kongl. Maj:t, uti Dess här förut omförmälda serskilda Proposition om lönereglering för de nya Stats-Departementens Expeditioner, afgifvit förnyadt förslag till Indragnings-stat för samtlige Canzli-Expeditionerne, hvaröfver seskildt utlåtande af Utskottet afgifves, har Utskottet ansett sig, i anledning af förutnämnde anmärkningar, endast böra berörde Utlåtande åberopa.

6:o.

Minister-Staten.

Det i afseende härå afgifne yttrande är bifallet af Borgare-Ståndet, men af de öfriga Riks-Stånden återremitteradt.

Hos Ridderskapet och Adeln och Preste-Ståndet hafva väsendtligen de anmärkningar blifvit gjorde: att, då Utskottet yttrat den förmodan, att vid åtskillige Hof, Rikets angelägenheter skulle kunna bevakas af Chargés d'affaires i stället för Ministrar, deremot förekomme, att, en gt så väl häfdvunnet bruk, som serskild öfverenskommelse å Wiener-Congressen, förutnämnde Diplomatiska Agenter icke, i likhet med de senare, ega direct tillträde till Monarkerne, utan skola med Utrikes Ministrarne, afhandla förekommande angelägenheter, hvadan de icke lika ändamålsenligt kunna Staternes intressen bevaka och utföra; att reciprocitet emellan de olika Staterne, i afseende å ömsesidigt accrediterade Sändebud, måste iagttagas; att sådane Stater, med hvilka Sverige kunde jemnföras och hvarest anslag af National-representationerne sparsamt beviljades, icke underhölle ringare antal högre Diplomatiska Agenter, än Sverige och ej heller för Ministeriella behof anvisat mindre, utan fastmera större anslag, såsom exempel hvarpå H. Exc. Utrikes Stats-Ministern Friherre *Stjerneld* anfört förhållandet uti Portugal, Holland och Belgien; att, då Svenska Sändebuden äfven representera Norrige, några sådane åtgärder, som ledde till förändring uti hittills följde grunder icke, utan sistnämnde Rikes deltagande, lämpligen kan vidttagas; att, om anslaget, det oagtadt, skulle nedsättas, det Norrska bidraget, nu utgörande circa 77,500 R:dr, hvaraf 4,000 R:dr äro i Norrige anordnade, säkerligen blefve i samma proportion eller med $\frac{1}{4}$:del förminskadt, hvarigenom de ordinarie anslagen för Minister-Staten, som för närvarande utgöra 344,000 R:dr, komme att nedgå till 258,000 R:dr, samt att det icke blefve möjligt att dermed bestrida alla utgifter, af hvilka ensamt de ordinarie, som, af Kongl. Stats-Contoiret blifvit utbetalde, år 1837 utgjort öfver 240,000 R:dr, hvartill komme de betydliga extra omkostnader, som, genom Cabinetts-Cassan besörjas.

Af en Talare uti Preste-Ståndet och en stor del af Bonde-Ståndets ledamöter har åter blifvit yrkadt, att, i likhet med hvad Herr *Schartaus* Reservation vid Utskottets förra Utlåtande innehåller, anslaget för Minister-Staten måtte nedsättas till 150,000 R:dr Banco, som, med iagttagande af nödige besparingar och deribland användandet å åtskillige ställen af Diplomatiska Agenter af mindre rang, ansetts, i förening med Konungariket Norriges bidrag, böra vara för ändamålet tillräckligt.

Utskottet, som af hvad anfördt blifvit, icke funnit sig öfvertygadt derom, att, för besörjandet af Rikets Diplomatiska angelägenheter, på ett med dess värdighet instämmande sätt, högre anslag, än det förut tillstyrkte, är af verkligt behof påkalladt, men ej heller anser anledning att, på grund af det, egentligen blott inom ett Riks-Stånd, derom gjorda yrkande, någon ytterligare nedsättning föreslå, vidhåller dess i ämnet förut afgifne yttrande.

7:o.

Postverket.

Då Utskottets härvid afgifne Utlåtande, som, uti Preste-Ståndet blifvit lämnadt utan anmärkning, samt af Borgare- och Bonde-Stånden är vordet bifallet, hos Ridderskapet och Adeln endast föranledt de erinringar, att Utskottet ej yttrat sig om användande af öfverskotten å Postverkets inkomster; att Utgifts-Staten borde bestämmas till 430,000 R:dr, i stället för 350,000 R:dr och att, antingen kostnaden för telegraferne måtte, enligt derom väckt motion, till annan titel förflyttas eller visst anslag dertill å nämnde öfverskott anvisas; så har Utskottet, som redan uti Betänkandet N:o 64, angående beräknandet af Statsverkets inkomster föreslagit, att öfverskotten å Postverkets inkomster måtte till Verkets behof få användas, samt anser frågan om Telegraf-inrättningarnes bekostande böra blifva föremål för serskild behandling, ansett sig endast böra åberopa, hvad uti förra Utlåtandet redan är vordet yttradt.

8:o.

Kongl. Kammar-Collegium.

Emot Utskottets i denna del afgifne Utlåtande, som Bonde-Ståndet bifallit, har, inom de öfrige Riks-Stånden blifvit anmärkt: att någon inskränkning uti Kammar-

mar-Collegii embets- och tjenstemanna-personal, hvarigenom, utan ökade anslag, löne-förbättring för de qvarstående skulle kunna beredas, icke låter sig verkställa, utan fastmera, på sätt uti Herr *Stuarts* motion är vordet yrkadt, tillökning uti personalen erfordras; att, ehuru enligt hvad såsom skäl emot de begärde nya anslagen blifvit anfördt, åtskillige göromål blifvit ifrån Kammar-Collegium till andra auctoriteter öfverflyttade, den derigenom uppkomne minskning, som hufvudsakligen skall hafva drabbat de ringare målen, dock fullt motsvarades af den tillväxt, de qvarblifna ärendena inom detta Embetsverk de senare åren erhållit, hvarjemte i betragtande borde tagas, att den ifrån äldre åren uppkomne balance af oafgjorde mål, genom ansträngdt arbete småningom blifvit förminskad; att för öfrigt något tillförlitligt omdöme icke kan grundas på målens antal, helst de, som i Kammar-Collegium förekomma i allmänhet äro serdeles vidlyftiga; att då, vid öfrige Embets-verks organisation, lönerne vid indragne tjenster fått till förbättring uti de qvarvarandes aflöning användas, och således, exempelvis lönerne för Kongl. Commerce-Collegii Justitiæ-Division, hvars göromål till Hof-Rätterne äro öfverflyttade, för förstnämnde Embetsverks lönereglering disponeras, sådant likväl icke, i afseende å Kongl. Kammar-Collegium, iagttagits, enär ifrån dess Stat försvunnit lönerne för Afräknings-contoirets 10 tjenstemän, hvilka blifvit till Kongl. Stats-Contoiret öfverflyttade . . . . 3,604: 6 5.
Lönerne för Bytes-Contoirets 4 tjenstemän . . . . . 757: 12 —
ehuru göromålen inom Collegium qvarstannat samt lönerne för Reductions-Contoiret, hvarmed förhållandet vore enahanda, utgörande 681: 2, 8

eller ett sammanlagdt belopp af 5042: 21, 1.

som, med tillägg af de, enligt äldre Kongl. Bref, för ärendenas behöriga gång anvisade 4000 R:dr, öfverstiger den för Kongl. Colegii löne-reglering äskade summa af 7,532 16 sk. 1 rst.; att, då Kongl. Kammar-Collegii Ledamöter aldrig utgjorts af Assessorer, och förut väckte frågor, att några Råds-Embeten i detta Embetsverk skulle mot Assessors-tjenster utbytas, blifvit jemväl af Rikets Ständer afslagna, det så mycket mindre vore lämpligt att en sådan förändring nu införa, helst, i senare tider, Assessors-platserne, der de funnits, utom i Hof-Rätterne, blifvit indragne, samt då hvarje Collegii-Ledamot förestår sitt Departement, och har lika magtpåliggande göromål, det ej med billighet instämde, att några af dem erhölle ringare värdighet och löne-villkor, i hvilket fall svårighet äfven skulle möta att, till dessa vigtiga Ledamots-platser, som fordra serdeles vana och insigt i Kammerala ärender, erhålla skicklige personer; äfvensom slutligen att rättvisan syntes fordra, att embets- och tjenstemännen uti detta med trägna och magtpåliggande göromål öfverhopade Embetsverk, hvilka nu äro sämre lönte än vederlikar i öfrige Embets-verken, undfå enahanda löne-förmoner med desse senare.

Vid öfvervägande af allt detta och då de sålunda meddeldte upplysningar synas ådagalägga, att någon större inskränkning uti Kongl. Kammar-Collegii personal, än som redan egt rum, icke med ärendenas behöriga gång står tillsammans, samt både rättvisa och billighet fordra, att detta Embetsverks personal kommer i åtnjutande af enahanda lönevillkor, som blifvit tillerkände de Embetsverk, hvilkas lönestater redan äro fastställde; har Utskottet, som för denna åsigt jemväl funnit en ledning uti de inom trenne Riks-Stånd förefallne discussioner, som grundlagt frågans återremitterande, ansett sig böra tillstyrka Rikets Ständer

att bifalla det af Kongl. Maj:t för nu ifrågavarande Embetsverks löne-reglering äskade ytterligare anslag af 7,532 R:dr 16 sk. 1 rst.;

hvarvid likväl Utskottet, med afseende derå, att, i följd af Departemental-styrelsen, någon förändring uti Embetsverkens organisation kan ifrågakomma, hvarvid, i händelse de begärda tillökningarne såsom löner å stat blefve bestämde, ökade utgifter å Allmänna Indragnings-Staten kunde uppstå, finner sig böra

föreslå de villkor, att löne-tillöknings-anslaget endast anvisas till nästa Riksdag, och att tillökningarne utöfver förra Staten såsom arfvoden utgå.

Hvad deremot vidkommer det af Herr *Stuart, F.* begärde löne-anslag för 1 Vice Advocat-Fiscal och 3:ne Kammarskrifvare; så enär, då Kongl. Maj:t, efter vederbörandes hörande, föreslagit ny Stat, hvarvid tjenstemanna-personalen naturligtvis blifvit lämpad efter hvad behofvet ansetts fordra och det, vid sådant förhållande, efter Utskottets tanka, icke är lämpligt att, på grund af enskild motion, tillökning deruti anvisa,

finner Utskottet sig icke kunna frångå dess afstyrkande af bifall till berörde motion.

9:o.

Kongl. Stats-Contoiret.

a) Det af Utskottet afgifna yttrande, i fråga om föreslagen tillökning uti detta Embetsverks personal och förhöjning uti Ledamöternes löner, har af Borgare- och Bonde-Ståndden blifvit bifallet, men af Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet återremitteradt, med följande anmärkningar: att, sedan den nya regleringen af detta Embetsverk, år 1824, då personalen inskränktes ifrån 39 till 24, hade åren 1826 och 1828 åtskilliga förvaltnings-åtgärder ifrån andra Embetsverk blifvit dit förflyttade, såsom Magazins-ärendena, Uppbörds-Verket, Chartæ-Sigillatæ-Contoiret, Vågsta-

terne i Fahlun och Avesta, samt den förut af Kongl. Krigs-Collegium besörjde befattning med Passevolance- och Wadstena Krigsmanshus-medlens uppbörd och lefverering; att sådant, uppå Stats-Contoirets underdåniga anmälan om omöjligheten att, utan tillökad personal, dessa göromål handhafva, föranledt Kongl. Maj:t att till Rikets Ständer, vid sistförflutne Riksdag, göra framställning, så väl om ökad personal för Kongl. Stats-Contoiret, som dess Ledamöters löners förhöjande till 2,000 R:dr, hvilken framställning af Stats-Utskottet tillstyrktes och af tvänne Stånd bifölls, men af de tvänne öfrige afslogs, hvilket senare ock, uti Förstärkta Stats-Utskottet inträffade; att i följd deraf, och på det göromålen icke måtte eftersättas, Kongl. Maj:t varit föranlåten att dels å 2:dra Hufvud-Titelns besparingar, dels å extra utgifts-anslaget de erforderliga medlen anvisa, hvilket förhållande dock icke lämpligen kunde allt framgent fortfara; att erfarenheten sedermera ytterligare bekräftat behofvet af den ökade personalen, som äfven ansåges vitsordadt deraf, att, då antalet af de hos Stats-Contoiret handlagde mål år 1825 utgjorde 4,487, hade de i medeltal för de 4 sista åren 1836—1839 stigit till 5,829; att äfven om Mynt- och Controll-Verken, som nyligen blifvit ställde under Kongl. Stats-Contoirets öfverinseende, skulle varda till Kongl. Bergs-Collegii förvaltning återförflyttade, någon så väsendtlig minskning i Stats-Contoirets göromål derigenom icke uppkomme, att, på sätt Stats-Utskottet förmenat, behofvet af personal-tillökningen förringades; samt att, å Kongl. Stats-Contoirets Stat icke, i enlighet med hvad Utskottet antagit, finnas Expectanter, som till tjenstgöring kunna inkallas, utan tillhörde de personer, hvilka förmodades vara af Utskottet afsedde, f. d. Allmänna Magazins-Styrelsen och kunde icke åläggas annan tjenstgöring än uti Magazins-Contoiret, hvarest de äfven vore använde.

Genom hvad sålunda blifvit upplyst och Utskottet serskildt haft tillfälle inhemta, finner väl Utskottet numera vara utredt, att några personer å Verkets Expectance-Stat icke finnas att tillgå, hvilka skulle kunna till de föreslagne nya tjenstebefattningarne användas; men då, ehuru medgifvas bör, att göromålen uti detta Embetsverk sedan förra regleringen ej obetydligt ökats, det likväl är otvifvelagtigt, att minskning deruti uppkommer, derest Kongl. Stats-Contoirets nuvarande befattning vid Mynt- och Controll-Verkens ärenden kommer åter att af Kongl. Bergs-Collegium öfvertagas; samt ännu outredt är, huruvida icke, i följd af Stats-Rådets nya organisation, Kongl. Stats-Contoiret kan komma att undergå sådan förändring, att nuvarande Stats-anslag blifver för ändamålet tillräckligt och hvad serskildt vidkommer förslaget, att Ledamöternes löner måtte till 2,000 R:dr förhöjas, Utskottet likväl ej anser lämpligt att, då Ledamots-lönerne uti öfrige Embetsverk ännu icke blifvit af Rikets Ständer å Stat anvisade till högre belopp än 1,600 R:dr, utan sådane förhöj-

ningar, som derutöfver i vissa Verk utgå, blifvit utaf Kongl. Maj:t af serskilde medel, såsom arfvoden, anslagne; finner Utskottet

sig böra vidblifva det afstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, som, uti förra Utlåtandet är vordet meddeladt.

b) Hvad Utskottet anfört i anledning af förslaget, att Kronobageri-Gesällernes aflöning måtte ifrån Indragnings-Staten till 2:dra Hufvud-Titeln förflyttas, har hos Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet blifvit lemnadt utan anmärkning och af Borgare-Ståndet bifallet, hvaremot hos Bonde-Ståndet den erinran blifvit gjord att, genom brödbakningens ställande på entreprenad, den ifrågavarande utgiften skulle kunna upphöra. Utskottet har dock så mycket mindre funnit anledning frångå sitt förra yttrande i ämnet, som det torde kunna anses af 3:ne Riks-Stånd godkändt,

hvadan samma yttrande åberopas.

c) Angående Hushyres-ersättning till Magazins-förvaltaren i Wisby och

d) om reglering af Vågstaterne i Fahlun och Avesta äro Utskottets yttranden lemnade utan anmärkning af Ridderskapet och Adeln och Preste-Ståndet, samt bifallne af Borgare- och Bonde Stånden,

hvarföre Utskottet finner vidare Utlåtande härom icke erfordras.

e) Utskottets tillstyrkan, att förslags-anslaget till utgifter för chartors förfärdigande m. m. måtte, i anseende till dessa utgifters de senare åren ökade belopp, med 4,000 R:dr förhöjas, har, hos Bonde-Ståndet föranledt den anmärkning, att, då motion blifvit väckt om Chartæ-Sigillatæ-afgiftens försvinnande, det ökade anslaget icke borde anvisas förr, än samma motion blifvit afgjord. Då berörde tillstyrkan i 3:ne Riks-Stånd blifvit lemnad utan anmärkning eller bifallen, och Utskottet, som med berörde motions behandling icke har befattning, ej anser sig förr, än Rikets Ständer om Chartæ-Sigillatæ-verket annorlunda förordnat, kunna underlåta att de för samma Verks utgifter nödige medel föreslå, hvarförutan icke obemärkt bör lemnas, att det ifrågakomne beloppet endast utgör ett förslagsanslag och tillökningen således endast skett, på det att, å Stat må varda uppfördt hvad behofvet ungefärligen fordrar,

vidblifver Utskottet dess förra yttrande i ämnet.

10:o.

Kongl. Kammar-Rätten.

Vid denna punkt, som Borgare- och Bonde-Stånden bifallit, har hos Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet blifvit anmärkt: att vid den reglering af detta

Embetsverks Stat, som år 1831 af Kongl. Maj:t fastställdes och som, med uteslutande af vice Presidents-Embetet, legat till grund för Kongl. Maj:ts, till Rikets Ständer nu aflåtne Nådiga Proposition, personalen inskränktes emot hvad den år 1814 utgjorde; att deremot med göromålen inträffat ett motsatt förhållande, enär till Kammar-Rätten blifvit öfverflyttad en mängd ärenden, såsom år 1823 pröfningen af besvär i Bevillnings-mål, som förut tillhörde Kammar-Collegium samt åren 1828 och 1830 behandlingen af anmärknings- och af-skrifnings- m. fl. mål, som förut dels af andra Embetsverk handlades, dels directe hos Kongl. Maj:t fullföljdes, hvaraf händt, att göromålen erhållit den betydliga tillvext, att, då antalet af inkomne mål år 1819 uppgick till 622, hade det året 1829 ökats till 1,165 och 1839 till 2,487 eller fyrdubbelt, emot hvad det 20 år förut utgjorde; att då således anspråken på Kammar-Rättens embets- och tjenstemäns verksamhet beständigt och i högst betydlig grad ökats, billigheten jemväl fordrade, att de undfå enahanda löneförmoner, som deras vederlikar uti öfrige Embetsverk i allmänhet långt före detta åtnjutit, och som vid det här förut omförmälde förhållande med ärendenas tillvext, hufvudsakligen föranledd af öfverflyttning af sådane, som tillförne icke Kammar-Rätten tillhört, påtagligen icke kan beredas genom större förminskning uti personalen, än som, det oagtadt, redan skett, samt att organisationen af Kammar-Rätten, såsom Öfver-Domstol, icke kan blifva beroende af de förändringar uti administrativa Embetsverken, som möjligen må blifva en följd af Departemental-styrelsens införande; hvarjemte det äfven syntes kunna tagas i betragtande att, utan den nytta, detta Embetsverk i öfrigt medför, genom dess åtgärder, inflyta ganska betydliga anmärkningsmedel, hvilka, utan dess tjenstemäns uppmärksamhet, helt och hållet gått förlorade och hvaraf beloppet under de sista 10 åren per medium utgjort 18,502 R:dr 27 sk. 7 rst. Banco.

Då vid betragtande af de upplysningar, hvilka sålunda numera blifvit meddeldte, angående den betydliga tillvexten af ärender inom detta Embetsverk, det synes ådagalagdt, att någon ytterligare inskränkning uti den af Kongl. Maj:t år 1831 fastställde och med uteslutande af vice Presidents-Embetet, Rikets Ständer ånyo föreslagna Stat, icke kan åstadkommas, samt de å berörde Stat uppförde löner icke öfverstiga, hvad för andra Embets-Verk förut blifvit fastställdt, och således äfven Kongl. Kammar-Rättens embets- och tjenstemän skäligen böra åtnjuta; så anser Utskottet sig ega giltig anledning att, med frånträdande af det förra yttrandet tillstyrka,

att det för Kongl. Kammar-Rättens löne-reglering äskade anslag af 13,075: 28. 9 måtte varda beviljadt, likväl med enahanda villkor,

som, i afseende å löne-tillökningarne för Kongl. Kammar-Collegium här förut blifvit föreslagne, eller att tillökningarne endast till nästa Riksdag, såsom arfvoden, utgå.

11:o

Kongl. Sundhets-Collegium.

a) Emot Utskottets afgifna yttrande, angående den för bemälde Collegium föreslagne lönereglering, har hos Ridderskapet och Adeln icke någon anmärkning blifvit gjord och har Borgar-Ståndet detsamma godkänt. Uti Preste-Ståndet hafva deremot några Ledamöter erinrat, att, då Stats-Utskottet i allmänhet afstyrkt, de för Embetsverkens löne-regleringar äskade anslag, giltig anledning icke syntes förekomma att företrädesvis tillstyrka sådane för Kongl. Sundhets-Collegium, hvilket icke ansetts hafva behof af så stor tjenstemanna-personal, som förslaget upptager, hvilken åsigt äfven blifvit yttrad inom Bonde-Ståndet, der behofvet af ökade anslag för nämnde ändamål blifvit bestridt, under anförande, att Sundhets-Collegii Ledamöter äro i tillfälle att genom practik förvärfva betydliga inkomster och att nödiga anslag för Läkare i provinserne i det stället företrädesvis borde beviljas.

Då Utskottet emedlertid icke anser dessa erinringar gifva anledning till frångående af den öfvertygelse, Utskottet förut yttrat, om behofvet af det äskade tillökade anslaget, finner Utskottet

sig böra samma yttrande vidblifva.

b) Hvad Utskottet, i fråga om begärde anslag för *Provincial-Läkare-vården* tillstyrkt, har blifvit bifallet af Borgare- och Bonde-Ståndden, hvaremot hos Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet de anmärkningar äro framställde, att det missförhållande, som, enligt Utskottets förmenande, skulle uppstå emellan ordinarie och Extra Provincial-läkarnes löner, om för de senare beviljades den af Kongl. Maj:t föreslagne aflöning af 500 R:dr, väsendtligen försvunne vid betragtande deraf, att de ordinarie Provincial-läkarne under den till 395 R:dr 24 sk. bestämde lönen hafva 37 tunnor spanmål anvisade, hvarför de uppbära förhöjning, då Riks-markegången öfverstiger 6 R:dr tunnan; att Ständerna förut beviljat 500 R:drs aflöning för de uti Lappmarkerne stationerade Extra Provincial-läkare; att sistnämnde arfvoden voro äfven för de ifrågaställde nya extra Provincial-läkarne beräknade, på det att de icke skulle tillika innehafva Bataljons-läkare-tjenster, hvilket i annat fall måste medgifvas, enär aflönings-förmonerne annars blefve så ringa, att skicklige personer till dessa tjenster svårligen skulle kunna erhållas, samt att de extra Provin-

cial-läkarne vanligen äro stationerade å sådane orter, att de hafva betydligt mindre inkomst af practik, än de ordinarie; hvarjemte en ledamot hos Ridderskapet och Adeln yrkat, dels att närmare borde bestämmas, huru det bör tillgå med menigheternes hörande i fråga derom, huruvida extra Provincial-läkare må tillåtas att tillika innehafva andra Läkare-tjenster, dels att det icke måtte, på sätt Utskottet föreslagit, bestämmas, att de nya tjensternes fördelning skall ske efter Sundhets-Collegii tillstyrkande, enär ordagranna tillämpningen deraf ledde derhän, att dylika frågors afgörande blefve af bemälde Collegium beroende.

Hvad angår det af Utskottet föreslagna aflöningsbeloppet, så enär detsamma öfverensstämmer med hvad för de förut anställde extra Provincial-läkare i allmänhet finnes anvisadt och blifvit af 2:ne Riks-Stånd bifallet,

anser Utskottet sig böra vidblifva, hvad i denna del förut är hemställdt;

hvaremot Utskottet, med afseende å anmärkningarne om de svårigheter, som torde möta att med förut föreslagne villkor få tjensterne med skicklige personer besatte, finner sig böra i så måtto fränträda sitt förra yttrande, att Utskottet tillstyrker,

att extra Provincial-läkare må tillika kunna innehafva andra, dermed förenlige befattningar, med undantag endast af ordinarie Provincial-läkare-tjenster.

Vidkommande åter erinran deremot, att Utskottet yttrat det bestämmandet af de nya extra Provincial-läkare-tjensternes fördelning orterne emellan, skulle ske efter Sundhets-Collegii tillstyrkande; så enär, enligt hvad Utskottet jemväl förut hemställt, pröfningen borde på Kongl. Maj:t ankomma, anser Utskottet deraf ostridigt följa, att densamma icke skall blifva bunden af Sundhets-Collegii yttrande, ehuru Kongl. Maj:t säkerligen lärer derå fästa Nådigt afseende; hemställande dock Utskottet,

att uti den afgående underdåniga skrifvelsen, må i stället för Sundhets-Collegii "tillstyrkande," begagnas orden: "Sundhets-Collegii yttrande."

c) *Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet.*

Hvad Utskottet föreslagit, i afseende å löneregleringen för Professorerne vid nämnde Institut, har uti samtliga Riks-Stånden föranledt de anmärkningar, att då Utskottet tillstyrkt dessa löner till högre belopp, än Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition upptager och sådant ej heller grundats på enskild motion i ämnet, Utskottet till en dylik åtgärd icke varit Grundlagsenligt berättigad; samt att Utskottet ej eller egt, att för löneregleringen föreslå det dervid fästade villkor, att Institutet måtte erhålla sådan organisation, att en yngling, som vid Universitetet genomgått

en förberedande Philosophisk cours, sedermera må kunna vid berörde Institut fullborda sin bildning i Medicinska yrket, till erhållande af Medicinæ Doctors-grad, enär frågan härom, såsom angående Läroverkens organisation och öfverlåtandet åt Institutet af den Academierne hittills förbehållne rätt att promovera Medicinæ Doctorer, innefattade ett ämne, som icke tillhörde Stats-Utskottets, utan Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottets behandling; hvarjemte några Ledamöter anmärkt, att de föreslagne lönerne vore högre, än behofvet påkallade, då man ihågkomme, att de Professorer, som äro Läkare, ega tillfälle till utkomst af practik, samt Läroverks-Comitén, hvaruti Sundhets-Collegii Ordförande deltagit, af sådan anledning funnit sig icke böra föreslå Anatomiæ Professorns lön till mera än 800 R:dr; varande, i anledning af de mot Utskottets behörighet att de omförmälde lönerna föreslå, Utskottets hemställan såsom motion upptagen hos Ridderskapet och Adeln af Herr *Ekströmer* och hos Borgare-Ståndet af Herr *Kjellberg*.

Till besvarande af förrberörde erinringar får Utskottet anföra, att detsamma, utan att behöfva hemta något stöd ifrån Grundlagens serskilda stadganden om hvad Utskottet, vid uppgörandet af förslag till Stats-reglering, eger att iagttaga, anser sig så mycket mera hafva varit befogadt, att, då skäl dertill förekom, de oftaberörde löne-tillökningarne föreslå, som Kongl. Maj:t, uti Dess Nådiga Proposition om Stats-Verkets tillstånd och behof, framställt, att utöfver hvad Kongl. Maj:t funnit angelägnast, jemväl flere andra behof blifvit anmälde, hvilka, såsom ej saknande vigt, Kongl. Maj:t ansett jemväl böra komma till Rikets Ständers kännedom och hvaribland förefanns hemställan om ännu högre löner för Professorerne vid Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet, än Utskottet tillstyrkt, samt derjemte Herr *von Hartmansdorff, A.*, ehuru deltagande uti nu ifrågavarande anmärkningar, i en till Utskottet remitterad motion, yrkat, att, så vidt tillgångarne det medgåfve och sådant i öfrigt funnes lämpligt, alla de anslag, som af vederbörande Auctoriteter blifvit begärde, men icke af Kongl. Maj:t uttryckligen äskade, måtte varda anvisade; hvadan Utskottet, som i öfrigt, icke funnit skäl förekomma till frångående af de förut föreslagne lönebeloppen

sitt i denna del afgifne förslag vidhåller;

hvarigenom här förut omförmälde 2:ne motioner af Herrar *Ekströmer* och *Kjellberg* emväl äro besvarade.

Hvad angår det för löne-tillökningen fästade villkor; så om det än, enligt Grundlagen, är Stats-Utskottet medgifvet att, då behofvet det fordrar, med andra Utskott sammanträda, har Utskottet dock icke ansett sig skäligen kunna deråt gifva jden utsträckning, att vid hvarje tillfälle, då fråga uppstår om nya eller ökade anslag

för

för embets-verk, stiftelser eller inrättningar, och pröfningen af dessa anslags behöflighet naturligtvis måste blifva beroende af bedömandet, huruvida det ändamål, som dermed är eller bör vara åsyftadt, kan derigenom uppnås, af denna orsak äska sammanträde med Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet, helst sådant skulle högst väsendtligt inveckla och uppehålla de till Stats-Utskottet hörande ärendens handläggning; och har Utskottet för öfrigt med det föreslagna villkoret ingalunda afsett någon förändring uti Institutet, utan endast att, genom den tillstyrkte förbättringen uti Lärarnes löne-villkor, bereda uppnåendet af det, uti Kongl. Maj:ts Nådiga Reglemente för ifrågavarande Institut, af den 11 December 1822, framställde syftemål, att detsamma "må erhålla en sådan organisation, att pålitlige och tillvande practiske Läkare för alla grenar af medicinal-verket till statens tjenst vid samma Institut kunna danas." Då det sålunda ej eller varit Utskottets mening att tillstyrka, det Institutet skulle tilläggas den Academierne hittills förbehållna rättighet att Medicinæ Doctorer promovera, hvarom icke något i yttrandet förmäles, utan endast undervisningens utsträckning, har Utskottet

med denna förklaring funnit sig böra det föreslagna villkoret vidhålla.

Beträffande serskildt Utskottets hemställan om ett personelt arfvode för Professor *A. Retzius*, så hafva emot behörigheten deraf enahanda anmärkningar blifvit gjorde, som, i anledning af den för Institutets Professorer i allmänhet tillstyrkte lönetillökning, på sätt här förut nämndt är, egt rum, samt att berörde personella arfvode rättligen borde, derest det beviljas, upptagas på Indragnings-Stat; och hafva, med föranledande deraf, motioner blifvit väckte hos Ridderskapet och Adeln af Herr *von Hartmansdorff* om anvisande af det belopp, Utskottet föreslagit, samt hos Borgare-Ståndet af Herrar *Ekholm* och *Christierson*, hvilka för nyssnämnde ändamål tillstyrkt, den förre 800 R:dr att uppföras å Indragnings-Staten, utan afseende å det löne-belopp, Professor *Retzius* eljest för innehafvande befattning å Stat må innehafva, samt den senare, eller Herr *Christierson*, ett belopp af 1,000 R:dr Banco, att å nämnde Stat utgå personelt för Herr *Retzius*, så länge han vid Carolinska Institutet tjenstgör.

I afseende härå gäller likaledes, hvad Utskottet här förut yttrat, helst Professor *Retzii* löne-förmoner sammanlagdt icke skulle komma att öfverstiga, hvad för Institutets Professorer, uti det till Kongl. Maj:t afgifne underdåniga förslag till lönestat, blifvit föreslaget; Och som Utskottet, i anledning af nyssnämnde motioner, icke funnit sig böra frångå, hvad förut i fråga om beloppet är vordet föreslaget,

vidblifver Utskottet äfven dess i denna punkt afgifne yttrande, endast

med den förändring, att Utskottet tillstyrker, det ersättningen må, under förut föreslagne villkor, uppföras å Allmänna Indragnings-Staten.

d) I anledning af hvad Utskottet hemställt, i fråga om det för Professor *Cederschiöld*, såsom Föreståndare för Barnbördshuset, föreslagne personella arfvode, som Bonde-Ståndet bifallit, har, uti de öfriga Riks-Stånden blifvit anmärkt: att, enär Professor *Cederschiöld* för nämnde befattning för närvarande åtnjuter tillhopa 666 R:dr 32 sk., men Utskottet till uppförande å Indragnings-Stat endast tillstyrkt 600 R:dr, han, i stället för den åsyftade tillökningen, skulle komma att förlora 66 R:dr 32 sk., hvilket illa stode tillsammans med Utskottets erkännande af Professor *Cederschiölds* utmärkta förtjenster om Barnmorske-vetenskapen, hvadan det blifvit yrkadt, att Professor *Cederschiöld*, oberoende af den lön, han vid Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet åtnjuter eller undfår, måtte tilldelas hela den personella löneförmon Kongl. Maj:t föreslagit; att äfven, om nämnde lön toges i betragtande, det åtminstone, i händelse Professorn, utan lönens bibehållande, ifrån sin tjenst vid nämnde Institut afgår, inträffar, att han erhåller 400 R:dr mindre, än Kongl. Maj:t föreslagit; att då Utskottet hemställt, det arfvodet för Professor *Retzius* bör upptagas å 2:dra Hufvud-titeln, på enahanda sätt borde förhållas med det för Professor *Cederschiöld* tillstyrkte; att då, i händelse af sistbemälde Professors afgång från sin befattning såsom Föreståndare för Barnbördshuset, någon aflöning icke finnes anslagen för efterträdaren, åtminstone någon del af det utaf Kongl. Maj:t föreslagne arfvodet, t. ex. 666 R:dr 32 sk. Banco borde å ordinarie Stat såsom aflöning för tjensten uppföras och endast fyllnaden eller 333 R:dr 16 sk. Banco å Indragningsstat anvisas.

Hvad angår anmärkningen, att Utskottet skulle för Professor *Cederschiöld* hafva tillstyrkt icke allenast mindre än Kongl. Maj:t föreslagit, utan ock ringare belopp, än han redan åtnjuter, får Utskottet fästa Rikets Ständers uppmärksamhet derå, att, då, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, Professor *Cederschiöld* skulle erhålla såsom Lärare vid Carolinska Institutet 1,200 R:dr och personelt 1,000 R:dr eller tillhopa 2,200 R:dr, samt Stats-Utskottet föreslagit lönerne för berörde Lärare till 1,600 R:dr och en personel ersättning till bemälde Professor af 600 R:dr, komme genom bifall härtill, på sätt Utskottets förra Utlåtande jemväl utmärker, Professor *Cederschiöld* att åtnjuta fulla beloppet af de löneförmoner, hvilka, såsom en billig vedergällning för Professorns utmärkta förtjenster, uti Kongl. Maj:ts Proposition åsyftas.

Det enda fall, då någon minskning deruti skulle kunna inträffa vore, i händelse Professor *Cederschiöld* komme att, utan lönens bibehållande, afgå ifrån innehaf-

vande Professors-beställning vid Carolinska Institutet och således åtnjöte 400 R:dr mindre, än om hela det af Kongl. Maj:t föreslagne belopp af 1,000 R:dr vore å Indragnings-Stat uppfördt. Med afseende å allt detta finner Utskottet

sig böra vidblifva dess förra yttrande i ämnet, endast med det tillägg, att om, Professor *Cederschiöld* skulle, utan lönens bibehållande, ifrån innehafvande Professors-beställning vid Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet afgå, den personella ersättningen å Indragningsstaten då må förhöjas till det belopp af 1,000 R:dr Banco, som Kongl. Maj:t i Nåder föreslagit.

Äfvenså anser Utskottet, att då, enligt Kongl. Reglementet för Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet, Artis Obstetriciæ Professoren tillika är Director vid Allmänna Barnbördshuset och derstädes ger undervisning i barnförlossnings-konsten, något serskildt anslag till aflöning för Professor *Cederschiölds* efterträdare uti sistnämnde befattning icke erfordras, utan att, om någon vedergällning utöfver lönen äfven framdeles anses lämplig, sådant då bör på serskild framställning ankomma.

e) I fråga om ökade arfvoden för *Djurläkare* har, hos Ridderskapet och Adeln blifvit yrkadt, dels att då de för närvarande anvisade arfvoden af 50 R:dr för hvarje Län vore alldeles för ringa och otillräcklige för att kunna erhålla skicklige personer, desamma måtte till 100 à 150 R:dr förhöjas, dels att, uti de större Länen flere arfvoden böra anslås; men då Utlåtandet är lemnadt utan anmärkning af Preste-Ståndet samt bifallet af Borgare- och Bonde-Stånden, anser Utskottet

sig icke kunna frångå dess förra yttrande i ämnet.

13:o.

Tabell-Commissionen.

Uti denna punkt, som Borgare- och Bonde-Stånden bifallit, har, hos Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet, blifvit erinradt, att Svenska Tabellverket, i följd jemväl af Tabell-Commissionens nuvarande Secreterares nitiska och förtjenstfulla åtgärder, erhållit serdeles fulländning och i detta hänseende egde företräde framför flere utländska, samt att, då göromålen för Secreteraren, som förenade flere befattningar, hvilka, vid andra Auctoriteter äro åt flere serskilde personer uppdragne, äro serdeles både magtpåliggande och besvärlige, och icke kunna skäligen anses godtgjorda genom den mindre betydliga aflöning, han för närvarande åtnjuter, billigheten

syntes fordra, att han måtte erhålla den af Kongl. Maj:t föreslagne aflöning i likhet med Secreterare uti andre Embetsverk, jemte serskild hyres-ersättning för Commissionens vidlyftiga archiv; äfvensom att den nödige tillökningen i tjenstemanna-personalen må beviljas.

Då likväl Utskottet icke kan anse erforderligt eller lämpligt, att Secreteraren uti Tabell-Commissionen, hvars befattning, churu mödosam, dock enligt hvad, erfarenheten ådagalagt, kan med andra tjenstebefattningar förenas, undfår enahanda aflöning, som Secreterare i Rikets Collegier, hvilka i allmänhet äro af de med desse tjenster följande göromål uteslutande upptagne och ökad tjenstemanna-personal vid Commissionen icke mera än förut synes af behof påkallad, enär, i den mon Tabellverket fortgått och blifvit ordnadt, arbetet dermed bör vara lättadt, samt hvad hushyres-ersättningen angår, det onekligen är rättast att derest sig göra låter, hvilket ännu icke synes utredt, Commissionen erhåller, embetsrum uti Kronans hus, hvarigenom äfven Commissionens archiv är emot olyckshändelser mera förvaradt, än om det uti enskildes boningshus skall inrymmas,

finner Utskottet sig kunna frångå, hvad förut blifvit yttradt, i fråga om de för Tabell-Commissionen äskade tillökade anslag.

14:o.

Kongl. General-Landtmäteri-Contoiret.

I anledning af denna punkt, som Preste-Ståndet lemnat utan anmärkning samt Borgare-Ståndet bifallit, har, hos Ridderskapet och Adeln en Ledamot framställt, att då, i följd af Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 20 Februari 1836, Öfver-Inspectorstjensten vid då varande innehafvarens afgång indrogs och dithörande göromål öfverflyttades på Landtmäteri-Fiscalen och Öfver-Ingenieuren, likväl med det förklarande, att, då tillgång icke var för handen att verkställa den nya löne-reglering, som för sådan händelse förut var beslutad, Kongl. Maj:t ville derom till Rikets Ständer aflåta Nådig Proposition, samt Stats-Utskottet, i följd af dylik Proposition, de tillökade anslagen tillstyrkt, billigheten syntes fordra, att sistnämnde 2:ne tjenstemän, såsom ersättning för de ökade göromålen, måtte antingen retroactivt ifrån den 20 Februari 1836 få de förhöjda lönerne beräkna, eller någon ersättning i runda summor för dem föreslås; varande i Bonde-Ståndet anmärkt, dels att ingen löne-tillökning borde medgifvas, dels att endast de lägre tjenstemännen, och dervid företrädesvis Fiscalen, borde deraf komma i åtnjutande.

Då tillökningen i Staten blifvit i 2:ne Stånd lemnad utan anmärkning och af ett Stånd bifallen,

kan Utskottet ej frångå dess förra yttrande, likasom Utskottet ej finner sig kunna föreslå den för 2:ne tjenstemän ifrågaställde retroactiva beräkning.

15:o

Tullverket.

Hvad Utskottet härvid yttrat, är dels bifallet dels lemnadt utan erinran och föranleder således icke vidare åtgärd å Utskottets sida.

16:o.

Såsom beroende på utgången af frågan om denna Inrättnings upphäfvande fordras ej heller härvid något nytt yttrande.

17:o.

Landt-Staterne.

Utskottets yttrande, angående uppförande å Stat af ett emot dagsverks-skyldigheter till Mariæholms och Catrinebergs Landshöfdinge-boställen svarande anslag, har hos Bonde-Ståndet föranledt den anmärkning, att de ifrågavarande dagsverkena icke tillkommit Landshöfdingen såsom rättighet och att något anslag i det stället ej borde anvisas, då Landshöfdinge-lönen i Skaraborgs Län ändock vore mer än tillräcklig; men då Utskottets förra yttrande blifvit af de öfrige Riks-Stånden lemnadt utan anmärkning, finner Utskottet

sig böra detsamma vidblifva.

I anledning af hvad Utskottet yttrat, angående väckt motion om anslag dels till skrifmaterialier vid hvarje Länshäckte, dels till understöd för serskildt skrifvarebiträde åt Vaktmästarne vid dessa häkten, har, hos Ridderskapet och Adeln blifvit anmärkt, att Vaktmästarne vid häktena icke kunna åläggas att skrifva fånglistor och att förslaget om biträde för detta ändamål derjemte varit föranledt deraf, att berörde

fånglistor, i följd af nytt formulair, nu är betydligt vidlyftigare än tillförne; att Lands-Secreterare- och Lands-Kamererare icke äro skyldige att bekosta skrifmaterialier åt fångarne och att ett dylikt åläggande vore så mycket mera obilligt, som bemälde tjenstemäns anslag till skrifmaterialier och expenser äro otillräcklige; samt att, enligt en Talares uppgift, kostnaden för skrifvare-biträde och skrifmaterialier vid ett större Länshäkte skulle uppgå till icke mindre än 128 R:dr årligen; varande för öfrigt af en Ledamot utaf Borgare-Ståndet och en af Bonde-Ståndet erinradt, att det ifrågaställde skrifvare-biträdet vore af behofvet påkalladt.

Deremot har PresteStåndet lemnat yttrandet utan anmärkning.

Då Utskottet emedlertid anser serskild kostnad för Stats-Verket för nyssberörde ändamål icke mera än förut, böra ega rum och om framdeles behof af dylikt anslag skulle erfordras, Kongl. Maj:t icke lärer underlåta att derom göra framställning,

vidblifver Utskottet sitt förra yttrande.

Blekinge Län.

Hos Borgare-Ståndet har, i anledning af yttrandet, angående föreslagna arfvodena för en Exsecutions-fogde i Carlskrona för uppsigt öfver Länsfångarne i Rådstuguhäktet derstädes 100 R:dr, samt till fångvaktmästaren vid samma häkte 78 R:dr 32 sk. blifvit upplyst, att en del af nämnde häkte är till begagnande för Länets behof anslagen, och derföre bör såsom Länshäkte anses.

Vid det sålunda numera utredde förhållandet, har Utskottet, ehuru förra yttrandet blifvit hos Ridderskapet och Adeln och Preste-Ståndet lemnadt utan anmärkning, samt af BondeStåndet bifallet, funnit sig böra, med frångående af samma yttrande, tillstyrka,

att de uti Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition upptagne nyssomförmälda arfvoden, må till 2:dra Hufvud-Titeln få öfverflyttas.

Kronobergs Län.

Härvid är uti BondeStåndet af en ledamot erinradt, att den föreslagne Hushyres-ersättningen borde utgå af anslaget för Kronans hus och byggnader; men då Utlåtandet i denna del blifvit af öfrige Stånden lemnadt utan anmärkning, finner Utskottet

sig böra dervid förblifva.

Christianstads Län.

Hos Ridderskapet och Adeln, samt BorgareStåndet är anmärkt, att häktet i Engelholm verkligen är Krono- eller Länshäkte; och har Utskottet vid nämnde förhållande, i öfverensstämmelse med hvad här förut i fråga om personalen vid häktet i Carlskrona är yttradt, funnit sig, oagtadt förra Utlåtandet är af PresteStåndet lemnadt utan anmärkning, och af BondeStåndet bifallet, böra hemställa,

att de för Betjeningen vid förstnämnde häkte af 8:de Hufvud-titeln utgående arfvoden af tillhopa 266 R:dr må till 2:dra Hufvud-titeln öfverflyttas.

Götheborgs och Bohus Län.

Emot tillstyrkandet, att lön för en Länsman i Säfvedahls Härad må på Stat uppföras, har, uti BondeStåndet blifvit anfördt, att anslag till en dylik tjenst icke borde beviljas, förr, än fullständigt blifvit utredt, att samma tjenst är af verkligt behof påkallad, och icke ifrågakomma annorlunda, än i sammanhang med en allmän reglering af Landt-Staten.

Då de 3:ne öfrige RiksStånden lemnat Utlåtandet i denna del utan anmärkning, anser Utskottet sig

icke ega anledning frångå hvad förut är vordet anfördt.

Elfsborgs Län.

Denna punkt är af Bonde-Ståndet återremitterad med de anmärkningar, att Landshöfdinge-Residenset vore så stort, att Canzli och Contoir borde der inrymmas, utan serskild ersättning till Landshöfdingen, samt att Fjerdingsmännens löner borde, såsom en billig ersättning för desse personers göromål, qvarstå. Jemte det Utskottet får fästa Bonde-Ståndets uppmärksamhet derå, att den här föreslagne indragning af Fjerdingsmans-löner varit föranledd deraf, att dessa löner varit dubbelt mer, både i contant och indeldt uppförde, samt att upphörandet af aflöning för Fjerdingsmän utgjordt föremål för serskildt Utlåtande N:o 42, som Bonde-Ståndet i den delen bifallit, anser Utskottet, att, då nu ifrågavarande punkt uti de 3:ne öfrige Riks-Stånden blifvit lemnad utan anmärkning, anledning icke förekommer att frångå, hvad deruti blifvit föreslaget.

Stora Kopparbergs Län.

I fråga om hyresmedel för Provins-Landtmäteri-Contoiret i Fahlun, har uti Borgare- och Bonde-Stånden blifvit erinradt, att, enligt hvad åtskillige ledamöter egde sig bekant och närmare utredt, utrymme för nämnde Contoir icke kan erhållas uti något Statens hus, helst hvad serkildt angår det omnämnde Magazinshuset, detsamma icke lämpligen kan för sådant ändamål inredas, hvarför äfven skulle uppstå en betydlig kostnad, hvilken icke motsvarades af den besparda hyran.

Med fästadt afseende å hvad sålunda blifvit upplyst, har Utskottet, med frånträdande af sitt förra yttrande, funnit sig böra tillstyrka,

att de för Provins-Landtmäteri-Contoiret i Fahlun föreslagne hyresmedel af 100 R:dr må, på sätt Kongl. Maj:t hemställt, varda å allmänna Indragningsstaten uppförde.

Hvad Utskottet yttrat i fråga om löneanslagen å Staterne för *Upsala, Stockholms, Malmöhus, Skaraborgs, Nerikes, Wermlands, Westmanlands, Jemtlands, Westerbottens* och *Norrbottens* Län, har blifvit lemnat utan annan erinran, än att uti Borgare-Ståndet blifvit anmärkt, att Utskottet orätt afdragit ifrån Stockholms Läns Stat 10 R:dr contant och 125 R:dr indeldt, ifrån Nerikes Läns 16 R:dr 32 sk. och ifrån Westmanlands Län 80 R:dr, enär alla dessa tillgångar vore för Landtstatens nya löne-reglering afsedde; men då Utskottet, jemnlikt serskildt Utlåtande, afstyrkt berörde reglering, med undantag för Länsmans-lönerne, för hvilka medel till fullt belopp blifvit beräknade, och förrberörde medel följagtligen, såsom besparde, bordt ifrån Staten afföras, hvarförutan Utlåtandet i denna del är vordet af trenne Riks-Stånd godkändt eller lemnadt utan anmärkning,

finner Utskottet frågorne om förutnämnde Läns anslag icke till vidare yttrande å Utskottets sida föranleda.

Emot Utlåtandet angående tillökning uti anslaget för tryckning af Konungens Befallningshafvandes Kungörelser, har hos Ridderskapet och Adeln samt Borgare-Ståndet blifvit anmärkt, att samma anslag är alldeles otillräckligt, hvaraf följt, att ej mindre Lands-Secreterare och Lands-Kamererare, än äfven de under Läns-Styrelserne lydande tjenstemän måst till fyllande deraf bidraga, vid hvilket förhållande billigheten fordrade, att en sådan tillökning uti berörde anslag måtte anvisas, hvarigenom kostnaderne kunna betäckas.

Hvad sålunda är vordet anfördt, finner likväl Utskottet

icke föranleda ändring uti sitt förra, af tvänne Riks Stånd utan anmärkning lemnade, yttrande. *a)*

18:o.

a) Yttrandet om tillökning uti förslags-anslaget till *skrifmaterialier och expenser samt ved och ljus för Rikets Collegier m. fl.* har hos Ridderskapet och Adeln föranledt den anmärkning, att närmare borde uttryckas, att det vore ett förslagsanslag och att, då erfarenheten visat behofvet af tillökning, sådan bordt medgifvas; men enär, jemte det att Utlåtandet, efter Utskottets tanka, utvisar, att anslaget är förslagsvis uppfördt, samma Utlåtande i denna del blifvit af Preste-Ståndet lemnadt utan anmärkning, samt af Borgare- och Bonde-Stånden bifallet,

finner Utskottet sig endast böra detsamma å nyo åberopa.

b) I afseende å anslaget til *Rese- och Tractaments-penningar i Civile Ärenden*, är anmärkt, hos *Ridderskapet och Adeln* och *Preste-Ståndet*, dels att närmare borde uttryckas, att det vore förslagsanslag samt dels att, i anseende till väckte frågor om skjutslegans förhöjning, anslaget borde till 15,000 R:dr förhöjas, och uti Bonde-Ståndet, att icke någon förhöjning bordt ega rum. — Då Utskottets förra Utlåtande tydligen innehåller, att medlen äro förslagsvis upptagne samt vid så beskaffad beräkning någon förlust eller olägenhet icke uppkommer, äfven om utgiften för något år skulle öfver- eller understiga det efter nu kända förhållanden calculerade belopp,

anser Utskottet sig böra det förut afgifne yttrandet vidblifva.

19:o.

Vid Utskottets yttrande i fråga om pensionsrätt för LandtStatens tjenstemän, har blifvit anmärkt, uti *Borgare-Ståndet* att genom Utskottets förslag skulle kunna inträffa, att berörde tjenstemän med beräkning af pensioner ifrån Civil-Statens Pensions-Cassa, erhölle sammanlagdt högre pensionsbelopp, än under tjenstgöringen innehafde löner, äfvensom att Häradsskrifvarnes pensioner måtte tillökas, antingen i likhet med KronoFogdarnes eller till 600 R:dr, samt uti *Bonde-Ståndet*, dels att pensionerne ej borde bestämmas förr, än ny löne-reglering för Landt-Statens tjenstemän blifvit fastställd, dels att pensionen för Lands-Secreterare, Lands-Kamererare och Räntmästare borde nedsättas, men Häradsskrifvarnes deremot förhöjas.

Jemte meddelande af den upplysning, att de tjenstemän, som till pensioner å Indragnings-Stat uppföras, icke tillika kunna innehafva pensioner ifrån Civil-Statens

Pensions-Cassa, hvarigenom den uti Borgare-Ståndet gjorda anmärkning lärer förfalla, anser Utskottet, då Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet lemnat förslaget, utan anmärkning,

sig böra det förra yttrandet vidblifva.

Stockholm den 30 Juni 1840.

Reservationer:

Af Herr Friherre *Sprengporten, J. W.*: "Lika med hvad Stats-Utskottet föreslagit, anser jag väl lämpligast, att de lönetillökningar, hvilka på anförde skäl blifvit för Kongl. Kammar-Collegium och Kongl. Kammar-Rätten tillstyrkte, endast må, såsom arfvoden, utgå till nästa Riksdag, på det att, i händelse en förändrad reglering af dessa Embetsverk, i följd af Stats-Rådets nya organisation, möjligen skulle komma att ega rum; dylika tillökningar icke måtte blifva föremål för uppförande å Indragnings-Stat; men då jag tillika finner angelägenheten deraf, att embets- och tjenstemännen uti nyssberörde Embetsverk icke betagas tillfället att, när de författningsenligt äro dertill berättigade, afgå med sammanlagda aflöningens åtnjutande på Indragnings-Stat, och således erhålla samma pensionsbelopp å nämnde Stat, som deras vederlikar uti öfriga Embetsverk, helst de i annat fall skulle nödgas qvarstå vid tjenstebefattningar, hvilkas behöriga bestridande deras krafter icke vidare medgifva, som åter på ärendenas behöriga gång skulle hafva menlig inverkan, så reserverar jag mig deremot, att Utskottet icke uttryckligen medgifvit, att de embets- och tjenstemän uti förutnämnde Embetsverk, som lagligen finnas berättigade att undfå afsked med lönernes bibehållande, må ega att å Indragnings-Stat njuta hela beloppet af den aflöning de, i följd af Utskottets nu afgifne förslag, skulle erhålla."

Häruti instämde Herr Grefve *Horn, C. F.*, Herr *Ankarsvärd, A.*, Herr Doctor *Thomander* och Herr Prosten *Åstrand.*

Af Herr vice Talman *Halling*: "Jag reserverar mig i följande delar:

Tredje punkten: Kongl. Hof-Rätterne.

Utan att bestrida möjliga behofvet af ett tillökt antal Ledamöter uti Kongl. Svea och Götha Hof-Rätter, anser jag det vara en bakvänd ordning att inrätta flere embeten, innan de redan varande äro så aflönade, att de kunna hafva sin bergning och med detsamma fullkomligt egna sig åt sina tjenstebefattningar, hvilka nu

ofta måste lida genom nödvändigheten för deras innehafvare, att äfven söka annan sysselsättning. I allmänhet af den mening, att få, men verkligen aflönte, embetsmän böra finnas, har jag vid valet emellan att bevilja nya löner eller tillöka gamla, aldrig tvekat att gifva denna senare utväg företräde. För min del har jag således, i stället att tillstyrka den af Utskottet nu föreslagne åtgärd att anslå nya löner, trott bättre vara att bereda den löneförhöjning, Kongl. Maj:t i Nåder proponerat eller för Hof-Rätts-Råd från 1,600 R:dr till 2,000 R:dr och för Hof-Rätts-Assessorer från 1,200 R:dr till 1,500 R:dr.

Åttonde puncten: Kongl. Kammar-Collegium.

Jag har ej deltagit uti beslutet, att den för Kongl. Kammar-Collegium föreslagne tillökning uti löne-anslag skall utgå under namn af arfvoden. Man bör ihågkomma att summan 7,532 R:dr 16 sk. 1 rst. egentligen är ett fyllnads-anslag, att dermed fullkomna en af Kongl. Maj:t redan för många år sedan fastställd lönereglering för detta Embetsverk, och följden af Utskottets förslag, hvilket jag dessutom såsom princip ej kan godkänna, skall blifva mycken oreda uti speciela lönings-staterne; och jag tviflar, att det af Utskottet åsyftade ändamål ändå vinnes.

Tionde punkten: Kongl. Kammar-Rätten.

Inom mitt Stånd har jag deltagit i det beslut, hvarigenom Utskottets Betänkande N:o 40 öfver denna punkt blifvit bifallet; och kan således ej bidraga till ett motsatt beslut. Skälet, hvarpå Kongl. Maj:t åter vid denna Riksdag i Nåder framställt behofvet af ökadt löne-anslag för Kongl. Kammar-Rätten är, att ärendenas mängd inom detta Embets-Verk under de senare åren betydligen tillväxt. Nu har likväl Bevillnings-Utskottet tillstyrkt och Riks-Stånden i allmänhet redan samtyckt, att klagan öfver Pröfnings-Comitéernas beslut och åtgärder icke vidare skall fullföljas i Kongl. Kammar-Rätten, hvarigenom all dess befattning med Taxerings-frågor kommer att upphöra och göromålen måste således i betydlig mon minskas. Vid sådant förhållande anser jag rätta tiden nu ej vara inne att genom det beslut, Stats-Utskottet fattat, godkänna, att löne-tillökningen, som på annan väg hittills utgått, hädanefter må af ordinarie Stats-anslagen bestridas.

Elfte puncten Litt. C.: Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet.

Då jag ej deltagit uti Utskottets Betänkande N:o 40, tillhör det ej eller mig att deltaga uti försvarandet af Utskottets åtgärd, att på egen hand föreslå högre el-

ler andre löner, än Kongl. Maj:t i Nåder proponerat, och att dervid fästa serskilda reglementariska villkor. Jag gillar emedlertid ej formen och anser den till och med ganska äfventyrlig att införa.

Nittonde punkten; angående Pensions-rätt för visse Tjenstemän vid Landt-staten.

Vidblifvande min i detta ämne inom Borgare-Ståndet yttrade och af Utskottet icke ens upptagne, ännu mindre besvarade eller vederlagde anmärkning, att frågan härom rättligen bordt behandlas och afgöras, i sammanhang med pröfningen af Allmänna Indragnings-Staten, får jag i hufvudsaken yttra, att Utskottet efter min tanka saknat skäl för underkännandet af det förslag, Kongl. Maj:t i Dess Nådiga Proposition framställt och jag vid återremissen af detta Betänkande biträdt eller att Häradsskrifvare, efter omkring 40 års tjenste- och vid uppnådde 65 lefnads-år samt efter företedt läkare-betyg öfver en försvagad helsa, vid afskedstagandet må på Allmänna Indragnings-staten såsom pension erhålla 600 R:dr årligen; jag tror ej, att det kan bestridas, det ju desse tjenstemän, i afseende på trägna göromål i det närmaste kunde jemnföras med deras vederlikar, Kronofogdarne, för hvilka under enahanda villkor pension är bestämd till 800 R:dr. Den enda grund, Utskottet antagit till stöd för förslaget att, Häradsskrifvare-pensioner skulle bibehållas vid 400 R:dr eller lika med Kammarskrifvare i Collegierne håller ej stånd; ty de kunna ej rättligen i mödosam tjenstgöring med hvarandra ställas i bredd, och för min del anser jag det innefatta en verklig orättvisa och vara nedslående för dem, hvilka innehafva Häradskrifvare-tjenster, dervid vanligen deras befordran stannar, att ej åtnjuta den uppmuntran att ifråga om pension ej betragtas åtminstone så nära lika med sina närmaste tjenste-kamrater, Kronofogdarne, att, då desse kunna påräkna 800 R:dr, Häradsskrifvarne måtte kunna tillerkännas 600 R:dr. Må man icke glömma, att förhållandet är helt annorlunda med Kammar-skrifvarne i Collegierne. Dessa stanna sällan om någonsin vid sådan beställning, tilldess de uppnått 65 lednads- och omkring 40 tjenste-år. Icke eller må det blifva ett orubbligt skäl, att Häradsskrifvare en gång genom en författning blifvit ställde i likhet med Kammarskrifvare. Att jemnförelsen är olämplig, har jag redan visat och att den fortfarit sedan år 1819, ådagalägger i min tanka endast, att rättelsen blifvit allt för länge uppskjuten och att således det är hög tid att den tillvägabringa."

Herr *Wedberg* har instämt uti hvad denna senare reservation, rörande 19:de punkten innehåller.

STOCKHOLM, Elmens och Granbergs Tryckeri. 1840.

N:o 194.

Ank. till Exp. Utsk. den 7 Juli, kl. 7 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om fortfarande tills vidare af anslaget för Rikets Allmänna Ärenders Beredning.

(U. A.)

Genom Nådig Proposition af den 26 sistlidne Maj, intagen under N:o 66 uti 1 Afdeln. af Bihanget till Riks-Ståndens Protocoller, har Kongl. Maj:t, som väl gifvit Nådigt bifall till den af Rikets Ständer, för deras del, antagna Grundlags-förändring, hvarigenom Rikets Allmänna Ärenders Beredning, i dess egenskap af en i Grundlagen förordnad Embets-myndighet, upphört, men dock, på de uti Propositionen anförda skäl, varit betänkt att tills vidare låta de egentliga besvärs-målen äfven hädanefter undergå en serskild beredning, genom tillkallade kunnige embetsmän, och derföre ansett lämpligast att, till en början, äska biträde af nuvarande ledamöterne i Rikets Allmänna Ärenders Beredning, hvilka, under sådant villkor, skulle ega att bibehålla de för deras befattningar hittills bestådda arfvoden, hvarefter och sedan dessa ledamöters antal genom afsked eller dödsfall minskats till fyra, den nya Beredningen skulle, så länge omständigheterna fordra dess bibehållande, komma att bestå af sistnämnde antal ledamöter, utan afseende på förhållandet emellan frälse och ofrälse, föreslagit Rikets Ständer, att det å Riks-statens Andra Hufvudtitel hittills uppförda anslag för Allmänna Ärendenas Beredning af 8,736 R:dr 2 sk. 8 rst. må äfven hädanefter i Stat upptagas, att, så länge alla de nuvarande ledamöterne i deras befattningar qvarstå, till fulla beloppet utgå, men derefter, i mon af inträffande afgång, successive minskas till 4,000 R:dr, utom hvad som erfordras för Vaktmästarnes aflöning.

Vid öfvervägande af hvad uti Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition är vordet föreslaget, har Utskottet icke kunnat förbise det betänkliga deruti, att, sedan, genom en af Rikets Ständer vid denna Riksdag antagen och af Kongl. Maj:t jemväl i Nåder gillad Grundlags-förändring, Rikets Allmänna

Ärenders Beredning blifvit indragen, i annan ordning åter införa enahanda Institution, hvilken för öfrigt icke i något afseende bidrager till att minska mängden af de mål, som, af Kongl. Maj:t uti Dess Stats-Råd nu måste afgöras, hvarförutan om än, genom Beredningens yttrande, en tillförlitlig utredning af ärendena kan vinnas, deras fullständiga och noggranna föredragning uti Stats-Rådet, der de skola pröfvas, ändock icke kan eller bör underlåtas, och således icke någon lättnad, utan fastmera, genom den dubbla föredragningen, inveckling och fördröjande af ärendenas behandling skulle uppkomma. Efter Utskottets öfvertygelse vore det deremot i alla hänseenden rättast och lämpligast, om Besvärs- eller de så kallade Berednings-målen, på sätt Hans Excellens Justitiæ-Stats-Ministern uti dess, vid föredragning af Utlåtandet angående Riks-statens Andra Hufvudtitel, i fråga om anslaget för Rikets Allmänna Ärenders Beredning, yttrat, blefve genom en serskild afdelning af Högsta Domstolen afgjorde; men om det ock af berörde yttrande må hemtas någon anledning till den förhoppning, att framställning om en dylik önskvärd förändring kan vara att, ifrån Kongl. Maj:t förvänta, och den af Kongl. Maj:t nu föreslagna åtgärd således endast att anse som en öfvergång dertill, har Utskottet likväl icke kunnat antaga detta såsom visshet, då Kongl. Maj:t icke till Rikets Ständer framställt Nådig Proposition om en derför nödig Grundlags-förändring och det följaktligen ej är kändt, huruvida det må vara med Kongl. Maj:ts Nådiga afsigt instämmande, att en dylik förändring uti Besvärs-målens behandling varder tillvägabragt. Vid sådant förhållande

anser Utskottet sig icke kunna tillstyrka bifall till hvad Kongl. Maj:t föreslagit, angående bibehållande å Stat af anslaget till aflöning för Rikets Allmänna Ärenders Berednings ledamöter;

hvaremot och då Utskottet inhemtat, att de trenne Vaktmästare, hvilkas löner äro å samma Stat uppförde med tillsammans 736 R:dr 2 sk. 8 rst. Banco, egentligen varit afsedde till uppassning för Stats-Rådet och Högsta Domstolen, Utskottet tillstyrker,

att sistberörde lönebelopp må på Staten qvarstå och under behörig titel uppföras, likväl med underdånig anhållan, det Kongl. Maj:t må täckas pröfva, huruvida icke, i följd af Rikets Allmänna Ärenders Berednings indragande, någon förminskning uti ifrågavarande vaktbetjenings personal må ega rum.

Då Utskottet, uti 1:sta punkten af Utlåtandet N:o 40, angående reglering af Riks-statens Andra Hufvud-titel, förklarat sig vilja, vid besvarandet af Kongl. Maj:ts nu ifrågavarande Nådiga Proposition, jemväl taga i

betragtande hvad, i anledning af Utskottets yttrande i förstnämnde punkt, i fråga om anslaget för Rikets Allmänna Ärenders Beredning, blifvit vid nämnde Utlåtandes återremitterande anmärkt, har Utskottet slutligen, i afseende å dervid gjorde erinringar, att anslaget äfven borde fortfara, af det skäl, att billigt vore, det Beredningens ledamöter fingo sina löne-förmoner såsom pensioner åtnjuta, skolat anföra, att, då Kongl. Maj:t icke framställt Nådig Proposition om pensioner för nämnde ledamöter,

anser Utskottet fråga derom nu icke böra till pröfning förekomma.

Stockholm den 30 Juni 1840.

Reservation:

af Herr *Moberg:* "I frågan, huruvida för Rikets Ständer någon anledning må förefinnas att bevilja fortfarande arfvoden åt de tjenstemän, som utgjort personalen af Rikets Allmänna Ärenders Beredning, anser jag det icke böra lemnas utan uppmärksamhet, att denna Stats-inrättning mer och mer synes hafva urartat från dess ursprungliga, Riksgagneliga ändamål, till egentligen en anstalt att bereda understöd för antingen ålderstigne behöfvande tjenstemän, eller ock andra, dem man velat gynna, utan att just alltid afse deras duglighet och förmåga att uppfylla åliggande förbindelser. Då jag betragtar den sammansättning, Beredningen vid dess upplösning egt, och som till ej obetydlig del må tillskrifvas nyssnämnde afvikelse från dess bestämmelse, skulle jag ej eller, kunna förena med min öfvertygelse om allmänt gagn att, på sätt Kongl. Maj:ts derom aflåtne Nådiga Proposition synes föranleda, *samtliga* ledamöterne borde bibehållas och aflönas, för att utgöra ett Embets-verk, ämnadt att underlätta Stats-Departementens föredragning. Men enär å en annan sida öfverväges, att likväl Allmänna Beredningen hitintills utgjort en uti Grundlagarne constituerad embets-myndighet; att, under tidernas fortgång alltid funnits, om äfven blott färre ledamöter, genom hvilkas nit och skicklighet ej mindre Stats-Expeditionernas göromål skola blifvit märkligen underlättade, än ock för rättsökande parter trygghet beredd om granlaga behandling af deras angelägenheter; samt ändtligen att ledamöterne, om de ock ej ega tillerkänna sig några lagligen gällande anspråk på lön eller pension, dock ej kunnat sakna all anledning till förhoppning att, då inrättningen nu upphört, icke lemnas utan *någon* ersättning för förlorade fördelar; torde billigheten fordra,

att Staten för detta ändamål gör någon uppoffring, och jag föreslår derföre, under villkor, som här nedanföre skola nämnas, att åt en hvar af de åtta ledamöterne må för deras lifstid tilldelas och på indragnings-stat uppföras en årlig pension af 666 R:dr 32 sk. Banco, svarande mot 2/3 af deras under tjenstetiden innehafda arfvode, och sammanräknadt utgörande en årlig Stats-utgift af 5,333 R:dr 16 sk. Banco. En annan, häraf alldeles oberoende, fråga är åter den, hvartill Kongl. Maj:ts berörde Nådiga Proposition i öfrigt föranleder, huruvida någon ny Stats-inrättning må böra införas, såsom vederlag för Rikets Allmänna Ärenders Beredning. Man vet, att vid den arbets-ordning, som för Stats-Expeditionerna hitintills egt rum, och då den ena Stats-Secreterarens föredragning varit utan egentlig gemenskap med de andras, hafva i främsta rummet blifvit hos Allmänna Beredningen föredragen och behandlad den del af ärendena, som innefattas under namn af *administrativa besvärs-mål,* inkomne från Collegier, Landshöfdingar, Polis-myndigheter, Chefs-Embeten, Consistorier, Directioner och andra Embets-verk, af mångfaldig beskaffenhet, hvartill äfven hört klagomål öfver förslag och val till civila och ecclesiastika tjenster m. m. Efter nya organisationen tillhör det Departements-Cheferne, i olikhet med de fordne Stats-Secreterarne, ej blott att omedelbart handlägga de för hvarderas Departement bestämda ärenden, utan äfven att gemensamt med de öfriga Cheferne deltaga uti granskning af dessas göromål och uti ansvaret derför. Var, för målens fullständiga utveckling och bedömande en serskild Beredning under fordna förhållanden nödvändig, huru mycket mera nu, då Departements-Chefernes verkningskrets och ansvarighet blifvit i så högst betydlig mon utvidgade? Skall utaf den antagna Grundlags-förändringen den dermed åsyftade nyttan blifva möjlig och det allmänna vinna säkerhet om en mogen behandling och pröfning af den mångfald ärenden, som tillhöra det administrativa Rätts-gebietet, lärer således vara af vigt att fästa underdånigt afseende på den hänvisning, som härutinnan uti den Kongl. Propositionen meddelas. Härvid förutsätter jag likväl, att en sådan jemnkning bör ega rum, som förmår gifva visshet, att ändamålet i sjelfva verket uppnås, hvilket dock lika litet kan blifva en ofelbar följd af *hela* den hitintills varande Beredning-personalens ålitande, som af dess successiva reducering, i mon af ledamöternes afgång. Derigenom kunde nemligen hända, att, om de, af hvilka mesta arbets-biträdet vore att vänta, afgingo först, de minst användbara komme att utgöra det fyrtal, som den Kongl. Propositionen såsom stående Beredning åsyftar. Jag ville derföre föreslå, att, intilldess genom framtida Grundlags-förändring annorledes kan varda stad-

gadt, en Beredning må organiseras till nämnde antal af fyra personer, inför hvilken, på lika sätt som hitintills, de administrativa besvärs-målen skulle föredragas; att Kongl. Maj:t må täckas utse ledamöter dertill af den upplösta Allmänna Beredningen, med lemnad hänsigt till de egenskaper af skicklighet dertill, de pröfvas böra ega; att rättigheten till pension för dem, hvilka utses, icke må ega rum annorlunda, än med förbindelse att såsom arbetande ledamöter inträda; att deremot deras arfvoden böra i någon mon förhöjas, enär dem ensamme ålägges en arbetsmöda, hvartill dubbelt antal tillförne varit påräknadt; att öfverskottet af nuvarande anslaget för Allmänna Beredningen, efter afdrag af det pensions-belopp, som på Indragnings-stat skulle beviljas, eller 2,666 R:dr 32 sk., användas till denna ökade aflöning åt de arbetande ledamöterne, på sådant sätt, att en hvar af dem erhölle 666 R:dr 32 sk. Banco, eller tillsammans med pensionen 1,333 R:dr 16 sk. Banco, i ett för allt, årligen, samt att, då vid någon af de sålunda bibehållne förre ledamöternes afgång, annan person förordnas att fylla hans plats, en lika summa af 1,333 R:dr 16 sk. för honom bestämmes, dock så, att han ej åtnjuter mera än hälften deraf, förrän, genom någon af de pensions-tagandes dödsfall, tillgång blefve till utgifvande äfven af andra hälften. Det nuvarande anslaget för Allmänna Beredningen komme på detta sätt att slutligen reduceras till 5,333 R:dr 16 sk. Banco, en Stats-utgift, hvilken, efter min tanka, är ibland de mest ändamålsenliga, vid betragtande synnerligast deraf, att rätts-sökande vinna en ökad trygghet, att deras angelägenheter, före slutliga afgörandet, undergått den förberedande granlaga pröfning, som i administrativa rätts-tvister ofta kan vara af lika stor vigt, som uti dem, hvilka, af Domstolarne behandlas."

N:o 195.

Ank. till Exp. Utsk. den 7 Juli, kl. 7 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om löne-regleringen för de under Stats-Departementen lydande Expeditioner.

(U. A.)

Sedan Kongl. Maj:t, efter godkännande af Rikets Ständers vid innevarande Riksdag, i Grundlags-enlig ordning, fattade beslut om förändrad organisa-

tion af Stats-Rådet, i sammanhang med utnämnandet af Cheferne för de nya Stats-Departementen, åt bemälde Chefer uppdragit att, efter gemensam öfverläggning, i underdånighet föreslå den närmare reglering af embets- och tjenstemanna-personalen inom Kongl. Maj:ts Canzli och dess lönevillkor, som, af förändringen kunde blifva en följd, samt, i anledning häraf, förslag till personella och aflönings-stater blifvit upprättade; så har Kongl. Maj:t, genom till Stats-Utskottet aflåten Nådig Proposition, intagen under N:o 67 uti 1:sta Samlingen af Bihang till Riks-Ståndens Protocoll, och hvartill Utskottet således hänvisar, ej mindre äskat beviljandet af de tillökade löne-anslag, hvilka för detta ändamål ansågos af nöden, än ock, med förnyande af den, uti Nådiga Propositionen om Stats-Verkets tillstånd och behof, gjorda framställning, att de öfvertalige embets- och tjenstemännen uti Kongl. Maj:ts Canzli måtte å Indragnings-stat uppföras, begärt, att nödiga medel måtte å berörde stat anvisas för så väl desse embets- och tjenstemän, som 2:ne tjenstemän uti Hof-Canzlers-Expeditionen, hvilka, vid öfverflyttning till Justitiæ-Expeditionen, erhålla ringare löne-förmoner, än de förut innehafva; äfvensom Kongl. Maj:t i Nåder förnyat Dess uti nyssnämnde Nådiga Proposition gjorda framställning, rörande ökade anslag för Riks-Archivet och Kongl. Bibliotheket; varande jemväl, i sammanhang med allt detta, förslag upprättade till Stater för de till Landt- och Sjö-Försvars-Departementen hörande Commando-Expeditioner, i öfverensstämmelse hvarmed Kongl. Maj:t för dessa behof äskat fortfarande af de nuvarande anslagen för General-Adjutants-Expeditionerne för Arméen och Flottan.

1:o Hvad först angår den föreslagna Aflönings-staten för Justitiæ-Departementets Expeditioner, så upptager densamma, på sätt Kongl. Propositionen specifikt utvisar, utom Expeditions-Chefs-lönen,

för Justitiæ-Stats-Expeditionen	R:dr	7,666: 32. —
„ Justitiæ-Revisions-Expeditionen	„	34,600. — —
„ Justitiæ-Canzlers-Expeditionen, utom Justitiæ-Canzlerens lön	„	3,266: 32. —
eller tillhopa	R:dr	45,533: 16. —

hvartill såsom tillgång blifvit beräknade, nuvarande stats-anslaget för embets- och tjenstemännen vid Justitiæ-Revisions- och Justitiæ-Canz-

lersExpeditionerne, med undantag af Justitiæ-Canzleren	R:dr 29,866: 32. —
samt Stats-anslaget för f. d. Hof-Canzlers-Expeditionen, efter afdrag af en till Utrikes Departementet förflyttad Canzlist-lön	„ 3,666: 32. —
tillsammans	R:dr 33,533: 16. —

då en brist uppkomme af 12,000 R:dr, som motsvarades af det redan förut begärda tillökade anslag för åtskilliga nya löner inom Justitiæ-Revisions- och Justitiæ-Canzlers-Expeditionerne, af 10,400 R:dr och det serskilda anslag af 1,600 R:dr, som hittills af extra utgifts-medlen måst anvisas för biträde vid Justitiæ-Stats-Ministerns statistiska arbeten, hvilket biträde hädanefter skulle komma att lemnas af tjenstemännen vid den nya Justitiæ-Stats-Expeditionen.

Då, sedan Justitiæ-Stats-Ministern numera, i följd af Stats-Rådets nya organisation, blifvit Chef för Justitiæ-Departementet, en serskild Expedition i och för de nya åligganden, som komma att detta embete åtföljа, icke kan umbäras, samt, enär Justitiæ-Stats-Ministern derefter föreslagit den tillökning uti tjenstemanna-personalen, som inom Justitiæ-Revisions- och Justitiæ-Canzlers-Expeditionerne blifvit begärd, det skäligen bör antagas, att denna tillökning är för göromålens behöriga gång erforderlig och om densamma icke beviljades, sådant kunde leda till det betänkliga förhållande, att rättsökande parter blefve med deras ärenders afgörande oskäligt uppehållne; så har Utskottet, med afseende å allt detta och vid betragtande tillika af de inom samtliga Riks-Stånden, vid återremiss af Utskottets, uti Utlåtandet angående regleringen af Andra Hufvudtiteln afgifne yttrande, i anledning af den, uti Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Stats-Verkets tillstånd och behof, förut gjorde begäran om anslag för tillökad personal uti Justitiæ-Revisions- och Justitiæ-Canzlers-Expeditionerne, framställde yrkanden om angelägenheten deraf, att en sådan tillökning måtte beviljas, ansett sig böra tillstyrka,

att Rikets Ständer, med godkännande af den uti Kongl. Maj:ts nu aflåtne Nådiga Proposition upptagne löne-stat för de till Justitiæ-Departementet hörande Expeditioner, med undantag af Expeditions-Chefen och Justitiæ-Canzleren, måtte medgifva den dervid beräknade öfverflyttning ifrån Hof-Canzlers-Expeditionens Stat af 3,666 R:dr 32 sk. och bevilja det ytterligare erforderliga anslaget

af 12,000 R:dr, emot det att serskild utgift för biträde med Justitiæ-Stats-Ministerns statistiska arbeten icke vidare må ega rum.

2:o De föreslagna nya Staterne för *Landt- och Sjö-försvars-Departementens Expeditioner* upptaga,

för den förra	R:dr	12,533: 16. —
och för den senare	„	4,866: 32. —
tillhopa	R:dr	17,400. — —

utom de serskildt beviljade Expeditions-Chefs-lönerne; hvadan, då Krigs-Expeditionens Stat härtill lemnar en tillgång af 15,333: 16, det ytterligare behofvet skulle utgöra 2,066 R:dr 32 sk. Då, genom den förra Krigs-Expeditionens fördelning uti 2:ne Expeditioner, någon tillökning uti tjenstemanna-personalen och vaktbetjeningen svårligen lärer kunnat undvikas, hvaremot Utskottet förmodar, att genom införandet af ett serskildt Stats-Departement för Sjöförsvaret, sådan förenkling uti organisationen af Flottans nuvarande Öfver-styrelse kan tillvägabringas, att utgifterne för berörde Departements Expedition må kunna derigenom betäckas, har Utskottet funnit sig böra hemställa,

att förrberörde 2,066 R:dr 32 sk. B:co må varda beviljade.

3:o Vidkommande sedermera frågan om de 600 R:dr, hvilka blifvit begärda, för att inom *Ecclesiastik-Departementet* kunna bereda en ytterligare Protocolls-Secreterare-lön, enär erfarenheten länge skall hafva ådagalagt otillräckligheten för göromålens behöriga gång af i Stat nu uppförde 2:ne Protocolls-Secreterare; så ehuru, då någon framställning om en dylik personal-tillökning för Ecclesiastik-Expeditionen icke förut ansetts af nöden och det ej blifvit ifrågaställdt eller lärer hafva inträffat, att Ecclesiastik-Departementet vid ärendenas fördelning emellan de nya Stats-Departementen erhållit någon sådan tillökning uti göromål, att de af hittills befintlige Protocolls-Secreterare icke skulle kunna bestridas, och Utskottet derföre tvekar att tillstyrka beloppets anvisande till lön på Stat, har dock Utskottet, vid betragtande deraf, att de förändringar uti Communal-Lagarne, Fattigvårds-lagstiftningen m. m., hvarom förslag vid denna Riksdag äro på Ständernas pröfning beroende, om de antagas, måste åstadkomma en ej ringa tillökning uti Ecclesiastik-Departementets göromål, ansett sig böra hemställa,

att det ifrågavarande beloppet af 600 R:dr må intill nästa Riksdag, såsom arfvode anvisas.

4:o

4:o Serskildt har Kongl. Maj:t föreslagit, att de här förut omförmälde tillökade löne-anslag, jemte de nya Expeditions-Chefs-lönerne, måtte anvisas att utgå från och med sistlidne Juni månads början, samt att Stats-anslagen för de olika Expeditionerne måtte upptagas till de förändrade belopp, som blefve en följd af de tillökningar, Kongl. Maj:t äskat och de omflyttningar emellan de olika Expeditionerne, hvilka Kongl. Maj:t, i anledning af ärendenas nya fördelning, ansett böra ega rum. Då Expeditions-Cheferne, hvilka, i följd af den antagna Grundlags-förändringen, skolat, på sätt som äfven skett, tillsättas, ega att ifrån och med månaden efter utnämningen tillträda sina löne-förmoner, samt behofvet fordrat, att de nya Stats-Departementens Expeditioner genast blifvit organiserade, hvarjemte hvad beträffar den föreslagna tillökta personalen uti Justitiæ-Revisions- och Justitiæ-Canzlers-Expeditionerne, behofvet synes fordra, att med tillsättandet icke uppskjutes, till dess nya Stats-regleringen med nästa år vidtager, har Utskottet ansett sig böra tillstyrka, att hvad Kongl. Maj:t i Nåder föreslagit, i så måtto bifalles,

att beloppet af de löner, hvilka till Expeditions-Cheferne och den tillökade personal inom Stats-Departementens Expeditioner, som, enligt Utskottets här förut afgifne yttrande, varder medgifven, kunna för innevarande år erfordras, beräknade ifrån och med månaden efter den, då tjensterne blifvit eller varda tillsatte, må af Riksgälds-Contoiret utbetalas.

Och lära, vid Staternes slutliga uppgörande, få iagttagas de anslagsbelopp för hvarje Expedition, som uppkomma, i öfverensstämmelse med Utskottets här förut afgifna yttranden och den omflyttning af personalen emellan de serskilda Expeditionerne, hvilken Kongl. Maj:t, på sätt Propositionen utreder, funnit nödigt förordna.

5:o Beträffande det, till dess hufvudsakligaste del förut väckta förslaget, att åtskillige embets- och tjenstemän inom Kongl. Maj:ts Canzli och Justitiæ-Revision måtte, i följd af den dels förut verkställda, dels nu ytterligare ifrågakomne tjenste- och löne-reglering, å Indragnings-stat uppföras; så enär den nya regleringen inom Kongl. Canzliet och Justitiæ-Revisionen, hvartill medel vid förra Riksdagen anvisades, icke bordt tillvägabringas annorlunda, än i den mon de befintliga anslagen dertill lemnade tillgång, samt det icke synes lämpligt att inom de Stats-Expeditioner, der, uti vissa grader, öfvertalige embets- och tjenstemän förefunnos, med desses

befriande ifrån den dem åliggande tjenstgörings-skyldighet, tillsätta nya personer uti dessa gråder, förr än, genom afgång, antalet blifvit inskränkt inom hvad nya Staten upptog; har Utskottet, under åberopande i öfrigt af hvad uti Utlåtandet N:o 40, angående regleringen af Riks-Statens Andra Hufvudtitel, i 5 punkten Litt. C., redan är vordet i ämnet anfördt, funnit sig icke kunna tillstyrka uppförande å Indragnings-stat för de uti Kongl. Maj:ts nu ifrågavarande Proposition upptagne embets- och tjenstemän samt vaktbetjening uti Justitiæ-Revisionen och de fyra förra Stats-Expeditionerna af Kongl. Maj:ts Canzli.

Hvaremot då, hvad angår de uti samma Proposition upptagne 2:ne tjenstemän uti Hof-Canzlers-Expeditionen, det serskilda förhållande inträffar, att de, vid den af Stats-Rådets nya organisation föranledda reglering af Stats-Departementen, blifvit förflyttade till andra tjenster, med ringare löne-förmoner, än de förut innehade, samt de således äro berättigade att, då dessa löner icke kunna dem fråntagas, för skillnaden njuta ersättning, hvarförutan en verklig besparing uppkommit derigenom, att desse personer blifvit till de nya tjensterne använde, finner Utskottet sig böra hemställa,

att, med bifall till denna del af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, å Allmänna Indragnings-staten må uppföras:

för Expeditions-Secreteraren *Walheim*	R:dr	200. — —
„ Protocolls-Secreteraren *Hegardt*	„	400. — —
tillsammans	R:dr	600. — —

6:o För *Landt- och Sjö-försvars-Departementens Commando-Expeditioner* har Kongl. Maj:t äskat:

för den förra, till aflöning	R:dr	4,600.	
„ expenser	„	3,000.	7,600.
och för den senare, till aflöning			1,900.

utom anslag, i mon af behofvet, för extra utgifter.

Jemte meddelande af den upplysning, att nu gällande Stater upptaga:

för *General-Adjutants-Expeditionen för Arméen:*

för General-Adjutanten, arfvode	R:dr	3,600. — —
till arfvoden, ved, ljus och skrif-materialier, fourage-medel m. m., emot årlig redovisning		4,000. — —
Summa	R:dr	7,600. — —

För *General-Adjutants-Expeditionen för Flottan:*

för General-Adjutanten, arfvode	R:dr	1,200. — —
„ 2:ne Adjutanter	„	600. — —
„ 1 Vaktmästare	„	120. — —
Summa	R:dr	1,920. — —

får Utskottet anföra, att, då, enligt de föreslagna nya Staterne, jemväl General-Adjutanternes löne-förmoner, hvilka, genom befattningarnes öfvertagande af Cheferne för Landt- och Sjö-försvars-Departementen, upphöra, skulle komma att till utgifter för Expeditionerne användas; men den Kongl. Propositionen icke utreder de orsaker, hvilka till en så beskaffad tillökning i kostnaderne föranleda, och Utskottet icke kan inse anledningen dertill, att Commando-Expeditionerne för Arméen och Flottan, skola erfordra högre kostnader, än de förutvarande General-Adjutants-Expeditionerne, emot hvilka de förra till alla delar svara; så och ehuru Utskottet icke vill afstyrka bifall till sådana anslag, som, i följd af den nya Stats-Råds-organisationen, må för göromålens gång vara af verkligt behof påkallade,

har Utskottet funnit sig icke kunna uti förevarande fall föreslå högre anslag än, efter afdrag af General-Adjutanternes arfvoden, för General-Adjutants-Expeditionerne hittills utgått, eller för Landtförsvars-Departementets Commando-Expedition, till enahanda behof och emot lika redovisnings-skyldighet, som förra anslaget för

General-Adjutants-Expeditionen för Arméen	R:dr	4,000. — —
för Sjö-försvars-Departementets Commando-Expedition, till aflöning för 2:ne Adjutanter och Vaktmästare	„	720. — —

7:o Slutligen bör Utskottet tillkännagifva, att då, hvad vidkommer Kongl. Maj:ts förnyande af Dess, uti Propositionen om Stats-Verkets tillstånd och behof, redan gjorde framställning, rörande ökade anslag för Riks-Archivet och Kongl. Bibliotheket, någon förändring uti hvad förut är vordet föreslaget, icke blifvit ifrågasatt, Utskottet, som i dessa ämnen kommer att ånyo yttra sig, i anledning af åter-remisserne å de förut afgifna Utlåtandena, anser serskildt yttrande derom nu icke erfordras.

Stockholm den 30 Juni 1840.

Reservationer:

af Herr Grefve *Horn, C. F.*: "Då Stats-Utskottet vid första pröfningen af Stats-Verkets ordinarie utgifter synbarligen hade för afsigt att i första rummet pröfva det största af Statens alla behof, det af ett förändradt administrations-sätt, blef deraf en följd, att, om än man icke kunde underkänna egenskapen af behöflige, en stor del af de Stats-anslag, som begärdes, man likväl afstyrkte deras beviljande, med häntydan på möjligheten för en bättre administration att finna den gamla Riks-Staten tillräcklig och äfven i vissa delar öfverflödig; men i motsatt fall, på utvägen att genom en extra Stats-reglering få de oundvikliga behofven fyllde. Jag biträdde denna rent politiska åsigt, som lades till grund för Stats-Utskottets beslut, men det skedde under förklarande af min mening, att Utskottets antydda extra Stats-reglering borde tillfredsställa en billig förhoppning på hela Riks-Statens ändamålsenliga ordnande, så fort Rikets Ständer och nationen egde någon garanti för en bättre sakernas ordning, uti en antagen förbättrad organisations-form. Denna vigtiga förändring uti Sveriges Stats-skick har sedermera inträffat, och jag vill tro, att de garantier, man deraf kan hemta, icke skola uteblifva, om de icke ännu skulle visa sig nog tillförlitlige. Emedlertid anser jag det numera vara en pligt till nationen, att Utskottet, i utöfningen af sitt vigtiga kall, tillstyrker Rikets Ständer, antingen att ytterligare genom nekade bidrag i allo, således genom den parlamentariska opinionens magt, framalstra de frugter, man deraf tror sig kunna skörda, eller ock att med förtroende omfatta den nya Styrelse-formen, då Kronans Ministrar måtte beviljas de medel, desse anse nödvändige, för att bereda och handhafva ärendenas gång till den allmänna belåtenhet, som troligen icke inträffar, om Ständerna, ingående på administrationens område, vilja derinom, efter egna och Konungens Regering motsatta åsigter, reglera Stats-expeditionerna och Statens Embets-verk i deras minsta detailler. Då sålunda Stats-Utskottet anser sig föranlåtet att tillstyrka en del af de fordrade anslagen för Andra Hufvud-Titelns Stat, finner jag det vara mindre consequent att afslå andra, som den nya Regeringen äskar, till fyllande af behof, hvilka den gamla gjort oundvikliga. Jag kan för min del ej godkänna detta sätt att gå till väga, så mycket mindre som Stats-Utskottet redan, uti Betänkandet N:o 92, tillstyrkt Rikets Ständer att till Kongl. Maj:ts disposition ställa medel till ändamål, som man numera synes förneka. Må

man icke invända, att den provisoriska regleringen, genom hänvisande på besparingarnes användande, är tillfyllestgörande.

Jag anser denna nöd-utväg vara både inconstitutionel och oklok, derföre: att man, så fortgående, icke handlar nog rent och öppet; att Regeringen derigenom får anledning till vinning af besparingar, på bekostnad af Stats-förvaltningens raska och obehindrade gång och att man derigenom bereder ett fortfarande trassel i anticiperande å besparingar, hvilka egentligen aldrig böra beräknas såsom tillgång för fyllande af kände behof. De ifrågavarande äro af denna cathegori, och jag inser ingen rimlig anledning, hvarföre Stats-Utskottet skall tillstyrka Rikets Ständer att bibehålla en lönestat på papperet, som icke öfverensstämmer med den verkliga; ty det är nogsamt bekant, att fyllnaden i de äldre öfvertalige tjenstemännens lönevillkor utgår af de yngre ordinarie tjenstemännens löner, då titelns besparingar hvarken härtill förslå eller rättligen härtill böra användas, och lika kändt är, att desse öfvertalige tjenstemän icke kunna eller böra vidare påräknas såsom tjenstgörande under den grad, hvarå de ega fullmagter, helst det icke skulle vara med Statens fördel enligt, om den nya administrationen påtvingades öfverflödige tjenstemän från den gamla; men desse ega i allt fall, enligt Regerings-Formens 36 §., laglige anspråk att bibehållas vid de löne-förmoner, som de icke förverkat.

Jag antydde här ofvan, att det icke vore att handla klokt, om man, godkännande behofven, dock icke rent ut tillstyrkte deras fyllande medelst bestämda anslag. Denna mening ber jag att ytterligare få förklara; den är: att Stats-Utskottet ingalunda bör dagtinga med en outbildad, kanske äfven i många fall missledd opinion om Statens behof och tillgångar, hvilka, efter noggrann pröfning, böra af Utskottet oförtäckt framställas, utan fruktan att tadlas för ziffrornas mängd eller belopp och utan begär att vinna bifall af den om rätta förhållandena okunnige allmänheten. Stats-Utskottets majoritet måste anse sig ega allt det vetande härom, som finnes inom representationen och Utskottet eger derföre den höga och vigtiga bestämmelse att, ledande Rikets Ständers beslut rörande Stats-förvaltnings-bestyren, äfven leda den allmänna opinionen till ett rättvist bedömande af Statens angelägenheter och icke i något fall bidraga till denna opinions förvillande.

På grund af denna min reservation, tillstyrker jag, att Rikets Ständer måtte bevilja öfverflyttande på Indragnings-stat af de öfvertalige tjenstemännen inom Stats-departementens Expeditioner, och, på sätt Kongl. Maj:t yrkat, härtill anslå R:dr B:co 16,844: 26. 9.; dock att då de öfvertalige tjenstemännen ostridigt måste vara skyldige att fortfarande bestrida sådane

tjenster, hvarå de innehafva fullmagter, tillika måtte föreskrifvas, att desse löne-ersättningar upphöra eller förminskas, i den mon inom de Stats-expeditioner, till hvilka de öfvertalige tjenstemännen höra, ledigheter yppas uti sådane grader, hvarå de innehafva fullmagter och tillfälle till deras förflyttande på ordinarie Stat blifver beredt."

af Herr Friherre *Sprengtporten*: "Vid ett tillfälle, då Rikets Ständer fastställa en ny aflöningsstat för samtlige embetsmännen inom Kongl. Maj:ts Canzli, synes det icke vara lämpligt att låta det missförhållandet fortfara, som uppstått derigenom, att en del af desse embetsmän nödgats afstå af deras löneförmoner, till fyllnad i de så kallade öfvertalige tjenstemännens löner. Detta hade äfven kunnat undvikas utan ökadt anslag, om det endast blifvit i Betänkandet anmärkt, att denna brist borde kunna af besparingarne fyllas, sedan desse numera lemnade tillgång dertill — då för större delen af de Embets-verk, hvilka hitintills uppburit fyllnaden i deras löner af besparingarne, anslag å Stat blifvit anvisade."

af Herr *Schartau*: "Jag reserverar mig emot Utskottets tillstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om anslag af en ny Canzlistlön i Justitiæ-Canzlers-Expeditionen, emedan jag anser denna Expedition, genom den förändring i Justitiæ-Canzlerens functioner, som Departementalstyrelsens införande medfört, böra blifva i tillfälle att fullkomligt sköta sina göromål med samma antal tjenstemän, som hittills derstädes funnits och haft betydligt mera på sin del.

Äfven tillstyrkandet af nytt löne-anslag för en Protocolls-secreterare i Ecclesiastik-expeditionen har jag ej kunnat biträda, alldenstund denna Expedition, efter mitt förmenande, genom Stats-Rådets förändrade organisation ej har fått flere göromål än tillförne, samt det lärer kunna såsom otvifvelagtigt antagas, att, i fall behof i detta afseende under förutvarande omständigheter verkligen existerat, framställning derom icke skulle hafva blifvit uragtlåten uti den vid Riksdagens början aflåtna Kongl. Propositionen om Stats-Verkets tillstånd och behof, i hvars utarbetande en, uti Ecclesiastik-ärenden så bevandrad Rådgifvare, som Herr Biskop *Heurlin* har deltagit.

Man har såsom motiv för tillstyrkandet af dessa båda anslag anfört, att Rikets Ständer icke borde neka de medel, Kongl. Maj:ts nya Regering begärt, i och för Stats-Expeditionernes reorganisering, emedan Rikets Ständer genom ett sådant nekande skulle på sig taga det moraliska ansvaret för ärendenas möjligen blifvande mindre skyndsamma gång, men detta motiv, har man dock funnit sig ur stånd att vidmagthålla, både i fråga om det

af Kongl. Maj:t begärda fortfarandet af anslaget till Allmänna Ärendenas Beredning och till General-Adjutants-Expeditionerne för Arméen och Flottan, med hvilken senare Nådiga reqvisition det märkliga förhållande företer sig, att summan är fullt lika hög som den, hvilken förut utgått, oagtadt behofvet för dessa Expeditioner, genom förra Chefs-befattningarnes indragning, påtagligen minskats med 4,800 R:dr om året. — Ett förhållande, som, jag tillstår, hos mig har väckt ett visst misstroende till äfven den nya Rådkammarens Stats-hushållning."

Uti sistnämnde reservation hafva Herrar *Moberg* och *Kjellberg* jemväl instämt.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS J. A. WALLDÉN,
1840.

N:o 196.

Ank. till Exp. Utsk. den 3 Juli, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af återremiss å Utlåtandet N:o 41, angående föreslagen ersättning till Adjungerade Ledamöter uti Kongl. Götha Hof-Rätt.

(U. A.)

Ofvannämnde Utlåtande har blifvit af Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet återremitteradt, hvaremot Borgare- och Bonde-Stånden detsamma bifallit.

De hufvudsakligaste anmärkningar, som inom de 2:ne förstnämnde Stånden emot Utskottets Utlåtande blifvit framställde, äro: att, då hvarje Division i Svea Hof-Rätt utgöres af Sex och uti Skånska Hof-Rätten af Sju Ledamöter, men uti Götha Hof-Rätt endast funnos Fem, af den anledning, att, när sistnämnde Hof-Rätt, för 16 år tillbaka, i anseende till ökade göromål, fördelades ifrån Tre på Fyra Divisioner, någon tillökning uti Ledamots-personalen icke egde rum, samt sistnämnde antal erfordras för att afgöra sådane mål, hvaruti skiljagtige meningar uppstå, hade erfarenheten ådagalagt, att hinder för göromålens jemna gång ofta uppkomme, dels i följd af sjukdom eller annat laga förfall, då domfört antal icke förefanns, dels derigenom, att Ledamöterne, hvilka dagligen måste uti Kongl. Hof-Rätten vara tillstädes, saknade tillfälle till den ledighet, som för vidlyftigare måls genomgående och utarbetande m. m. erfordras, hvilket föranledt Hof-Rätten att, för dessa på arbetets fortgång menligt inverkande olägenheters afhjelpande, framställa den af Kongl. Maj:t i Nåder bifallne anhållan om förordnandet af Fyra adjungerade ledamöter; att då till dessa extra befattningar måst, med ett enda undantag för första året, utses lönlöse personer och den ersättning, de af Adjunctions-medlen kunnat erhålla, utgjorde ett högst ringa belopp, samt icke uppgått till mera än 100 à 120 R:dr årligen för dem hvardera, följden deraf blifvit, att desse tjenstemän, som, för att gagna Staten, förlorat de tillfällen till inkomst genom serskilda uppdrag, hvilka de annars kunnat bereda sig, måst, såsom alla obemedlade, skuldsätta sig, under förhoppning, att Staten skulle vedergälla deras

mödor; att det vid sådant förhållande vore icke allenast hårdt och orättvist emot desse tjenstemän, som med drift och skicklighet fullgjort sina åligganden, om de icke derför erhölle någon billig ersättning, utan ock afskräckande för andra, hvilkas biträden för Statens tjenst framdeles kunde behöfva anlitas; att, hvad vidkomme Stats-Utskottets yttrande, att så beskaffade ersättningar under förflutna tiden bordt och för framtiden skulle kunna af 2:dra Hufvud-Titelns besparingar utgå, det vore väl kändt, att besparingarne för den förflutne tiden icke ens varit tillräcklige för de derå anvisade utbetalningar och att den nya Stats-regleringen, åtminstone sådan den af Stats-Utskottet blifvit föreslagen, säkerligen icke komme att lemna sådana besparingar, att någon beräkning derpå skäligen kan uppgöras, hvilka förhållanden emedlertid vore af den beskaffenhet, att de ifrågavarande tjenstemännen icke borde derpå blifva lidande; varande i öfrigt af många Ledamöter den af Herr Prosten *Åstrand* vid Stats-Utskottets förra Utlåtande i ämnet afgifne reservation åberopad, under yrkande, att, i enlighet dermed, till aflöning åt de Adjungerade Ledamöterne, ifrån och med den 1 October 1837 till samma tid detta år, måtte anvisas en rund summa af 6000 R:dr, som, inberäknadt hvad de af Adjunctions-medlen åtnjutit, ungefärligen komme att motsvara half Assessors-lön, hvilken nedsättning uti det äskade beloppet motionären jemväl medgifvit, hvarvid motionären fästat Rikets Ständers uppmärksamhet derå, att, då flere anslag blifvit frikostigt beviljade, som dels, ehuru nyttiga, icke varit af oundvikligt behof påkallade, dels endast på ädelmod grundade; billigheten syntes fordra, att Staten icke undandrager sig att för ett redan verkställdt, af behofvet högligen påkalladt, arbete, gälda en af Staten redan åsamkad hedersskuld, utur hvilken senare synpunkt frågan jemväl af flere andre Ledamöter blifvit betragtad.

Då det icke sällan inom Embets-verken inträffat och äfven framgent torde förefalla, att, af en eller annan orsak, tjenstemän, till bestridande af andre och högre tjenste-befattningar, för längre eller kortare tid förordnas, utan åtnjutande af motsvarande löne-förmoner, samt det skulle för Staten kunna leda till betydligen ökade kostnader, om serskilda anslag borde anvisas till ersättande af dylik tjenstgöring, hvartill deremot, i fall ersättning skall ifrågakomma, böra användas sådane tillgångar, som kunna af Kongl. Maj:t disponeras; hvarförutan, då Utskottet i serskildt Utlåtande tillstyrkt, att löner för fyra nya Ledamöter uti Götha Hof-Rätt må på Stat anvisas, tillfälle till befordran torde blifva beredt för dem, som dessa platser förut bestridt, i hvilket fall de derigenom för sina nedlagde mödor er-

hålla vedergällning;

anser Utskottet sig icke kunna frånträda dess förut afgifne, af 2:ne Riks-Stånd bifallna, Utlåtande.

Stockholm den 2 Juli 1840.

N:o 197.

Ank. till Exp. Utsk. den 3 Juli, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af motion om anslag till Hofmarskalken Leijonmark i och för hans befattning såsom Secreterare vid Kongl. Tabell-Commissionen.

(U. A.)

Uti motion, som från Högvördiga Preste-Ståndet blifvit till Stats-Utskottet remitterad, har numera Herr Biskopen Doctor *Bruhn,* i följd af den utaf Kongl. Tabell-Commissionen den 6 April sistlidet år till Kongl. Maj:t aflåtne underdåniga skrifvelse, angående ökadt löneanslag för Tabell-Verkets tjenstemän och med stöd jemväl af hvad Kongl. Maj:t, af ofvanbemälde skrifvelse dertill föranledd, uti Dess till Utskottet öfverlemnade Proposition, angående Stats-Verkets tillstånd och behof, föreslagit såsom årlig förhöjning uti den för Kongl. Tabell-Commissionen fastställde Stat, fästat Rikets Ständers uppmärksamhet dels derå, att Tabell-Commissionens nuvarande Secreterare, som alltifrån år 1815 och således under en tid af 25 år bestridt denna tjenst, derunder måst ej allenast åtnöjas med en mot dess nedlagda möda och arbete icke svarande lön, utan ock under nämnde tid, fått vidkännas nedsättning i samma lön, under det belopp, som Rikets Ständer vid 1815 års Riksdag för honom anslogo och hvarigenom han under tiden samt intill 1838 års slut, enligt en af Tabell-Commissionen afgifven, dess underdåniga skrifvelse bifogad, uträkning, sett sig i mistning af 3,565 R:dr 39 sk. Banco, dels ock derå, att Secreteraren, då uti Kronans hus saknats utrymme till förvarande af Commissionens Archiv, måst för dess sorgfälliga vård och eftersyn, hemma i sin bostad detsamma förvara, intill år 1822, utan någon ersättning, men ifrån denna tid mot en

årlig godtgörelse under namn af hyres-ersättning, stor 50 R:dr Banco, hvilket belopp för detta ändamål måste anses vara alltför otillräckligt.

Af sådan anledning och då motionären ansett Secreteraren vid Tabell-Commissionen berättigad till ersättning af Rikets Ständer för honom hitintills åbragte förluster, i och för berörde befattning, samt att följagtligen, oberoende af hvad Rikets Ständer vid bestämmandet af Stats-Regleringen kunde finna för godt att för framtiden å Kongl. Tabell-Commissionens Stat uppföra, ett anslag borde bemälde Secreterare beviljas, att nu och endast för en gång i ofvanberörde ändamål utgå, har motionären föreslagit, det Rikets Ständer måtte bevilja nuvarande Secreteraren vid Kongl. Tabell-Commissionen, dels för åren 1839 och 1840 en hyresersättning för hvartdera året af 200 R:dr eller tillsammans 400 R:dr, utöfver de 50 R:dr, dem han under sådan benämning redan åtnjuter, dels ock ersättning med en summa af 3,666 R:dr 32 sk., för det han allt ifrån år 1815 och intill innevarande års slut, då den nuvarande löne-regleringen upphör, måste vidkännas nedsättning i den af Rikets Ständer år 1815 för Secreteraren beviljade Stat.

Då Utskottet anser att, äfven i de fall, då löne-förbättringar för embets- och tjenstemän medgifvas, det vore i högsta måtto betänkligt att retroactiv beräkning deraf bifalla, samt Utskottet för öfrigt, på sätt det serskilda Utlåtandet, angående reglering af Riks-Statens Andra Hufvud-Titel utvisar, icke ansett sig kunna föreslå den för Secreteraren vid Tabell-Commissionen för framtiden ifrågaställde förhöjda aflöning och hushyresersättning, finner Uttskottet sig,

icke kunna till förberörde motion tillstyrka Rikets Ständers bifall.

Stockholm den 2 Juli 1840.

N:o 198.

Ank. till Exp. Utsk d 3 Juli, kl 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt fråga om pension för Häradshöfdingar.

(U. A.)

Vid föredragning af Utskottets, i Utlåtandet angående reglering af Riks-Statens 2:dra Hufvud-Titel, afgifne yttrande i fråga om tillökning i

de pensioner, Landt-Statens tjenstemän, efter uppnådde 65 års ålder, ega att å allmänna Indragnings-Staten åtnjuta, har Herr *von Röök G.*, uti en i anledning deraf hos Ridderskapet och Adeln väckt motion framställt, att, då Häradshöfdingar, hvilkas väsendtligaste inkomster utgöras af Expeditions-lösen, i följd deraf, icke ega samma tillfälle, som Statens öfriga tjenstemän att, efter uppnådde 65 års ålder, taga afsked med aflöningsförmonernes åtnjutande på Allmänna Indragnings-Staten, helst sjelfva lönen är så ringa, att den icke härvid kan tagas i betragtande, hvarigenom inträffar, att förstberörde tjenstemän måste intill döden vid tjensterne qvarstå och, då krafterne icke vidare medgifva dem att sjelfva bestrida tjenstgöringen, åt vicarier uppdrages, hvilket likväl, serdeles med Domare-Embeten, vore mindre lämpligt; hvadan motionären föreslagit, det Häradshöfdingar måtte tillerkännas rättighet att under enahanda villkor, som Statens öfrige embets- och tjenstemän, vid afskedstagandet få på Allmänna Indragnings-Staten åtnjuta 2000 R:dr årligen, hvilket motionären sedermera, uti serskildt anförande, sålunda förändrat, att till Kongl. Maj:ts Nådiga omprövvande skulle öfverlemnas att bestämma, huruvida, i nämnde fall, pension må till nyssberörde eller ringare belopp utgå.

Då rättigheten till pension å allmänna Indragnings-Staten är beroende af de löneförmoner, vederbörande tjenstemän å Stat åtnjutit och det således vore betänkligt att, med afvikande ifrån denna grundsats, för Häradshöfdingar medgifva ersättning jemväl för andra löneinkomster, helst sådant skulle kunna gifva anledning till dylika anspråk af öfrige tjenstemän, hvilka jemväl äro af extra inkomster i åtnjutande, hvarförutan, vid betragtande af det betydliga belopp, hvartill Häradshöfdingarnes inkomster i allmänhet uppgå, den förmon å det allmännas sida, som genom den föreslagne åtgärden vore åsyftad, icke torde vinnas, utan att pensionsbeloppen bestämdes ännu högre, hvilket åter skulle medföra en alltför betydlig utgift, så har Utskottet, af dessa skäl, funnit sig

icke kunna tillstyrka Rikets Ständer att ifrågavarande motion bifalla.

Stockholm den 2 Juli 1840.

N:o 199.

Ank. till Exp. Utsk. den 3 Juli, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af erhållne återremisser å Utlåtandet N:o 42, angående Landt-Statens Löne-reglering.

(U. A.)

Utskottets Utlåtande N:o 42, angående löne-reglering för Landt-Statens tjenstemän och betjente samt för förste och andre Landtmätarne, har af Höglofliga Ridderskapet och Adeln, Högvördiga Preste-Ståndet och Vällofliga Borgare-Ståndet blifvit återremitteradt, hvaremot Hedervärda Bonde-Ståndet detsamma bifallit.

I afseende på formen för ärendets behandling hafva tvänne Ledamöter af Ridderskapet och Adeln ansett, att frågan om denna löne-reglering bordt behandlas uti Utlåtandet, angående andra Hufvud-Titeln, med hvilken densamma egde ett oskiljagtigt sammanhang; flere Ledamöter af så väl Ridderskapet och Adeln, som Preste- och Borgare-Stånden hafva, med afseende på ej mindre Rikets Ständers afgifne förklaring vid senaste Riksdag att vilja taga Landt-Statens löne-reglering vid den nästföljande Riksdagen i öfvervägande, än ock angelägenheten af förbättrade lönevillkor för desse tjenstemän, yrkat bifall till Kongl Maj:ts Proposition i ämnet uti sin helhet, med tillägg af serskilde Ledamöter: dels att åtminstone löner måtte anvisas åt Läns-Notarierne, åt Krono-Fogden i Vesterbottens Lappmark, åt Häradsskrifvaren i Härjeådalen, åt ytterligare en Härads-skrifvare uti Vester-Bergslags och Vester-Dalarnes fögderi, till belopp af 400 R:dr, att på Indragnings-Staten uppföras, intilldess den nya löne-regleringen för hela Riket kan verkställas, dels att Landtmätare-lönerne, till hvilkas reglerande endast fordrades några få hundrade Riksdaler, måtte fastställas till det af Kongl. Maj:t äskade belopp, dels att Stats-Utskottet måtte utarbeta och till Rikets Ständers pröfning öfverlemna förslag till fördelning af den ifrågasatte lönetillökningen, i mon af tjenstemännens förut innehafvande löne-förmoner, dels att till Kongl. Maj:t måtte öfverlemnas att, efter en uppgörande Interims-Stat, fördela anslaget emellan Rikets Län, i ett sådant förhållande, att tjenstemän och betjente vid Landt-Staterne uti de Län, som hittills varit mest vanlottade, måtte försättas i jemnförlig ställning med vederlikar i andra Län, hvarest de indelde lönerne närmare motsvara medelbeloppet af hvad Kongl. Maj:t ansett böra bestås för hvarje grad, äfvensom det förslag blifvit väckt, att Rikets Ständer måtte hos Kongl. Maj:t i underdå-

nighet anhålla, att Landt-Stats-Tjenstemännens boställen, med undantag utaf Länsmännens, måtte till ledning vid den blifvande löne-regleringen indelas i vissa klasser; hvaremot andre Ledamöter yrkat bifall till Utlåtandet, i hvad detsamma angick löner för Lands-Secreterare, Lands-Kamererare, Krono-Fogdar och Härads-Skrifvare, med serskildt tillägg, hvad beträffade Läns-Notarierne, att desses aflöning kunde och borde hädanefter såsom tillförne bestridas af Lands-Secreterarne, och att de för de förre föreslagna löner egentligen voro att anse endast såsom en tillökning för de senare, hvilkas skyldighet att aflöna Läns-Notarierne derigenom skulle försvinna. Åtskillige Ledamöter hafva yrkat högre löner för Länsmännen, än som af Utskottet blifvit föreslagne, enär tillökningen ansetts otillräcklig, om deras extra inkomster, för att undvika deraf härflytande obehag, skulle komma att upphöra, hvaremot, om detta aflöningssätt fortfore och berörde inkomster således borde tagas i beräkning, tillökningen icke vore af behofvet påkallad. Den af Utskottet föreslagne indragning af Fjerdingsmännens löner har föranledt anmärkningar, dels att Utskottet bordt föreslå öfverflyttning på Indragnings-Staten af hela det förut uppförde beloppet 8,563 R:dr 19 sk. 8 r:st., dels att, om detta anslag skulle indragas, någon motsvarande ersättning bordt beviljas, hvartill exempelvis föreslagits befrielse för Fjerdingsmännen och deras drängar från skydds-afgift och mantalspenningar, under den tid, de sådane befattningar innehafva, äfvensom det ansetts betänkligt att beröfva Fjerdingsmännen all aflöning af Staten, isynnerhet då, enligt hvad en Ledamot af Preste-Ståndet anmärkt, uti de Förenta Staterna i Norra Amerika, hvarest municipal-väsendet vore mer än annorstädes utbildadt, endast de högre municipal-bestyren bestriddes gratis, men de lägre med aflöning godtgjordes; hvarjemte slutligen åtskillige Ledamöter af Borgare-Ståndet yrkat återremiss på den grund, att ifrågavarande Utlåtande, som hufvudsakligast rörde landsortens intresse, förmentes hafva blifvit af Bonde-Ståndet återremitteradt.

Vid fullgörandet af Utskottets vigtiga och grannlaga uppdrag att utarbeta förslag till Stats-reglering och meddela yttrande, i anledning af dermed sammanhang egande framställningar om erforderlige anslag, har Utskottet varit nödsakadt att icke ensamt afse de skäl, som kunna tala för dessa anslags behöflighet eller ändamålsenlighet, utan jemväl, der ifrågasatte utgifter icke varit af nödvändigheten oundgängligen påkallade, fästa tillbörlig uppmärksamhet derå, huruvida de ifrågaställde ökade anslagen äro förenlige med de skattebidrag, som skäligen kunna utgöras; och då Utskottet, i öfverensstämmelse med denna åsigt, ansett sig icke kunna till-

styrka ett så betydligen tillökadt anslag, som den uppgjorde löne-reglerin-gen för Landt-Staten i sin helhet skulle påfordra, men deremot föreslagit beviljandet af lönetillökning för Länsmännen, såsom af högsta behof påkallad, samt till nyssberörde skäl jemväl kommer, att, då kändt är, att, om än åtskillige tjenstemän vid Landt-Staten innehafva nog ringa löner, äro deremot andre i åtnjutande af större löneförmoner, än vederlikar uti andra tjenste-befattningar, det genom en jemnare fördelning af nuvarande tillgångar torde blifva möjligt att utan eller med ringare ytterligare anslag en löne-reglering inom Landt-Staten tillvägabringa, hvarförutan, om Rikets Ständer skulle bifalla Utskottets uti serskildt Utlåtande framställde förslag, att samtlige anordnade indelde räntor måtte till Stats-Verket indragas och de Stater, som deraf äro i åtnjutande, undfå contanta löner, hvaraf uppgörandet af förslag till ny Löne-Stat, i contant för Landt- och Landtmäteri-Stats-Tjenstemännen blefve en följd, vid hvilket förhållande någon ny löne-reglering eller partiella tillökningar nu icke lämpligen synas böra beviljas, finner Utskottet

sig icke kunna frångå hvad uti dess förra Utlåtande, i afseende å löne-reglering för Landt- och Landtmäteri-Staterne i allmänhet och de för visse tjenstemän serskildt äskade tillökningar, är vordet yttradt.

Vidkommande frågan om indragning af det till Fjerdingsmänslöner uppförde anslag; så enär, på sätt Utskottet redan förut upplyst, Fjerdingsmanna-befattningarne äro ambulatoriska municipal-åligganden, hvilka numera äro, jemnare än förut, emellan jordegarne fördelade, vid hvilket förhållande bestämda löner icke synas böra anvisas, finner Utskottet sig icke ega anledning frånträda dess

i detta afseende förut gjorda hemställan,

som jemväl af Bonde-Ståndet blifvit bifallen; och hvad vidkommer anmärkningar deremot, att Utskottet icke till uppförande å Indragnings-Stat föreslagit hela anslaget till Fjerdingsmännens löner; så och då detta är föranledt af det redan uti Utskottets förra Utlåtande upplyste förhållande, att Fjerdingsmans-lönerne icke i alla delar af Riket för närvarande utgå och större belopp icke kan till uppförande i nämnde Stat ifrågakomma, än som innehafves af personer, hvilka till bibehållande deraf äro berättigade,

lärer berörde anmärkning finnas icke förtjena afseende.

Hvad för öfrigt i Utskottets förra Utlåtande i ämnet är vordet anfördt och hemställdt, utan deremot gjorde erinringar, anser Utskottet icke utgöra

före-

föremål för vidare upptagande och yttrande å dess sida, utan torde de Riks-Stånd, som Utlåtandet återremitterat, vid slutliga pröfningen äfven deröfver beslut meddela.

Stockholm den 2 Juli 1840.

N:o 200.

Ank. till Exp. Utsk. den 3 Juli, kl. 1 e. m.

Memorial, i anledning af återremiss å Utlåtandet N:o 106.

(U. A.)

Stats-Utskottets Utlåtande N:o 106, i anledning af Herr Prosten *Berlins* motion om löneförbättring för Krono-Fogden och Härads-Skrifvaren i Ljunits och Herrestads Häraders Fögderi, har af Borgare-Ståndet den 27 nästlidne Maj blifvit återremitteradt; men då samma Utlåtande är vordet bifallet af Ridderskapet och Adeln den 30 i nämnde månad, af Preste-Ståndet den 5 dennes och af Bonde-Ståndet den 23 sistlidne Maj, så anser Utskottet, till följd af stadgandet uti 75 § Riksdags-Ordningen, denna fråga vara afgjord, och

finner sig således icke dermed kunna taga vidare befattning.

Stockholm den 2 Juli 1840.

STOCKHOLM. Tryckt hos *A. G. Hellsten*, 1840.